

DABAS PARKS “DRIDŽA EZERS”

DABAS AIZSARDZĪBAS PLĀNS

Plāns izstrādāts laika periodam no 2009. līdz 2019.gadam

Dabas parks atrodas Krāslavas rajona Kombuļu, Skaistas pagastos un Krāslavas novada Krāslavas pagastā

Plāna pasūtītājs: Dabas aizsardzības pārvalde

Izstrādātājs: Biedrība "Daugavpils Mednieku un makšķernieku saimniecība"
Projekta vadītāja: Inita Bružika

2008. gads
Daugavpils

Plāna izstrādē iesaistītie speciālisti/eksperti:

1. Inita Bružika, projekta vadītāja;
2. Iveta Lobanoka, vides speciālists;
3. Guna Novika, vides speciālists;
4. Egita Zviedre, botāniķe un biotopu eksperte;
5. Gundega Jurāne, dabisko meža biotopu eksperte;
6. Raimonds Cibuļskis, entomologs;
7. Limnoloģijas institūts, limnoloģija;
8. Andris Avotiņš, ornitologs;
9. Viesturs Vintulis, zoologs;
10. Māra Urtāne, ainavu eksperte;
11. Juris Soms, ģeoloģijas, ģeomorfoloģijas un hidroloģijas eksperts;
12. Māris Nitcis, ĢIS eksperts.

Dabas parka „Dridža ezers” DA plāna izstrādes uzraudzības grupas dalībnieki:

1. Gundega Freimane, DAP sugu un biotopu daļas vadītāja;
2. Inese Lapiņa, VVD Daugavpils RVP direktora vietniece;
3. Rimants Jankovskis, VMD Dienvidlatgales virsmežniecības Meža un vides aizsardzības daļas inženieris vides aizsardzības jautājumos;
4. Armands Plinte, zemes īpašnieks;
5. Biruta Silava, Kombuļu pagasta padomes priekšsēdētāja;
6. Gundega Grišāne, Skaistas pagasta padomes priekšsēdētāja;
7. Leopolds Delves, Ezeru pārvaldes „Augšdubna” pārvaldnieks;
8. Aina Dzalbe, Krāslavas novada domes Attīstības nodaļas projektu speciāliste;
9. Voldemārs Kazimirovs, LAD Dienvidlatgales reģionālās lauksaimniecības pārvaldes vecākais inspektors.

Lietotie termini, jēdzieni un saīsinājumi

Antropogēnā slodze – cilvēka tiešās vai netiešās darbības ietekme gan uz dabu kopumā, gan arī uz atsevišķiem tās elementiem.

Infrastruktūra - teritoriālās struktūras sastāvdaļa, kuru veido transporta, sakaru, enerģētikas, ūdenssaimniecības un citu tīklu, objektu sistēmas - to izkārtojums kādā teritorijā.

Erozija – augšnes noārdīšana un izskalošana vēja, ūdens, ledus, gravitācijas vai cilvēka darbības ietekmē. Erozija ir atkarīga no augšnes slāņa biezuma, veģetācijas, nogāzes slīpuma, nokrišņu daudzuma un nokrišņu veida.

Biotops - dabiskas vai daļēji dabiskas izcelsmes sauszemes vai ūdens teritorija, ko raksturo noteiktas ģeogrāfiskas, abiotiskas un biotiskas pazīmes.

Monitorings – ekosistēmas, vides vai sugas stāvokļa novērtēšanas, kontroles, analīzes un prognozēšanas instruments.

Populācija – vienas sugas īpatņu kopa, kas vienā laikā apdzīvo telpas vienu apgabalu.

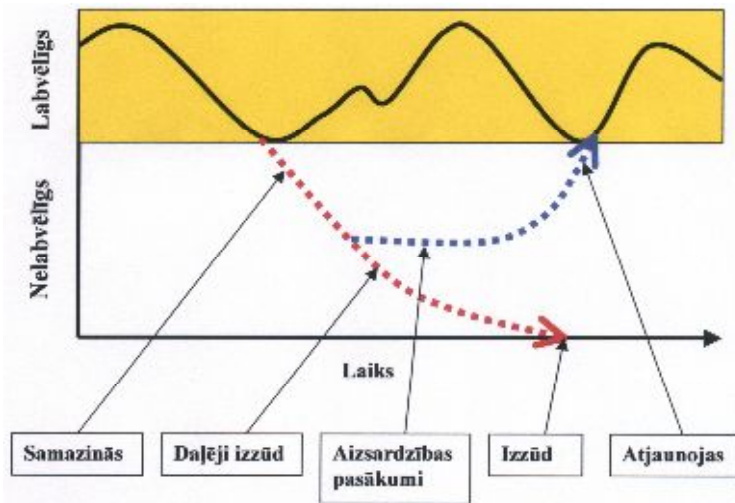
Fauna - dzīvnieku sugu komplekss kādā teritorijā.

Flora – augu sugu komplekss kādā teritorijā.

Eitrofikācija – ūdenstilpju produktivitātes paaugstināšanās, ko izraisa biogēno elementu uzkrāšanās ūdenī. Cilvēka darbības rezultātā radītā eitrofikācija izraisa dažādu aļģu un baktēriju savairošanos, līdz ar to pazeminās ūdens kvalitāte un rodas skābekļa deficīts.

Labvēlīgs ekoloģiskais statuss. Aizsardzības statuss tiek uzskatīts par "labvēlīgu", ja:

- 1) populācijas dinamikas dati attiecībā uz konkrētu sugu uzrāda, ka tā nodrošina savu ilgtermiņa eksistenci kā dzīvotspējīga raksturīgā dabiskā biotopa komponente;
- 2) sugu dabiskās izplatības areāls nesamazinās, ne arī paredzams, ka tas samazināsies tuvākajā nākotnē, un biotopa izmēri ir un iespējams turpinās saglabāties tādi, kas ir pietiekoši lieli, lai uzturētu populācijas lielumu ilglaicīgi (no Eiropas Padomes Direktīvas 92/43/EEC)

Labvēlīgs ekoloģiskais statuss.
(Voldemāra Spuņa shēma)

Oligotrofs, mezotrofs, eitrofs – ezeru attīstības stadijas.

Oligotrofiem ezeriem raksturīga niecīga jebkādu vielu uzkrāšanās un līdz ar to – ļoti slikti augu barošanās apstākļi.

Mezotrofs - biogēniem vidēji bagāts ezers.

Eitrofs – barības vielām bagāts ezers. Ezeriem attīstoties dabiskos apstākļos mezotrofais tips ir pāreja no oligotrofā uz eitrofo.

Stratifikācija - ūdens noslāņošanās temperatūras atšķirību dēļ.

Reljefs – dažāda apveida, lieluma, izcelsmes un vecuma zemes virsas nelīdzenumu jeb reljefa formu kopums, kas veido ģeogrāfiskās ainavas fizisko pamatu. Izšķir pozitīvās reljefa formas jeb virsas pacēlumi un negatīvās reljefa formas jeb pazeminājumi.

DAP – Dabas aizsardzības pārvalde.

DA plāns – dabas aizsardzības plāns.

ĪADT – īpaši aizsargājamā dabas teritorija.

ZM – Zemkopības ministrija.

ES – Eiropas Savienība.

EP – Eiropas Padome.

LAD – Lauku atbalsta dienests.

RVP – reģionālā vides pārvalde.

VVD - valsts vides dienests.

VidM - Vides ministrija.

LR MK noteikumi – Latvijas Republikas Ministru kabineta noteikumi.

ĪAS – īpaši aizsargājamas sugas.

TSI – trofiskā stāvokļa indekss.

VMD – Valsts meža dienests.

ĪA – īpaši aizsargājams.

SATURS

KOPSAVILKUMS	7
1. AIZSARGĀJAMĀS TERITORIJAS APRAKSTS	9
1.1. VISPĀRĒJA INFORMĀCIJA PAR AIZSARGĀJAMO TERITORIJU	9
1.1.1. Atrašanās vieta, ģeogrāfiskās koordinātas, platība	9
1.1.2. Zemes lietojuma veidi - raksturojums un zemes īpašuma formu apraksts	11
1.1.3. Pašvaldību teritoriju plānojumos noteiktā teritorijas izmantošana, atļautā un plānotā izmantošana	11
1.1.4. Esošais funkcionālais zonējums	12
1.1.5. Aizsardzības un apsaimniekošanas īsa vēsture	12
1.1.6. Kultūrvēsturiskais raksturojums	13
1.1.7. Valsts un pašvaldības institūciju funkcijas un atbildība	18
1.2. TIESĪBU AKTU NORMAS, KAS TIEŠI ATTIECAS UZ AIZSARGĀJAMO TERITORIJU	20
1.2.1. Latvijas likumdošana	20
1.2.2. Starptautiskās saistības un Eiropas Savienības noteiktās saistības	32
1.3. TERITORIJAS FIZISKI ĢEOGRĀFISKAIS RAKSTUROJUMS	36
1.3.1. Klimats	36
1.3.2. Ģeoloģija, ģeomorfoloģija	37
1.3.3. Augsnes	42
1.3.4. Hidroloģija	42
1.4. TERITORIJAS SOCIĀLĀS UN EKONOMISKĀS SITUĀCIJAS APRAKSTS	46
1.4.1. Iedzīvotāji (pastāvīgie iedzīvotāji, zemes īpašnieki, kuri pastāvīgi nedzīvo aizsargājamā teritorijā, apmeklētāji), apdzīvotās vietas, nodarbinātība	46
1.4.2. Pašreizējā un paredzamā antropogēnā slodze uz aizsargājamo teritoriju	47
1.4.3. Teritorijas izmantošanas veidi	50
1.4.3.1. Tūrisms	50
1.4.3.2. Mežsaimniecība	52
1.4.3.3. Lauksaimniecība	54
1.4.3.4. Zivsaimniecība	55
1.4.3.5. Medības	55
1.4.3.6. Derīgo izrakteņu ieguve	56
2. TERITORIJAS NOVĒRTĒJUMS	57
2.1. TERITORIJA, KĀ VIENOTA DABAS AIZSARDZĪBAS VĒRTĪBA	57
2.2. TERITORIJAS AINAVISKAIS NOVĒRTĒJUMS	58
2.2.1. Dabas parka ainavas vispārīgs raksturojums	58
2.2.1.1. Raksturīgās dabas parka ainavu telpas	58
2.2.1.2. Dabas parka ainaviski vērtīgās teritorijas	65
2.2.1.3. Nozīmīgi skatu punkti un ainavu panorāmas	67
2.2.1.4. Ainavu ietekmējošie faktori	70
2.3. BIOTOPI, TO SOCIĀLEKONOMISKĀ VĒRTĪBA UN IETEKMĒJOŠIE FAKTORI	71
2.3.1. Saldūdens biotopi	71
2.3.2. Pļavu biotopi	78
2.3.3. Mežu biotopi	81
2.3.4. Īpaši aizsargājamo sugu dzīvotnēm piemērotie biotopi	84
2.4. SUGAS, TO SOCIĀLEKONOMISKĀ VĒRTĪBA UN IETEKMĒJOŠIE FAKTORI	87
2.4.1. Flora	87
2.4.1.1. Mežu flora	88
2.4.1.2. Pļavu flora	89
2.4.1.3. Ezeru flora	89
2.4.2. Fauna	92
2.4.2.1. Putni	92
2.4.2.2. Zīdītāji	95
2.4.2.3. Bez mugurkaulnieki	98
2.4.3.4. Īhtiofauna	106

2.5. TERITORIJAS VĒRTĪBU APKOPOJUMS UN PRETNOSTATĪJUMS.....	107
3. AIZSARGĀJAMĀS TERITORIJAS APSAIMNIEKOŠANA.....	110
3.1. AIZSARGĀJAMĀS TERITORIJAS APSAIMNIEKOŠANAS ILGTERMIŅA UN ĪSTERMIŅA MĒRĶI PLĀNĀ NOTEIKTAJAM APSAIMNIEKOŠANAS PERIODAM.....	110
3.2. APSAIMNIEKOŠANAS PASĀKUMI.....	111
4. PRIEKŠLIKUMI PAR NEPIECIEŠAMAJIEM GROZĪJUMIEM PAŠVALDĪBU TERITORIJAS PLĀNOJUMOS	139
5. PRIEKŠLIKUMI AIZSARGĀJAMĀS TERITORIJAS INDIVIDUĀLO AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMU PROJEKTAM, TERITORIJAS FUNKCIONĀLAJAM ZONĒJUMAM.....	140
6. IZMANTOTIE INFORMĀCIJAS AVOTI.....	150

Pielikumi

1. Sabiedrības informēšana un plāna izstrādes process

- 1.1. Informatīvās sanāksmes protokols Nr.1 (Kombuļu pagasta tautas namā, 28.05.2008.).
- 1.2. Uzraudzības grupas sanāksmes protokols Nr. 2 (Krāslavas rajona padomē, 18.09.2008.).
- 1.3. Ekspertu sanāksmes protokols (Daugavpilī, 12.11.2008.).
- 1.4. Uzraudzības grupas sanāksmes protokols Nr. 3 (Daugavpilī, 12.12.2008.).
- 1.5. Uzraudzības grupas sanāksmes protokols Nr. 4 (Daugavpilī, 20.01.2009.).
- 1.6. Sabiedriskās apspriedes protokols (Krāslavā, 06.03.2009.)
- 1.7. Dabas aizsardzības plāna dabas parkam „Dridža ezers” izstrādes sabiedriskās apspriešanas pārskats
- 1.8. Pašvaldību atzinumi.
- 1.9. Vienošanās ar zemes īpašniekiem par plānotiem tūrisma infrastruktūras objektiem.

2. Teritorijas vispārējais apraksts

- 2.1. Dabas parka “Dridža ezers” robežas shēma.
- 2.1.1. Dabas parka „Dridža ezers” robežpunktu koordinātes (saraksts).
- 2.2. Kultūrvēsturiskie pieminekļi dabas parka „Dridža ezers” teritorijā (karte).
- 2.3. Dabas parka „Dridža ezers” zemes īpašumu formas (karte).
- 2.4. Dridža ezera dziļumkarte.
- 2.5. Ota ezera dziļumkarte.
- 2.6. Dabas parka „Dridža ezers” zemes lietojuma veidi (karte).
- 2.7. Dabas parka „Dridža ezers” topogrāfija (karte).

3. Teritorijas novērtējums.

- 3.1. Dabas parka „Dridža ezers” īpaši aizsargājamo augu atradnes (karte).
- 3.2. Dabas parkā „Dridža ezers” konstatētās putnu sugas (saraksts).
- 3.3. Dabas parkā „Dridža ezers” novērotās EP Putnu direktīvas (79/409ECC) 1.pielikuma sugas un Latvijā īpaši aizsargājamās putnu sugas (saraksts).
- 3.4. Sikspārņu sugu īpatsvars (%) septiņos punktos automātiskajos ultraskaņas ierakstītājos (saraksts).
- 3.5. Dabas parka „Dridža ezers” Latvijas un ES nozīmes aizsargājamie biotopi (karte).
- 3.6. Dabas parka „Dridža ezers” īpaši aizsargājamo bezmugurkaulnieku sugu dzīvotnes (karte).
- 3.7. Īpaši aizsargājamo putnu dzīvotnes (karte).
- 3.7.1. Dabas parkā „Dridža ezers” konstatēto īpaši aizsargājamo putnu sugu dzīvotnes (saraksts).
- 3.8. Dabas parkā „Dridža ezers” īpaši aizsargājamo zīdītāju sugu novērojumi (karte).
- 3.8.1. Sikspārņu sugu novērojumi dabas parkā „Dridža ezers” 2008. g. jūnijā un jūlijā, izmantojot ultraskaņas detektoru/vizuālos novērojumus (saraksts).
- 3.9. Dabas parka „Dridža ezers” aizsargājamo dzīvnieku sugu dzīvotnes un augu sugu atradnes (karte).
- 3.10. Dabas parka „Dridža ezers” ainavas raksturojums (karte).
- 3.11. Esošā noslodze (2008.gads) un plānotā noslodze uz dabas parka „Dridža ezers” teritoriju (karte).
- 3.11.1. Piesārņojošie objekti Dridža ezera aizsargjoslā.

4. Teritorijas apsaimniekošana

- 4.1. Dabas parka „Dridža ezers” teritorijas apsaimniekošanas pasākumi (karte).
- 4.2. Dabas parka „Dridža ezers” teritorijas zonējums un kadastra vienības (karte).
- 4.2.1. Dabas parka Dridža ezers dabas lieguma zonas robežpunktu koordinātes (saraksts).
- 4.3. Dabas parka „Dridža ezers” erozijas riska teritorijas (karte)

KOPSAVILKUMS

Dabas parks „Dridža ezers” atrodas Latvijas DA daļā, Krāslavas rajona Krāslavas novadā, Kombuļu un Skaistas pagastos.

Īpaši aizsargājamā dabas teritorija ir dibināta 1977.gadā kā kompleksais dabas liegums „Dridža ezers ar apkārtējo ainavu”. Ar LR MK noteikumiem Nr.83 „Par dabas parkiem” 1999.gadā ĪADT kategorija mainīta uz dabas parku. Dabas parks „Dridža ezers” iekļauts Eiropas nozīmes aizsargājamo teritoriju – Natura 2000 sarakstā.

Dabas parks izveidots, lai aizsargātu Latgales augstienes dienviddaļai raksturīgo pauguraiņu ainavu un Dridža ezeru (Baltijas reģiona dziļāko ezeru - 65.1m), kas ir augstas kvalitātes eitrofs ezers ar iegrimušo ūdensaugu augāju un piekrastē dominējošo minerālgrunti. Dridža ezers ar apkārtējo ainavu ir galvenā īpaši aizsargājamās teritorijas vērtība. Ezers ir unikāls pateicoties ūdens kvalitātes hidroķīmiskajiem un hidrobioloģiskajiem rādītājiem. Ņemot vērā limnoloģisko pētījumu datus (zooplanktona un fitoplanktona kvalitatīvos un kvantitatīvos rādītājus), Dridža ezers ir vērtējams kā **mezotrofs**. Pēc veiktajiem hidroķīmisko rādītāju mērījumiem, Dridža ezers ir **oligotrofs** un atbilst augstai ekoloģiskai kvalitātei. Atbilstoši pastāvošajai saldūdens biotopu tipoloģijai, saskaņā ar Eiropas Padomes direktīvu „Par sugu un biotopu aizsardzību” 92/43/EEC (21.05.1992), **Dridža ezers** atbilst aizsargājamā biotopa - **dabīgs eitrofs ezers ar iegrimušo ūdensaugu un peldaugu augāju (biotopa kods – 3150)** – novērtējumam.

Dabas parkā ietilpst arī Ota, Dubiņa, Sauleskalna, Solnas, Saules, Mazā Āžukņa, Nameņa ezeri. Dabas parka teritorijā sastopami vismaz 3 Eiropas un 3 Latvijas nozīmes aizsargājamo biotopu veidi, konstatētas 11 īpaši aizsargājamās, retas augu sugas, 24 ĪA putnu sugas (no tām pierādīta ligzdošana 12 sugām), 8 Latvijas ĪA zīdītāju sugas, 8 aizsargājamās un retas bezmugurkaulnieku sugas, 4 aizsargājamās zivju sugas.

Šis DA plāns ir izstrādāts laika periodam no 2009. līdz 2019. gadam.

Aizsargājamās teritorijas apsaimniekošanas ilgtermiņa mērķi ir:

- I. Saglabāta un apsaimniekošanas pasākumu rezultātā palielināta Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamās dabas teritorijas (*Natura 2000*) – dabas parka “Dridža ezers” – bioloģiskā un ainaviskā vērtība, ko nodrošina dabiski funkcionējošas ūdeņu un sauszemes ekosistēmas.
- II. Dabas parka “Dridža ezers” teritorijā ir attīstīta tūrisma infrastruktūra, kura ir bāzēta uz ilgtspējīgu un saudzīgu vietējo dabas, kultūras, vēstures un cilvēkresursu izmantošanu, veicinot teritorijas apmeklētāju izglītošanu ar vidi un dabas aizsardzību saistītos jautājumos.
- III. Dabas parks Latvijā un ārpus tās robežām atpazīstams kā izcili ainaviska, dabas un kultūrvēsturisko vērtību teritorija.

Lai nodrošinātu ilgtermiņa mērķu sasniegšanu DA plānā ir izvirzīti sekojoši īstermiņa mērķi: **B.1.** Saglabāts Dridža ezera īpaši aizsargājamā saldūdens biotopa *ar augstas kvalitātes hidroķīmiskajiem un hidrobioloģiskajiem rādītājiem* etalonstāvoklis, **B.2.** Saglabāta Dridža ezera piekrastes ekosistēma, nodrošinot ainavas, aizsargājamā saldūdens biotopa aizsardzību un labvēlīgu dzīves vidi aizsargājamām putnu, bezmugurkaulnieku, zīdītāju sugām, **B.3.** Nodrošināta īpaši aizsargājamo saldūdens biotopu kvalitātes nepasliktināšanās, realizējot pasākumus biogēnu ieplūdes novēršanai ezeros, **B.4.** Saglabāti un apsaimniekoti īpaši aizsargājamo pļavu biotopi, **B.5.** Panākta esošo Lapkoku praulgrauža mikrobiotopu ilgstoša saglabāšana un veicināta jaunu sugas mikrobiotopu veidošana, **B.6.** Nodrošināti pētījumi par dabas parkā konstatētajām īpaši aizsargājamām sugām, to populāciju stāvokli un ietekmējošiem faktoriem, **B.7.** Saglabāta teritorijas mozaīkveida ainavas struktūra, **B.8.** Palielināta bioloģiskā daudzveidība dabas parka mežos, **I.1.** Sagatavota un publicēta kvalitatīva un izglītojoša informācija par dabas parka dabas, kultūrvēsturiskajām vērtībām un rekreācijas iespējām (informatīvie materiāli) un dabā izvietota informācija (informatīvās

zīmes un stendi) par dabas parku, **I.2.** Organizēti semināri vietējiem iedzīvotājiem par teritorijas dabas vērtībām, **L.1.** Pilnveidota tūrisma un atpūtas infrastruktūra, nodrošinot dabas, ainavisko un kultūrvēsturisko vērtību saglabāšanu, **A.1.** Izveidots parka administrēšanas modelis, veicinot sadarbību starp zemes īpašniekiem, pašvaldību un valsts institūcijām dabas parka apsaimniekošanā, **A.2.** Nodrošināta teritorijas ilgtspējīga attīstība, **M.1.** Nodrošināts dabas parka aizsargājamo sugu populāciju un biotopu monitorings, **M.2.** Novērtēti dabas aizsardzības plānā paredzēto apsaimniekošanas pasākumu izpildes rezultāti, lai nepieciešamības gadījumā varētu veikt atbilstošas korekcijas apsaimniekošanas pasākumos dabas aizsardzības plāna pārskatīšanas procesā.

Īstermiņa mērķu sasniegšanai DA plānā paredzēti 32 apsaimniekošanas pasākumi. Paredzētie apsaimniekošanas pasākumi sadalīti vairākās grupās. Dabas un ainavisko vērtību saglabāšanas pasākumi paredz augsnes eroziju novēršanas pasākumu nodrošināšanu, Dridža ezera krasta apbūves ierobežošanu, Dridža ezera pamatkrasta ekosistēmas mežu aizsardzību, pasākumu biogēnu ieneses samazināšanai dabas parka saldūdeņos veikšanu, īpaši aizsargājamo pļavu biotopu saglabāšanu, atsevišķi augošo, veco platlapju koku saglabāšanu lauksaimniecības zemēs, atklāto kultivēto ganību un zālāju saglabāšanu. Otra pasākumu grupa ir sabiedrības informēšana, kas ietver informatīvo zīmju un stendu uzstādīšanu, bukleta izdošanu, semināru organizēšanu. Administratīvie un organizatoriskie pasākumi ietver nepieciešamību izveidot teritorijas pārvaldi, izstrādāt teritorijas ainavas aizsardzības plānu un tūrisma attīstības plānu. Teritorijas labiekārtošanas pasākumi paredz izveidot velomaršrutu un ūdenstūrisma maršrutu, dabas parka robežceļu renovāciju un uzturēšanu, skatu torņa, tūrisma takas un skatu vietas izveidi, kultūras pieminekļu iezīmēšanu dabā un dabas parka zonas robežas iezīmēšanu Dridža ezerā. Paredzēti monitoringa pasākumi sugām un biotopiem.

Šis DA plāns paredz lieguma zonas noteikšanu un aizsargājamās teritorijas robežas maiņu. Dabas parka „Dridža ezers” lieguma zona tika noteikta ar mērķi:

1. nodrošināt Dridža ezera, kā ES nozīmes īpaši aizsargājamā, dabīgi eitrofa ezera ar iegrimušo ūdensaugu un peldaugu augāju, biotopa etalonstāvokli;
2. saglabāt vizuāli augstvērtīgu ainavu;
3. saglabāt Dridža ezera pamatkrasta ekosistēmu;
4. saglabāt dzīves vidi īpaši aizsargājamām putnu, bezmugurkaulnieku, zīdītāju sugām.

Lai iepriekšminēto nodrošinātu lieguma zonā, ir noteikts zemes transformācijas aizliegums. Ierobežojot mežsaimniecisko darbību, dabas lieguma zonā ir noteikts galvenās cirtes aizliegums. DA plānā tiek sniegti arī priekšlikumi vēlamajiem dabas parka robežas labojumiem. Robežas labošana tiek veikta ar nolūku nodrošināt unikālā Dridža ezera aizsardzību un saglabāšanu.

Dabas parka „Dridža ezers” dabas parka zona tika noteikta ar mērķi saglabāt Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamās dabas teritorijas (*Natura 2000*) – dabas parka „Dridža ezers” – bioloģisko un ainavisko vērtību, kā arī lai nodrošinātu publiskā ezera rekreatīvās funkcijas izpildi.

1. AIZSARGĀJAMĀS TERITORIJAS APRAKSTS

1.1. Vispārēja informācija par aizsargājamo teritoriju

1.1.1. Aizsargājamās teritorijas atrašanās vieta, ģeogrāfiskās koordinātas, platība.

Dabas parks „Dridža ezers” atrodas Latvijas DA daļā, Krāslavas rajona Krāslavas novadā, Kombuļu un Skaistas pagastos (1.1.1.1.attēls un 1.1.1.2.attēls). Dabas parka ģeogrāfiskā centra koordinātas - platums: N 55°58'51'', garums: E 27°17'16'', LKS_X 705114, LKS_Y 208816), kods ir 3009, CORINE kods: V60401100, tas ir NATURA 2000 vieta.

1.1.1.1.attēls. Dabas parka „Dridža ezers” novietojums Latvijā un Krāslavas rajonā.

Kombuļu pagasta teritorijā atrodas 1567 ha, Skaistas pagastā 975 ha, Krāslavas pagastā 85 ha no kopējās dabas parka platības.

1.1.1.2 .attēls. Dabas parka „Dridža ezers” administratīvais sadalījums.

Īpaši aizsargājamā dabas teritorija dibināta 1977. gadā kā kompleksais dabas liegums „Dridža ezers ar apkārtējo ainavu”, lai aizsargātu un saglabātu vienu no izteismīgākajiem Latgales augstienes dienviddaļas ezeraines un pauguraiņu ainavu kompleksiem. Ar LR MK noteikumiem Nr.83 „Par dabas parkiem” 1999.gadā ĪADT statuss mainīts uz dabas parku un tā veidošanas galvenais mērķis ir aizsargāt unikālo un krāšņo ainavu ap Dridža ezeru, kā arī dabas un kultūrvēsturisko mantojumu, vienlaicīgi nodrošinot šīs teritorijas izmantošanu tūrismam un rekreācijai. Pēdējais no minētajiem faktoriem aktualizējas ar atpūtas bāzes „Sauleskalns” un slēpošanas trases atjaunošanu Sauleskalnā, un atpūtas bāzes „Dridži” izveidošanu Dridža ezera A galā. Sauleskalns un Dridža ezers kā atpūtas vietas bija ļoti populāras pagājušā gadsimta septiņdesmitajos un astoņdesmitajos gados, šobrīd šī teritorija pamazām atgūst popularitāti, tādēļ svarīgi ir pasargāt dabas parka ainavu no nepārdomātām un nepamatotām pārmaiņām un ezeru vidi no pieaugošās antropogēnās noslodzes ietekmes.

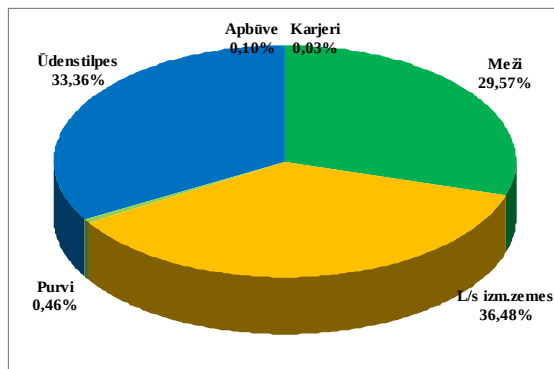
Aizsargājamās teritorijas platība ir 26,27 km², tā ietver Baltijas reģiona dziļāko ezeru Dridzi (Dreidzs, Drīdzis)- 65.1m, kā arī Ota ezeru, Dubiņu, Sauleskalna ezeriņu, Solnas ezeru, Saules ezeru, Mazā Āžukņa (Mazā Ožukņa) ezeru un aizaugušo Nameņa ezeru. Tieši ar ezeriem ir saistītas nozīmīgākās ĪADT dabas vērtības, proti, Eiropas un Latvijas nozīmes aizsargājamie biotopi kā dabīgi eitrofi ezeri ar iegrimušo ūdensaugu un peldaugu augāju (Dridzis, Ots, Saules, Solnas ezeri) un ezers ar piekrastē dominējošu minerālgrunti (Dridzis).

Dabas parka teritorija ietilpst Daugavas lielbaseinā, to drenē Kovšika upīte, kas no Dridža ezera Šaura līča caur Kauseņa ezeru ietek Sīverā, bet no tā savukārt uz Daugavu plūst Dubna.

Dridža ezera dabas parka teritorijas ainaviskajā struktūrā izteikti dominē divas ainavu telpas: Dridža ezers ar piegulošo teritoriju un Sauleskalna paugurmasīvs. Sauleskalns ir dabas parka teritorijas virsmas augstākais punkts (210,2 m v.j.l.) un augstākais paugurs, kura relatīvais augstums sasniedz 51 m.

1.1.2. Aizsargājamās teritorijas zemes lietošanas veidu raksturojums un zemes īpašuma formu apraksts.

Dabas parka kopējā platība ir 2627 ha. Ūdenstilpes aizsargājamā teritorijā aizņem 33.36%, purvi 0.46%, meži 29.57%, lauksaimniecībā izmantojamās zemes 36.48% (1.1.2.1.attēls).

1.1.2.1.attēls. Zemes lietošanas veidu īpatsvars.

Visa dabas parka teritorija atrodas privātīpašumā. Saskaņā ar Civillikuma 1102. panta pielikumu, Dridža ezers ietilpst publisko ezeru sarakstā, bet neskatoties uz to, tā ūdens piekrastes daļas ir piešķirtas privātīpašumā (Kombuļu pagastā 4 privātīpašumi, Skaistas pagastā 8 privātīpašumi). Atsevišķas Dubiņa, Ota, Sauleskalna, Solnas ezeru daļas ir pašvaldības īpašumā. Dabas parka teritorija atrodas 169 fizisko privātpersonu un 6 juridisko personu īpašumā. Raksturīgi, ka dabas parkā esošo ezeru piekrastes joslu zemes platības nav pašvaldību īpašumā, bet ir privātīpašumi. Līdz ar to brīva piekļūšana pie ezeriem praktiski ir neiespējama, izņemot Sauleskalna teritorijā esošās atpūtas bāzes pludmali Dridža ezera krastā. Dabas parka teritorijā 10,6ha (mežu teritorijas) ir Kombuļu pašvaldības īpašumā. Skaistas pagasta pašvaldībai un Krāslavas novadam piederošo zemes platību dabas parka teritorijā nav. Dominē zemes īpašumi, kuru platība nepārsniedz 10ha. Ir daži zemes īpašumi, kuru platība 20 – 25 ha, un divi zemes īpašumi, kuru platība ir 39ha un 50ha.

1.1.3. Pašvaldību teritoriju plānojumos noteiktā teritorijas izmantošana un atļautā (plānotā) izmantošana.

No trijām pašvaldībām, kuru teritorijās ietilpst dabas parks "Dridža ezers", teritorijas plānojums uz DA plāna izstrādes brīdi, ir apstiprināts tikai Kombuļu pagastam, bet Skaistas pagasta un Krāslavas novada teritorijas plānojumi ir izstrādes procesā. Kombuļu pagasta teritorijas plānojums tika apstiprināts 2007. gada 16. novembrī. Teritorijas plānojums 2007. – 2019.gadam plānotajā izmantošanā dabas parka teritoriju ir iezīmējis kā īpaši aizsargājamo dabas teritoriju. Patreizējā izmantošana dabas parka teritorijā ir uzrādīta kā lauksaimniecībā un mežsaimniecībā izmantojamās zemes, kā arī sabiedriskās nozīmes apbūves teritorija (Sauleskalns).

Teritoriālā plānojuma 3. sadaļas „Perspektīvā (atļautā) teritorijas izmantošana” 3.11. apakšsadaļā, ņemot vērā spēkā esošos normatīvos aktus, dabas parka „Dridža ezers” teritorijai noteikti sekojoši plānotie (atļautie) teritorijas izmantošanas veidi, saglabājot esošo atļauto izmantošanu:

- *sabiedriskās nozīmes apbūves teritorijas* – SIA „Atpūtas un sporta komplekss „Sauleskalns””, saglabāt Sauleskalnu (pašu kalnu) un Dridža ezera piekrasti pie

Sauleskalna kā sabiedrisku atpūtas vai tūrisma vietu pieejamu visiem iedzīvotājiem, neatkarīgi no īpašnieku maiņas ;

- *savrupmāju apbūves teritorijas* – Soleimu apdzīvotās vietas apkārtnē;
- *zemnieku un piemājas saimniecības, kuru galvenā ekonomiskā darbība ir lauksaimniecība* – visā dabas parka teritorijā;
- *netradicionālās lauksaimniecības teritorijas*, kurās galvenā nodarbošanās būs briežu audzēšana, ierīkojot briežu dārzus (saskaņā ar publisko apspriešanu). Briežu dārza ierīkošanai paredzēta platība starp Ota, Namiņa un Dridža ezeriem, iekļaujot arī Namiņa ezeru;
- *mežu teritorijas*;
- *transporta infrastruktūras objektu apbūves teritorijas* – paredzot remontu pagasta ceļam Lielie Unguri-Soleimi.

Dabas aizsardzības plāna izstrādes laikā Krāslavas novada teritorijas plānojumam 2008. - 2020. gadam tiek izstrādāta gala redakcija. Krāslavas novada teritorijā dabas parks "Dridža ezers" aizņem pavisam nelielu teritoriju gar ezera D krastu. Šajā teritorijā ir noteiktas lauksaimniecībā izmantojamās teritorijas, dabas pamatnes un apstādījumu teritorijas.

1.1.4. Esošais funkcionālais zonējums.

Dabas parkam „Dridža ezers” zonējums līdz šim nav noteikts.

1.1.5. Aizsardzības un apsaimniekošanas īsa vēsture.

Ar Latvijas PSR Ministru Padomes 1977. gada 15. aprīļa lēmumu Nr. 241 “Par valsts aizsargājamo Latvijas PSR teritorijā esošo dabas objektu apstiprināšanu”, lai aizsargātu Latgales augstienes dienvidu daļai raksturīgo ezeru un paugurainu ainavu, tika dibināts **kompleksais dabas liegums „Dridža ezers ar apkārtējo ainavu”**. Liegumā teritorijā tika iekļautas Dridža u.c. ezeru, zemo un pārejas purvu platības.

Stājoties spēkā MK 1999.gada 9.marta noteikumiem Nr.83 „Noteikumi par dabas parkiem”, teritorijā, kurā 1977. gadā tika dibināts kompleksais dabas liegums „Dridža ezers ar apkārtējo ainavu”, tika izveidots **dabas parks “Dridža ezers”**.

Ar 15.09.2005. grozījumiem likumā „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām”, dabas parks „Dridža ezers” tika iekļauts Natura 2000 teritoriju, kas ir Eiropas nozīmes aizsargājamās teritorijas, sarakstā (teritorijas kods LV0300900).

Zinātniskie pētījumi dabas parkā „Dridža ezers”.

1999.gadā tika veikti dabas parka „Dridža ezers” teritorijā esošo dabas vērtību pētījumi:

- datus par vaskulāro augu sugām vāca V.Šulcs;
- datus par abinieku un rāpuļu sugām vāca V.Vilnītis;
- datus par bezmugurkaulnieku sugām - V.Spuņģis;
- datus par zivju sugām - M.Vītiņš .

Dabas parka „Dridža ezers” teritoriju ornitologi apmeklējuši regulāri, taču pieejamas ziņas tikai no Latvijas Ornitoloģijas biedrības arhīva par Latvijas ligzdojošo putnu atlantu 2000.-2004. gados. Tajā laikā teritoriju apmeklējuši A. Čeirāns (2000.07.27.), R. Cibuļskis (2003.06.06. un 2003.06.07.) un V. Vintulis (2004.07.09.). Šajos apmeklējumos iegūtas ziņas ligzdojošo putnu atlantam, kā arī reģistrētas vairākas īpaši aizsargājamās putnu sugas (lauku piekūns *Falco tinninculus*, paipala *Coturnix coturnix*).

2001. - 2003. gados dabas parks „Dridža ezers” tika apsekots projekta Emerald/Natura 2000 ietvaros. Dabas parka teritorijā tika konstatētas vairākas Eiropas nozīmes aizsargājamās sugas un biotopi. Ņemot vērā sugu un biotopu inventarizācijas gaitā ievāktos datus, ar Vides ministrijas 13.04.2005. rīkojumu Nr.102 „Par Latvijas Natura 2000 - Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju sarakstu”, dabas parks „Dridža ezers” tika iekļauts potenciālo Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju - **Natura 2000 teritoriju** - sarakstā.

1.1.6. Kultūrvēsturiskais raksturojums.

Kultūras pieminekļi ir kultūrvēsturiskā mantojuma daļa - kultūrvēsturiskas ainavas un atsevišķas teritorijas (senkapi, kapsētas, parki, vēsturisko notikumu norises un ievērojamu personu darbības vietas), kurām ir vēsturiska, zinātniska, mākslinieciska vai citāda kultūras vērtība un kuru saglabāšana nākamajām paaudzēm atbilst Latvijas valsts un tautas, kā arī starptautiskajām interesēm.

Vairums Latvijā konstatēto arheoloģijas objektu - pilskalnu, kulta vietu, senkapu - atrodas Latgales augstienes robežās. Dabas parks „Dridža ezers” atrodas Latgales novadā (Latgales augstienes dienvidu daļā - Dagdas pagurainē). Arheoloģijas pieminekļiem ir liela vēsturiska un simboliska nozīme. Dabas parka „Dridža ezers” teritorijā esošie arheoloģiskie pieminekļi – pilskalni, senkapi, apmetnes – daudzos gadījumos apauguši ar krūmiem, tiem grūti piekļūt, pamanīt. Izņēmums ir kulta vieta Sauleskalns, kura teritorija tiek apsaimniekota:

- Sauleskalns ir bijis seno latgaļu kulta vieta. Īpaši daudz ļaužu te pulcējušies vasaras Saulgriežu svētkos. Daudzi svētki bija saistīti ar upurēšanu. Rituālā tradīcijas notika galvenajās gada dienās: 23. martā – Māras dienā, 23. jūnijā – Jāņu dienā; 23.septembrī – Laimas dienā, 21.decembrī - Ziemassvētkos (senais kalendārs bija savādāks, tajā bija 9 diennaktis). (Pēc arheologa E.Tukiša materiāliem);
- 1934.gadā Sauleskalna virsotnē tika uzcelts 10m augsts skatu tornis ar pieciem stāviem. No skatu torņa piektā stāva varēja redzēt Aglonas baziliku, Aulejas un Dagdas baznīcas. Vienā no stāviem atradās neliels galdiņš. Pie torņa, it sevišķi vakaros, sanāca vietējie iedzīvotāji, lai aprunātos savā starpā un atpūstos. Rīkoja deju vakarus un dziedāja dziesmas. Vislielākie svētki bija Saulgriežos. Tika kurināti uguns kuri. (Pēc J. Misjuna un J. Škutāna nostāstiem);
- 1968.gadā Sauleskalna teritorijā tika uzcelta tūrisma bāze „Sauleskalns” ar slēpošanas trasi. Padomju varas laikā tūrisma bāzi aktīvi apmeklēja atpūtnieki no visas bijušās Padomju Savienības teritorijas. 90-jos gados tūrisma bāze netika apsaimniekota;
- sākot ar 2006.gadu tiek veikta atpūtas un sporta kompleksa „Sauleskalns” rekonstrukcija un modernizācija. Tika ierīkotas divas slēpošanas trases, uzbūvēts kempings, viesnīca, labiekārtota pludmale, pieejama ūdens transporta noma. Rekonstrukcijas darbi nav pabeigti, tādēļ, Sauleskalna teritorija nav sakārtota: ainavu degradē Padomju Savienības laikā uzceltās daudzstāvu ēkas, „*serpentīna*” ceļš (neietilpst atpūtas kompleksa teritorijā) uz Sauleskalnu sliktā stāvoklī.

Dabas parkā atrodas 6 valsts nozīmes un 1 vietējās nozīmes aizsargājamais arheoloģijas piemineklis, kā arī dabas parka tiešā tuvumā atrodas 1 valsts nozīmes un 1 vietējās nozīmes aizsargājamais arheoloģijas piemineklis (1.1.6.1. tabula , 1.1.6.1., 1.1.6.2. attēls).

Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas attīstībā cilvēka atstātajam kultūras mantojumam ir būtiska nozīme, kas sekmējusi un sekmē teritorijas aizsardzību un palielina dabas parka

vērtību, līdz ar to plānā īpaša uzmanība tiek veltīta kultūras mantojumam, kas neatraujami saistīts ar dabas un ainavas vērtībām.

1.1.6.1 tabula. Arheoloģijas pieminekļu saraksts dabas parka „Dridža ezers” teritorijā.

Nosaukums	Nr. karto-shēmā	VKP AI Nr.	Atrašanās vieta	Statuss		Datējums
				Valsts nozīmes	Vietējās nozīmes	
Zukulišķu senkapi (Ķeisiņu, Franču kapi)	1.	1187	Skaistas pagasts, Zukulišķi	X		Piemineklis nav precīzi datēts
Čenčupu senkapi (Kara kalns)	2.	1176	Skaistas pagasts, Čenčupi	X		Kapulauks 9.-12.gs.
Katoļnieku viduslaiku kapsēta (Turku kapi) un apmetne	3.	1181	Skaistas pagasts, Katoļnieki, Dridža ezera Z krasts		X	Viduslaiku kps. 13.-17.gs. Dridža apmetne 1.gt.pr.m.ē-1.gt.1.puse.m.ē.
Jadlovcu Baterijas kalns - pilskalns	4.	1142	Kombuļu pagasts, Jadlovci	X		Piemineklis nav precīzi datēts
Jadlovcu senkapi	5.	1143	Kombuļu pagasts, Jadlovci	X		Piemineklis nav precīzi datēts
Škutānu senkapi (Turku kapi, Kara kapi)	6.	1142	Kombuļu pagasts, Škutāni	X		Piemineklis nav precīzi datēts
Sauleskalns-kulta vieta	7.	1146	Kombuļu pagasts, Lielie Unguri	X		8.-10.gs.

1.1.6.2. tabula. Arheoloģijas pieminekļu, kuri atrodas dabas parka „Dridža ezers” robežu tiešā tuvumā, saraksts.

Nosaukums	Nr. karto-shēmā	VKP AI Nr.	Atrašanās vieta	Statuss		Datējums
				Valsts nozīmes	Vietējās nozīmes	
Kulinišķu senkapi I	8.	1182	Skaistas pagasts (ārpus dabas parka teritorijas, bet tuvu robežai), Dridža ezera Z krasts		X	Piemineklis nav precīzi datēts
Grundānu pilskalns ar apmetni	9.	1179	Skaistas pagasts (ārpus dabas parka teritorijas, bet tuvu robežai), Grundāni	X		Piemineklis nav precīzi datēts

Zukulišķu senkapi (Ķeisiņu, Franču kapi). Atrodas Dridža ezera D krastā, Zukulišķu ciemā. Senkapi atrodas tīrumā, ierīkoti nelielā pacēlumā (ap 1.5m virs tīruma) stāvajā Dridža ezera krastā. Tika atrasti cilvēku kauli un senlietas.

Čenčupu senkapi (Kara kalns). Atrodas 150m uz ZR no D.Grundāna kunga mājām. Tika ierīkoti paugurainajā augstienē Dridža ezera D krastā. Cilvēku kauli tika atrakti stāvajā, kokiem aizaugušajā ezera krasta nogāzē. Vietējie iedzīvotāji stāsta, ka kara laikos kapos apglabāti cilvēki.

Katoļnieku viduslaiku kapsēta (Turku kapi) un apmetne. Dridža ezera Z krastā, ~100m uz R no Dagdas-Skaistas ceļa. Ar priedēm apaudzis 20mx20m liels uzkalniņš, kas D daļā pāriet lēzenā ezera krasta nogāzē. Saskatāmas A-R virzienā orientētas kapu bedres. Tika atrastas trauku lauskas, cilvēku kauli.

Jadlovcu Baterijas kalns – pilskalns. Atrodas Dridža ezera Z krastā, Jadlovicu ciemā, Pilskalna aptuv. parametri - 150m garš, 10m augsts. D, DR un A kalnu norobežo ezers, Z atrodas purvs, vienīgi ZR pilskalns lēzeni savienojas ar pārējo apkārtni. Teritorija netiek apsaimniekota, ir aizaugusi ar mežu. Slikti izteikts pilskalns, nav izteikta kultūras slāņa.

1.1.6.1.attēls. Jadlovcu Baterijas pilskalns. (Foto I. Lobanoka)

Jadlovcu senkapi. Atrodas Dridža ezera Z krastā, 450m uz ZR no Baterijas kalna. Ierīkoti lēzenā paugurā (ap 4m augsts). Atrasti cilvēku kauli, senlietas.

Sauleskalns - kulta vieta. Sauleskalns ir seno Latgaļu kulta vieta (uzskatāma par latgaļu kulta centru, kurām bija nozīme ne tikai tuvajos novados, bet daudz plašākos apgabalos) Dridža ezera krastā 210.2 metri virs jūras līmeņa. Tas ir apaļš (apmēram 0.9km diametrā) ar stāvu D nogāzi. Kalns sastāv no daudziem paaugstinājumiem. Kalna Z paugurus sauc par „Dieva dārzu”.

Kalnā atrastas daudzas senlietas (daļa no tām pazudušas) – vara katls (ar tilpumu 8l), sudraba kaklarotas, saktas, bultu uzgaļi, zirglietas u.c. Vērtīgāki atradumi atrakti XX.gs. 30-tajos gados, ceļot skatu torni. Racēji atrada bronzas kaklariņķus, villaini, svarus, trauku lauskas, bronzas aroces, zirga laužņus, pātagas, kātu, bronzas pakavu, saktas u.c. senlietas. Izrakumus uzraudzīja Pieminēkļu valdes inspektors J.Jaunzems. Kopumā no izrakumiem izcēla 30 priekšmetus, kuri datējami *ap 1000 gadu*. Visas atrastās lietas raksturīgas latgaļiem. Sauleskalna arumos konstatētas arī ugunsgrāvu vietas, akmeņu krāvumi, atrastas māla trauku lauskas, dzirnavu akmens u.c. senlietas. Pēc izrakumiem var spriest, ka ļaudis kalnā arī

pastāvīgi dzīvojuši, tomēr Sauleskalns nav uzskatāms par pilskalnu, bet ticamāk par svētnieku un viņu kalpu mītni, jo viņiem tāpat vajadzēja uzturēt kādu saimniecību.

1.1.6.2. attēls. Grundānu pilskalns (upurvieta).

(Foto I. Lobanoka)

Grundānu pilskalns ar apmetni. Atrodas Dridža ezera DA krastā, ~800m no krasta. Divi pilskalni, kuri apauguši ar mežu. Lielākā pilskalna piekāvē, tīrumā, ap 50-60m platā joslā, iezīmējas kultūras slānis. No pilskalna – ainavisks skats uz Dridža un Sīvera ezeriem, redzams Sauleskalns. Mazais pilskalns, respektīvi, upurvieta.

Krucifikss. Skaistas pagasta ceļa malā, pie dabas parka robežas, atrodas krucifikss – katoliskās Latgales simbols, vēstot par gadsimtiem senu tradīciju (1.1.6.3.attēls).

1.1.6.3.attēls. Krucifikss.

(Foto I. Lobanoka)

Arheoloģijas pieminekļu teritorijās un to aizsardzības zonās ir saistošas prasības, kas izriet no kultūras pieminekļu **aizsardzību regulējošajiem normatīvajiem aktiem**. Ja aizsargjosla (aizsardzības zona) ap kultūras pieminekli nav noteikta īpaši, tās minimālais platums lauku apvidos ir 500m. Jebkuru saimniecisko darbību pieminekļu aizsardzības zonā drīkst veikt tikai ar Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas atļauju.

1.1.6.4.attēls. Vietvārdu karte.

* Sadaļa tika sagatavota sadarbībā ar Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspektori **Dzintru Bukēviču** (kontakta informācija: Rīgas iela 26, Krāslava, LV – 5601; tālr. 5681163, tālr. mob. 2870810, e pasts - Dzintra.Bukevica@mantojums.lv)

1.1.7. Valsts un pašvaldības institūciju funkcijas un atbildība dabas parkā „Dridža ezers”.

Atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajai valsts un pašvaldību institūciju kompetencei, šo institūciju funkcijas un atbildību īpaši aizsargājamās teritorijās var klasificēt sekojoši:

1.1.7.1. tabula. Valsts un pašvaldību institūcijas, kuras realizē valsts kontroli ĪADT

Nosaukums	Funkcijas apraksts	Tiesiskais pamatojums
Valsts meža dienesta Dienvidlatgales virsmežniecības Krāslavas un Indras mežniecības.	Uzrauga mežos to normatīvo aktu ievērošanu, kuri regulē meža apsaimniekošanu un izmantošanu.	Meža likuma 43. panta pirmā daļa.
Valsts vides dienesta Daugavpils reģionālā vides pārvalde.	Īsteno vides valsts kontroli. Izvērtē plānotās darbības ietekmes būtiskumu uz Natura 2000 teritoriju, analizējot RVP rīcībā esošu informāciju. Kontrolē dabas aizsardzības normu ievērošanu mežos. Nodrošina īpaši aizsargājamo sugu un biotopu uzraudzību.	Vides aizsardzības likuma 19.pants. Likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu”. Meža likuma 43.panta 1.daļas 3.punkts. Sugu un biotopu aizsardzības likuma 5.pants.
Krāslavas rajona padomes Apvienotā būvvalde.	Veic būvniecības procesa tiesiskuma pārbaudi vietējo pašvaldību administratīvajās teritorijās.	Likuma „Par pašvaldībām” 10.pants.
Vietējās pašvaldības (Krāslavas rajona Krāslavas novads, Kombuļu pagasta padome, Skaistas pagasta padome.	Ja būvniecība notiek bez akceptēta būvprojekta, pašvaldība pieņem lēmumu par būvniecības, kura notiek bez akceptēta būvprojekta, radīto seku novēršanu (būves vai tās daļas nojaukšanu, iepriekšējā stāvokļa atjaunošanu u.tml.). Nodrošina būvniecības procesa tiesiskumu savās administratīvajās teritorijās.	Būvniecības likuma 30.panta sestā daļa. Likuma „Par pašvaldībām” 15.pants.
Ekonomikas ministrijas sistēmā ietilpstošā Valsts būvinspekcija.	Veic būvniecības valsts kontroli (veic būvniecības procesa tiesiskuma pārbaudi).	Būvniecības likuma 29.panta pirmā daļa.
Lauku atbalsta dienesta Dienvidlatgales reģionālā lauksaimniecības pārvalde.	Uzrauga normatīvo aktu ievērošanu lauksaimniecības jomā; aptur vai aizliedz tās darbības, ar kurām tiek pārkāpti normatīvie akti.	Lauku atbalsta dienesta likuma 3.panta pirmā daļa, 11.pants.

Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija, Krāslavas rajona kultūras pieminekļu aizsardzības inspektors.	Īsteno valsts kontroli kultūras pieminekļu aizsardzībā, veic kultūras mantojuma apzināšanu, izpēti un pieminekļu uzskaiti. Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas priekšnieks nosaka vidi degradējošus objektus, kas atrodas kultūras pieminekļu aizsardzības zonās. Šie objekti paredzami nojaukšanai, un nav pieļaujama to turpmākā attīstība.	Likuma „Par kultūras pieminekļu aizsardzību” 23.pants. MK noteikumi „Noteikumi par kultūras pieminekļu uzskaiti, aizsardzību, izmantošanu, restaurāciju, valsts pirkuma tiesībām un vidi degradējoša objekta statusa piešķiršanu”.
--	--	---

1.1.7.2. tabula. Valsts un pašvaldību institūciju apsaimniekošanas funkcijas.

Nosaukums	Funkcijas apraksts	Tiesiskais pamatojums
Vides ministrijas Dabas aizsardzības pārvalde.	Koordinē teritorijas pārvaldi, pārrauga dabas aizsardzības plānu izstrādi un veicina to ieviešanu.	Likuma „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” 25.panta 6.daļu, Vides ministra 06.05.2002.rīkojumu Nr.80 „Par Dabas aizsardzības pārvaldes nolikumu”.
Vietējās pašvaldības.	Realizē īpaši aizsargājamo teritoriju, kurām nav pārvaldes institūcijas, pārvaldi . Organizē iedzīvotājiem komunālos pakalpojumus; - gādā par savas administratīvās teritorijas labiekārtošanu un sanitāro tīrību; - nosaka kārtību, kādā izmantojami publiskā lietošanā esošie meži un ūdeņi, ja likumos nav noteikts citādi.	Likuma „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” 25.panta trešā daļa. Likuma „Par pašvaldībām” 15.pants.
Valsts meža dienesta Dienvidlatgales virsmežniecība.	Pārvalda un apsaimnieko zinātniskās izpētes mežos. Meža valsts reģistra pārzinis ir Valsts meža dienests.	Meža likuma 47.pants, 34.pants.
Vides ministrijas Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūra.	Organizē un koordinē īpaši aizsargājamo dabas teritoriju monitoringu. Veido un attīsta vienotu vides informācijas sistēmu.	Likuma “Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” 32 ¹ . pants MK noteikumu „Valsts aģentūras "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūra" nolikums” 3.punkts.

Lauku atbalsta dienesta Dienvidlatgales reģionālā lauksaimniecības pārvalde.	Administrē valsts atbalstu un Eiropas Savienības atbalstu laukiem, lauksaimniecībai, mežsaimniecībai un zivsaimniecībai; pieņem lēmumu par finansējuma piešķiršanu vai atteikumu to piešķirt, lemj par atbalsta izmaksu vai atteikumu to izmaksāt un veic izmaksātā atbalsta uzskaiti un izlietošanas kontroli.	Lauku atbalsta dienesta likuma 4.punkta pirmā daļa.
---	---	---

Pamatojoties uz Aulejas, Kombuļu un Skaistas pagastu 26.04.1998 sadarbības līgumu, ir nodibināta **pašvaldību sadarbības iestāde: ezeru pārvalde „Augšdubna”**, kas nodarbojas ar licencētās makšķerēšanas organizēšanu un zivju resursu aizsardzību Sīvera, Dridža, Ārdavas un Dubnas upes posmā.

Dabas parkā „Dridža ezers” esošo privāto zemes īpašumu apsaimniekošanu veic zemes īpašnieki un lietotāji, saskaņā ar normatīvajiem aktiem.

1.2. Tiesību aktu normas, kas tieši attiecas uz dabas parka „Dridža ezers” teritorijas apsaimniekošanu.

Dabas parks „Dridža ezers” ir viena no īpaši aizsargājamām dabas teritorijām Latvijā. Tai ir saistoši Latvijas Republikas normatīvie akti, kas regulē īpaši aizsargājamo dabas teritoriju aizsardzību un izmantošanu, kā arī normatīvie akti, kas regulē saimnieciskās darbības, kas veicamas teritorijā (mežsaimniecība, lauksaimniecība, tūrisma attīstība un citas). Teritorijai saistoši normatīvie akti, kuri regulē teritorijā sastopamo biotopu (mežu, pļavu, purvu un citu) izmantošanu, kā arī vispārējie īpašuma tiesības regulējošie normatīvie akti. Tikpat nozīmīgas ir valsts mēroga programmas un stratēģijas, kas ietekmē teritorijas izmantošanas prioritātes.

Dabas parka izmantošanu regulē Latvijas Republikas normatīvie akti, kā arī ir saistoši Eiropas Padomes Direktīvu un Latvijas ratificēto konvenciju nosacījumi un prasības.

Būtiskākie no normatīvajiem aktiem tiek uzskaitīti turpmākajās nodaļās, aprakstot konkrētā normatīvā akta ietekmi uz dabas parka „Dridža ezers” izmantošanu.

1.2.1. Latvijas likumdošana.

Vispārējie īpašuma tiesību aprobežojumu principi.

Normatīvā akta nosaukums	Normatīvā akta saturs, kas attiecināms uz teritorijas apsaimniekošanu
LR Satversme 15.02.1922., spēkā no 01.07.1993.	Nosaka, ka īpašumu nedrīkst izmantot pretēji sabiedrības interesēm.
LR Civillikums , pieņemts 28.01.1937., spēkā no 01.09.1992.	Civillikuma trešās daļas „Lietu tiesības” 1082. pants nosaka īpašuma tiesību aprobežojuma būtību: „ <i>īpašuma tiesību aprobežojumus noteic vai nu likums, vai ... līgums, un šis aprobežojums attiecas arī uz to, ka īpašniekam jāatturas no zināmām īpašuma tiesībām, kā arī jāpacieš, ka tās izlieto citi</i> ”. Civillikuma I pielikumā uzskaitīti publiskie ezeri un upes

	(1102.pants: pie publiskiem ūdeņiem pieder jūras piekrastes josla, kā arī šā panta pielikumā I pielikumā minētie ezeri un upes.) Publisko ezeru sarakstā ir iekļauts Dridža ezers (753.2ha, Skaistas un Kombuļu pagasti). Zvejas tiesības Ota ezerā pieder valstij. Visi pārējie ūdeņi dabas parkā „Dridža ezers” ir privāti. Publiskie ūdeņi ir valsts īpašums, ciktāl uz tiem nepastāv īpašuma tiesības privātai personai (Civillikuma 1104. pants).
Likums „Par zemes lietošanu un zemes ierīcību” (21.06.1991.)	Likuma uzdevums ir aizsargāt zemes lietotāju tiesības un regulēt zemes lietošanas un zemes ierīcības pamatnoteikumus. Zemes lietotājiem ir pienākums: - nodrošināt zemes izmantošanu atbilstoši tiem mērķiem un noteikumiem, kādi paredzēti, to piešķirot...; - aizsargāt dabas un kultūrvēsturiskos pieminekļus, ievērot īpaši aizsargājamo dabas objektu un to aizsargjoslu izmantošanas režīmu.
Likums Par nekustamā īpašuma nodokli (04.06.1997.)	Nosaka nodokļu aprēķināšanas un maksāšanas kārtību, nodokļu atvieglojumus. Ar nekustamā īpašuma nodokli neapliet: - zemi īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, kurās ar likumu aizliegta saimnieciskā darbība, un šajās teritorijās esošās dabas aizsardzībai izmantojamās ēkas; - nekustamo īpašumu, kas atzīts par valsts aizsargājamo kultūras pieminekli, un zemi tā uzturēšanai, izņemot dzīvojamās mājas un zemi to uzturēšanai, kā arī saimnieciskajā darbībā izmantotu nekustamo īpašumu. Attiecībā uz nekustamo īpašumu — valsts aizsargājamo kultūras pieminekli — par saimniecisku darbību nav uzskatāma tā izmantošana kultūras vajadzībām, izņemot kinoteātrus un videotēkas...

Plāni, programmas, u.c. dokumenti.

Dokumenta nosaukums	Saturs, kas attiecināms uz teritorijas apsaimniekošanu
Bioloģiskās daudzveidības nacionālā programma (Rīga, 2000.gads).	Formulē problēmas, kas ietekmē ekosistēmu, sugu un ģenētisko daudzveidību, izvirza mērķus problēmu risināšanai un piedāvā risinājumus katra konkrētā mērķa sasniegšanai.
Nacionālais Vides politikas plāns Latvijai 2004. – 2008.gadiem (Rīga, 2003.gads).	Uzsver bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas prioritāti.
Krāslavas rajona teritoriālpārplānojums (Krāslava, 27.11.2002. Krāslavas rajona padomes lēmums Nr.6 „Par Krāslavas teritoriālpārplānojuma apstiprināšanu”).	Teritorijas plānojums ir ilgtermiņa teritorijas plānošanas dokuments, kurā rakstveidā un grafiski attēlota teritorijas pašreizējā un noteikta plānotā (atļautā) izmantošana un šīs teritorijas izmantošanas aprobežojumi.
Vietējo pašvaldību teritoriālpārplānojumi.	Kombuļu pagasta teritoriālpārplānojums (16.1.2007.); Krāslavas novada un Skaistas pagasta teritoriālpārplānojumi ir tapšanas stadijā.

Vispārējie un speciālie dabas aizsardzību regulējošie tiesību akti.

Normatīvā akta nosaukums	Normatīvā akta saturs, kas attiecināms uz teritorijas apsaimniekošanu
Vides aizsardzības likums (15.11.2006.).	Likuma mērķis ir nodrošināt vides kvalitātes saglabāšanu un atjaunošanu, kā arī dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu. Likumā noteikti vides aizsardzības pamatprincipi, sabiedrības tiesības vides aizsardzības jomā, pamatnosacījumi atbildībai par videi nodarīto kaitējumu, valsts un pašvaldību iestāžu pienākumi vides aizsardzības jomā, atbildīgo personu rīcība gadījumā, kad ir nodarīts kaitējums videi. Likums nosaka sabiedrības tiesības gadījumā, kad ir radies kaitējums videi vai tieši kaitējuma draudi; nosaka, kādā veidā piesārņotājs veic kaitējuma videi atlīdzināšanu.
Noteikumi par kritērijiem, kurus izmanto, novērtējot īpaši aizsargājamām sugām vai īpaši aizsargājamiem biotopiem nodarītā kaitējuma ietekmes būtiskumu (Nr. 213/27.03.2007.).	Noteikumi nosaka kritērijus, kurus izmanto, novērtējot īpaši aizsargājamām sugām vai īpaši aizsargājamiem biotopiem nodarītā kaitējuma ietekmes būtiskumu salīdzinājumā ar pamatstāvokli.
Noteikumi par preventīvajiem un sanācijas pasākumiem un kārtību, kādā novērtējams kaitējums videi un aprēķināmas preventīvo, neatliekamo un sanācijas pasākumu izmaksas (Nr. 281/24.04.2007.).	Noteikumi nosaka: - Valsts vides dienesta pienākumus, organizējot preventīvos pasākumus, ja pastāv tieša kaitējuma draudi, kuru dēļ varētu tikt pārsniegti vides normatīvajos aktos noteiktie vides kvalitātes normatīvi, vai tie varētu radīt nelabvēlīgu ietekmi uz cilvēku veselību; - sanācijas mērķus un metodes, sanācijas pasākumu izvēli un veikšanas kārtību; - zaudējumu atlīdzināšanas attiecībā uz īpaši aizsargājamām sugām vai biotopiem apmērus un kārtību.
Normatīvie akti, kuri reglamentē īpaši aizsargājamo dabas teritoriju izveidi, aizsardzību un izmantošanu.	
Likums „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” (02.03.1993).	Likums nosaka: īpaši aizsargājamo dabas teritoriju sistēmas pamatprincipus; īpaši aizsargājamo dabas teritoriju veidošanas kārtību un pastāvēšanas nodrošinājumu; īpaši aizsargājamo dabas teritoriju pārvaldes, to stāvokļa kontroles un uzskaites kārtību; savieno valsts, starptautiskās, reģionālās un privātās intereses īpaši aizsargājamo dabas teritoriju izveidošanā, saglabāšanā, uzturēšanā un aizsardzībā.
Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi (Nr. 415/22.07.2003).	Noteikumi nosaka īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējo aizsardzības un izmantošanas kārtību, tajā skaitā pieļaujamos un aizliegtos darbības veidus aizsargājamās teritorijās, kā arī aizsargājamo teritoriju apzīmēšanai dabā lietojamās speciālās informatīvās zīmes paraugu un tās lietošanas un izveidošanas kārtību. Saskaņā ar 2.punktu , noteikumus piemēro tiktāl, ciktāl tie nav pretrunā ar aizsargājamo teritoriju individuālajiem aizsardzības un izmantošanas noteikumiem.
Noteikumi par dabas parkiem (Nr.83/12.03.1999.).	Nosaka īpaši aizsargājamās dabas teritoriju - dabas parku sarakstu Latvijā (tai skaitā - dabas parku “Dridža ezers” (shēmu un robežpunktu koordinātes LKS 92 sistēmā skat.

	noteikumu 8.pielikumā).
Noteikumi „Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (Natura 2000) izveidošanas kritēriji Latvijā” (Nr. 199/28.05.2002).	Noteikumi nosaka kritērijus, kas piemērojami Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (<i>Natura 2000</i>) izveidošanai Latvijā.
Sugu un biotopu aizsardzība.	
Sugu un biotopu aizsardzības likums (16.03.2000).	Likuma uzdevumi: - nodrošināt bioloģisko daudzveidību, saglabājot Latvijai raksturīgo faunu, floru un biotopus; - regulēt sugu un biotopu aizsardzību, apsaimniekošanu un uzraudzību; - veicināt populāciju un biotopu saglabāšanu atbilstoši ekonomiskajiem un sociālajiem priekšnoteikumiem, kā arī kultūrvēsturiskajām tradīcijām; - regulēt īpaši aizsargājamo sugu un biotopu noteikšanas kārtību.
Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu (Nr. 396/14.11.2000).	Noteikumi nosaka īpaši aizsargājamo sugu sarakstu (1.pielikums) un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu (2.pielikums), kuros iekļautas apdraudētas, izzūdošas vai retas sugas, vai arī sugas, kuras apdzīvo specifiskus biotopus.
Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu (Nr. 421/12.05.2000).	Noteikumi nosaka īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu, kurā iekļauti apdraudēti vai reti biotopi (pielikums).
Mikroliegumu izveidošanas, aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumi (Nr.45/30.01.2001.).	Saskaņā ar noteikumu 1.daļas prasībām, noteikumi nosaka mikroliegumu noteikšanas, izveidošanas, aizsardzības un apsaimniekošanas kārtību. Ja mikroliegums tiek izveidots kādā no īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, papildus šajos noteikumos noteiktajām tiesību normām ir piemērojamas normas, kas noteiktas īpaši aizsargājamai dabas teritorijai.
Kārtība, kādā zemes lietotājiem nosakāmi zaudējumu apmēri, kas saistīti ar īpaši aizsargājamo nemedījamo sugu un migrējošo sugu dzīvnieku nodarītiem būtiskiem postījumiem (Nr.778/20.11.2007.).	Noteikumi nosaka kārtību, kādā zemes lietotājiem nosakāmi to zaudējumu apmēri, kas saistīti ar īpaši aizsargājamo nemedījamo sugu un migrējošo sugu dzīvnieku nodarītajiem būtiskiem postījumiem augkopībai (1.pielikums), akvakultūrai, lopkopībai vai biškopībai (2.pielikums). Noteikumi nosaka pieteikšanās, novērtēšanas un kompensāciju izmaksas kārtību. Iesniegumu zaudējumu aprēķināšanai iesniedz zemes lietotājs.
Likums „Par zemes īpašnieku tiesībām uz kompensāciju par saimnieciskās darbības ierobežojumiem īpaši aizsargājamās dabas teritorijās un mikroliegumos” (30.06.2005.).	Likums paredz nosacījumus, ar kādiem piešķirama kompensācija par saimnieciskās darbības ierobežojumiem valsts un pašvaldību izveidotajās aizsargājamās teritorijās, un šīs kompensācijas piešķiršanas kārtību. Nosaka kompensācijas veidus un atrunā gadījumus, kad zemes īpašniekiem ir tiesības uz kompensāciju.
Ūdenstilpju aizsargjoslu aizsardzība.	

Aizsargjoslu likums (25.02.1997).	Šā likuma objekts ir dažādu veidu aizsargjoslas, aizsargzonas, aizsardzības joslas, kas noteiktas likumos un citos normatīvajos aktos. Likums nosaka: - aizsargjoslu veidus un to funkcijas; - aizsargjoslu izveidošanas pamatprincipus; - aizsargjoslu uzturēšanas un stāvokļa kontroles kārtību; - saimnieciskās darbības aprobežojumus aizsargjoslās. Piemēram, saskaņā ar Aizsargjoslu likuma 7.pantu, Dridža ezeram (platība 753ha), kā ezeram, kura platība ir robežās no 100 līdz 1000 ha, aizsargjoslas platums ir ne mazāks par 300m. Ūdenstilpnes aizsargjosla tiek noteikta, lai samazinātu piesārņojuma negatīvo ietekmi uz ūdens ekosistēmām, novērstu erozijas procesu attīstību, kā arī saglabātu apvidum raksturīgo ainavu. Likuma 37.pantā noteikti saimnieciskās darbības aprobežojumi ūdenstilpju un ūdensteču aizsargjoslās, kā arī applūstošajās teritorijās.
--	--

Vispārējie un speciālie vides aizsardzību regulējošie tiesību akti .

Normatīvā akta nosaukums	Normatīvā akta saturs, kas attiecināms uz teritorijas apsaimniekošanu
Likums par piesārņojumu (29.03.2001.).	Likuma mērķis ir novērst vai mazināt piesārņojuma dēļ cilvēku veselībai, īpašumam un videi nodarīto kaitējumu, novērst kaitējuma radītās sekas. Nosaka vispārīgās prasības attiecībā uz piesārņojošas darbības veikšanu, piesardzības pasākumus, piesārņojošu darbību iedalījumu (piesārņojošas darbības iedala A, B un C kategorijā , ņemot vērā piesārņojuma daudzumu un iedarbību vai risku, ko tas rada cilvēku veselībai un videi) un gadījumus, kad jāsaņem attiecīgās atļaujas piesārņojošas darbības veikšanai.
Ūdens apsaimniekošanas likums (01.10.2002.).	Likuma mērķis ir izveidot tādu virszemes un pazemes ūdeņu aizsardzības un apsaimniekošanas sistēmu, kas: - veicina ilgtspējīgu un racionālu ūdens resursu lietošanu, nodrošinot to ilgtermiņa aizsardzību un iedzīvotāju pietiekamu apgādi ar labas kvalitātes virszemes un pazemes ūdeni; - novērš ūdens un no ūdens tieši atkarīgo sauszemes ekosistēmu un mitrāju stāvokļa pasliktināšanos, aizsargā šīs ekosistēmas un uzlabo to stāvokli; - uzlabo ūdens vides aizsardzību, pakāpeniski samazina arī prioritāro vielu emisiju un noplūdi, kā arī pārtrauc ūdens videi īpaši bīstamu vielu emisiju un noplūdi; - nodrošina pazemes ūdeņu piesārņojuma pakāpenisku samazināšanu un novērš to turpmāku piesārņošanu ...”.
Noteikumi par virszemes ūdensobjektu tipu raksturojumu, klasifikāciju, kvalitātes kritērijiem un antropogēno slodžu noteikšanas kārtību (858/ 19.10.2004.).	Noteikumi nosaka: virszemes ūdensobjektu tipu raksturojumu un virszemes ūdensobjektu klasifikāciju; antropogēnās slodzes noteikšanas kārtību, kā arī prioritārās vielas un to emisijas ierobežošanas kārtību; virszemes ūdeņu augstas, labas, vidējas, sliktas un ļoti sliktas ekoloģiskās kvalitātes kritērijus, labas un sliktas ķīmiskās kvalitātes kritērijus, kā arī stipri pārveidota vai mākslīga ūdensobjekta ekoloģiskā potenciāla kritērijus (arī laba ekoloģiskā potenciāla kritērijus).
Noteikumi par virszemes un	Noteikumi nosaka kvalitātes normatīvus virszemes un pazemes

pazemes ūdeņu kvalitāti (118/12.03.2002).	ūdeņiem. Saskaņā ar noteikumu 2. ¹ pielikuma (2.tabula) prasībām, Dridža ezers noteikts par prioritārajiem lašveidīgo zivju ūdeņiem.
Atkritumu apsaimniekošanas likums (29.12.2000.).	Likumā sniegtas atkritumu, atkritumu radītāja, atkritumu apsaimniekošanas, atkritumu poligona un izgāztuves u.c. definīcijas. Likuma mērķis ir: noteikt atkritumu apsaimniekošanas kārtību, lai aizsargātu cilvēku dzīvību un veselību, vidi, kā arī personu mantu; veicināt atkritumu apsaimniekošanu, tajā skaitā dalītu vākšanu un atkārtotu izmantošanu, lai samazinātu apglabājamo atkritumu daudzumu.
Veicot saimniecisko darbību dabas parkā „Dridža ezers”, ir saistoši arī visi no augstākminētajiem normatīviem aktiem izrietošie Ministru kabineta noteikumi.	

Citu nozaru normatīvie akti.

Normatīvie akti būvniecības jomā	
Būvniecības likums (30.08.1995.).	Likums nosaka būvniecības dalībnieku savstarpējās attiecības, kā arī viņu tiesības un pienākumus būvniecības procesā un atbildību par būvniecības rezultātā tapušās būves atbilstību tās uzdevumam, ekonomiskajam izdevīgumam, paredzētajam kalpošanas ilgumam un attiecīgajiem normatīvajiem aktiem, kā arī valsts un pašvaldību institūciju kompetenci attiecīgajā būvniecības jomā. Saskaņā ar likuma 30.panta sesto daļu, ja pašvaldība pieņēmusi lēmumu par nelikumīgi būvētas būves vai tās daļas nojaukšanu, bet pasūtītājs vai būvētājs līdz noteiktajam laikam nav to izpildījis, attiecīgā pašvaldība organizē šīs būves vai tās daļas nojaukšanu. Ar nojaukšanu saistītos izdevumus sedz pasūtītājs vai būvētājs.
Vispārīgie būvnoteikumi (Nr.112/01.04.1997.).	Saskaņā ar 26.punktu, šie noteikumi nosaka prasības visu veidu būvju projektēšanas sagatavošanai, būvprojekta izstrādāšanai un būvdarbu veikšanai, kā arī minēto procesu norises kārtību. Vispārīgo būvnoteikumu 5.8. sadaļā noteikti vides aizsardzības nosacījumi , kuri jāievēro būvniecības gaitā. Saskaņā ar noteikumu 170.pantu, gadījumā, ja pasūtītājs, pārtraucot būvdarbus, neizpilda šo noteikumu prasības, kā arī Būvniecības likuma 31.pantā noteiktajos gadījumos pašvaldība ir tiesīga , iepriekš brīdinot pasūtītāju, nojaukt, iekonservēt vai citādi sakārtot attiecīgo būvi. Visi ar būves nojaukšanu, konservāciju vai sakārtošanu saistītie izdevumi jāsedz būves īpašniekam, proti, par „ nelikumīgām ” būvēm jāinformē pašvaldība, būvvalde un būvinspekcija.
Noteikumi par būvju pieņemšanu ekspluatācijā (Nr.299/13.04.2004.).	Noteikumi nosaka kārtību, kādā pieņem ekspluatācijā jaunuzbūvētas, rekonstruētas, renovētas vai restaurētas būves, būvkompleksus vai būves kārtas (izņemot būves, kurām saskaņā ar MK noteikumu "Vispārīgie būvnoteikumi" (112/01.04.1997.) prasībām nav nepieciešama būvatļauja)
Meliorācijas sistēmu un hidrotehnisko būvju būvniecības kārtība (Nr.1012/19.12.2006).	Noteikumi nosaka īpašu būvniecības kārtību meliorācijas sistēmām un hidrotehniskajām būvēm
Normatīvie akti ietekmes uz vidi novērtējuma jomā.	

Likums „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” (30.10.1998.).	Likumā sniegta ietekmes uz vidi novērtējuma definīcija - procedūra, kas veicama šajā likumā noteiktajā kārtībā, lai novērtētu paredzētās darbības vai plānošanas dokumenta īstenošanas iespējamo ietekmi uz vidi un izstrādātu priekšlikumus nelabvēlīgas ietekmes novēršanai vai samazināšanai vai aizliegtu paredzētās darbības uzsākšanu normatīvajos aktos noteikto prasību pārkāpumu gadījumos. Likuma mērķis: novērst vai samazināt fizisko un juridisko personu paredzēto darbību vai plānošanas dokumentu īstenošanas nelabvēlīgo ietekmi uz vidi. Likumā sniegta stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma definīcija - ietekmes uz vidi novērtējums plānošanas dokumentam, kura īstenošana var būtiski ietekmēt vidi.
Noteikumi „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums” (Nr. 157/23.03.2004.).	Noteikumi nosaka kārtību, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums.
Noteikumi „Kārtība, kādā novērtējama paredzētās darbības ietekme uz vidi” (Nr.87 /17.02.2004.).	Noteikumi nosaka kārtību, kādā novērtējama paredzētās darbības ietekme uz vidi. Likuma „Par ietekmes uz vidi novērtējumu” (30.10.1998.) 2.pielikumā ir noteiktās darbības, kurām nepieciešams sākotnējais izvērtējums. Piemēram: Lauksaimniecībā, mežsaimniecībā, zivsaimniecībā: - lauksaimniecībā izmantojamās zemes un meža zemes transformācija, ja transformējamās zemes platība ir lielāka par 50 hektāriem; - daļēji pārveidotu vai saimnieciskajā darbībā neizmantotu teritoriju pārveidošana par aramzemi, ja zemes platība ir lielāka par 50 hektāriem; - saimnieciskie ūdens projekti, arī meliorācija un apūdeņošana, ja zemes platība ir lielāka par 100 hektāriem; - apmežošana, ja zemes platība ir lielāka par 500 hektāriem;... - zivju audzēšanai paredzētu dīķu ierīkošana, kuru kopējā platība pārsniedz 20 hektārus, zivju audzēšanas kompleksu ierīkošana dabiskās ūdenstilpēs un ūdenstecēs... Infrastruktūras projektiem: - mākslīgu ūdensteču un ūdenstilpju izveidošana, ja tās ir garākas par 0,5 kilometriem vai to platība ir lielāka par 10 hektāriem; - projekti, kas paredz ūdens resursu pārdali starp upju baseiniem, ja pārvietojamā ūdens daudzums pārsniedz 2 procentus no tā plūsmas. Tūrisms un atpūta (šīs sfēras attīstība notiek atpūtai iecienītās vietās, ainaviski vērtīgās teritorijās, kuras, bieži vien, ir valsts nozīmes aizsargājamas dabas teritorijas vai ūdensobjektu aizsargjoslās): - slēpošanas trašu, pacelāju un gaisa tramvaju ierīkošana un ar to saistītie pasākumi; - jahtu un citu mazizmēra kuģošanas līdzekļu ostu ierīkošana; - viesnīcu kompleksu būvniecība ārpus apdzīvotajām vietām

	un ar to saistītie attīstības pasākumi; - pastāvīgu kempinga vietu ierīkošana; - tematisko parku ierīkošana, un tml.
Noteikumi „Kārtība, kādā reģionālā vides pārvalde izdod tehniskos noteikumus paredzētajai darbībai, kurai nav nepieciešams ietekmes uz vidi novērtējums” (Nr.91/17.02.2004.).	Noteikumi nosaka: paredzētās darbības, kurām nav nepieciešams ietekmes uz vidi novērtējums, bet kuru veikšanai ir nepieciešami tehniskie noteikumi; tehnisko noteikumu saturu; tehnisko noteikumu pieprasīšanas, sagatavošanas un izdošanas kārtību. Tehniskajos noteikumos noteiktas vides aizsardzības prasības paredzētajai darbībai tās norises vietā. Minētās prasības ir saistošas personai, kas veic darbību.
Normatīvie akti teritorijas plānošanas jomā.	
Teritorijas plānošanas likums (12.06.2002.).	Likuma mērķis ir veicināt ilgtspējīgu un līdzsvarotu attīstību valstī, izmantojot efektīvu teritorijas plānošanas sistēmu. Likumā ir sniegts teritorijas plānojuma jēdziens un teritorijas plānojuma principi. Viens no teritorijas plānojuma uzdevumiem (likuma 4.panta 7.daļa) ir <i>saglabāt dabas un kultūras mantojumu, ainavas un bioloģisko daudzveidību, kā arī paaugstināt kultūrainavas un apdzīvoto vietu kvalitāti.</i> Saskaņā ar likuma „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” 18.panta ceturto daļu, reģionālās attīstības plānošanas dokumentus izstrādā ievērojot dabas aizsardzības plāna un ĪADT individuālos aizsardzības un izmantošanas noteikumus.
Vietējās pašvaldības teritorijas plānošanas noteikumi (Nr.883/19.10.2004.).	Noteikumi nosaka vietējās pašvaldības teritorijas plānojuma un detālplānojuma sastāvdaļas, to sagatavošanas, sabiedriskās apspriešanas, spēkā stāšanās, likumības izvērtēšanas, ievērošanas pārraudzības un darbības apturēšanas kārtību, kā arī vietējās pašvaldības teritorijas plānojuma grozīšanas kārtību. Noteikumos sniegta vietējās pašvaldības plānojuma (2.,3. punkti) un detālplānojuma (7.punkts) definīcijas.
Normatīvie akti lauksaimniecības jomā.	
Lauksaimniecības un lauku attīstības likums (23.04.2004.).	Likuma mērķis (2.pants) ir radīt tiesisku pamatu lauksaimniecības attīstībai un noteikt ilglaicīgu lauksaimniecības un lauku attīstības politiku saskaņā ar Eiropas Savienības kopējo lauksaimniecības politiku un kopējo zivsaimniecības politiku.
Noteikumi „Kārtība, kādā lauksaimniecībā izmantojamo zemi transformē par lauksaimniecībā neizmantojamu zemi un izsniedz zemes transformācijas atļaujas” (Nr.619/20.07.2004.).	Noteikumi, nosaka kārtību, kādā lauksaimniecībā izmantojamu zemi transformē par lauksaimniecībā neizmantojamu zemi un izsniedz zemes transformācijas atļauju.
Normatīvie akti dzīvnieku aizsardzības jomā.	

Dzīvnieku aizsardzības likums (09.12.1999.).	Likums nosaka cilvēku pienākumu nodrošināt visu sugu dzīvnieku labturību un aizsardzību, jo katrs īpatnis pats par sevi ir vērtība. Saskaņā ar 9.pantu, šā likuma prasību ievērošanu uzrauga un kontrolē: Zemkopības ministrijas pakļautībā un pārraudzībā esošās iestādes attiecībā uz lauksaimniecības dzīvniekiem; VMD - attiecībā uz savvaļas (medījamo) dzīvnieku aizsardzību; Sanitārā robežinspekcija - attiecībā uz dzīvnieku importa, eksporta un tranzītpārvadājumu kontroli uz valsts robežas savas kompetences ietvaros. Saskaņā ar likuma 27.pantu, savvaļas medījamo dzīvnieku sagūstīt un turēt nebrīvē ir atļauts, ja saņemta attiecīga VMD atļauja, bet savvaļas nemedījamo dzīvnieku sagūstīt un turēt nebrīvē ir atļauts, ja saņemta DAP atļauja.
Noteikumi par prasībām savvaļas dzīvnieku turēšanai nebrīvē un savvaļas dzīvnieku kolekciju izveidošanai (Nr.185/08.05.2001.).	Noteikumi nosaka prasības savvaļas dzīvnieku turēšanai nebrīvē zooloģiskajos dārzos u.c. dzīvnieku kolekcijās, kolekciju īpašnieku pienākumus, kā arī prasības dzīvnieku kolekciju izveidošanai. Nosaka dzīvnieku kolekcijas īpašnieka pienākumus un valsts institūciju kompetenci kolekciju izveidē un kontrolē.
Noteikumi „Dzīvnieku izcelsmes produktu ieguvei vai sugas selekcijai izmantojamo savvaļas dzīvnieku turēšanas kārtība nožogotās platībās” (Nr.180 / 15.04.2003.).	Noteikumi nosaka kārtību, kādā briežu dārzos, savvaļas putnu fermās, kažokzvēru fermās turami savvaļas dzīvnieki, kuri izmantojami dzīvnieku izcelsmes produktu ieguvei vai sugas selekcijai. Nosaka nožogojuma īpašnieka pienākumus un valsts institūciju kompetenci nožogojumu izveidē un kontrolē.
Noteikumi „Nemedījamo sugu indivīdu iegūšanas, Latvijas dabai neraksturīgo savvaļas dzīvnieku ieviešanas (introdukcijas), kā arī dzīvnieku populācijas atjaunošanas dabā (reintrodukcijas) atļauju izsniegšanas kārtība” (Nr.34/23.01.2001.).	Noteikumi nosaka kārtību, kādā notiek Latvijas dabai neraksturīgo savvaļas dzīvnieku ieviešana (introdukcija) un dzīvnieku populācijas atjaunošana dabā (reintrodukcija), kā arī augstāk minētajām darbībām nepieciešamo atļauju izsniegšanas kārtību un nemedījamo sugu indivīdu iegūšanas atļauju izsniegšanas kārtību.
Mežu aizsardzības normatīvie akti.	
Meža likums (16.03.2000.).	Šā likuma mērķis noteikts likuma 2.panta 1.daļā: - regulēt visu Latvijas mežu ilgtspējīgu apsaimniekošanu, - visiem meža īpašniekiem vai tiesiskajiem valdītājiem garantēt vienādas tiesības, īpašumtiesību neaizskaramību un saimnieciskās darbības patstāvību un noteikt vienādus pienākumus. 3.pantā noteikts likuma objekts: mežs un meža zeme, sniegta meža definīcija – mežs ir ekosistēma visās tā attīstības stadijās, tajā dominē koki, kuru augstums konkrētajā vietā var sasniegt vismaz 7 metrus, kuru pašreizējā vai potenciālā vainagu projekcija ir vismaz 20% no mežaudzes aizņemtās platības; meža zeme ir zeme, uz kuras ir mežs, zeme zem meža infrastruktūras objektiem, kā arī mežā ietilpstošie un tam

	piegulošie pārplūstošie klajumi, purvi un lauces. Par mežu neuzskata: - atsevišķi no mežiem esošas platības, kuras apaugušas ar kokiem un kuru lielums nepārsniedz 0,1 hektāru; - mākslīgas vai dabiskas izcelsmes koku rindas, kuru platums ir mazāks par 20 metriem; - augļu dārzus, parkus, kapsētas un meža koku sēklu ieguves plantācijas. Saskaņā ar likuma 35.pantu, apsaimniekojot mežu, meža īpašnieka vai tiesiskā valdītāja pienākums ir ievērot vispārējās dabas aizsardzības prasības, lai: - nodrošinātu meža bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu; - saglabātu meža spēju pasargāt augsni no erozijas; - pasargātu virszemes un pazemes ūdeņus no piesārņošanas; - saglabātu būtiskus kultūras mantojuma elementus mežā.
Dabas aizsardzības noteikumi meža apsaimniekošanā (Nr.189/ 08.05.2001.).	Noteikumi nosaka: vispārējās dabas aizsardzības prasības meža apsaimniekošanā; dabas aizsardzības prasības galvenajā un kopšanas cirtē; saimnieciskās darbības ierobežojumus dzīvnieku vairošanās sezonas laikā.
Meža inventarizācijas un Meža valsts reģistra informācijas noteikumi (Nr.590/ 28.08.2007.).	Noteikumi nosaka: meža inventarizācijas kārtību; Meža valsts reģistra uzturēšanas kārtību; ciršanas apliecinājuma izsniegšanas kārtību un informāciju, ko iekļauj iesniegumā apliecinājuma saņemšanai; informāciju, ko meža īpašnieks vai tiesiskais valdītājs sniedz Valsts meža dienestam, un tās sniegšanas kārtību; profesionālās kvalifikācijas prasības meža inventarizācijas veikšanai un meža apsaimniekošanas plānošanai.
Noteikumi ”Mežam nodarīto zaudējumu noteikšanas kārtība” (Nr.228/29.04.2003.).	Noteikumi nosaka kārtību, kādā aprēķina mežam nodarītos zaudējumus, kuri radušies, pārkāpjot prasības, kas noteiktas normatīvajos aktos par meža apsaimniekošanu un izmantošanu. Saskaņā ar Meža likuma 41. pantu, meža zemes transformācijai citos zemes lietojuma veidos nepieciešama iekreizēja VMD atļauja. Saskaņā ar Meža likuma prasībām (50.panta 3.daļa), VMD piedzen zaudējumu atlīdzību par labu valstij, ja zaudējumus nodarījis meža īpašnieks vai tiesiskais valdītājs, pārkāpjot Meža likumu un citus meža apsaimniekošanu un izmantošanu regulējošos normatīvos aktus. Ja meža zemi transformē, transformācijas ierosinātāja pienākums ir atlīdzināt zaudējumus valstij par dabiskās meža vides iznīcināšanu.
Kārtība koku ciršanai ārpus meža zemes (Nr.717/29.08.2006.).	Noteikumi nosaka kārtību koku ciršanai ārpus meža zemes. Nosaka valsts pārvaldes iestādes ar kurām noteiktajos gadījumos jāsaskaņo atsevišķi augošo koku ciršana. Jāatceras, ka interpretējot noteikumu 2.punkta prasības, pēc saskaņojuma koku ciršanai kompetentajā institūcijā var griezties tikai zemes tiesiskais valdītājs (zemes, kurā atrodas ciršanai paredzētie koki, īpašnieks, lietotājs, vai cita persona, kura rakstiski vienojās ar zemes tiesisko valdītāju par koku

	ciršanu).
Noteikumi par koku ciršanu meža zemēs (Nr.892/31.10.2006.).	Noteikumi nosaka: galvenās cirtes un kopšanas cirtes kritērijus – mežaudzes minimālo un kritisko šķērslaukumu – un to noteikšanas kārtību; galvenās cirtes caurmēru un tā noteikšanas kārtību pēc valdošās koku sugas un bonitātes; kailcirtes maksimālo platību vai platumu (cirsma lielākais platums, kas mērīts paralēli cirtes virzienam); kārtību mežaudzes atzīšanai par neproduktīvu; slimību inficēto vai kaitēkļu invadēto koku ciršanas kārtību; cirsmu izveidošanas kārtību; koku ciršanas kārtību ārkārtas situācijās.
Meža zemes transformācijas noteikumi (Nr.806/28.09.2004.).	Noteikumi nosaka: meža zemes transformācijas nosacījumus; transformācijas iesnieguma iesniegšanas, izskatīšanas un atļaujas saņemšanas kārtību; transformācijas dēļ valstij nodarīto zaudējumu aprēķināšanas un atlīdzināšanas kārtību.
Meža atjaunošanas noteikumi (nr.398/11.09.2001.).	Noteikumi nosaka: meža atjaunošanas termiņus atsevišķiem meža augšanas apstākļu tipiem; kritērijus, pēc kuriem mežaudzi atzīst par atjaunotu; atjaunotās mežaudzes kopšanas pārbaudes kritērijus.
Normatīvie akti medību un zvejniecības jomās.	
Zvejniecības likums (12.04.1995).	Likums regulē Latvijas Republikas iekšējo ūdeņu, teritoriālo jūras ūdeņu un ekonomiskās zonas ūdeņu zivju resursu iegūšanu, izmantošanu, pētīšanu, saglabāšanu, pavairošanu un uzraudzīšanu. Likuma 9.pantā sniegta <i>tauvas joslas</i> definīcija un izmantošanas nosacījumi. Ūdenstilpju apsaimniekotājiem ir svarīgi zināt likuma 26.panta trešās daļas prasības: <i>uzsākot jebkuru saimniecisko vai zinātniskās izpētes darbu, kas var kaitēt zivju resursiem vai mainīt ūdens ekosistēmu, nepieciešama šā darba projekta zivsaimnieciskā ekspertīze, lai noteiktu ietekmes un iedarbības apjomu, darba pamatotību, iespējamo zaudējumu un kompensācijas lielumu un veidu.</i>
Makšķerēšanas noteikumi (Nr. 31/10.01.2006.).	Noteikumi nosaka kārtību, kādā fiziskās personas Latvijas Republikas ūdeņos var nodarboties ar amatierzveju – makšķerēšanu, kā arī ar zemūdens medībām, vēžu un citu ūdens bezmugurkaulnieku ieguvu (turpmāk – makšķerēšana) ar šajos noteikumos atļautiem makšķerēšanas, zemūdens medību un vēžošanas rīkiem.
Noteikumi par rūpniecisko zveju iekšējos ūdeņos (Nr.295/ 02.05.2007.).	Noteikumi nosaka kārtību, kādā fiziskās un juridiskās personas (turpmāk – zvejnieks) drīkst nodarboties ar rūpniecisko zveju (turpmāk – zveja) Latvijas Republikas iekšējos ūdeņos, izņemot ūdeņus, kas tiek izmantoti tikai specializētai zivkopībai un mākslīgai zivju pavairošanai. Noteikumos atrunāti nosacījumi un nepieciešamie dokumenti, kuri nepieciešami lai uzsāktu zveju iekšējos ūdeņos gadījumos ja plāno zvejot: ūdenstilpēs, kurās zvejas tiesības nepieder valstij; privātajās ūdenstilpēs, kurās zvejas tiesības nepieder valstij. Saskaņā ar noteikumu 7.punktu, Zveja īpaši aizsargājamās dabas teritorijās notiek saskaņā ar īpaši aizsargājamo dabas teritoriju aizsardzības un izmantošanas noteikumiem un šiem noteikumiem, bet zveja zinātniskai izpētei un citos īpašos

	nolūkos – šo noteikumu 9.punktā noteiktajā kārtībā atbilstoši Zivsaimniecības pārvaldē un Vides ministrijā saskaņotām zivsaimnieciskajām programmām vai projektiem.
Dridža ezera zivsaimnieciskās ekspluatācijas noteikumi (15.09.1998.).	Noteikumos sniegts ūdenstilpnes , zivju barības bāzes, ihtiofaunas raksturojums. Atspoguļota ezera līdzšinējā (līdz 1998.gadam) zivsaimnieciskā izmantošana, zivju krājumu raksturojums. Sniegti priekšlikumi un nosacījumi ilgtspējīgai zivju krājumu izmantošanai, mākslīgai palielināšanai un papildus aizsardzībai. Ezeru apsaimnieko pašvaldību apvienība ezeru pārvalde „Augšdubna” (pārvaldnieks Delves, tālr. 9162391)
Medību likums (08.07.2003.).	Likuma mērķis ir reglamentēt medību saimniecības pamatnoteikumus. Saskaņā ar 7.pantu , medību sezona ir periods no 1.aprīļa līdz nākamā gada 31.martam. 24.pantā ir noteiktas medības, kuras tiek atzītas par nelikumīgām medībām. Atbilstoši savai kompetencei šā likuma un citu medības reglamentējošo normatīvo aktu ievērošanas uzraudzību veic VMD, VidM un Valsts policija.
Medību noteikumi (Nr.760/23.12.2003.).	Noteikumos ir atrunāts, ka medības īpaši aizsargājamās dabas teritorijās nosaka šie noteikumi, īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi, attiecīgo teritoriju individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi un citi medības reglamentējošie normatīvie akti. Noteikumu 3.punktā sniegts limitēti un nelimitēti medījamo dzīvnieku saraksts, kā arī atrunāts, kādos termiņos viņi ir medījami.
Noteikumi „Kārtība, kādā nosaka materiālo zaudējumu apjomu, kurus lauksaimniecībai un mežsaimniecībai nodarījuši medījamie dzīvnieki” (Nr.497/17.07.2007).	Noteikumi nosaka kārtību, kādā nosaka materiālo zaudējumu apjomu, kurus lauksaimniecībai un mežsaimniecībai nodarījuši medījamie dzīvnieki.
Normatīvie akti kultūras pieminekļu aizsardzības jomā.	
Likums „Par kultūras pieminekļu aizsardzību” (12.02.1992.).	Likums nosaka pasākumu sistēmu, kas nodrošina kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanu un ietver tā uzskaiti, tās organizāciju, izpēti, praktisko saglabāšanu, kultūras pieminekļu izmantošanu un to popularizēšanu.
Noteikumi par kultūras pieminekļu uzskaiti, aizsardzību, izmantošanu, restaurāciju, valsts pirkuma tiesībām un vidi degradējoša objekta statusa piešķiršanu (Nr. 474/26.08.2003.).	Noteikumi nosaka valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu (turpmāk – kultūras pieminekļi) uzskaiti, aizsardzību, izmantošanu un restaurāciju, kā arī kārtību, kādā valsts izmanto kultūras pieminekļu pirkuma tiesības, un kārtību, kādā tiek piešķirts vidi degradējoša objekta statuss. Svarīgi zināt, ka valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas priekšnieks nosaka vidi degradējošus objektus, kas atrodas kultūras pieminekļu aizsardzības zonās. Šie objekti paredzami nojaukšanai, un nav pieļaujama to turpmākā attīstība.
Normatīvie akti zemes dzīļu izmantošanā.	

Likums „Par zemes dzīlēm” (02.05.1996.).	Likuma mērķis ir nodrošināt zemes dzīļu kompleksu, racionālu, vidi saudzējošu un ilgtspējīgu izmantošanu, kā arī noteikt zemes dzīļu aizsardzības prasības. Likuma 6.panta trešās daļas prasības: „zemes dzīļu izmantošanā jāievēro īpaši aizsargājamo dabas teritoriju un objektu aizsardzības un izmantošanas noteikumi, kultūras pieminekļu aizsardzības noteikumi, kā arī citi zemes dzīļu izmantošanu ierobežojoši noteikumi”.
Noteikumi „Derīgo izrakteņu ieguves kārtība” (Nr.779/19.09.2006).	Noteikumi nosaka derīgo izrakteņu ieguves kārtību.
Noteikumi „Zemes dzīļu izmantošanas licenču un bieži sastopamo derīgo izrakteņu ieguves atļauju izsniegšanas un ģeoloģiskās informācijas izmantošanas vispārīgā kārtība” (Nr.280/24.04.2007).	Noteikumi nosaka: derīgo izrakteņu (izņemot pazemes ūdeņus) atradnes pases saturu; zemes dzīļu izmantošanas licenču un bieži sastopamo derīgo izrakteņu ieguves atļauju izsniegšanas kārtību; ģeoloģiskās informācijas izmantošanas vispārīgo kārtību. Noteikumi attiecas arī uz virszemes ūdensobjektu tīrīšanu, padziļināšanu vai ierīkošanu, ja minētie objekti atbilst noteikumos noteiktajiem kritērijiem.
Normatīvie akti tūrisma attīstības jomā.	
Tūrisma likums (17.09.1998.).	Nosaka kārtību, kādā valsts pārvaldes iestādes, pašvaldības un uzņēmumi (uzņēmēj sabiedrības) darbojas tūrisma jomā, kā arī aizsargā tūristu intereses. Likums definē, ka dabas tūrisms ir tūrisma veids, kura mērķis ir izzināt dabu, apskatīt raksturīgās ainavas, biotopus, novērot augus un dzīvniekus dabiskajos apstākļos, kā arī izglītoties dabas aizsardzības jautājumos.

1.2.2. Starptautiskās saistības un Eiropas Savienības noteiktās saistības

Starptautiskie normatīvie dokumenti (direktīvas, konvencijas), bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas jomā, tika ratificēti Latvijā un iestrādāti nacionālajā likumdošanā.

Informācijas par Regulām dabas aizsardzības jomā interneta adrese:

<http://www.vidm.gov.lv/skd/tulk/daba.htm>,

par līgumiem: <http://www.vidm.gov.lv/vad/Latviski/Likumd/Ligumi.html>

Starptautiskie normatīvie dokumenti	Izrietošās saistības Latvijas nacionālajos tiesību aktos
Regulas	
Padomes Regula (EEK) Nr. 3254/91, ar ko aizliegts Kopienā lietot kāju lamatas (04.11.1991.). Regula aizliedz Kopienā izmantot kāju lamatas.	Regulas - tiesību akti, kuri automātiski stājas spēkā Latvijā pēc iestāšanās Eiropas Savienībā.
Padomes regula (EK) Nr. 338/97 par savvaļas dzīvnieku un augu sugu aizsardzību, regulējot tirdzniecību ar tām (09.12.1996.). Ievieš CITES Konvenciju Eiropas Savienības teritorijā.	

Direktīvas	
ES Padomes direktīva 79/409/EEK Par savvaļas putnu aizsardzību (02.04.1979.) Direktīvas 1.pants nosaka: „Šī direktīva attiecas uz visām savvaļas putnu sugām, kuras dabiski sastopamas Dalībvalstu Eiropas teritorijā, kurā darbojas Vienošānās. Tā ietver šo sugu aizsardzību, saglabāšanu, kontroli un nosaka to izmantošanas noteikumus. Šī direktīva attiecas uz putniem, to olām un biotopiem. Saskaņā ar direktīvas 4.pantu, dalībvalstis nosaka skaitliski un lieluma ziņā vispiemērotākās teritorijas kā īpaši aizsargājamās teritorijas Direktīvas 1.pielikuma minēto putnu sugu aizsardzībai. Šādas teritorijas iekļauj Natura 2000 (Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju) tīklā.	Direktīvas prasības ir iestrādātas: Likumos „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” (02.03.1993.), Sugu un biotopu aizsardzības likums (16.03.200.); MK noteikumos Nr.369. „Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo aizsargāto sugu sarakstu”(14.11.2000.); Nr.45 „Mikroliegumu izveidošanas, aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumi” (30.01.2001.); Nr.281 „Noteikumi par preventīvajiem un sanācijas pasākumiem un kārtību, kādā novērtējams kaitējums videi un aprēķināmas preventīvo, neatliekamo un sanācijas pasākumu izmaksas (24.04.2007.).
ES Padomes direktīva 92/43/EEK Par dabisko biotopu un savvaļas dzīvnieku un augu aizsardzību (21.05.1992.). Direktīvas 2.pants nosaka: „Direktīvas mērķis ir sekmēt bioloģisko daudzveidību, aizsargājot dabiskos biotopus un savvaļas dzīvniekus un augus Eiropā esošajā dalībvalstu teritorijā”.	Direktīvas prasības ir iestrādātas: Likumā „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” (02.03.1993.), kur 43.pants nosaka Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (Natura 2000) tīkla izveidi Latvijā; Sugu un biotopu aizsardzības likumā (16.03.200.); MK noteikumos Nr.369. „Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo aizsargāto sugu sarakstu”(14.11.2000.); Nr. 421 „Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu sarakstu” (05.12.2000.); Nr.45 „Mikroliegumu izveidošanas, aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumi” (30.01.2001.); Nr. 281 „Noteikumi par preventīvajiem un sanācijas pasākumiem un kārtību, kādā novērtējams kaitējums videi un aprēķināmas preventīvo, neatliekamo un sanācijas pasākumu izmaksas” (24.04.2007.); Nr.199 „Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (Natura 2000) izveidošanas kritēriji Latvijā” (28.05.2002.).
Eiropas Parlamenta un Padomes. direktīva 200/60/EK Ūdeņu struktūrdirektīva (23.10.2000.). Direktīvas mērķis ir izveidot sistēmu sauszemes virszemes ūdeņu, pārejas, piekrastes un pazemes ūdeņu aizsardzībai.	Direktīvas prasības ir iestrādātas: Ūdeņu apsaimniekošanas likumā (12.09.2002.).
Konvencijas	
Konvencija par bioloģisko daudzveidību, (Riodežaneiro, 05.06.1992.). Mērķis: bioloģiskās daudzveidības saglabāšana; tās komponentu ilgtspējīga	Ratificēšanas gaitā pieņemts likums „Par 1992.gada 5.jūnija Riodežaneiro Konvenciju par bioloģisko daudzveidību” (09.08.1995.).

izmantošana; godīga un līdztiesīga ģenētisko resursu patērēšanā iegūto labumu sadale, ietverot gan pienācīgu pieeju ģenētiskajiem resursiem, gan atbilstošu tehnoloģiju nodošanu, ņemot vērā visas tiesības uz šiem resursiem tehnoloģijām, gan pienācīgu finansēšanu.	Konvencijas prasības iestrādātās likumā „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” (02.03.1993); Sugu un biotopu aizsardzības likumā (16.03.2000).
Konvencija par migrējošo savvaļas dzīvnieku sugu aizsardzību (Bonna, 23.06.1979.). Konvencijas mērķis ir aizsargāt migrējošās sugas. Konvencijas dalībvalstīm īpaši: - „jāveicina, jānodarbojas un jāatbalsta, zinātniskie pētījumi, kas saistīti ar migrējošām sugām”; - „jācenšas, lai nodrošinātu tūlītēju I. pielikuma iekļauto migrējošo sugu aizsardzību”; - „jācenšas, lai noslēgtu līgumus par II. Pielikuma iekļauto migrējošo sugu aizsardzību un apsaimniekošanu”.	Ratificēšanas gaitā pieņemts likums „Par 1979.gada Bonnas konvenciju par migrējošo savvaļas dzīvnieku sugu aizsardzību” (25.03.1999.). Konvencijas prasības iestrādātās MK noteikumos Nr.396 „Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu” (14.11.2000.); Nr. 10 „Noteikumi par Līgumu par sikspārņu aizsardzību Eiropā” (07.01.2004.); Nr.778 „Kārtība, kādā zemes lietotājiem nosakāmi zaudējumu apmēri, kas saistīti ar īpaši aizsargājamo nemedājamo sugu un migrējošo sugu dzīvnieku nodarītiem būtiskiem postījumiem” (20.11.2007.).
Līgums par sikspārņu aizsardzību Eiropā, (Londona, 04.12.1991.). Līguma mērķis ir aizsargāt sikspārņu populācijas Eiropā. Katrai valstij, kura parakstījusi šo līgumu: - jāaizliedz sikspārņu apzināta ķeršana, turēšana vai nogalināšana; - jānosaka teritorijas, kuras ir nozīmīgas sikspārņu saglabāšanas statusam; - sekmēt sikspārņu aizsardzību un sekmēt sabiedrības apziņas veidošanos par sikspārņu saglabāšanas nozīmīgumu; - jāatbalsta pētījumu programmas par sikspārņu aizsardzību un apsaimniekošanu.	Visām 15 Latvijā sastopamajām sikspārņu sugām aizsardzību nodrošina MK „Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu” (Nr. 396 / 14.11.2000.).
Konvencija par Eiropas dzīvās dabas un dabisko dzīvotņu aizsardzību (Berne, 16.09.1979.). Konvencijas mērķis: saglabāt savvaļas floru un faunu un to dabiskās dzīvotnes, īpaši tās sugas un dzīvotnes, kuru aizsardzībai nepieciešama vairāku valstu sadarbība, kā arī veicināt šādu sadarbību.	Ratificēšanas gaitā pieņemts likums „Par 1979.gada Bernes konvenciju par Eiropas dzīvās dabas un dabisko dzīvotņu aizsardzību” (17.12.1996). Konvencijas prasības iestrādātās Sugu un biotopu aizsardzības likumā (16.03.2000.); noteikumos Nr.396 „Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu” (14.11.2000.), Nr. 45 „Par mikroliegumu izveidošanu, aizsardzību un apsaimniekošanu” (30.01.2001.), Nr. 199 „Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (Natura 2000) izveidošanas kritēriji Latvijā” (28.05.2002.).
Konvencija par pasaules kultūras un	Ratificēšanas gaitā pieņemts likums „Par

<i>dabas mantojuma aizsardzību / UNESCO Konvencija (Parīze, 23.11.1972.).</i> Konvencijas dalībvalstu pienākums ir nodrošināt dabas un kultūras mantojuma apzināšanu, aizsardzību, saglabāšanu, popularizēšanu un nodošanu nākamajām paaudzēm.	<i>Konvenciju par pasaules dabas un kultūras mantojuma aizsardzību (17.02.1997.).</i> Latvijas pasaules mantojuma sarakstā iekļauts Rīgas vēsturiskais centrs, bet pagaidām nav iekļauta vēl neviena dabas teritorija. VidM Dabas aizsardzības departaments atbildīgs par iespējām izvērtēt un noteikt Latvijā pasaules <i>dabas mantojuma objektus.</i>
<i>Orhūsas konvencija par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem, (25.07.1998.).</i>	Orhūsas konvencija nosaka sabiedrības un valsts pārvaldes iestāžu attiecības saistībā ar vides jautājumiem, sevišķi pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs.

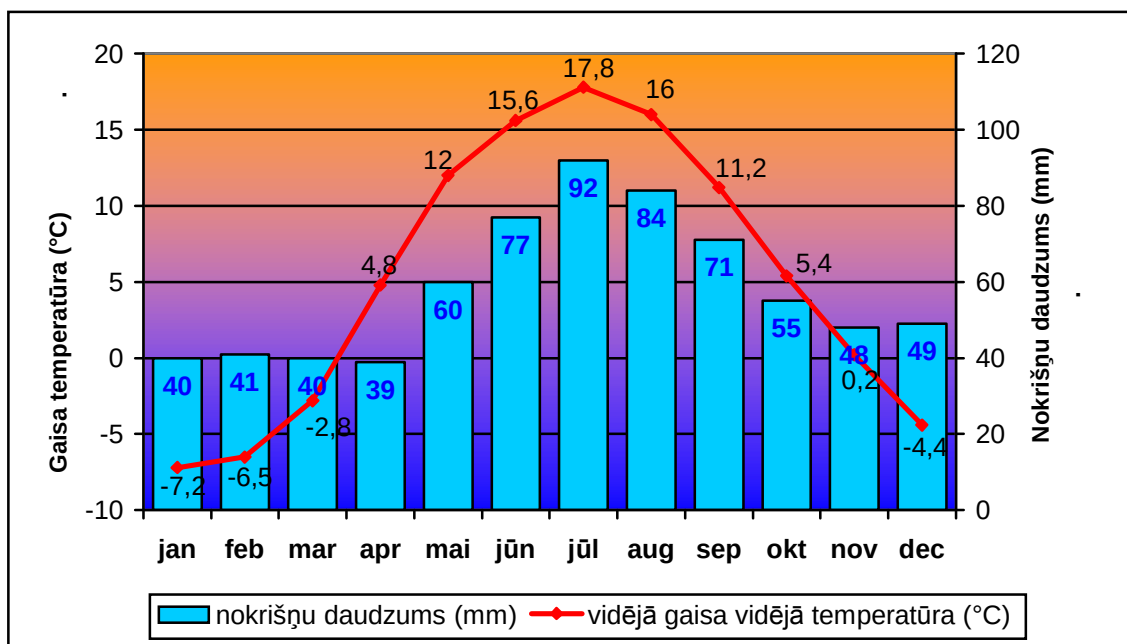
1.3. Aizsargājamās teritorijas fiziski ģeogrāfiskais raksturojums.

1.3.1. Klimats.

Dabas parka “Dridža ezers” ģeogrāfiskais novietojums nosaka tā piederību Lubāna zemienes un Latgales augstienes klimatiskajam rajonam. Salīdzinot ar pārējiem, šis ir siltākais Latvijas klimatiskais rajons ar visizteiktākajām kontinentālā klimata iezīmēm. Tieši šim rajonam raksturīgā nokrišņu un temperatūras gada gaita nosaka klimata iezīmes arī dabas parka teritorijā.

Dabas parka teritorijā, tāpat kā visā Latvijā un Latgales augstienes klimatiskajā rajonā galvenais klimatu veidojošais faktors ir summārā saules radiācija. No saules saņemtā siltuma daudzuma un atmosfēras masu cirkulācijas ietekmē veidojas dabas parka termiskais režīms. Tam ir raksturīga neliela temperatūru amplitūda gada laikā, pie kam ziemā gaisa temperatūra ir nedaudz augstāka, bet vasarā zemāka par ģeogrāfiskā platuma un summārās saules radiācijas noteikto klimatisko normu. Novirzes izskaidrojamas ar atmosfēras masu cirkulācijas ietekmi un atlantisko gaisa masu pārnēsī.

Dabas parka teritorijā daudzgadīgā vidējā gaisa temperatūra janvārī ir $-7,2^{\circ}\text{C}$, bet jūlijā $+17,8^{\circ}\text{C}$ (1.1.9.1.attēls). Daudzgadīgo vidējo gaisa minimālo un maksimālo temperatūru amplitūda janvārī ir no $-10,5^{\circ}\text{C}$ līdz $-4,6^{\circ}\text{C}$, bet jūlijā no $+10,2^{\circ}\text{C}$ līdz $+22,9^{\circ}\text{C}$. Gada vidējā gaisa temperatūra ir $+5,2^{\circ}\text{C}$, bet vidējo temperatūru amplitūda ir 25°C . Tāpat kā citur Latvijā, globālo klimata izmaiņu ietekmē šī amplitūda samazinās, paaugstinoties vidējai gaisa temperatūrai ziemas mēnešos.

1.3.1.1 .attēls. Gaisa vidējās temperatūras un nokrišņu daudzuma izmaiņas gada laikā dabas parkā „Dridža ezers” un tam pieguļošajā teritorijā.

Augstāk minētais teritorijas termiskais režīms nosaka bezsala perioda un veģetācijas perioda ilgumu dabas parkā. Saskaņā ar daudzgadīgajiem diennakts vidējās gaisa temperatūras novērojumiem bezsala periods (diennakts vidējā gaisa temperatūra augstāka par 0°C) ilgst 231 dienas. Veģetācijas periods (diennakts vidējā gaisa temperatūra augstāka par $+5^{\circ}\text{C}$) ilgst 183 dienas. Siltummīlošo augu sugu veģetācijas perioda (diennakts vidējā gaisa temperatūra augstāka par $+10^{\circ}\text{C}$) ilgums ir 139 dienas. Kopumā aktīvo temperatūru summa dabas parka teritorijā ir 2250°C līdz 2300°C .

Tā kā aplūkojamajā teritorijā dominē atlantisko gaisa masu cirkulācija, tad klimatu raksturo liels gaisa mitrums, liela mākoņainība un samērā daudz nokrišņu – vidēji līdz 670 – 680 mm gadā. Valdošie rietumu vēji, kas nes mitrās atlantiskās gaisa masas un dominējošā cikloniskā tipa bārisko sistēmu virzīšanās pāri apskatāmajai teritorijai, ir par cēloni relatīvi lielākam nokrišņu daudzumam, nekā citviet DA Latvijā. Nokrišņi novērojami visos mēnešos, bet gada gaitā izpaužas vairāk kontinentāla tipa nokrišņu sadalījums ar maksimumu vasarā un minimumu ziemas beigās – pavasarī. Visvairāk nokrišņu (vidēji līdz 92 mm mēnesī) izkrīt jūlijā, kad diezgan bieži novērojamas gāzienvēda lietusegāzes ar pērkona negaisu. Aukstajā periodā nokrišņu daudzums mazāks, jo tie rodas ciklonu darbības dēļ un ir siltās frontes nokrišņi. Tādēļ tie ir samērā vienmērīgi. Nokrišņu minimums novērojams martā (vidēji līdz 39 mm mēnesī), kas saistīts ar augsta spiediena kontinentālo tropisko gaisa masu ieplūšanu pavasarī no Dienvidaustrumeiropas un Vidusāzijas.

Saules radiācijas siltuma nelielais pieplūdums, ko saņem dabas parka teritorija, nav pietiekams, lai notiktu pilnīga nokrišņu iztvaikošana. Iztvaikošanas gada rādītāji ir 394 – 435 mm, t.i. 58% līdz 64% no izkritušo nokrišņu daudzuma. Pārējais ūdens daudzums papildina pazemes ūdeņu krājumus un veido ūdens krājumus daudzajos ezeros, kā arī veicina pārpurvošanās procesus beznoteces ieplakās.

Sniega sega ziemā ir nepastāvīga. Noturīgas sniega segas veidošanās sākas decembra beigās vai janvāra sākumā un saglabājas līdz marta beigām aprīļa sākumam.

1.3.2. Ģeoloģija un ģeomorfoloģija.

Dabas parks “Dridža ezers” atrodas Latgales augstienes Dagdas pauguraines dabas apvidū. Teritorijas ģeoloģisko uzbūvi nosaka salveida akumulatīvajām augstienēm raksturīgie iežu saguluma apstākļi, t.i. pamatiežu pacēlums, kuru pārsedz salīdzinoši bieza kvartāra nogulumu sega. Pamatiežu pacēlums, kuru veido augšdevona Gaujas un Amatas svītas nogulumi, lielāko augstumu – apm. 120 m.v.j.l. sasniedz Sauleskalna un Dridža ezera R piekrastes apkaimē. Pamatiežu virsmu, iespējams, saposmo sens ieļveida iegrauzums, kura vērums sakrīt ar Dridža ezerdobes vērumu R – A virzienā. Pamatiežus sedz apm. 60 līdz 80 m biezi dažādas cilmes kvartāra nogulumi, galvenokārt pēdējā (Baltijas jeb Vislas) apledojuma akmeņainas smilšmāla morēnas slāņkopas un ledājkūšanas ūdeņu grants-smilts nogulumi. Bieži morēnas uzbūvē vērojams arī smilts-grants, mālu un aleirītu starpkārtas, kas raksturīgas glaciotehtoniskajām struktūrām, šāda kārtaina uzbūve raksturīga arī dabas parkā R daļā esošajiem pirmmasīvpauguriem, tajā skaitā Sauleskalnam (1.3.2.1.attēls).

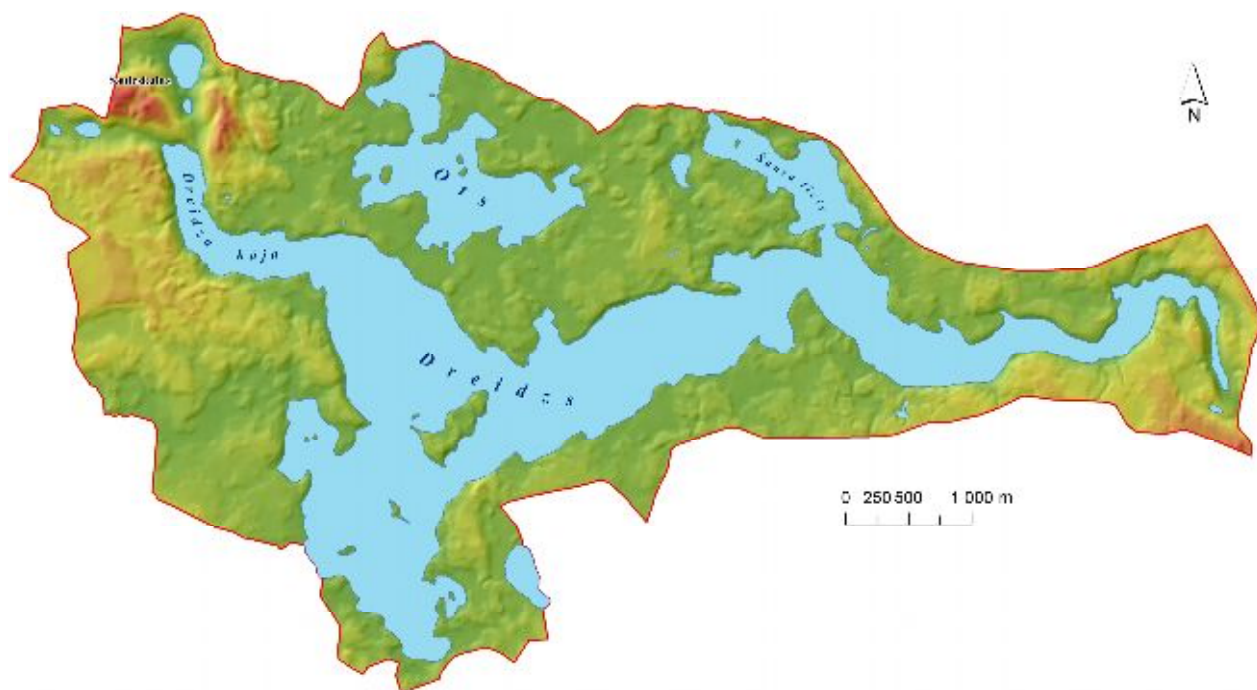

1.3.2.1.attēls. Glacigēno morēnas slāņkopu (augšējā daļā) un ledājkūšanas ūdeņu grants – smilts nogulumu (apakšējā daļā) mija atsegumā Sauleskalna pirmmasīva erodētajā A nogāzē.

(J. Soma foto)

Ņemot vērā pirmmasīvu veidošanās mehānismu un formveidojošos nogulumus, var prognozēt ievērojamus būvniecības grants un smilts krājumus dabas parka ZR daļā. Taču derīgo izrakteņu ieguve nav pieļaujama no dabas aizsardzības viedokļa, jo šāda darbība apdraudētu dabas vērtības, iznīcinātu nozīmīgākos dabas parka skatu punktus un augstākos paugurus, tajā skaitā Sauleskalnu, kā arī pilnībā degradētu ainavu. Arī dabas parka teritorijā esošajā saldūdens kaļķiežu atradnē „Ota ezers” derīgo izrakteņu ieguve nav pieļaujama gan no ekonomiskā viedokļa (nelieli minerālo resursu krājumi), gan no dabas aizsardzības viedokļa.

Geomorfoloģiski dabas parka teritorija atrodas ZR - DA virzienā orientētās Sīvera marginālās reljefa joslas ietvaros. Raksturīgas teritorijas zemes virsas iezīme ir 160 – 200 m v.j.l. augstas, 1-2 km platas paugurgrēdas ar atsevišķiem augstākiem pauguriem (1.3.2.2.attēls).

1.3.2.2. attēls. Dabas parka “Dridža ezers” digitālais reljefa modelis.

Viens no šādiem pauguriem ir Sauleskalns, kas ir dabas parka teritorijas virsmas augstākais punkts (210,2 m v.j.l) un augstākā reljefa forma, kuras relatīvais augstums sasniedz 51 m. Morfoloģiski Sauleskalns ir ļoti augsts vaļņveida lielpaugurs, kur uz kopējas ZR-DA virzienā orientētas pamatnes ir izveidojies pauguru sakopojums ar vairākām virsotnēm. Pēc apveida un virsmas rakstura Sauleskalns ir paugurmasīvs, bet ņemot vērā tā ģeoloģisko uzbūvi un ģeogrāfisko novietojumu attiecībā pret ledāja mēļu ledus masu saskares zonām, tas ir pirmmasīvs. Šī paugura augstais novietojums nodrošina labu Latgales augstienes D daļas ezeraines pārskatāmību. 1957.gadā izdotajā tūrisma ceļvedī „Brīvā Daugava” par Sauleskalnu ir atrodamas sekojošas rindas: „No Sauleskalna var redzēt septiņus lielus ezerus: Dridža, Ārdavas, Lejas, Sīvera, Duļbina, Gulbīša un Jodezeru. Ezeri starp pakalnu virsotnēm ar pussalu un salu arhipelāgiem sadalās neskaitāmos ezeru puduros, veidojot ļoti krāšņas dabas ainavas”. Mūsdienās diemžēl šo unikālo skatu nav iespējams baudīt, jo Sauleskalnam apaugot ar baltalksnāju ainava ir pilnībā noslēgusies R un Z virzienos, līdz ar to saskatīt var tikai Dridzi, Dubiņu un Sīvera ezerus (1.3.2.3. un 1.3.2.4.attēli). Ņemot vērā unikālo ezeraines ainavu, ir apsverama iespēja Sauleskalna virsotnē uzbūvēt skatu torni. Paugura A nogāzē ir atjaunota slēpošanas trase.

1.3.2.3. attēls. Skats no Sauleskalna uz Sauleskalna ezeriņu (priekšplānā) un Dubiņu. (Foto J.Soms)

1.3.2.4.attēls. Skats no Sauleskalna uz Dridža ezeru. (Foto J.Soms)

Starp paugurgrēdām hipsometriski zemāk izvietojušies morēnpauguri, atsevišķi kēmi vai kēmu pauguru sakopojumi, kuri veido lēzeni paugurainu vai viļņotu virsmas reljefu (1.3.2.5. un 1.3.2.6.attēls). Savukārt zemākajās dabas parka teritorijas vietās atrodas ieplakas un pazeminājumi, kā arī subglaciālās iegultnes. Negatīvo reljefa formu, t.i. dažāda izmēra un konfigurācijas starppauguru ieplaku, ledāja izspieduma katlieņu un subglaciālo iegultņu plašās izplatības dēļ teritorija ir ļoti bagāta ar ezeriem.

1.3.2.5.attēls. Morēnas vidējpauguru un lielpauguru reljefs uz A no Sauleskalna. (Foto J.Soms)

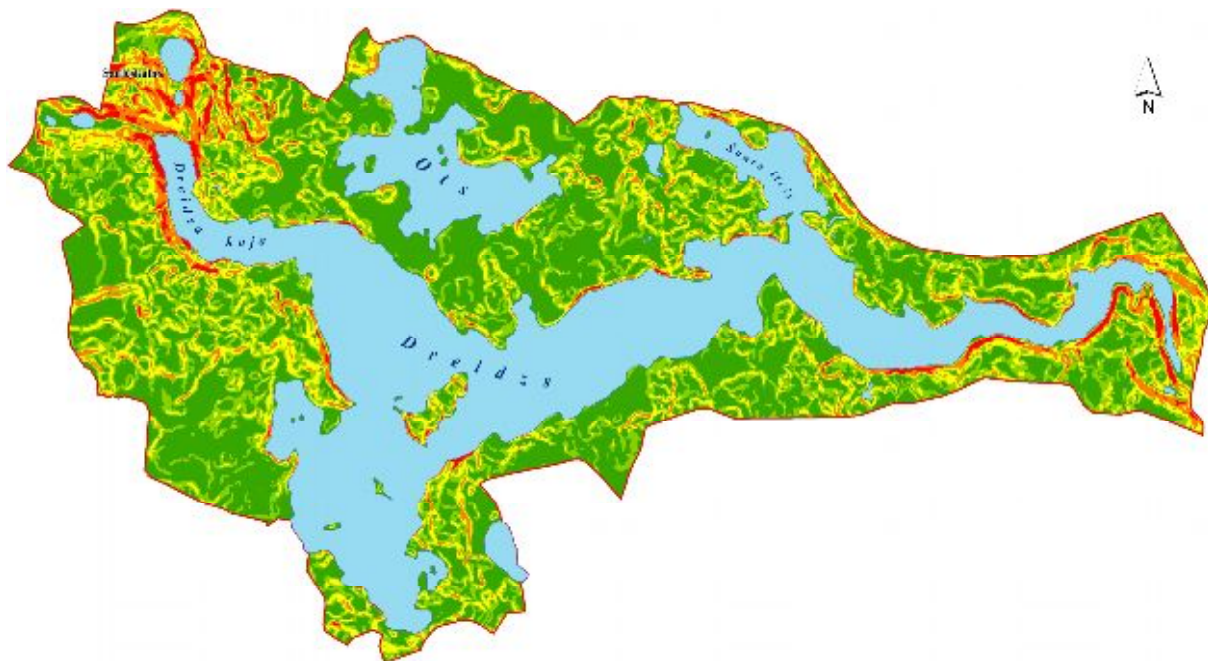

1.3.2.6.attēls. Lēzeni
paugurains un viļņots reljefs
dabas parka A daļā pie
Zukulišķiem. (Foto J.Soms)

1.3.2.7.attēls. Dridža ezera
subglaciālā iegultne pie atpūtas
bāzes „Dridži”. (Foto J.Soms)

Zemes virsmas telpiskā analīze parāda, ka reljefs ir stipri saposmots dabas parka teritorijas A un R daļā un vidēji līdz stipri saposmots teritorijas C daļā. Saposmojuma lielākie elementi ir Dridža ezera subglaciālā iegultne (1.3.2.7.attēls), atsevišķi izolēti lielpauguri un paugurmasīvi, kur virsas lielais saposmojums nosaka arī reljefa formu nogāžu garumu (līdz 350 –500 m) un slīpumu, kurš svārstās no 2-5° līdz 35-38°. Intensīvs plakniskās erozijas (augšnes noskalošanās) process sākas pie nogāžu slīpuma 6°, bet strūklveida un gravu erozija pie nogāžu slīpuma, kas pārsniedz 15°. Reljefa analīze un iegūto datu vizualizācija parāda, ka erozijas procesi var norisināties lielā daļā dabas parka teritorijas, pie kam sevišķi jutīgas ir lielapuguru nogāzes un subglaciālās iegultnes krasti dabas parka A un R daļās (1.3.2.8. attēls).

1.3.2.8 .attēls. Erozijas riska novērtējums dabas parka „Dridža ezers” teritorijā.

Planējot Sauleskalna nogāzi, tika iznīcināta vienlaidus velēnu veģetācijas sega un stāvajās nogāzēs aktivizējās strūklveida erozijas procesi, izveidojās daudzas izskalojumvagas (1.3.2.9.attēls). Patreiz tiek veikti augsnes erozijas procesa Sauleskalna nogāzēs novērtēšanas pasākumi, kurus jāveic nepārtraukti, jo bezsala apstākļos, kuri novērojami pēdējos gados, augsnes erozijas process atsākas.

1.3.2.9 .attēls. Intensīvi plakniskās noskalošanās un lineārās erozijas procesi Sauleskalna slēpošanas trasē pēc vienlaidus veģetācijas segas iznīcināšanas un zemes virsmas tehnogēnās pārveides. (Foto J.Soms)

1.3.3. Augsnes.

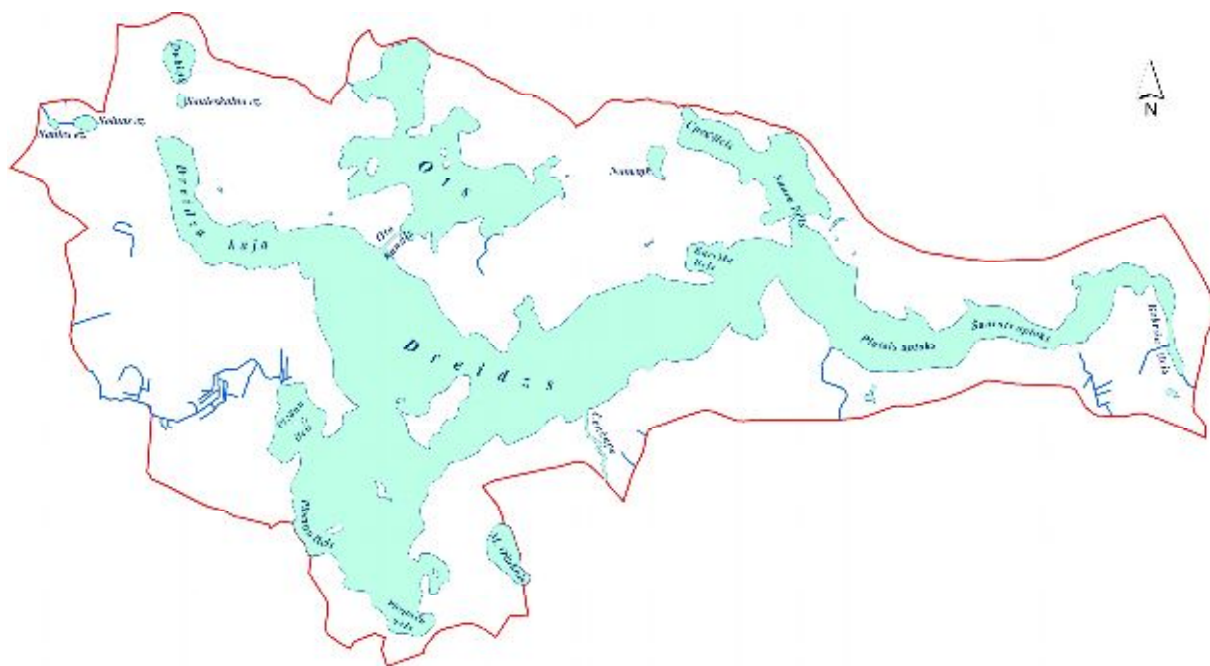
Dabas parks “Dridža ezers” atrodas Austrumlatvijas pauguraino augstieņu augšņu rajonā. Dominējošie augsnes cilmieži šajā teritorijā ir vidējs un smags akmeņains morēnas smilšmāls, kā arī mālsmilts. Dabas parka teritorijā, ņemot vērā tās ģeoloģisko uzbūvi, daudzveidīgo reljefu, atšķirīgus mitrinājuma apstākļus un augsnes cilmiežus, izveidojusies mozaīkveidīga augšņu sega. Pazeminājumos ar gruntsūdens pieplūdi izveidojušās hidromorfās velēnglejotās, glejotās un purvu augsnes; uz pozitīvajām reljefa formām – vāji podzolētās velēnaugsnes un kultūraugsnes. Ņemot vērā to, ka dabas parka teritorija jau sen ir lauksaimnieciski apgūta un saimniecībā izmantota teritorija, plašās velēnu podzolaugsnes platības uz pauguru nogāzēm ir vidēji un vāji erodētas. Sporādiski, saistībā ar nelieliem mežu puduriem saistītas tipiskās podzolaugsnes, kuras ir veidojušās zem skujkoku un jauktajiem mežiem uz nabadzīgiem cilmiežiem, dominējot podzolēšanās procesiem. Atšķirīgie augšņu tipi, to mitruma režīms un augsnes pH nodrošina dažādu augu sabiedrību eksistenci un veido biotopu daudzveidības litogēno pamatu (1.3.3.1.attēls).

1.3.3.1 .attēls. Dabas parka „Dridža ezers” teritorijā reljefa pazeminājumos un ieplakās, gruntsūdeņu pieplūdes vietās izveidojušās hidromorfās velēnglejotās un zemo purvu augsnes. Ar šīm vietām saistīti vērtīgi zāļu purviņu un melnalkšņu dumbrāju biotopi. (Foto J.Soms)

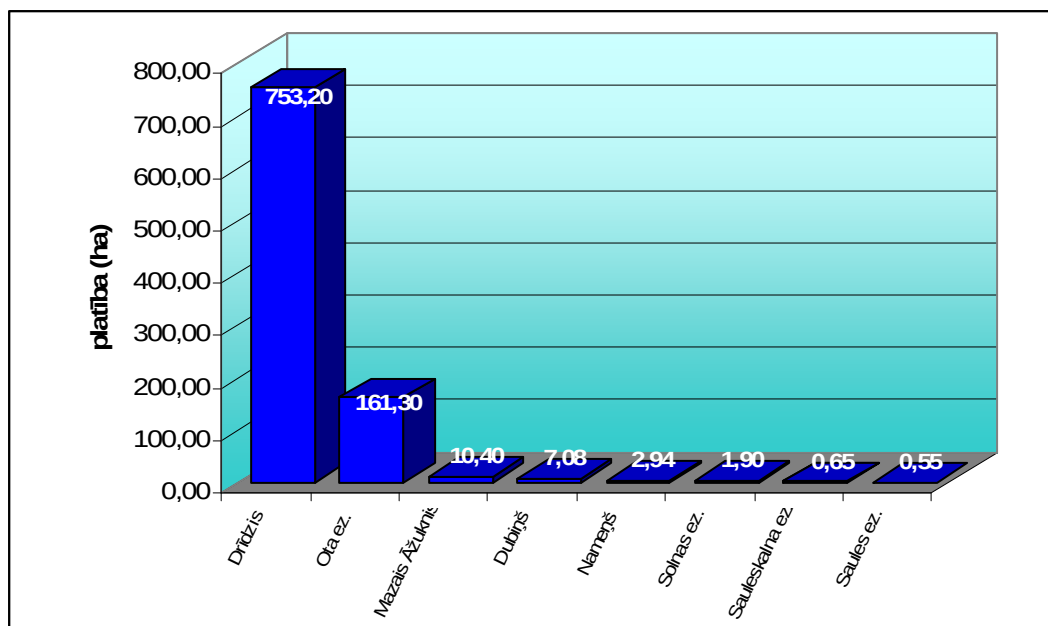
1.3.4. Hidroloģija.

Dabas parkā „Dridža ezers” ietilpstošās Dagdas pauguraines daļas hidrogrāfisko tīklu veido Daugavas lielbaseina Dubnas baseina virszemes ūdens objekti. No tiem nozīmīgākie ir astoņi ezeri (1.3.4.1. attēls): Dridzis (Dreidzs), Ots (Ata ez.), Mazais Āžukņa (M.Ožukņa) ezers, kā arī virkne mazāku ezeriņu - Dubiņš (Duļbins), Sauleskalna ezeriņš, Solnas ezers, Saules ezers, un stipri aizaugušais Nameņš. Dabas parka teritorijā nav garu un ūdeņiem bagātu ūdensteču. Kā nozīmīgākās jāmin Čenčupe, Kovšika un Drīdža-Ota ez. kanāls. Ņemot vērā stipri saposmoto reljefu, pretstatā citām teritorijām, vēsturiski dabas parkā nav izveidota sazarota meliorācijas grāvju sistēma.

1.3.4.1. attēls. Dabas parka „Dridža ezers” hidrogrāfiskā shēma

Dabas parkā ietilpstošie astoņi ezeri kopumā aizņem 938.02 ha jeb aptuveni 36% no kopējās ĪADT teritorijas, pie tam lielākais īpatsvars ir Drīdzim un Ota ezeram (skat. 1.3.4.2. attēls). Vēl 1.83 ha aizņem mākslīgi veidotas ūdenstilpes, galvenokārt nelieli dīki.

1.3.4.2. attēls. Dabas parkā esošo ezeru salīdzinājums pēc platības.

Lielākais no nosauktajiem ezeriem - Drīdzis atrodas stipri izstieptā un līkumotā subglaciālās iegultnes ezerdobē, Ota ezers aizņem ledāja izspieduma katlieni, savukārt pārējie mazākie ezeri izveidojušies Dagdas pauguraines centrālās daļas starppauguru iepakās un reljefa pazeminājumos.

Nozīmīgākie dabas parka virszemes ūdens objekti ir Drīdzis un Ota ezers. Zemāk sniegts abu ezeru raksturojums.

Dridža ezers ar platību 7.53 km² ir ierindojams vidēji lielo (10.0 – 1.0 km²) un dziļo ezeru grupā ar vidējo dziļumu 12.8 m (1.3.4.1. tabula). Ezera maksimālais dziļums, saskaņā ar B.Bērziņa 1938. gadā veiktajiem mērījumiem ir 65,1 m, tādejādi tas ir uzskatāms par dziļāko ezeru Baltijas valstīs.

Subglaciālo iegultņu ezeros, kāds ir Dridzis, ūdens sasilšana un sajaukšanās nenotiek vienmērīgi visā ezera dziļumā, šī tipa ezeriem ir izteikta stratifikācija vasaras un ziemas periodā ar ūdens masu stagnāciju dziļākajās vietās. Šī iemesla dēļ zemāk par termoklīnu bieži vien veidojas skābekļa bada apstākļi. Ezers pieder pie ezeriem ar nelielu sateces baseina ietekmi (4,5:1). Ezera lielais dziļums un relatīvi nelielais sateces baseins nosaka lēnu ūdensapmaiņu, t.i. reizi 12,5 gados. Ezera trofiskais stāvoklis tā centrālajā daļā vērtējams kā mezotrofs, bet A un R daļās – eitrofs.

1.3.4.1. tabula. Dridža ezera raksturojums.

administratīvi teritoriālā vienība:	Krāslavas rajons: Kombuļu pagasts un Skaistas pagasts
lielbaseins:	Daugavas
baseins:	Dubnas
sateces baseina laukums:	33.5 km ²
hidroloģiskais režīms:	caurteces
iztek:	Kovšika upīte no šaura līča Z gala; Dridža-Ota ez. kanāls
ietek:	Čenčupe no L.Āžukņa ezera, meliorācijas grāvju sistēma ezera A krastā pie Pīzāniem un ezera D krastā pie Pārpuciem
vidējais ūdens līmenis (NŪL):	160.2 m vjl.
maksimālais ūdens līmenis (MaxŪL):	160.3 m vjl.
minimālais ūdens līmenis (MinŪL):	160.1 m vjl.
ūdens spoguļa platība	753.2 ha
kopējā virsmas laukuma platība:	771.9 ha pie NŪL
salu skaits	9 (lielākā no tām Bernātu s.)
salu platība	18.7 ha (Bernātu s. 13.9 ha)
tilpums	96.3 milj. m ³
krasta līnijas garums	41.4 km
krasta līnijas saposmējuma koeficients	3.8
maksimālais dziļums	65.1 m (pielikums 2.4)
vidējais dziļums	12.8 m
maksimālais garums	9.8 km
maksimālais platums	2 km
gada vidējā notece:	240 mm
pavasara palu 1% maksimālais caurplūdums:	3.31 m ³ /s
pavasara palu 10% maksimālais caurplūdums:	2.03 m ³ /s
pavasara palu 50% maksimālais caurplūdums:	1.17 m ³ /s
ezera raksturošanai izmantota Latvijas Vides datu centra informācija, enciklopēdijas „Latvija un latvieši. Latvijas daba” 2.sējumā publicētā informācija	

Smilšainu un oļaini-akmeņainu piekrastes joslu un sēkļu esamība Dridzī rada labvēlīgu vidi aizsargājamo augu sugu Dortmaņa lobēlijas (*Lobelia dortmanna* L.) un

vienziedu krastenes (*Littorella uniflora* (L.) Asch) augšanai. Minētie augi sastopami ezera seklūdēns zonā uz smilšainas grunts, parasti līdz 1 m dziļumam. Abas sugas ir lobēliju - ezereņu kompleksa (Cl. Littorelletea uniflorae) indikatorsugas. Šie retie un aizsargājamie ūdensaugi veido sabiedrības tikai puslīdz tīros, seklos un barības vielām nabadzīgos ezeros. Ezeru dabiskās vides degradācijas, piesārņošanas un dūņu slāņa palielināšanās dēļ šādi ezeri Latvijā izzūd, tāpēc Dridža ezera un tā piekrastes biotopu aizsardzība ir ļoti būtiska, lai saglabātu minēto reto augu atradnes.

Dridža – Ota kanāla izveidošana 20. gs. 20. gados pazemināja ezera ūdens līmeni par apm. 0.5 m, ezeru platībai mainoties no apm. 8 km² saruka līdz tagadējiem 7.53 km².

Ota ezers ar platību 1.6 km² ir ierindojams vidēji lielo (10.0 – 1.0 km²) un seklo ezeru grupā ar vidējo dziļumu 2.4 m (1.3.4.2. tabula).

Ots izveidojies ledāja izspieduma katlienes ezerdobē, kurai ir ļoti robota krasta līnija un kāpļains dibena reljefs. Šāda tipa ezeros ūdens sasilšana un sajaukšanās parasti notiek vienmērīgi visā ezera dziļumā, kas nodrošina pozitīvu skābekļa bilanci veģetācijas periodā. Ezers pieder pie ezeriem ar lielu sateces baseina ietekmi (24:1). Ezera nelielais vidējais dziļums un lielais sateces baseins nosaka relatīvi ātru ūdensapmaiņu, t.i. apm. 2 reizes gadā.

1.3.4.2. tabula. Ota ezera raksturojums.

administratīvi teritoriālā vienība:	Krāslavas rajons: Kombuļu pagasts
lielbaseins:	Daugavas
baseins:	Dubnas
sateces baseina laukums:	38 km ²
hidroloģiskais režīms:	caurteces
iztek:	upīte uz Ārdavas ezeru;
ietek:	Dridža-Ota ez. kanāls, meliorācijas grāvji
vidējais ūdens līmenis (NŪL):	160.1 m vjl.
maksimālais ūdens līmenis (MaxŪL):	160.3 m vjl.
minimālais ūdens līmenis (MinŪL):	160.0 m vjl.
ūdens spoguļa platība	160 ha
kopējā virsmas laukuma platība:	161.3 ha pie NŪL
salu skaits	4
salu platība	3.3 ha
tilpums	3.86 milj. m ³
krasta līnijas garums	9.6 km
maksimālais dziļums	7.4 m (pielikums 2.5)
vidējais dziļums	2.4 m
maksimālais garums	2.4 km
maksimālais platums	1.1 km
gada vidējā notece:	240 mm
pavasara palu 1% maksimālais caurplūdums:	3.64 m ³ /s
pavasara palu 10% maksimālais caurplūdums:	2.23 m ³ /s
pavasara palu 50% maksimālais caurplūdums:	1.29 m ³ /s
ezera raksturošanai izmantota Latvijas Vides datu centra informācija, enciklopēdijas „Latvija un latvieši. Latvijas daba” 2.sējuma publicētā informācija	

20. gs. 20. - 30.gados dabisko noteci uz Ārdavas ezeru veidojošā upīte ir regulēta, padziļinot tās gultni, kā rezultātā Ota ezera ūdens līmenis pazeminājās. Savukārt 20. gs. 70-jos

gados, uzlabojot ceļu Sauleskalns – Kusiņi, uz iztekas no Ota ezera tika ierīkota caurteka un tika mākslīgi paaugstināts drenējošās ūdensteces gultnes līmenis. Tas izraisīja ūdens līmeņa paaugstināšanos ezerā par apm. 0.3 – 0.4 m un ezera piekrastei pieguļošo teritoriju applūšanu un pārpurvošanos.

Dabas parka ezeriem, it sevišķi lielākajiem no tiem – Dridzim un Otam apdraudējumu rada nepārdomāta un nepamatota hidrotehnisko būvju izveidošana un esošo drenējošo ūdensteču padziļināšana, kā arī jaunu savienojšo kanālu vai grāvju rakšana. Tā rezultātā ezeros var mainīties ūdens līmenis, kas savukārt izraisīs seklūdens zonā esošo smilšainas grunts piekrastes biotopu degradāciju un aizsargājamo augu sugu - Dortmaņa lobēlijas (*Lobelia dortmanna* L.) un vienziedu krastenes (*Littorella uniflora* (L.) Asch) izzušanu.

Notece no ezeru sateces baseiniem veido saikni starp apkārtējām dabas parka zemes platībām un ūdenstilpēm, tādēļ lielā mērā ir atkarīga no šīs teritorijas fiziogēogrāfiskajām īpatnībām un saimnieciskās izmantošanas rakstura. Ņemot vērā faktu, ka lielāko ezeru – Dridža un Ota - sateces baseinos ir nozīmīgas lauksaimniecībā izmantojamās zemes platības, zemes īpašnieku nekontrolētas vai pārmērīgas dažādu augu aizsardzības līdzekļu (pesticīdi, herbicīdi u.c.) vai mēslojuma lietošanas rezultātā no ezeru sateces baseinos esošajiem zemes īpašumiem ar pazemes noteci un virszemes noteci (plakniskā noskalošanās, meliorācijas grāvju sistēma) daļa šo toksisko vai eitrofikāciju pastiprinošo vielu var nonākt ezeros.

Kā riska faktors ezeru ūdens vides kvalitātei ir jāmin arī iespējamā erozijas procesu aktivizācija, pie kam sevišķi jutīgas ir lielpauguru nogāzes Dubiņa, Sauleskalna ezeriņa, Solnas ezera un Saules ezeram pieguļošajā teritorijā, kā arī Dridža subglaciālās iegultnes krasti dabas parka A un R daļās.

Dabas parka izmantošanu rekreācijai un tūrismam nosaka dabas parka ezerainā ainava un tajā esošie tīrie ezeri. Pašlaik lielāko ezeru tiešajos sateces baseinos jau izveidotas atpūtas bāzes „Sauleskalns” un „Drīdži”, kā arī vairākas viesu mājas. Pieaugot ezeru un to piekrastes antropogēnajai noslodzei un palielinoties atpūtnieku plūsmai, neizbēgami pieaugs arī ezeros novadāmo sadzīves notekūdeņu apjoms, tādējādi veicinot ūdens biotopu degradāciju. Līdz ar to ir nepieciešams nodrošināt notekūdeņu pietiekamu attīrīšanu, savukārt ierīkojot sausās tualetes atsevišķās atpūtas vietās, nepieciešams nodrošināt atbilstošu hidroizolāciju, lai fekālais piesārņojums ar virszemes un pazemes noteci nevarētu nonākt ezeros un neveicinātu to ūdens kvalitātes pasliktināšanos un eitrofikāciju.

1.4. Aizsargājamās teritorijas sociāli ekonomiskais raksturojums.

1.4.1. Iedzīvotāji, apdzīvotās vietas, nodarbinātība.

Dabas parka teritorija kopumā ir mazapdzīvota, izņemot ciemu teritorijas, kas robežojas vai daļēji ietilpst teritorijā. Ārpus pagastu centriem galvenā apdzīvojuma telpiskā forma ir dispersais apdzīvojums (ciemi un viensētas).

Kombuļu pagasta teritorija apdzīvota jau sen, par to liecina daudzie senkapi. 20. gadsimta 30. gados tagadējā Kombuļu pagasta teritorijā bijušas 34 sādžas un apmēram 220 viensētas. Padomju varas gados samērā liels iedzīvotāju skaita pieaugums bija Kombuļos. Kombuļi bija padomju saimniecības «Sauleskalns» centrs.

Kombuļu pagastā arī pašlaik visblīvāk apdzīvots ir Kombuļu ciems, kurš atrodas ārpus dabas parka, otra blīvāk apdzīvota vieta ir Soleimi, kurā mazā teritorijā izvietotas daudzas viensētas. Dabas parka teritorijā vēl ir izvietojušies atsevišķi ciemi, viensētu grupas - Skrebeļi, Mazie Unguri, Sarkanais rags, Jadlovci, Kursīši, Kusiņi, Škutāni, Ļakses.

Skaistas pagastā dabas parka teritorijā atrodas apdzīvotas vietas Čencupi, Luņi, Trapišķi, Zukulišķi, Grundāni, Orupi. Visblīvāk apdzīvots ir pagasta centrs Skaista, kurš atrodas ~0.5km attālumā no dabas parka robežas.

Krāslavas pagastā dabas parka teritorijā ir izvietojušās tikai atsevišķas viensētas. No dabas parka robežas līdz Krāslavas pilsētai ir ~ 14 km.

Analizējot iedzīvotāju skaitu pēc Centrālās statistikas pārvaldes datiem, pēdējos gados iedzīvotāju skaita samazinājums notiek iedzīvotāju dabiskās kustības saldo (dzimstība, mirstība) un migrācijas ietekmē, proti, Krāslavas rajonā, tāpat kā citviet Latvijā, ir īpaši saasinājusies situācija ar aktīvā darbaspēka izbraukšanu uz ES valstīm darba meklējumos. Ņemot vērā iepriekš minēto, mainās arī apdzīvotības blīvums un struktūra (izzūd funkcionējošās viensētas). Vidējais apdzīvojuma blīvums Skaistas pagastā ir 8 cilv/km², Kombuļu, Krāslavas pagastos 10 cilv/km².

1.4.1. tabula. Iedzīvotāju skaits dabas parka „Dridža ezers” administratīvi teritoriālajās vienībās. (Centrālās statistikas pārvaldes dati).

Administratīvā vienība	2004.g.	2005.g.	2006.g.	2007.g.	2008.g.janv.
Kombuļu pagasts	807	779	753	737	735
Skaistas pagasts	845	818	786	769	756
Krāslavas novads (Krāslavas pagasts un Krāslavas pilsēta)	11 515	11 438	11 329	11 261	11 133

Bezdarba līmenis Krāslavas rajonā 2007. gada decembrī bija 9.6%, Krāslavas novadā 10.3%, Skaistas pagastā 13.7%, Kombuļu pagastā 11.5%. (Nodarbinātības valsts aģentūras dati – <http://www.nva.lv/>).

Pagastu iedzīvotāji pārsvarā nodarbināti ir lauksaimniecības un mežsaimniecības nozarēs.

Galvenās teritorijas apmeklētāju grupas, kas izmanto teritorijas resursus, ir aktīvā sporta cienītāji, citi tūristi, kas teritoriju apmeklē brīvdienās un atvaļinājumos, makšķernieki, mednieki. Lielākā daļa teritorijas apmeklētāju ir tūristi, kas izmanto atpūtas un sporta kompleksa „Sauleskalns” pakalpojumus vai arī ierodas apskatīt dažādus kultūrvēsturiskos un dabas objektus. Nākotnē paredzams aizsargājamās dabas teritorijas apmeklētāju skaita pieaugums, ko nosaka gan aktīvās atpūtas pieaugošā popularitāte sabiedrībā, gan atpūtas kompleksu, viesu māju būvniecība dabas parka teritorijā, gan reklāma.

1.4.2. Pašreizējā un paredzamā antropogēnā slodze uz aizsargājamo teritoriju.

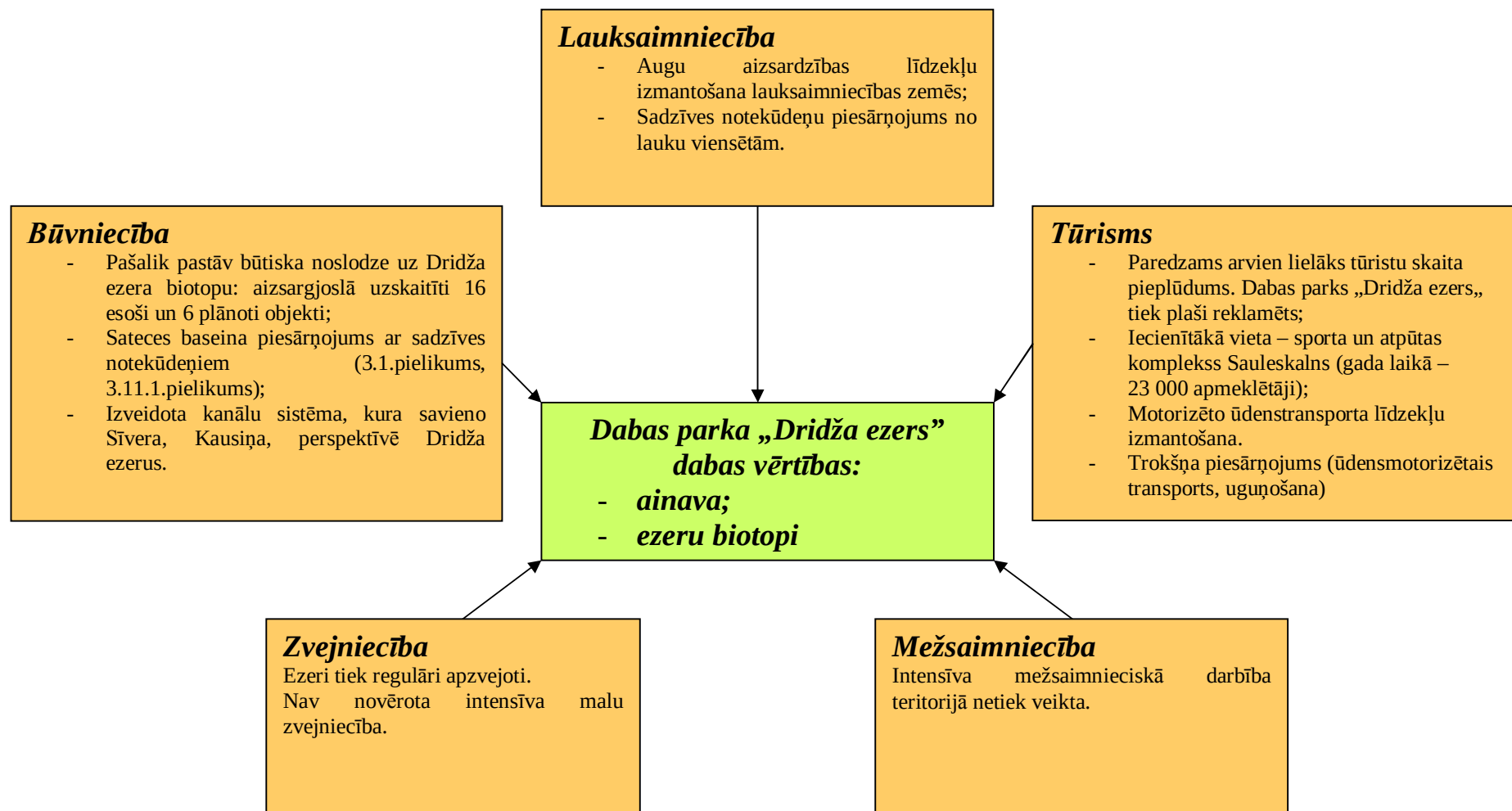
Dabas parka teritorija tiek izmantota lauksaimniecības, rekreācijas, zvejniecības, samērā maz mežsaimniecības vajadzībām. Dabas parku praktiski no visām pusēm ietver cilvēku daļēji pārveidotas un apdzīvotas vietas. Dabas parka teritorija austrumos un rietumos robežojas ar valsts nozīmes autoceļiem, kā arī lielākā daļa no parka teritorijas robežojas ar pašvaldības ceļiem. Ceļu izvietojums nodrošina piekļūšanu teritorijas lielākai daļai.

Teritorijas apdzīvotība ir neliela, un šobrīd nav prognozējama tās būtiska palielināšanās. Gluži pretēji, vērojama pakāpeniska vietējo iedzīvotāju skaita samazināšanās. Neskatoties uz iepriekš minēto, zemes tiek pārpirkas. Pēdējos gados dabas parkā vērojama tendence – palielinās “vasarnieku” skaits, ko lielākoties veido situēti pilsētu iedzīvotāji, kas iekārto atpūtas, vasaras mājas.

Antropogēno slodzi uz dabas parku „Dridža ezers” rada zemes īpašnieku veiktās aktivitātes, proti, būvniecība (dzīvojamās mājas, viesu mājas, hidrotehniskās būves (attēls 1.4.2.1.), motorizēta ūdenstransporta (ūdensmotocikli, kuteri, motorlaivas u.c.) izmantošana dabas parka ezeros, zveja, nodarbošanās ar lauksaimniecību utml.

1.4.2.1.attēls. Skats uz kanālu, kurš izrakts līdz dabas parka robežai un ierīkoto briežu dārza žogu. (Foto. I.Lobanoka)

1.4.2.2.attēls. Pašreizējā un paredzamā antropogēnā noslodze uz ĪADT dabas parku „Dridža ezers”.

1.4.3. Teritorijas izmantošanas veidi.

1.4.3.1. Tūrisms.

Dabas parka ainaviskā pievilcība ir priekšnosacījums tūrisma attīstībai. Reljefs kompleksā ar veģētāciju un iekšējiem ūdeņiem nosaka ainavu gleznainību, kas piesaista tūristus to apskatei un citām aktivitātēm.

Sauleskalns (sena latgaļu kulta vieta), Dridža ezers (dziļākais ezers Latvijā (65.1m)), ir vieni no nozīmīgākajiem objektiem, kuri piesaista tūristu plūsmu dabas parkam „Dridža ezers”. Pašlaik Sauleskalna estētiskā vērtība ir mazinājusies. Sauleskalna nogāzēs ir izveidotas 2 slēpošanas trases, pamestās atpūtas bāzes ēkas pastāv kā ainavu degradējoši elementi.(attēls 1.4.3.1.1.) Piekļūšana Sauleskalnam ir apgrūtināta, jo vienīgais ceļš, kurš ved uz to, ir sliktā stāvoklī. Vēsturiski uz Sauleskalna bija uzbūvēts skatu tornis, no kura varēja apskatīt gleznaino ainavu.

1.4.3.1.1.attēls. Skats no Sauleskalna. (Foto I. Lobanoka)

Pašlaik dabas parka teritorijā darbojas sporta un atpūtas komplekss „Sauleskalns” (Kombuļu pagasts), viesu māja „Saulkrasti” (Kombuļu pagasts), atpūtas bāze „Skaistkalni” (Skaistas pagasts), lauku māja „Malaine” (Skaistas pagasts), atpūtas bāze „Dridži” (Skaistas pagasts) (1.4.3.1.2.attēls).

1.4.3.1.2. attēls. Atpūtas bāze „Dridži”. (Foto I. Bružika).

Sporta un atpūtas bāzē „Sauleskalns” ir ierīkota peldvieta.

Agrāk izmantotā atpūtas vieta „Odiņi”, kas atrodas Dridža ezera krastā, ir privātīpašumā. Zemes īpašniekam nav ieceres to atjaunot (1.4.3.1.3.attēls), bet iekļaut to briežu dārza teritorijā.

1.4.3.1.3. attēls. Agrāk izmantotā atpūtas vieta „Odiņi”. (Foto I.Lobanoka)

Pie lielākajiem ceļiem teritorijā ir izvietotas ĪADT informācijas plāksnītes – ozollapas (4 zīmes), bet nav uzstādītas norādes „dabas parks”.

Ņemot vērā faktu, ka ap Dridža ezeru visi nekustamie īpašumi ir privāti, izveidojusies situācija, ka atsevišķus servitūta ceļus šķērso barjeras un izliktas zīmes „braukt aizliegts” (1.4.3.1.4. attēls).

1.4.3.1.4. attēls. Servitūta ceļš dabas parkā „Dridža ezers”, kurš slēgts ar barjeru. (Foto I. Lobanoka)

Perspektīvā tūrisma infrastruktūra

Perspektīvo tūrisma objektu atrašanās vietas ir noskaidrotas gan apsekojot teritoriju dabā, gan izvērtējot RVP iesniegto būvniecības ieceru saskaņojumus. Konstatēts, ka vēl paredzēts ierīkot četras viesu mājas, vienu atpūtas bāzi, divus atpūtas kompleksus, kā arī briežu dārzu. Dabas parka apmeklētāju informēšanai teritorijā vai tās tuvumā (cilvēku biežāk apmeklētās vietās) nepieciešams uzstādīt informācijas standus ar informāciju par atļauto un nevēlamo darbību teritorijā.

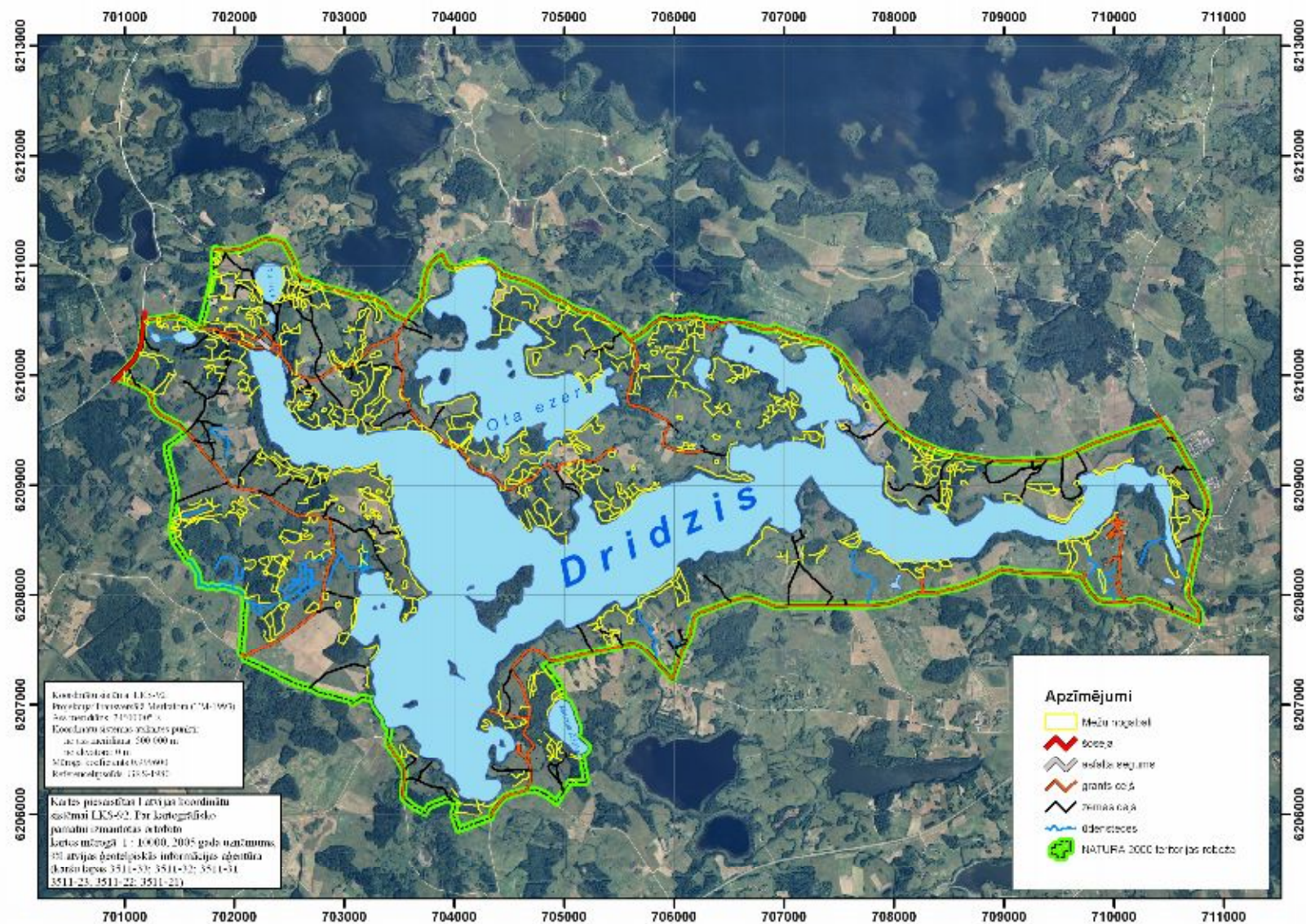
Būtu vēlama skatu torņu ierīkošana ainaviski skaistās vietās Kombuļu un Skaistas pagastos, kā vienu no perspektīvākajām var uzskatīt Sauleskalnu. Dabas parka teritorijā ir labvēlīga vide tūrisma taku, velomaršrutu izveidei.

1.4.3.2. Mežsaimniecība.

Šobrīd visu mežu platības dabas parka teritorijā ir privāto personu īpašumos. Teritorijai raksturīgi meži, kuri izveidojās aizaugot lauksaimniecības zemēm. Vērtīgi meži ir saglabājušies Dridža ezera stāvājās nogāzes. Pārsvarā mežu platības veido jauktu koku un lapu koku meži. Plašās kailcirtes teritorijā nav novērotas.

Laika posmā no 2001.g līdz 2007.g. dabas parka „Dridža ezers” teritorijā veiktas kopšanas cirtes 24.4 ha platībā, sanitārās cirtes 32.1 ha platībā un galvenās cirtes 14.7 ha platībā.

Dabas parka teritorijā esošajos mežos daudzviet nav veiktas inventarizācijas.

1.4.3.2.1. attēls. Dabas parka „Dridža ezers” kadastru karte ar aktualizēto meža zemju inventarizāciju.

1.4.3.3. Lauksaimniecība.

Par lauksaimniecības teritorijām uzskatāmi zemesgabali ar vai bez dzīvojamajām mājām, kur primārais ir zemes izmantošana, lai ražotu laukkopības un lopkopības produktus, bet sekundārais – citas šajā teritorijā atļautās izmantošanas.

Visi vietējie iedzīvotāji lielākā vai mazākā mērā nodarbojas ar lauksaimnieciskās produkcijas ražošanu realizācijai vai pašu patēriņam. Pārsvārā dominē piemājas saimniecības, kuras ražo produkciju savām vajadzībām. Ir divas lielas zemnieku saimniecības, kuru galvenais peļņas avots ir tieši lauksaimniecības produkcijas realizācija:

- z/s „Malaine” (Skaistas pagasts) nodarbojas ar lopkopību (~100 govīs) (1.4.3.3.1.attēls).

1.4.3.3.1.attēls. Zemnieku saimniecības „Malaine” ferma.
(Foto I. Lobanoka)

- z/s „Druviņi” (Skaistas pagasts) iznomā dabas parka teritorijā lauksaimniecībā izmantojamās zemes ganībām, graudaugu sējumiem.

Siena vākšana un ganīšana notiek nelielās platībās (izņemot teritorijas, kuras apsaimnieko zemnieku saimniecības), tādēļ daļa lauksaimniecības zemju pirms Lauku attīstības plāna (2004.g.) ieviešanas sākumā bija pamestas un dažādā pakāpē aizaugušas. Lauku attīstības plānā pieejamie maksājumi veicināja zālāju apsaimniekošanu teritorijā.

Saistībā ar ES strukturālo fondu pieejamību, teorētiski iespējama intensīvas lauksaimniecības attīstība.

Pēc centrālās statistikas pārvaldes lauksaimniecības skaitīšanas rezultātiem, lielāko daļu no lauksaimniecībā izmantojamās zemes pagastos aizņem aramzeme, kultivētas ganības un no visām pagastos esošajām saimniecībām tikai 0.9% saimniecību pielieto bioloģiskās lauksaimniecības sistēmas. Ņemot vērā iepriekš minēto, paredzams, ka lauksaimniecībā izmantojamās teritorijās (īpaši Skaistas pagastā) būs salīdzinoši maz satopamas īpaši aizsargājamo sugu atradnes un biotopi.

Tabula 1.4.3.3.1. Lauksaimniecības zemes izmantošana 2007.gadā. (Centrālās statistikas pārvaldes dati).

Administratīvā vienība	Lauksaimniecībā izmantojamā zeme				
	Aramzeme (%)	Ilggadīgie stādījumi(%)	Pļavas (%)	Ganības (%)	Neizmantotā zeme (%)
Kombuļu pagasts	37	1	31	18	13
Skaistas pagasts	24.2	0.8	28	30	17
Krāslavas pagasts	61	0.9	3.5	17.5	17.1

1.4.3.4. Zivsaimniecība.

Dabas parkā ietilpst 8 ezeri: Dridzis, Ota ezers, Dubiņš, Sauleskalna ezeriņš, Solna (Solkas) ezers, Saules ezers, Mazais Ožuknis, Nameņa ezers.

Saskaņā ar Civillikuma 1., 2. pielikumiem, Dridzis ir publisks ezers un Ota ezerā zvejas tiesības pieder valstij. Privātajās ūdenstilpēs zvejas un makšķerēšanas tiesības pieder piekrastes zemes īpašniekiem. Dridža ezeram ir izstrādāti ezeru apsaimniekošanas noteikumi un ir nodibināta ezeru pārvalde, kas organizē licencēto makšķerēšanu un rūpējas par zivju aizsardzību.

Dridža ezerā zveja ar rūpnieciskiem rīkiem notikusi 20.gadsimta 30.gados. Pēc kara veikta valsts zveja, izmantojot vadu, tīklus un murdus. Ezers tiek apzvejots regulāri.

Saskaņā ar Dridža ezera apsaimniekošanas noteikumiem, kuri apstiprināti 1998.gadā, Dridža ezera zivju krājumu pamatmasu veido plauži, raudas, mazāk vēdzeles, līdakas, repši, plīči, ruduļi, asari un ķīši, sudrabkarūsas. Dridža ezerā tiek veikta rūpnieciskā zveja un amatierzveja-makšķerēšana. Lai nodrošinātu Dridža ezera efektīvu izmantošanu racionālās rūpnieciskās zvejas un makšķerēšanas organizēšanai, vismaz vienu reizi trijos gados jāveic zivju ielaišana ņemot vērā ezera apsaimniekošanas noteikumus.

Visaptveroši un statistiski novērtēti dati par neregistrētās, nelegālās, arī maluzvejas intensitāti un lomiem Dridža dabas parka ezeros nav pieejami.

1.4.3.5. Medības.

Medības teritorijā notiek atbilstoši vispārējiem medību normatīviem.

Medījamo dzīvnieku uzskaiti veic Valsts meža dienests sadarbībā ar mednieku organizācijām. Saskaņā ar ikgadējās uzskaites datiem VMD nosaka medījamo dzīvnieku limitu katrai sugai un izsniedz medību atļaujas. Medību tiesību nomas platības dabas parka teritorijā pieder 3 organizācijām:

- mednieku biedrība „Izova”,
- mednieku biedrība „Kombuļu mednieks”,
- mednieku biedrība „Skaistas mednieks”.

Medības ir viens no rekreācijas veidiem teritorijā. Daļai mednieku medības ir ne tikai izklaide un atpūta, bet arī ienākumu avots.

Dabas parks ziemeļos robežojas ar briežu dārzu (attēls 1.4.2.1.). Nākotnē ir iecerēta arī briežu dārza paplašināšana dabas parka teritorijā (privāta iniciatīva). Pašlaik šai darbībai ir piemērota ietekmes uz vidi novērtējuma procedūra. Briežu dārza ierīkošanas iespējamās

ietekmes: ierobežota pārvietošanās pa servitūta ceļiem, dzīvnieku brīvas migrācijas ierobežošana.

1.4.3.6. Derīgo izrakteņu ieguve.

Dubiņa ezera austrumos, Sarkanā raga ciemā atrodas smilts grants karjers, kurš ir privātās personas īpašumā. Karjerā nav veikta zemes dzīļu krājumu ģeoloģiskā izpēte (attēls 1.4.3.6.1). Darbība tiek veikta patvaļīgi.

1.4.3.6.1.attēls. Karjers Dubiņa ezera austrumos. (Foto I. Lobanoka)

Atsaucoties uz ekspertu viedokli, derīgo izrakteņu ieguve dabas parka teritorijā nav pieļaujama, jo šī darbība apdraudētu dabas vērtības, iznīcinātu nozīmīgākos dabas parka skatu punktus un augstākos paugurus, kā arī pilnībā degradētu ainavu.

2. TERITORIJAS NOVĒRTĒJUMS.

2.1. Teritorija, kā vienota dabas aizsardzības vērtība.

Dabas parks izveidots, lai aizsargātu Latgales augstienes dienviddaļai raksturīgo pauguraiņu ainavu un ezeru, kas ir augstas kvalitātes eitrofs ezers ar iegrimušo ūdensaugu augāju un piekrastē dominējošo minerālgrunti. Dridža ezers ir Baltijas dziļākais ezers (65.1 m).

Dabas parka „Dridža ezers” teritorijā dominē daudzveidīgi stāvošo ūdeņu biotopi, atklāti pļavu biotopi un mozaīkveida lapu koku meži (vismaz 3 Eiropas un 3 Latvijas nozīmes aizsargājamo biotopu veidi), kas arī nosaka šeit sastopamās raksturīgākās augu un dzīvnieku sugu grupas.

Dabas parka „Dridža ezers” teritorijā konstatētas 11 īpaši aizsargājamās, retas augu sugas. Mežos un pļavās raksturīga neliela sugu daudzveidība.

Dabas parkā konstatētā putnu faunas daudzveidība vērtējama kā samērā neliela tik plašai teritorijai. To nosaka visai blīvā apdzīvotība, salīdzinoši nelielās mežu un seklūdeņu platības. Teritorijā konstatētas 24 ĪA putnu sugas (no tām pierādīta ligzdošana 12 sugām). Nozīmīgākās putnu faunas vērtības konstatētas mežaudzēs, kuras izvietotas gravu nogāzēs.

Dabas parka „Dridža ezers” zīdītāju sugu sastāvs atbilst citur Latvijā mozaīkveida ainavā novērotajam sugu sastāvam. Teritorijā konstatētas 8 Latvijas ĪA zīdītāju sugas: ūdrs un 7 sikspārņu sugas, 8 aizsargājamās un retas bezmugurkaulnieku sugas. No tām vērtīgākā ir Eiropas Padomes direktīvā un Bernes konvencijā iekļautais lapkoku praulgrauzis *Osmoderma eremita*. Pārējās 7 sugas ietilpst LR ministru kabineta noteikumos un Latvijas Sarkanajā grāmatā (1998).

Dridža ezerā konstatētas 4 aizsargājamās zivju sugas, no tām 1 suga – repsis (*Coregonus albula*) - aizsargājama Latvijā.

Dabas parka atrašanās gleznainā vietā ar labi attīstītu ceļu tīklu, netālu no rajona centra rada priekšnoteikumus lauku urbanizācijas, tūrisma un rekreācijas attīstībai. Pieaugošās Dridža ezera krastu apbūves tendences ievieš izmaiņas teritorijas ainavas struktūrā, samazina dabas parka bioloģisko un ainavisko daudzveidību, palielina rekreācijas slodzi un samazina ezeru krastu brīvu pieejamību.

2.2. Teritorijas ainaviskais novērtējums.

2.2.1. Dabas parka ainavas vispārīgs raksturojums.

Ainava ir objektīva realitāte, zemes virsmas nogabals ar raksturīgiem dabas apstākļiem un veidojumu, kā arī cilvēka radīto elementu sakopojumu.

Dabas parks „Dridža ezers” izveidots, lai aizsargātu Latgales augstienes dienviddaļai raksturīgo ezeru un pauguraiņu ainavu. Pēc ainavu rajonēšanas reģionālā līmenī, ko veicis K. Ramans (1990), dabas parks „Dridža ezers” ietilpst Latgales augstienes ainavzemes Dienvidlatgales ezeraines ainavapvidū.

Dabas parka „Dridža ezers” ainavas pamatstruktūru veido subglaciālajā iegultnē esošais Dridža ezers, kuram raksturīgas stāvas vai slīpas pamatkrasta nogāzes, kā arī Ots un vairāki mazi ezeri. Dabas parkā ietilpst arī ezeru krastos un nogāzēs pieguļošās meža un lauksaimniecības zemes. *Ainavas struktūras galvenie noteicošie faktori teritorijā ir reljefs un zemes izmantošana.*

Dabas parka teritorijā notikušas būtiskas ainavu struktūras izmaiņas, kas saistāmas ar cilvēka saimniecisko darbību. Mūsdienu mežu teritoriju īpatsvars salīdzinot ar 1930-to gadu, ir pieaudzis. No tā izriet, ka savulaik dabas parka ainava bijusi daudz atklātāka, lielāks īpatsvars ir bijis lauksaimniecībā izmantojamām zemēm. Pēc 20. gs. beigu straujajām sociālekonomiskajām un politiskajām pārmaiņām, dabas parka ainava piedzīvoja jaunas pārmaiņas. Daudzviet lauksaimniecībā izmantojamās zemes netika apsaimniekotas, līdz ar to tām aizaugot ar krūmiem un patlaban jau iekļautas mežu teritorijās. Dridža ezera krastu intensīvā apbūve ieviesusi jaunas iezīmes ainavas struktūrā.

Dabas parka ainavai nav raksturīga vienlaidus esoši zemes izmantošanas veidi – mežu masīvi vai lielas lauksaimniecības zemju platības. Kopumā *saglabājusies ainavas mozaīkveida struktūra*. Dabas parka ainavu veido smalka, savstarpēji saistīta vizuālo telpu struktūra, kas dinamiski mainās pārvietojoties gan pa sauszemi, gan pa ūdeni.

2.2.1.1. Raksturīgās dabas parka ainavu telpas.

2.2.1.1.1. Ezeru ainavas telpa (skat. 3.10. pielikumā).

Ezeru telpai raksturīga plaša ūdens virsma ar *priekšplānu*, ko veido krastmalas krūmi, niedres un ūdensaugi, vidējie plāni, ko veido salu silueti un ezera līču kontūras un tālie plāni, ko veido ezera ieplakas reljefa kontūras. Šādas *augstvērtīgas skatu vietas eksistē visā teritorijā*.

2.2.1. attēls. Dabas parka ainavas ezeru telpa.

(Foto M.Urtāne)

Dridža ezera A un R galos un **līču teritorijās vizuāli veidojas šauri koridori ar viļņveida formām sānu malās**, kas apaugušas ar daudzveidīgu veģetāciju. Šīs teritorijas vērtējamās kā **augstvērtīgas vizuālas ainavas**.

2.2.2. attēls. Augstvērtīga vizuāla ainava.

(Foto M.Urtāne)

Ezeru salas ainavā uztveras kā augstvērtīgas **vizuālas dominantes** gan skatos no ezera, gan krastiem.

2.2.3. attēls. Ezeru salas kā augstvērtīgas vizuālas dominantes.

(Foto M.Urtāne)

2.2.1.1.2. Ezeru reljefa ieplakas telpa (skat. 3.10.pielikumā).

Ezera reljefa ieplaka skatos no tās malu augstākajām vietām vizuāli tiek uztvertas kā **izcila, dinamiska ainava**, kurā pārsteidzoši iemirdzas zilās ūdens virsmas.

2.2.4. attēls. Ezeru reljefa ieplakas telpa.

(Foto M.Urtāne)

Skatos no *ezeru reljefa pacēlumiem krastos*, pļavas un koku grupas tajos, veido *izteikti daudzveidīgu vizuālo ainavu*.

2.2.5. attēls. Skats no ezera uz krastu.

(Foto M.Urtāne)

Skati no reljefa ieplakas augstākajām vietām ir vizuāli izteiksmīgāki tajos skatu punktos, kuros ir daudzveidīga veģetācija, gan priekšplānā, gan vidējā plānā un nav redzamas ēkas un ceļi.

2.2.6.attēls. Skats no ezeru reljefa ieplakas.

(Foto M.Urtāne)

Ezera telpas ainavu ievērojami ***bagātina stāvās nogāzes***, kurās atrodas vecas mežu audzes. Tuvplānā skatos no ezera interesantas ir arī pārējās apaugušās krastu līnijas vietas.

2.2.7.attēls.Ezera krasta stāvās nogāzes.

(Foto M.Urtāne)

Jauna spontāna veģetācija, aizaugušas lauksaimniecības zemes neveido estētiski vērtīgu skatu panorāmu.

2.2.8.attēls. Aizaugušas lauksaimniecības zemes.
(Foto M.Urtāne)

Savdabīgu vizuālo telpu veido pārpurvojumi ieplakās un kanāli.

2.2.9.attēls. Ota kanāls.
(Foto M.Urtāne)

Lauksaimniecības ainavu telpas ir nelielas, galvenokārt pļavas, piemājas saimniecības. Izņēmums ir Dridža dienvidu pusē plašās zālāju teritorijas.

2.2.10. un 2.2.11.attēls. Lauksaimniecības ainavu telpa. (Foto M.Urtāne)

Etnogrāfiskās apbūves ainavu telpas ir nelielas un savrupas (skat. 3.11.pielikumā). Tās ir **būtisks augstvērtīgas parka ainavas elements**.

2.2.12.attēls. Etnogrāfiskās apbūves ainavu telpa.

(Foto M.Urtāne)

Ceļa telpa apkārt ezeram **ir daudzveidīga** pēc sava satura, un vizuāli atklāj parka ainavas estētiskās vērtības.

2.2.13. un 2.2.14. attēls. Ceļa ainavu telpa. (Foto M.Urtāne)

2.2.1.1.3. Rekreācijas ainavu telpa (skat. 3.10.pielikumā).

Sauleskalna ainavas telpa izdalāma atsevišķi, gan tās izteiksmīgās skatu panorāmas no Sauleskalna virsotnes, gan klusā ezera līča dēļ, gan intensīvās rekreācijas un rekonstrukcijas darbu slodzes dēļ. **Patreiz Sauleskalna ainavas estētisko vērtību potenciāls ir ievērojami degradēts**. Ainavā dominē padomju perioda atpūtas kompleksu drupas, kas būtu nojaucamas. Jaunie atpūtas kompleksa būvniecības darbi un labiekārtošana, tiek veikti bez pienācīgas saudzīgas attieksmes pret esošo vidi, tādējādi radot erozijas un ūdeņu piesārņojuma draudus.

2.2.15. un 2.2.16. attēls. Sauleskalna ainavu telpa. (Foto M.Urtāne)

Mazākas atpūtas vietas tiek ierīkotas individuāli un raksturo to īpašnieku sapratni un tehniskās un finansiālās iespējas par atpūtu dabas parkā. ***Kopumā*** tās ***negatīvi kontrastē ar maigo, harmonisko ezera ainavu.***

2.2.17.attēls. Individuāli ierīkotas atpūtas vietas. (Foto M.Urtāne)

2.2.1.1.4. Ezeru līču ainavu telpas.

Ezeru līču ainavu telpām raksturīga daudzveidīga veģetācija krastos un aizaugšanas process.

2.2.18. un 2.2.19. attēls. Ezeru līču ainavu telpa. (Foto M.Urtāne)

2.2.1.1.5. Jaunas aktivitātes.

Izcirtumi, **krastu nogāžu tīrīšana** notiek vienveidīgi visā parka teritorijā - izcērtot krūmus un sīkos kokus un nopļaujot zemsedzi. Tas **ievērojami samazina gan estētiskās vērtības, gan bioloģisko daudzveidību.**

2.2.20.attēls. Krasta nogāzes tīrīšana. (Foto M.Urtāne)

Jaunas pirtis un atpūtas mājas parasti ir tie objekti, kas tiek eksponēti ezera ainavā, kaut gan to apjomi, pielietotie materiāli un tonalitāte **rada disonansi** ar dabas harmonisko ainavu parkā un **uztveras kā degradējoši elementi ainavā.**

2.2.21. un 2.2.22. attēls. Jaunu ēku būvniecības radīta ainava. (Foto M.Urtāne)

Tipiski industriāli nožogojumi un zemes virsmu pārveidojumi negatīvi ietekmē parka ainavu.

2.2.23. attēls. Negatīvi pārveidota ainava. (Foto M.Urtāne)

2.2.1.2.Dabas parka ainaviski vērtīgās teritorijas.

Dabas ainava.

Dabas parkā viena no vērtīgākajām un ***noteicošām nozīmēm ainavā ir ezeru virsmām, ūdenspogulim***, kas dažādos veidos kombinējas ar apkārtējo reljefu, meža puduriem un lauksaimniecības zemēm. Ir vērojama liela dabas daudzveidība gan formā, apjomā un saturā.

2.2.24.attēls. Dabas skats. (Foto M.Urtāne)

Kultūrvēsturiskā ainava.

Viensētas ar etnogrāfiska rakstura apbūvi un piemājas saimniecībām uzskatāma par parka ainavas nozīmīgiem elementiem. Arheoloģijas pieminekļi patreiz nav nolasāmi ne vizuāli un arī ne informatīvi parka teritorijā, bet to loma parka teritorijas ***ainavas attīstības koncepcijā ir viena no būtiskākajām***.

2.2.25. attēls. Viensēta ar piemājas saimniecību. (Foto I. Bružika)

Lauksaimniecības ainava.

Kontrastā ar ezeru ieplakām un ezeru ūdens virsmām kopumā piešķir parka teritorijai harmoniskas izjūtas.

2.2.26. attēls. Lauksaimniecības ainava.
(Foto M.Urtāne)

2.2.1.3. Nozīmīgi skatu punkti un ainavu panorāmas (skat. 2.2.34. attēlu).

Skati uz ezera ūdens virsmu.

Pateicoties ezera krastu robainajam raksturam no katras vietas paveras interesants skats.

2.2.27. attēls. Skats uz Dridža ezeru.
(Foto M.Urtāne)

Skati no reljefa augstākām vietām uz ezeriem.

2.2.28.attēls. Skats uz Dridža ezeru.
(Foto M.Urtāne)

Krasta apaugums piešķir skatiem savdabību.

2.2.29. attēls. Ezera krasts.

(Foto M.Urtāne)

Skati uz salām kā ainavas telpas dominantēm ***uzskatāmi par izciliem.***

2.2.30. attēls. Skats uz Dridža ezera salu.

(Foto M.Urtāne)

Skati ar daudziem plāniem ir viena no dabas ***parka lielākajām estētiskajām vērtībām.***

2.2.31. attēls. Daudzplānu skats. (Foto M.Urtāne)

Plaši ***skati no ceļa*** pa reljefa augstākajām vietām uz ezeriem ***uzskatāmi par vērtīgiem*** un būtu saglabājami.

Tuvie skati uz ezeru no apkārtnes patreiz atrodami tikai retās vietās, ***būtu vēlams to daudzumu palielināt, veidojot ezeru malu panorāmas.***

2.2.32. attēls. Tuvais skats uz ezeru
(Foto M.Urtāne)

Panorāmas.

2.2.33. attēls.
(Foto M.Urtāne)

2.2.1.4. Ainavu ietekmējošie faktori.

2.2.35. attēls Dabas parka „Dridža ezers” ainavu ietekmējošie faktori.

Dabas parka "Dridža ezers" topogrāfiskā karte

Apzīmējumi	
	Apmežošanās
	Rekreācijas slodžu pieaugums

Dabas parka „Dridža ezers” ainavu ietekmējošie faktori.

Dabiskie faktori:

- lauksaimniecības zemju aizaugšana - apmežošanās, izzūdot mozaīkveida ainavai;
- ezeru krastu erozija un izskalojumi (skat. 1.3.2.8. attēlu).

Cilvēku aktivitātes:

- esošie rekreācijas un antropogēnās slodzes objekti (atpūtas bāzes, viesu mājas, pirtis, peldvieta);
- jaunu rekreācijas objektu būvniecība;
- iekopto teritoriju pamešana bez apsaimniekošanas;
- ceļu kvalitāte un ceļu izbraukšanas aizliegums;
- krastu apbūves vienveidīgums un tās disonanse ar teritorijas dabas vidi;
- ezeru skatu ekspluatācija, būvējot ēkas augstvērtīgo ainavu skatu vietās, līdz ar to arī vizuāli piesārņojot ainavu;
- ūdeņu piesārņojums.

2.3. Biotopi, to sociālekonomiskā vērtība un ietekmējošie faktori.

2.3.1. attēls. Dridža ezers. (Foto I.Lobanoka)

Dabas parka teritorijā sastopami vismaz 3 Eiropas un 3 Latvijas nozīmes aizsargājamo biotopu veidi.

2.3.1. Saldūdens biotopi.

Dridža ezers.

Dridzis ir Baltijas dziļākais ezers (maks. dziļums 65.1m) ar robotu krasta līniju, daudziem līčiem un pussalām.

Dridža ezera ūdens caurredzamība ir 6,5 m, kas ir aptuvenais dziļums līdz kādam ezerā sastopami ūdensaugi. Bioloģiski vērtīgākie ir maz aizaugušie, smilšainie un akmeņainie ezera krasti, kas norāda uz ezera samērā zemo eutrofikācijas līmeni. Tomēr līčos un šaurākajās ezera daļās krasti ir dūņaini, stipri eutroficējušies. Ezerā nav novērota ūdens „ziedēšana”.

2.3.2.attēls. Dridža ezeram raksturīgā šaura virsūdens veģetācijas (niedru josla) josla. (Foto I.Lobanoka)

Dridža ezera veģetācijas raksturojums.

Gar ezera un salu krastiem virsūdens veģetācijas (helofītu) josla ir šaura (dominē parastā niedre *Phragmites australis*, retāk - upes kosa *Equisetum fluviatile*, šaurlapu vilkvālīte *Typha*

angustifolia un purva pameldrs *Eleocharis palustris*). Šaurā seklūdeņu josla ap krastiem, kur nelielās platībās atrodamās niedru un citu ūdensaugu saaudzes (vairums no ūdenstilpju platības ir ļoti dziļa), ir galvenais iemesls tam, ka *ūdensputnu* dažādība dabas parkā ir mazāka nekā prognozēta. Kaut gan teritorijai ir niecīga nozīme putnu aizsardzībai Latvijas mērogā, tomēr vienlaikus, tas rada iespējas izmantot ūdenstilpju akvatoriju rekreācijai.

Peldlapu veģetācijas joslā dominē peldošā glīvene *Potamogeton natans*.

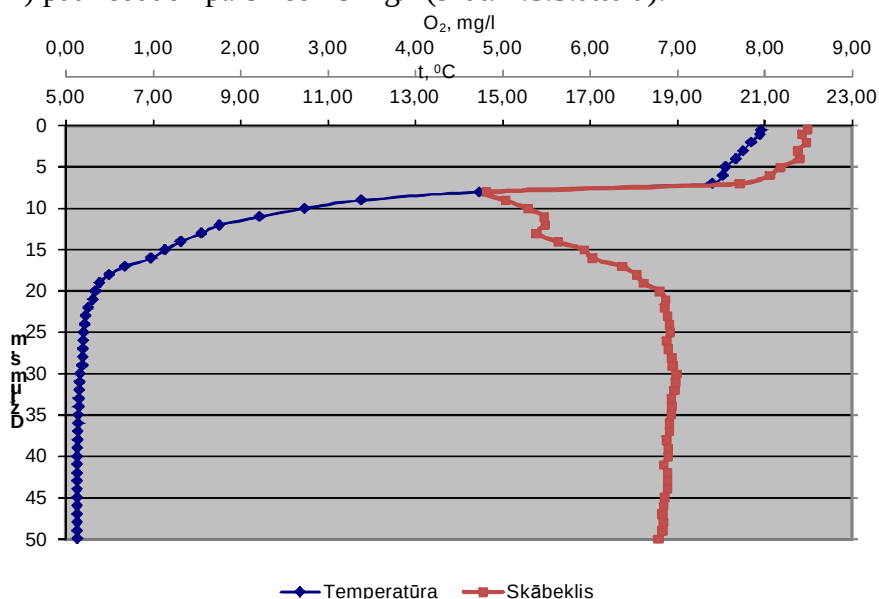
Ezeram raksturīga mieturaļģu josla, kas sastopama gandrīz visā ezerā. Blīvākās mieturaļģu audzes sastopamas tūlīt aiz virsūdens veģetācijas joslas un stiepjas līdz pat sešu metru dziļumam. Dominējošā mieturaļģu suga ir dzeloņainā mieturīte *Chara hispida*, ezera centrālajā daļā bieži sastopama aizsargājamā pavedienu mieturīti *Chara filiformis*, reti sastopama lokanā un/vai blāvā nitella *Nitella flexilis* vel *opaca*).

Dridža ezerā sastopamas daudzas eitrofiem biotopiem raksturīgas augu sugas. Antropogēnā ietekme uz ezeru pagaidām ir bijusi neliela, un daudzviet saglabājušies smilšaini un akmeņaini krasti ar skraju veģetāciju, kas liecina, ka ezers Latvijas apstākļos ir **vērtējams kā augstas kvalitātes eitrofs ezers ar piekrastē dominējošu minerālgrunti un mieturaļģu Charophyta augāju**

Dridža ezera hidroķīmiskais raksturojums.

Ezera ūdens kvalitāte pēc ūdens hidroķīmiskajiem rādītājiem (caurredzamība – 6,5 m, elektrovadītspēja (vidējā no 0,5 līdz 50m) – 280 $\mu\text{S}/\text{cm}$, kopējais fosfors – 10 $\mu\text{g}/\text{l}$, kopējais slāpekļis – 100 $\mu\text{g}/\text{l}$, hlorofils-a - (vidēji no 0,5 līdz 50m) – 0,8 $\mu\text{g}/\text{l}$) - **atbilst augstai ekoloģiskai kvalitātei**. 2008. gada vasarā veikto pētījumu rezultāti norāda uz Dridža ezera oligotrofiju, kas saskan ar Limnoloģijas institūta 2002.gada augustā veikto pētījumu rezultātiem (Latvijas ezeru sinoptiskais monitorings, LVĢMA pasūtījums).

Temperatūras vertikālais sadalījums ezera centrālajā daļā ir tipisks vasaras stratifikācijai. *Izšķīdušā skābekļa apstākļi ir ļoti labi* un epilimnijā (augšējā „siltajā”, biogēniem nabadzīgajā slānī) pat nedaudz pārsniedz 8 mg/l (skat. 2.3.3.attēlu).

2.3.3.attēls. Temperatūras un izšķīdušā skābekļa vertikālais sadalījums Dridža ezera centrālajā daļā (2008.05.08.).

Dridža ezera hidrobioloģiskais raksturojums.

Zooplanktons

Kopējais zooplanktona organismu skaits ezerā nav liels un svārstās no 115 līdz 255 tk.eks/m³. *Rotatoria* (virpotāji) grupa ir 67% no kopējā skaita, *Cladoera* (kladoceras)– 16% un *Copepoda* (airkājvēži) – 17%. *Rotatoria* grupā sugu skaits ir neliels, dominē *Keratella cochlearis*. *Copepoda* grupā *Cyclopoida* blīvums ir lielāks kā *Calanoida*. *Cladoera* grupā konstatētas 8 sugas, izteikti dominējošu sugu nav. Skaitliski lielākās ir *Daphnia cucullata* un *Bosmina longispina*. Eitrofijas indikatorsugas ir *Daphnia cucullata* un *Bosmina longirostris*. Oligotrofijas indikators ir *Daphnia cristata* un *Conochilus* sp.. Mezotrofijas indikatori ir *Keratella cochlearis*, *Trichocerca* sp. un *Keratella quadrata*.

Kopumā pēc zooplanktona kvalitatīviem (sugu sastāvs) un kvantitatīviem rādītājiem ezers ir vērtējams kā mezotrofs.

Dridža ezera unikalitāte.

Dridža ezers ir unikāls (līdzīga situācija Daugavpils reģionā konstatēta tikai Riča ezerā) pateicoties ūdens kvalitātes hidroķīmiskajiem un hidrobioloģiskajiem rādītājiem. Ņemot vērā limnoloģisko pētījumu datus (zooplanktona un fitoplanktona kvalitatīvus (sugu sastāvs) un kvantitatīvus rādītājus) Dridža ezers ir vērtējams kā **mezotrofs**.

Pēc Limnoloģijas institūta veiktajiem hidroķīmisko rādītāju mērījumiem, Dridža ezers ir **oligotrofs** un atbilst augstai ekoloģiskai kvalitātei (**ezerā etalonstāvoklis**, kas saskan ar Latvijas ezeru sinoptiskā monitoringa datiem, Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūras (LVĢMA) pasūtījums).

Atbilstoši MK noteikumu Nr. 118 “Noteikumi par virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāti” (2.¹ pielikuma 2.tabula) prasībām, Dridža ezers noteikts par prioritāriem lašveidīgo zivju ūdeņiem*.

(* Prioritārie zivju ūdeņi ir saldūdeņi, kuros nepieciešams veikt ūdens aizsardzības vai ūdens kvalitātes uzlabošanas pasākumus, lai nodrošinātu zivju populācijai labvēlīgus dzīves apstākļus. Prioritārie zivju ūdeņi noteikti augstākminēto noteikumu 2.¹ pielikumā. Lašveidīgo zivju ūdeņi - ūdeņi, kuros dzīvo vai kuros iespējams nodrošināt lašu (*Salmo salar*), taimiņu un straute foreļu (*Salmo trutta*), alatu (*Thymallus thymallus*) un sīgu (*Coregonus*) eksistenci. Lai kontrolētu prioritāro zivju ūdeņu kvalitātes atbilstību normatīvo aktu prasībām, noteikumos ir noteikti valsts monitoringa parametri, kā arī LVĢMA nosaka konkrētas paraugu ņemšanas vietas prioritāro zivju ūdeņu monitoringam. LVĢMA veic prioritāro zivju ūdeņu monitoringu atbilstoši šo noteikumu 3.pielikuma prasībām).

Atbilstoši pastāvošajai saldūdens biotopu tipoloģijai, saskaņā ar Eiropas Padomes direktīvu „Par sugu un biotopu aizsardzību” 92/43/EEC (21.05.1992), **Dridža ezers** atbilst aizsargājamā biotopa - **dabīgs eitrofs ezers ar iegrimušo ūdensaugu un peldaugu augāju** (biotopa kods – 3150, Latvijā bieži sastopams biotops) – novērtējumam, atbilstoši LR MK 05.12.2000. noteikumiem 421 „Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu” Dridža ezera saldūdens biotops klasificējams kā ezeri ar mieturalģu Charophyta augāju (Latvijā diezgan reti sastopams), ezeri ar piekrastē dominējošu minerālgrunti (Latvijā diezgan reti sastopams).

Ota ezers.

Ota ezera veģetācijas raksturojums.

Ota ezers ir otrs lielākais dabas parkā esošais ezers. Ots ir stipri aizaugošs, eitrofs ezers ar ūdens caurredzamību 3.5 metri un izteiktu dūņu slāni. Ezera veģetācijā var izdalīt: viršūdens veģetācijas (helofītu) joslu. Ota ezerā viršūdens veģetācijas josla ir platāka nekā Dridzim (dominē parastā niedre *Phragmites australis*, upes kosa *Equisetum fluviatile*, ezera meldrs *Scirpus lacustris*, u.c.); iegrimušās veģetācijas joslu (bieži sastopama ir spožā glīvene *Potamogeton lucens*, aizsargājama augu suga mieturu hydrilla *Hydrilla verticillata*, u.c.); peldlapu veģetācijas joslu (dominē tādas eitrofu biotopu sugas kā dzeltenā lēpe *Nuphar lutea*, ūdensrozes *Nymphaea* spp., parastā bultene *Sagittaria sagitifolia*, peldošā glīvene *Potamogeton natans*).

Ota ezerā konstatētas biezas mieturalģu audzes (dominē dzeloņainā mieturīte *Chara hispida*).

Ota D daļā atrodas kūts (55.59.368N, 027.16.15E), no kuras Ota ezerā brīvi var ieplūst piesārņojums. Pēc vietējo iedzīvotāju stāstītā, ezera stāvoklis pēdējos 20 gados ir pasliktinājies, tas sācis strauji aizaugt. DA plāna apsaimniekošanas pasākumu daļā jāparedz aktivitātes biogēno vielu noplūdes novēršanai.

Ota ezera hidroķīmiskais raksturojums.

Ezera ūdens kvalitāte pēc ūdens hidroķīmiskajiem rādītājiem: caurredzamība – 3,9 m, elektrovadītspēja (vidējā) – 275 $\mu\text{S}/\text{cm}$, pH – 7,9, kopējais fosfors– 30 $\mu\text{g}/\text{l}$, kopējais slāpeklis– 350 $\mu\text{g}/\text{l}$, hlorofils-a - (vidēji) – 2,3 $\mu\text{g}/\text{l}$, vietām sasniedz 4,3 $\mu\text{g}/\text{l}$.

Ota ezera hidrobioloģiskais raksturojums.

Zooplanktons

Kopējais zooplanktona organismu skaits ezerā ir vidēji liels - 320 tk.eks/ m^3 . *Rotatoria* grupa ir 54% no kopējā skaita, *Cladoera* – 20% un *Copepoda* – 26%. *Rotatoria* grupā sugu skaits ir neliels, dominē *Keratella cochlearis*, dažas no konstatētajām sugām ir eitrofijas indikatori – *Pompholyx sulcata*, *Trichocerca capucina*, *Trichocerca cylindrica* un *Filinia longiseta*. *Copepoda* grupā *Cyclopoida* blīvums ir lielāks kā *Calanoida*, dominē naupliju attīstības stadijas. *Cladoera* grupā konstatētas 10 sugas, dominē *Diaphanosoma brachyurum*. Atsevišķas eitrofiju indicējošas sugas (*Daphnia cucullata* un *Bosmina coregoni*) arī uzrāda lielu blīvumu.

Kopumā pēc zooplanktona kvalitātiem (sugu sastāvs) un kvantitatīviem rādītājiem ezers ir vērtējams kā vāji eitrofs. To apstiprina arī hidroķīmisko pētījumu rezultāti un TSI dati.

Ota ezers, saskaņā ar Eiropas Padomes Direktīvu „Par sugu un biotopu aizsardzību” 92/43/EEC (21.05.1992) atbilst aizsargājamā biotopa - **dabīgs eitrofs ezers ar iegrimušo ūdensaugu un peldaugu augāju** (biotopa kods – 3150, Latvijā bieži sastopams biotops) - novērtējumam, atbilstoši LR MK 05.12.2000. noteikumiem 421 „Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu” Ota ezera saldūdens biotops klasificējams kā ezeri ar mieturalģu Charophyta augāju (Latvijā diezgan reti sastopams).

Saules un Solnas ezeri atrodas uz rietumiem no Dridža ezera un ir aizaugoši, eitrofi ezeri ar slīkšņainiem krastiem, kas atrodas ieplakās starp pauguriem. Viršūdens joslā, aizaugušajos krastos audzes veido parastā niedre *Phragmites australis*, meža meldrs *Scirpus sylvaticus*, upes

kosa *Equisetum fluviatile*, pūkainā kazroze *Epilobium hirsutum*. Peldlapu joslā bieži sastopama peldošā glīvene *Potamogeton natans*, dzeltenā lēpe *Nuphar lutea* un ūdensrozes *Nymphaea* sp.

Saules un Solnas ezeri, saskaņā ar Eiropas Padomes Direktīvu „Par sugu un biotopu aizsardzību” 92/43/EEC (21.05.1992) atbilst aizsargājamā biotopa - **dabīgs eitrofs ezers ar iegrimušo ūdensaugu un peldaugu augāju** (biotopa kods – 3150, Latvijā bieži sastopams biotops) - novērtējumam, atbilstoši LR MK 05.12.2000. noteikumiem 421 „Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu” Saules un Solna ezeru saldūdens biotopi klasificējami kā ezeri ar mieturālgu Charophyta augāju (Latvijā diezgan reti sastopams).

Dubiņš.

Dubiņa ezera hidroķīmiskais raksturojums.

Ezera ūdens kvalitāte pēc ūdens hidroķīmiskajiem rādītājiem: caurredzamība (Seki) – 4,5 m, elektrovadītspēja (vidējā) – 246 $\mu\text{S}/\text{cm}$, pH – no 7,3 epilimnijā līdz 6,08 metalimnijā, kopējais fosfors (integrētam paraugam) – 12 $\mu\text{g}/\text{l}$, kopējais slāpeklis (integrētam paraugam) – 150 $\mu\text{g}/\text{l}$, hlorofils-a - (vidēji) – 2,0 $\mu\text{g}/\text{l}$, vietām sasniedz 4,5 $\mu\text{g}/\text{l}$. Spilgti izteikta temperatūras stratifikācija, sākot no 12m un dziļāk temperatūra 3,98°

Dubiņa ezera hidrobioloģiskais raksturojums.

Zooplanktons

Kopējais zooplanktona organismu skaits ezerā ir mazs - 40 tk.eks/m³. *Rotatoria* grupa ir 36% no kopējā skaita, *Cladoera* – 2% un dominē *Copepoda* – 62%. *Rotatoria* grupā dominē *Conochilus* sp., subdominē *Kellicotia longispina*. Eitrofijas indikatori – *Pompholyx sulcata* un *Filinia longiseta*. *Copepoda* grupā *Cyclopoida* dominē pār *Calanoida*, ļoti liels naupliju daudzums. *Cladoera* grupā konstatētas 4 sugas, dominē *Diaphanosoma brachyurum*.

Kopumā pēc zooplanktona kvalitātiem (sugu sastāvs) un kvantitatīviem rādītājiem ezers ir vērtējams kā vāji eitrofs. To apstiprina arī hidroķīmisko pētījumu rezultāti un TSI (trofiskā stāvokļa indekss) dati.

Mazā Āžukņa ezers.

Mazā Āžukņa ezera hidroķīmiskais raksturojums.

Ezera ūdens kvalitāte pēc ūdens hidroķīmiskajiem rādītājiem: caurredzamība (Seki) – 3,5 m (līdz dibenam, varētu būt lielāka), elektrovadītspēja – 248 $\mu\text{S}/\text{cm}$, pH – 7,5 kopējais fosfors (integrētam paraugam) – 22 $\mu\text{g}/\text{l}$, kopējais slāpeklis (integrētam paraugam) – 240 $\mu\text{g}/\text{l}$, hlorofils-a – 2,3 $\mu\text{g}/\text{l}$, temperatūras stratifikācijas nav.

Mazā Āžukņa ezera hidrobioloģiskais raksturojums.

Zooplanktons

Kopējais zooplanktona organismu skaits ezerā ir relatīvi mazs - 150 tk.eks/m³. *Rotatoria* grupa ir 26% no kopējā skaita, *Cladoera* – 17% un dominē *Copepoda* – 57%. *Rotatoria* grupā dominē *Asplanhna priodonta*, uz augstu atrofiju norāda *Pompholyx sulcata* un *Filinia longiseta*. *Copepoda* grupā *Cyclopoida* dominē pār *Calanoida*, ļoti liels naupliju daudzums. *Cladoera* grupā konstatētas 8 sugas, dominē *Diaphanosoma brachyurum*. Eitrofiju raksturo *Daphnia cucullata* un *Chydorus sphaericus*.

Kopumā pēc zooplanktona kvalitātiem (sugu sastāvs) un kvantitatīviem rādītājiem ezers ir vērtējams kā eitrofs. To apstiprina arī hidroķīmisko pētījumu rezultāti un TSI dati.

Kauseņš ir eitrofs ezers. Neietilpst dabas parka teritorijā, bet ir savienots ar Dridža ezeru. Virsūdens veģetācijas joslā dominē parastā niedre *Phragmites australis*, upes kosa *Equisetum fluviatile*.

Peldlapu joslā sastopama dzeltenā lēpe *Nuphar lutea*, peldošā glīvene *Potamogeton natans*.

Kauseņš, saskaņā ar Eiropas Padomes Direktīvu „Par sugu un biotopu aizsardzību” 92/43/EEC (21.05.1992), atbilst aizsargājamā biotopa - **dabīgs eitrofs ezers ar iegrimušo ūdensaugu un peldaugu augāju (biotopa kods – 3150)** - novērtējumam.

Aizsargājamie saldūdens biotopi.

3150 Dabīgi eitrofi ezeri ar iegrimušo ūdensaugu un peldaugu augāju – raksturīga augsta bioloģiskā produktivitāte, sugām bagāta flora un fauna.

2.3.1. tabula. Aizsargājamie saldūdens biotopi.

Nosaukums	ES nozīmes biotopu klasifikatora kods	Īpaši aizsargājamā biotopa veids (MK noteikumi Nr. 421)	Latvijas biotopu klasifikatora kods	Platība ha
Dabīgi eitrofi ezeri ar iegrimušo ūdensaugu un peldaugu augāju	3150	Ezeri ar mieturalģu Charophyta augāju Ezeri ar piekrastē dominējošu minerālgrunti	C.1.1. Ezeru pludmales C.1.5. Niedrāji ezera krastmalās C.2.1. Virsūdens (helofītu) augājs ezeru piekrastēs C.2.3. Peldlapu ūdensaugu (nimfeīdu) augājs ezeros C.2.4. Zemūdens (elodeīdu) augājs ezeros	Dridzis Ots Saules Solnas Dridzis Kopējā platība 873.26ha

2.3.4. attēls. Dridža ezera pludmales biotops.
(Foto I.Lobanoka)

Saldūdens biotopu ietekmējošie faktori.

- Visu ezeru galvenais apdraudošais faktors ir barības vielu ieplūšana, kas sekmē eitrofiem biotopiem raksturīgu sugu tālāku savairošanos un reto augu sugu un biotopu izzušanu. Tā kā Dridzis, Ots, Nameņš ir savstarpēji savienoti, ļoti svarīgi no mākslīgās eitrofikācijas ir pasargāt visus sateces baseina ezerus.
- Nedrīkst pieļaut mākslīgas ūdens līmeņa izmaiņas kādā no ezeriem, it sevišķi, ja šādu darbību rezultātā kādā no ezeriem pazemināsies ūdens līmenis, jo tas apdraud reto augu atradnes un veicinās straujāku antropogēno eitrofikāciju.
- Saldūdeņu biotopu kvalitāti var negatīvi ietekmēt intensīva Dridža ezera krastu apbūve, kā arī citas nekontrolētas zemes lietojuma formu izmaiņas sateces baseinā.
- Vienlaidus koku un krūmu izciršana Dridža ezera krastos paātrina ezera eitrofikāciju, izsauc krastu erozijas procesu.
- Dabas aizsardzības nepietiekama integrācija vietējo pašvaldību teritorijas plānojumos.
- Nepietiekama informācija par integrētās piekrastes apsaimniekošanas principiem.

Saldūdens biotopu dabas aizsardzības vērtība.

- Dridža, Ota, Saules, Solnas ezeri, saskaņā ar Eiropas Padomes Direktīvu „Par sugu un biotopu aizsardzību” 92/43/EEC (21.05.1992) atbilst aizsargājamā biotopa - dabīgs eitrofs ezers ar iegrimušo ūdensaugu un peldaugu augāju (biotopa kods – 3150) - novērtējumam, kā arī Dridža ezers, saskaņā ar LR MK 05.12.2000. noteikumiem 421 „Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu” atbilst 2 ĪA biotopu veidiem - ezeri ar mieturalģu Charophyta augāju, ezeri ar piekrastē dominējošu minerālgrunti, un Ota, Saules, Solnas ezeri, atbilstoši LR MK 05.12.2000. noteikumiem 421 „Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu” klasificējami kā ezeri ar mieturalģu Charophyta augāju. Dabīgi eitrofiem ezeriem ir raksturīga augsta bioloģiskā produktivitāte, sugām bagāta flora un fauna.
- Ūdens biotopi, kā sikspārņu barošanās biotopi. Vairums sikspārņu sugu labprāt izmanto kā medību vietu ūdens biotopus: ezerus, upes, dīķus u.tml., kur bieži novērojams lielāks kukaiņu blīvums, nekā sauszemes biotopos.
- Dabas parka teritorijā novērota liela ūdens bezmugurkaulnieku daudzveidība, kas sastopami ezeros un zāļu purvos ar atklātu ūdeni.
- Saldūdeņu biotopi kā ĪA augu un dzīvnieku dzīves vide.
- Dridža ezers, kā unikāls Baltijā dziļākais ezers (maks. dziļums 65.1m).
- Dabas parka ezeri kā mozaīkveida ainavas pamatelements.
- Dridža ezers, kurš savienots ar citiem dabas parka ezeriem, kā sugu izplatības koridors.

Saldūdens biotopu sociālekonomiskā vērtība.

- Ezeri un piekrastes teritorijas arvien plašāk tiek izmantotas rekreatīvos nolūkos.
- Ezeru izmantošana zvejošanai, makšķerēšanai, medībām.

2.3.2. Pļavu biotopi.

Lielāko daļu patreizējo zālāju platību savulaik ir skārusi intensīva apsaimniekošana. Bieži sastopamas jaunas atmatas vai arī dabas parkā esošie zālāji ir bijuši intensīvi kultivēti un pēc Latvijas biotopu klasifikatora (Latvijas Dabas fonds, 2001) atbilst biotopu kodam K.1. un I.3.6.

2.3.5.attēls. Kultivētie zālāji. (Foto I.Lobanoka)

Platībās, kurās joprojām tiek pļauts vai ganīts, pamazām atgriežas neielabotu pļavu indikatorsugas un zālāju platības lēnām iegūst pļavām raksturīgo struktūru un palielinās to bioloģiskā daudzveidība. Tomēr daudzviet zālāju platības netiek apsaimniekotas un aizaug ar krūmiem (dažādām kārkļu sugām, parasto priedi, parasto egli u.c).

Dabas parka „Dridža ezers” teritorijā dabisku pļavu ir ļoti maz un tās sastopamas punktveidīgi. Dabisko pļavu fragmenti atrodas nelielās platībās (līdz 20-30 m²) gar ceļmalām un mežmalām, kur nav notikusi intensīva apsaimniekošana. Šie nelielie laukumi pēc Latvijas biotopu klasifikatora nav uzskatāmi par pļavu, jo tiem parasti ir tikai pļavām raksturīgs sugu sastāvs, bet nav pļavām raksturīgās struktūras. Tomēr šie nelielie pļavu fragmenti ir vērtīgi, lai no tiem ātrāk pārējā teritorijā izplatītos pļavu biotopu indikatorsugas un citas neielabotiem zālājiem raksturīgas sugas.

Dabas parka „Dridža ezers” teritorijā konstatētas divas uz apkārtējo zālāju fona vērtīgas pļavas (skat. 3.5. Pielikumā).

2.3.2. tabula. Īpaši aizsargājamie pļavu biotopi.

Nosaukums	ES nozīmes biotopu klasifikatora kods	Īpaši aizsargājamā biotopa veids (MK noteikumi Nr. 421)	Latvijas biotopu klasifikatora kods	Platība ha
Sausas pļavas kaļķainās augsnēs	6210	Sausas pļavas kaļķainās augsnēs	E.1.4.5. Lielās dzelzenes – meža zemes pļava	0.28
Mēreni mitras pļavas	6510		E.2.3. Īstās pļavas	2.26

Lielās dzelzenes – meža zemes pļava atrodas uz D no Saules ezera, šosejas malā, paugura nogāzes apakšpusē. Pļavā dominē lielā dzelzene *Centaurea scabiosa*, parastais ancītis

Agrimonia eupatoria, meža zemene *Fragaria vesca*, klinšu noraga *Pimpinella saxifraga*. Pļavā sastopama arī parastā dzelzene *Centaurea jacea*, plakanā skarene *Poa compressa* un citas sugas. Paugura augšpusē pļavas nav, tur masveidīgi sastopama parastā kamolzāle *Dactylis glomerata* un citas ielabotiem zālājiem raksturīgas sugas.

2.3.6. attēls. Lielās dzelzenes – meža zemes pļava. (Foto E.Zviedre)

Īstā pļava atrodas Soleima līča dienvidu galā paugura virsotnē un lēzenajās nogāzēs. Pļava vietām tiek pļauta un ganīta, bet sastopami arī krūmi, no kuriem dominē parastais pīlādzis *Sorbus aucuparia* un parastā priede *Pinus sylvestris*. Pļavas zelmenis ir blīvs, tam raksturīgi vairāki stāvi. Tajā sastopama parastā kamolzāle *Dactylis glomerata*, pļavas skarene *Poa pratense*, pļavas auzene *Festuca pratense*, vizulis *Briza media* un liela divdīgļlapju daudzveidība, no kurām pļavai raksturīgas ir sugas - klinšu noraga *Pimpinella saxifraga*, tīruma pēterene *Knautia arvensis*, vidējā ceļteka *Plantago media*, meža zemene *Fragaria vesca*, mīkstā madara *Galium mollugo*, parastais ancītis *Agrimonia eupatoria*, ārstniecības pienene *Taraxacum officinale* un citas sugas.

2.3.7. attēls. Īstā pļava. (Foto E.Zviedre)

Pļavu biotopu ietekmējošie faktori

- Pļavas dabas parkā apdraud apsaimniekošanas (ganīšanas un pļaušanas) pārtraukšana, kas sekmē pļavu aizaugšanu ar krūmiem, kokiem, kā arī līdztekus degradējas pļavu augu sabiedrību struktūra.
- Kā negatīvi ietekmējošu faktoru var minēt vērtīgo pļavu transformāciju (patvaļīgas būvniecības, apmežošanas gaitā).

- Bioloģiski vērtīgo pļavu uzaršana.

Pļavu biotopu dabas aizsardzības vērtības.

- Dabas parka „Dridža ezers” teritorijā konstatētas divas vērtīgas pļavas:
1) sausas pļavas kalķainās augsnēs (Latvijas biotopu klasifikatora kods - E.1.4.5. **Lielās dzelzenes – meža zemenes pļava** (sastopamība Latvijā - diezgan reta); ES nozīmes biotopu klasifikatora kods 6210);
2) mēreni mitras pļavas (Latvijas biotopu klasifikatora kods - E.2.3. **Īstās pļavas**; ES nozīmes biotopu klasifikatora kods 6510, sastopamība Latvijā - diezgan bieži).
- Uz izteikti pauguraina reljefa dabas parka teritorijā ir izveidojušās dažāda tipa pļavas ar daudzveidīgu kukaiņu faunu.
- Mozaīkveida ainavā dabas parkā atrodamas daudzas nelielas ar koku puduriem vai koku/krūmu rindām norobežotas pļavas, kuras ir aizsargātas no vēja. Pļavas ir kukaiņiem bagātas un tādējādi piemērotas kā labas sikspārņu barošanās vietas.
- Pļavas kā ĪA augu un dzīvnieku sugu eksistencei piemērota dzīves vide.
- Pļavas dabas parkā ir nozīmīgas kā mozaīkveida ainavas elements.

Pļavu biotopu sociālekonomiskās vērtības.

- Pļavas kā vizuāli augstvērtīgas ainavas sastāvdaļa.
- Pļavās tiek veikta lauksaimnieciskā darbība – lopu ganīšana, siena vākšana. Iespēja saņemt ekonomisko atbalstu bioloģiski vērtīgo pļavu apsaimniekošanai.
- Pļava kā potenciālā apbūves teritorija.
- Pļava kā rekreācijas objekts.
- Iespējama pļavu izmantošana zinātniski pētnieciskos nolūkos

2.3.8. attēls. Dabas parka „Dridža ezers” ganības un zālāji, kā mozaīkveida ainavas elements.
(Foto R.Cibuļskis)

2.3.9.attēls. Dabas parka „Dridža ezers” ganības un zālāji, kā mozaīkveida ainavas elements.
(Foto R.Cibuļskis)

2.3.3. Mežu biotopi.

20-30% dabas parka teritorijas aizņem meži. Meža teritorijām ir tendence palielināties uz lauksaimniecībā neizmantojamo zemju rēķina. Lauksaimniecībā neizmantojamās zemes aizaug ar bērzu un baltalksni, gar ezeru krastiem - vietām ar melnalksni.

Meži dabas parkā lielākoties ir sekundāri baltalkšņu, bērzu - apšu meži, vietām ar kļavu piemistojumu. Mitrākās vietās un gar ezeru piekrasti sastopams melnalksnis. Skujkoku audžu teritorijā ir ļoti maz, tikai tās R daļā. Meži izvietoti mozaīkveidā un lielus masīvus neveido. Vecu mežu ar lielas dimensijas kokiem teritorijā ir maz. Tikko minēto apstākļu dēļ kopumā mežos sastopamajiem bezmugurkaulniekiem teritorijā nav vērojama liela daudzveidība. Mežos galvenās bezmugurkaulnieku grupas ir koksngrauzi (*Cerambycidae*), skrejvaboles (*Carabidae*), īsspārņi (*Staphylinidae*), arī atsevišķas divspārņu un kolembulu sugu grupas.

Nozīmīgākās putnu faunas vērtības dabas parkā saistās ar mežaudzēm. Putniem nozīmīgākās mežaudzes izvietotas gravu nogāzēs (gan nogāzēs uz ūdenstilpnēm, gan nogāzēs uz starppauguru ieplakām), ko nosaka:

- ievērojamais lielu dimensiju koku (tai skaitā arī lapu koku) īpatsvars;
- lielais atmirušās koksnes daudzums;
- sarežģītais reljefs (kopā ar daudzajiem kritušajiem kokiem) - vienlaikus nodrošina putnu izolētību (netraucētību), jo cilvēkiem apgrūtināta pārvietošanās.

Vairākās vietās starppauguru ieplakās atrodami pārmitri melnalkšņu meža nogabali ar bagātu putnu faunu.

Vecumstruktūra. Lielākā daļa mežaudžu ietilpst vidēja vecuma un pieaugušo audžu grupā (40-80g.), vecu audžu (mežaudzes, kuras pārsniedz ciršanas vecumu) un jaunaudžu parka teritorijā maz.

Mežaudžu tipi.

70% no visiem mežiem veido sausieņu meži:

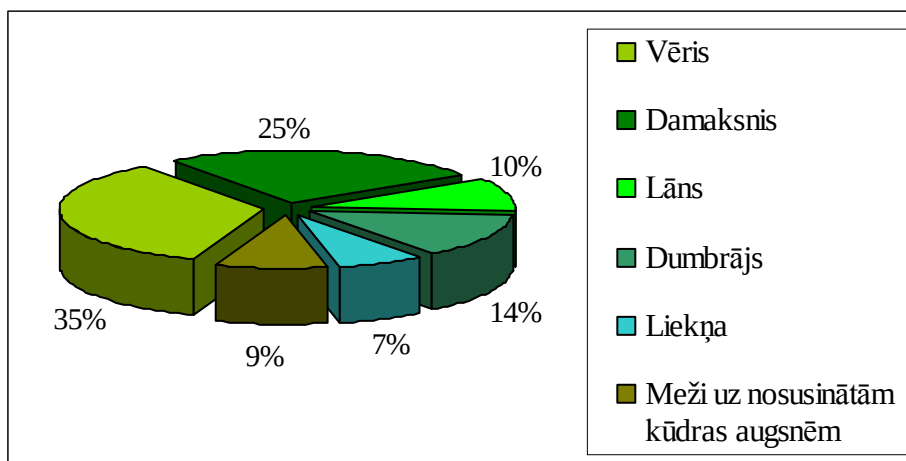
- vēris 179,9ha jeb 35%;
- damaksnis 131,5 jeb 25% ;
- lāns 53,4 jeb 10%;
- nelielās platībās gravās sastopama arī gārša.

Meži slapajos meža augšanas apstākļu tipos aizņem 133,6 ha jeb 21%.

- dumbrājs 73ha jeb 14% no mežu teritorijas, ir pārstāvēts visplašāk.

No koku sugām dumbrājos dominē pūkainais bērzs ar melnalksni ezera krastā.

Meži uz nosusinātām kūdras augsnēm (jauktu koku un bērzu kūdreņi) aizņem ~ 49 ha jeb 9% no mežu platības.

2.3.10.attēls. Mežaudžu tipu īpatsvars (%).

Lielāko daļu no mežaudzēm veido sīklapju meži: bērza (40%), baltalkšņa (20%) un apšu audzes (5%).

Īpaši aizsargājамie meža biotopi.

Dabas parkā „Dridža ezers” īpaši aizsargājамie meža biotopi netika konstatēti.

Konstatētie relatīvi jauni mitrie bērzu - melalkšņu meži atsevišķās vietās ap Nameņa ezeru veido potenciālos EP direktīvas (21.05.1992.) aizsargājamos meža biotopus. Meža teritorijā, kurā konstatēts potenciālais īpaši aizsargājамais meža biotops, plāno būvēt nožogojumu briežu dārza ierīkošanai. Laika gaitā lai izveidotos *īpaši aizsargājамais meža biotops – melnalkšņu staignājs (kods 9080)*, briežu dārza ierīkošanas gadījumā, jānovērš zemes darbi pārmitrajos mežu biotopos, jāsaudzē virszemes ūdeņu līmeņa režīms.

No bioloģiskās daudzveidības viedokļa, vērtīgākā meža platība tika konstatēta uz R no ceļa uz Sauleskalna atpūtas bāzi – iespējams, potenciālais dabiskā meža biotops (ĪA biotopu indikatorsugas netika konstatētas). No retajām un aizsargājамām sugām mežaudzē tika konstatēts kārpainais segliņš (*Euonymus verrucosa*) un gada staipekņis (*Lycopodium annotinum*). Gravu un nogāžu mežu platības vēsturiski ir bijušas apsaimniekotas, par ko liecina antropogēno biotopu pēdas (žogu paliekas daudzviet mežā, vietām konstatēta dārzbēgļu suga – plūškoks). Īpaši aizsargājамā meža biotopam (nogāžu un gravu meži) raksturīgās indikatorsugas netika konstatētas.

Veicot atbilstošu mežu apsaimniekošanu, uz Dridža ezera krastu nogāzēm (skat. biotopu karti) var izveidoties īpaši aizsargājамais meža biotops - *nogāžu un gravu meži (kods 9180)*.

2.3.3. tabula. Potenciālie īpaši aizsargājамie meža biotopi dabas parkā „Dridža ezers”.

Nr.	MK noteikumi Nr. 421. (05.12.2005.)	EP Biotopu direktīva (21.05.1992.)	Kods (*-prioritārais biotops)	Latvijas biotopu klasifikatora kods	Sastopamība Latvijā
1.	Nogāžu un gravu meži	Nogāžu un gravu meži	9180*	F1.8.3.	Reti

	(potenciālais)	(potenciālais)			
2.	-	Melnalkšņu staignāji	9080*	F1.8.3.	Visā teritorijā

2.3.4. tabula. Meža biotopi dabas parkā ”Dridža ezers”.

Nr.	Biotopa nosaukums (Latvijas biotopu klasifikators)	Kods
1.	Egļu vēris	F.1.2.1.
2.	Bērzu vēris	F.1.3.2.
3.	Apšu vēris	F.1.4.1.
4.	Priežu damaksnis	F.1.1.4.
5.	Bērzu damaksnis	F.1.3.1.
6.	Baltalkšņa gārša	F.1.5.1.
7.	Priežu lāns	F.1.1.3.
8.	Jauktu koku vēris	F.1.8.2.
9.	Bērzu dumbrājs	F.2.3.3.
10.	Melnalkšņu dumbrājs	F.2.4.2.
11.	Nogāžu meži	F.4.4.
12.	Bērzu liekņa	F.2.3.4.

Mežu biotopu ietekmējošie faktori.

- Tūristu plūsma, kas palielina antropogēno noslodzi un veicina mežu piegružošanu ar sadzīves atkritumiem.
- Kopšanas cirtes veikšana, kas būtiski ietekmē meža biotopu stāvokli nogāžu un gravu mežos. Mežu kopšanas gaitā tiek izvēktas liela izmēra kritālas, kas ir svarīgs biotopa elements dažādu sugu sūnu, ķērpju un kukaiņu eksistencei.
- Mežu transformācija patvaļīgas būvniecības gaitā.
- Krastu nogāzēs notiekošie erozijas procesi (īpaši apbūves vietās).

Mežu biotopu dabas aizsardzības vērtības.

- Dabas parkā „Dridža ezers” konstatēti 2 vērtīgie meža biotopu veidi (gravu un nogāžu meži; melnalkšņu staignāji).
- Mežaudzes gravu nogāzēs (gan nogāzēs uz ūdenstilpnēm, gan nogāzēs uz starppauguru ieplakām) uzskatāmas kā putniem nozīmīgākās dzīvotnes. Nogāžu mežaudzēs dominē vecām lapu koku mežaudzēm raksturīgie putni (dobumperētāju liels skaits – arī vairākas īpaši aizsargājamas dzeņveidīgo sugas).
- Atsevišķi meža masīvi kalpo ĪA sīkspārņu sugām kā tranzītceļš uz barošanās vietu (ezeru).
- Mitrie melnalkšņu meži (pie Jadlovciem), bioloģiski vecie platlapju meži (kā arī atsevišķi augoši lieli platlapji, veci dobumaini koki) uzskatāmi kā ĪA bezmugurkalnieku sugām piemērota dzīvotne.
- Mežs kā mozaīkveida ainavas elements. Mežu klātbūtne ezeru tuvumā piešķir ezeru piekrastes ainavai īpašu pievilcību, ir ainavas saistoša sastāvdaļa.

Mežu biotopu socialieconomiskās vērtības.

- Mežs kā koksnes ieguves avots.

- Mežs kā vizuāli augstvērtīgas ainavas sastāvdaļa.
- Meža rekreatīva nozīme (atpūtas, sēņošanas, ogošanas un medību vieta).
- Izglītojošā un izzinošā funkcija. Atpūtas kompleksu tuvumā jāveido izglītojošas (izzīņas) takas. Stāvēs nogāzes un gravas nav piemērotas pastaigām, tūristu kustība jāvirza pa speciāli ierīkotām takām.
- Medību platības dabas parka teritorijā. Plānotā iecere veikt meža platību nožogojumu briču dārzu ierīkošanai.

2.3.4. Īpaši aizsargājamo sugu dzīvotnēm piemērotie biotopi.

2.3.4.1. Ūdram *Lutra lutra* piemērotie biotopi:

Salīdzinoši atklāta, niedrēm maz aizaugusi ezmala ar akmeņiem un koku kritālām, sastopama daudzās vietās ap Dridža ezeru. Kā barošanās biotops, koridori, pa kuriem pārvietoties, un dzīves vieta ūdram svarīgas ir arī mazās ūdensteces: upītes, kanāli, grāvji.

2.3.4.2. Sikspārņu sugām piemērotie biotopi.

Lai sikspārņu sugām piemēroti biotopi varētu pastāvēt, būtiskas ir trīs pamatprasības:

- vasaras (vairošanās) koloniju mītnes,
- ziemas mītnes,
- barošanās biotopi.

Vasaras koloniju mītnes.

Vasaras (vairošanās) koloniju mītnes sikspārņiem mēdz būt gan dabiskas izcelsmes (koku dobumi), gan cilvēka radītas: dzīvojamās vai saimniecības ēkas, baznīcas u.tml. *Ziemeļu un Natūza sikspārņi var veidot kolonijas gan dabiskās, gan cilvēka celtās mītnēs. Rūsganaiss vakarsikspārnis un ūdeņu naktssikspārnis ir koku dobumu sugas. Ēkās esošās kolonijas parasti ir lielākas un parasti ar lielāku aizsardzības nozīmi populācijas līmenī, taču šajos gadījumos ir arī daudz grūtāk savienot aizsardzību ar cilvēku – ēku īpašnieku vai apsaimniekotāju interesēm.*

Ziemas mītnes.

Ziemošanas vietas sikspārņiem Latvijas klimatiskajos apstākļos ir dažādas pazemes mītnes: alas, pagrabi, militāras izcelsmes būves utt. *Projekta ietvaros sikspārņu ziemošanas vietas speciāli nav meklētas (to būtu jādara ne ātrāk kā novembrī). Spriežot pēc pieredzes citur Latvijā, Dridža dabas parkā sikspārņi varētu ziemot mazajos piemāju sakņu pagrabos. Šo mītnu tipu labprāt izmanto ziemošanai gan ziemeļu sikspārņi, gan, jo īpaši, brūnie garausaiņi. Kā potenciāla ziemošanas vieta varētu būt arī Sauleskalna bāzes ēku pamestie pagrabi, taču tas būtu vēl jāpārbauda ziemas sezonā.*

Barošanās biotopi.

Pētījuma ietvaros galvenā uzmanība tika pievērsta sikspārņu **barošanās biotopiem** un iespējamiem **koridoriem**, pa kuriem dzīvnieki pārvietojas no dienas mītnēm (kolonijām) uz labākajām barošanās vietām.

Dažādām sikspārņu sugām, atkarībā no to lidojuma veida, ķermeņa izmēriem un barošanās stila, barošanās biotopi var būt diezgan atšķirīgi, tomēr ir likumsakarības, kas kopīgas visām sikspārņu sugām. Lidošana ir enerģētiski dārgs pārvietošanās veids, tāpēc nakts laikā sikspārņi uzņem milzīgu barības daudzumu: līdz 38% no paša dzīvnieka svara. Tas atbilst apmēram 400 oda lieluma kukaiņiem naktī. Lai šādu daudzumu sagādātu, nepatērējot vairāk enerģijas, kā iespējams uzņemt, sikspārņi kā likums medī kukaiņus vietās, kur to blīvums ir visaugstākais.

Ūdens biotopi, kā sikspārņu barošanās biotopi.

Vairums sikspārņu sugu labprāt izmanto kā medību vietu ūdens biotopus: ezerus, upes, dīķus u.tml., kur bieži novērojams lielāks kukaiņu blīvums, nekā sauszemes biotopos. Uz šīm labākajām barošanās vietām sikspārņi ierodas no plašākas apkārtnes. Dažas sugas, piemēram, dīķa naktssikspārnis, līdz savām barošanās vietām var veikt naktī līdz 15 km garus pārlidojumus. Vispiemērotākie (kukaiņiem bagātākie) gan ir **seklie un eitrofie ūdeņi**, taču arī **Dridža ezers, Ots un citi dabas parka ezeri** ir labas sikspārņu barošanās vietas, jo atrodas ieplakās, ir samērā šauri un/vai līčiem bagāti, turklāt ar praktiski vienlaidus krastu apaugumu ar kokaugiem. Šāds komplekss nodrošina lielākajai daļai dabas parkā konstatēto sikspārņu sugu piemērotas, no vēja pasargātas barošanās vietas. Tādējādi, lai gan pašā dabas parkā nav daudz sikspārņu koloniju mītnēm piemērotu vietu (veci, skraji, dobumainiem kokiem bagāti meži, lielas, vecas ēkas, baznīcas), sikspārņi dabas parkā uz ezeriem kā apkārtnes labāko barošanās vietu ierodas no tālākas apkārtnes. To apstiprināja arī lauka novērojumi: pie un uz ūdeņiem sikspārņi lielākā skaitā parādījās tikai vēlu naktī.

Dažām sikspārņu sugām (ūdeņu un dīķa naktssikspārņiem) nozīmīgas pārvietošanās trases pie barošanās vietām ir arī ūdensteces: grāvji, kanāli, upes, virs kurām šīs sugas lido zemu virs ūdens. Šāda trase konstatēta, piemēram, kanālā, kas savieno Dridža un Ota ezerus. Konstatētie un potenciālie sikspārņu tranzītkceļi atzīmēti 3.9. pielikumā ar sarkanas krāsas iesvītrojumu.

Sauszemes biotopi, kā sikspārņu barošanās vietas.

No sauszemes biotopiem Dridža dabas parkā nav tādu sikspārņiem izcili nozīmīgu barošanās vietu kā **vecie muižu parki vai vecie platlapju meži**, kuros vienmēr novērojams liels sikspārņu blīvums. Lai gan no sauszemes biotopiem, kā nozīmīgākos jāmin mežus, dabas parka teritorijā ir maz vecu un skraju (!) sikspārņiem barošanās vietai piemērotu mežaudžu, turklāt praktiski nav lielāku meža masīvu. Lielākais vienlaidus mežs, kurš ir piemērots, kā barošanās vieta vismaz 3 sikspārņu sugām (tās arī konstatētas ierakstos) dabas parkā atrodas pašā dabas parka DR malā (3.9.pielikumā zilas krāsas Nr.1). Acīmredzot šis **meža masīvs** kalpo dažādām sugām arī kā tranzītceļš uz ezeru citādi klajājā ainavā. Nedaudz augstāks sikspārņu blīvums novērots arī dažos citos lielākajos meža puduros (3.9.pielikumā zilas krāsas Nr. 2 un 3). Vairums sikspārņu sugu izvairās šķērsot lielākas pilnīgi klajas vietas, tāpēc izmanto dažādus lineārus ainavas elementus (koku rindas, grāvjus u.tml.) kā orientierus un aizsegu.

Dabas parkā daudzviet kā nozīmīgi sikspārņu tranzītkceļi kalpo arī atsevišķu **meža puduru virknes un/vai tos savienjošas koku un krūmu joslas** no kolonijām uz barošanās vietām. Arī strautu un grāvju apauguma joslas klajājā ainavā kalpo sikspārņiem ceļā uz barošanās vietām kā vadlīnija un aizsegs no vēja un plēsējiem.

Lai gan vairums sikspārņu sugu nelabprāt uzturas klajumos, dažas sugas mēdz baroties arī **plāvās**.

Kā parāda pēdējie pētījumi Holandē un atsevišķi novērojumi arī Latvijā, plavas kā nozīmīgs barošanās biotops var būt dīķa naktssikspārņim, kurš šajā biotopā medī līdzīgi kā virs ūdeņiem: zemā lidojumā paralēli zemes virsmai. Arī dažas lielākās un ātrlidojošās sugas (divkrāsainais sikspārnis, rūsganais vakarsikspārnis) reizēm barojas virs plāvām. Kā naktstauriņiem bagāts biotops, plavas un jo īpaši plavas/mežmalas ir labs barošanās biotops arī brūnajam gausainim.

Dridža dabas parkā un tā tuvumā novērtētie **plavu biotopi** daudzos gadījumos ir salīdzinoši ekstensīvi apsaimniekoti. Mozaīkveida ainavā dabas parkā atrodamas **daudzas nelielas ar koku puduriem vai koku/krūmu rindām norobežotas plavas**, kuras ir aizsargātas no vēja, kukaiņiem bagātas un tādējādi piemērotas, kā labas sikspārņu barošanās vietas.

2.3.4.3. ĪA putnu sugām piemērotie biotopi.

Šaurā **seklūdeņu josla** ap krastiem, kur nelielās platībās atrodamās niedru un citu ūdensaugu saaudzes (vairums no ūdenstilpju platības ir ļoti dziļa), ir galvenais iemesls tam, ka **ūdensputnu dažādība dabas parkā ir mazāka nekā gaidīta** – no šī viedokļa teritorijai irniecīga nozīme putnu aizsardzībai Latvijā (vienlaikus tas nozīmē plašas iespējas izmantot ūdenstilpju akvatoriju rekreācijai).

Bagātāka ir **lauksaimniecības ainavā un apdzīvotās vietās ligzdojošo putnu fauna**. Lai arī te ir salīdzinoši augsta īpaši aizsargājamo putnu koncentrācija (baltais stārķis, grieze, brūnā čakste), šīm sugām, kā Latvijā bieži sastopamām, ir maza aizsardzības nozīme. Lauksaimniecības ainavā dominē lauku cīrulis, lukstu čakstīte, pļavu un koku čipste. Pie apdzīvotām vietām dominē sinantropie putni (lauku un mājas zvirbulis, bezdelīga, mājas čurkste), kā arī dārzos un apstādījumos ligzdojošās sugas – mājas strazds, svīre, dadzītis, kaņepītis, pelēkie strazdi).

Nozīmīgākās putnu faunas vērtības dabas parkā saistās ar mežaudzēm. Putniem nozīmīgākās mežaudzes izvietotas gravu nogāzēs (gan nogāzēs uz ūdenstilpnēm, gan nogāzēs uz starppauguru ieplakām), ko nosaka:

- ievērojamais lielu dimensiju koku (tai skaitā arī lapu koku) īpatsvars;
- liels atmirušās koksnes daudzums;
- sarežģītais reljefs (kopā ar daudzajiem kritušajiem kokiem) - vienlaikus nodrošina putnu izolētību (netraucētību), jo cilvēkiem apgrūtināta pārvietošanās.

Vairākās vietās starppauguru ieplakās atrodami pārmitri melnalkšņu meža nogabali ar bagātu putnu faunu.

2.3.11. attēls. Dridža ezera krastu nogāžu meži (Skaistas pagasts). (Foto I.Lobanoka)

2.3.12. attēls. Dridža ezera krastu nogāžu meži (Kombuļu pagasts). (Foto I.Lobanoka)

2.3.4.4. ĪA bezmugurkaulnieku sugām piemērotie biotopi:

- mitrā, ar vīgriezēm un grīšļiem aizaugušā ezeru piekrastes josla (Dridža ezera A galā, pretī Skaistai);
- mitrie melnalkšņu meži (pie Jadlovciem);
- zāļu purvi un nelielās mitrās pļavu ieplakas (mitrās starppauguru ieplakas);
- bioloģiski vecie platlapju meži, kā arī atsevišķi augoši lieli platlapji, veci dobumaini koki.

2.4. Sugas, to sociālekonomiskā vērtība un ietekmējošie faktori.

2.4.1. Flora.

Dabas parka „Dridža ezers” teritorijā konstatētas 11 īpaši aizsargājamās, retas augu sugas (skat.2.4.1.tabulu, 3.6.pielikumu).

2.4.1. tabula. Retās un aizsargājamās augu sugas dabas parkā „Dridža ezers”.

Nosaukums	Zinātniskais nosaukums	SG	ĪAS	MIK	ES
Mieturu hidrilla	<i>Hydrilla verticillata</i> (L.f.) Royle	1	x	-	-
Vienzieda krastene	<i>Littorella uniflora</i> (L.) Asch.	2	x	-	-
Pamišziedu daudzlape	<i>Myriophyllum alternifolium</i> DC.	2	x	-	-
Ūdeņu ērkšķuzāle	<i>Scolochloa festucacea</i> (Willd.) Link	3	-	-	-
Pavedienu mieturīte	<i>Chara filiformis</i> Hertsach	-	x	-	-
Lokanā un/vai blāvā nitella	<i>Nitella flexilis</i> vel <i>opaca</i>	-	x	-	-
Iesārtā glīvene	<i>Potamogeton rutilus</i> Wolfg.	3	-	-	-
Plankumainā dzegužpirkstīte	<i>Dactylorhiza maculata</i> (L.) Soó	4	x	-	-
Ūdeņu subulārija	<i>Subularia aquatica</i> L.	1	x	-	-
Gada staipeknis	<i>Lycopodium annotinum</i>	4	x	-	x
Segliņš, kārpainais	<i>Euonymus verrucosus</i> Scop.	-	x	-	-

Skaidrojums:

SG – aizsardzības kategorija Latvijas Sarkanajā grāmatā (Andrušaitis 2003)

MIK- sugas aizsardzībai veidojams mikroliegums, 1.pielikums MK Noteikumiem Nr.45 (30.01.2001)

ĪAS – Latvijā īpaši aizsargājama suga saskaņā ar „Noteikumiem par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu” (MK noteikumi Nr. 396., 14.11.2000., grozījumi 27.07.2004, 1. pielikums)

ES – Eiropas Padomes direktīva 92/43/EEC (21.05.1992)

2.4.1.1. Mežu flora.

Mežos dominē damaksnis un vēris ar šiem meža augšanas tipi raksturīgajām sugām. Raksturīga neliela sugu daudzveidība.

Visā teritorijā vienmērīgi izplatītas bērzu audzes uz ezera nogāzēm un meža puduros. Pamežā aug lazdas, krūklis, pīlādzis. Zemsedzē gan mežam, gan pļavām raksturīgie augi: cietā virza (spuļģītis) (*Stellaria holostea*), birztalu nārbulis (*Melampyrum nemorosum*), podagras gārša (*Aegopodium podagraria*), meža zemene (*Fragaria vesca*), zilā vizbulīte (*Hepatica nobilis*), pilsētas bitene (*Geum urbanum*), niedru ciesa (*Calamagrostis arundinacea*), spilvainais ancītis (*Agrimonia pilosa*), meža zirdzene (*Angelica sylvestris*), zelnātrīte (*Galeobdolon luteum*), pirkstainais grīslis (*Carex digitata*), baltā vizbulīte (*Anemone nemorosa*), vārpainā septiņvīre (*Phyteuma spicatum*), maijpuķīte (*Convallaria majalis*), Eiropas dziedēnīte (*Sanicula europaea*), pumpursmilga (*Melica nutans*), Eiropas kumelpēda (*Asarum europaeum*), pļavas kosa (*Equisetum pratense*), parastā smilga (*Agrostis tenuis*). Sūnu stāvs neizteikts.

Bērzu audzes dominē arī slapjajos meža augšanas apstākļu tipos, kur lakstaugu stāvā: parastā vīgrieze (*Filipendula ulmaria*), purva vārnkāja (*Comarum palustre*), augstais grīslis (*Carex elata*), ciņu grīslis (*Carex caespitosa*).

Priežu audzēs ir priežu mežiem neraksturīgs lazdu un ievu pamežs. Otrajā stāvā daudz ozolu. Lakstaugu stāvā meža kosa (*Equisetum sylvestris*), ērgļpāpārde (*Pteridium aquilinum*), avene (*Rubus idaeus*), šaurlapu ugunspuķe (*Chamaenerion angustifolium*).

Baltalkšņu audzes izplatītas visā parka teritorijā gar gravām, lauku malām un ezera nogāzēs. Audzēm raksturīgs bagātīgs lakstaugu stāvs: lielā nātre (*Urtica dioica*), niedru ciesa (*Calamagrostis arundinacea*), ciņusmilga (*Deschampsia caespitosa*), kārvele (*Chaerophyllum hirsutum*), vārpainā krauklene (*Actae spicata*), pilsētas bitene (*Geum urbanum*), zaķskābenes (*Oxalis acetosella*), birztalu veronika (*Veronica chamaedrys*), avene (*Rubus idaeus*), ozolpāpārde (*Dryopteris filixmas*), meža zirdzene (*Angelica sylvestris*), tūruma kosa (*Equisetum arvense*), zemene (*Fragaria vesca*), nelielas laucītes ar lielo nātri (*Urtica dioica*) un meža suņuburkšķi (*Anthriscus sylvestris*), strēļu pulkstenīte (*Campanula trachelium*).

Dabas parka rietumu daļā sastopamas egļu audzes sausieņu mežos. Tās ir 80-gadīgas egļu audzes uz nogāzēm ar vietām biezu lazdu, ievu, sausseržu, krūkļu un pīlādžu pamežu. Lakstaugu stāvā dominē zaķkāposti (*Oxalis acetosella*), žagatiņa (*Maianthemum bifolium*), pirkstainais grīslis (*Carex digitata*), zelnātrīte (*Galeobdolon luteum*), parastā krustaine (*Senecio vulgaris*), pumpursmilga (*Melica nutans*), avene (*Rubus idaeus*), ozolpāpārde (*Dryopteris filixmas*), vārpainā septiņvīre (*Phyteuma spicatum*), birztalu nārbulis (*Melampyrum nemorosum*), zemene (*Fragaria vesca*), mūru mežsalāts (*Mycelis muralis*), dižā pulkstenīte (*Campanula persicifolia*).

Vairākās mežaudzēs mistrojumā ir atsevišķi ozoli, gobas, vīksnas, oši un kļavas. Tās varētu būt audzes, kas veidojušās ap vecajām mājvietām. Atsevišķi ozoli aug gar visu ezera krastu.

Dabas parka “Dridža ezers” mežos ir konstatētas 2 īpaši aizsargājamas augu sugas Gada staipeknis (*Lycopodium annotinum*) un Kārpainais segliņš (*Euonymus verrucosus* Scop.) (skat. 2.4.1. tabulu, 3.1., 3.6. pielikumus).

Sociālekonomiskā vērtība.

Dabas parka meži ir ainaviski, līdz ar to tiem ir rekreatīva nozīme.

Zinātniski pētnieciskā nozīme.

Meži tiek izmantoti ogošanai un sēņošanai.

Ietekmējošie faktori.

Mežu izciršana, meža zemsedzes iznīcināšana, augu izmantošana dekoratīvām vajadzībām.

2.4.1.2. Pļavu flora.

Bioloģiski vērtīgie zālāji aizņemniecīgu teritorijas daļu un cilvēka saimnieciskās darbības rezultātā sugu sastāvs tajās ir samērā nabadzīgs un vienveidīgs. Zālajos raksturīgas dominējošās sugas: ārstniecības pienene *Taraxacum officinale*, parastā kamolzāle *Dactylis glomerata*, parastā vībotne *Artemisia vulgaris*, pļavas āboliņš *Trifolium pratense*. Daudzviet zālāju platības netiek apsaimniekotas un aizaug ar krūmiem – dažādām kārklu sugām, parasto priedi, parasto egli u.c.

Valsts Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas datu bāzē, minēts, ka teritorijā konstatēta īpaši aizsargājama augu suga Plankumainā dzegužpirstīte (*Dactylorhiza maculate*), bet 2008.gada teritorijas inventarizācijā tā netika konstatēta.

Sociālekonomiskā vērtība.

Dabas parkā esošajām aizsargājamo augu sugām nav sociālekonomiskas vērtības. Sociālekonomiska vērtība ir meža ogām, ārstniecības augiem, nektāraugiem un pļavu augiem siena iegūšanai.

Ietekmējošie faktori.

Pļavas dabas parkā apdraud apsaimniekošanas (ganīšanas un pļaušanas) pārtraukšana. Pārtraucot apsaimniekošanu pļavas aizaug ar krūmiem un kokiem un degradējas pļavu augu sabiedrību struktūra.

ĪAS var iznīcināt, veicot pļavu transformāciju, mainot hidroloģisko režīmu.

2.4.1.3. Ezeru flora.

Dridža ezera floras raksturojums.

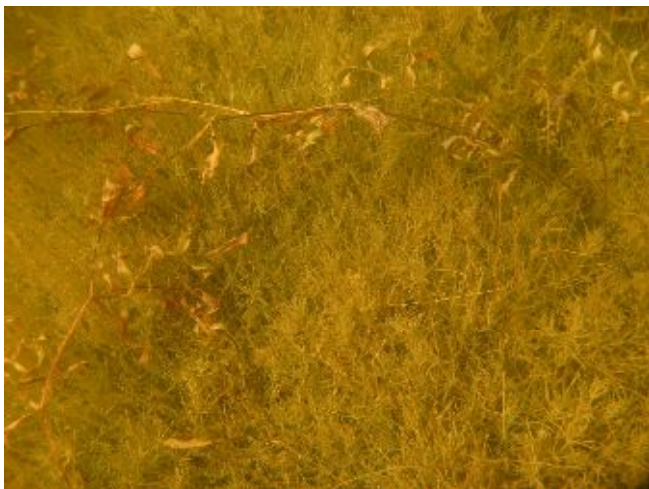
Viršūdens veģetācijas (helofītu) joslā dominē parastā niedre (*Phragmites australis*), retāk sastop upes kosu (*Equisetum fluviatile*), šaurlapu vilkvāļīti (*Typha angustifolia*) un purva pameldru (*Eleocharis palustris*). Diezgan bieži ezera krastos un īpaši līčos ir sastopama parastā bultene (*Sagittaria sagitifolia*), kas ir raksturīga eitrofiem biotopiem. Daudzviet novērota masveidīga bulteņu zemūdens lapu rozešu savairošanās, kas liek domāt, ka šī suga ezerā izplatās. Salīdzinoši reti ezerā sastopams ezera meldrs (*Scirpus lacustris*), platlapu vilkvāļīte (*Typha latifolia*), garlapu gundega (*Ranunculus lingua*). No vēja pasargātākos krastos un īpaši ezera līčos, kā arī ezera šaurākajās vietās, kur ir mazāka vēja ietekme diezgan bieži ir sastopama aizsargājama suga – ūdeņu ērkšķuzāle (*Scolochoa festucacea*).

Peldlapu veģetācijas joslā dominē peldošā glīvene (*Potamogeton natans*). Ezera austrumu galā un dienvidrietumu līcī sastop dzelteno lēpi (*Nuphar lutea*), ļoti reti ir sastopama abinieku blussūrene (*Persicaria amphibium*).

Iegrimušās veģetācijas joslā gar krastiem seklākajās vietās ļoti bieži sastopama ir zālainā glīvene (*Potamogeton gramineus*), skaujošā glīvene (*Potamogeton perfoliatus*) un Chara ģints sugas (*C. aspera*, *C. globularis*, *C. virgata*, ļoti reti – *C. strigosa*, kas ir reta suga Latvijā, bet pagaidām netiek aizsargāta).

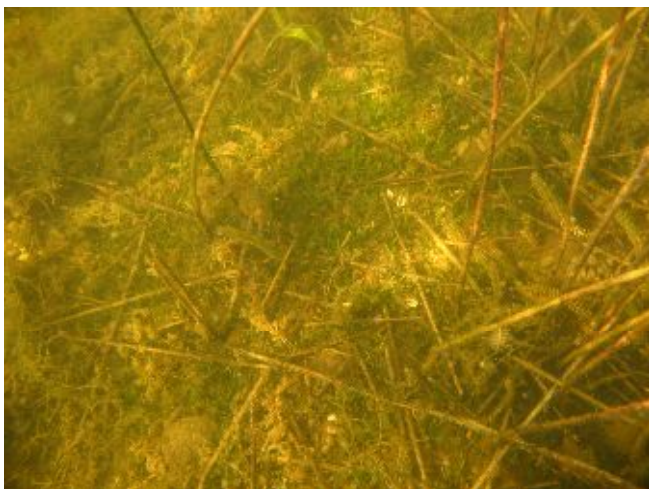
Seklajā litorālā joslā aug *Potamogeton pectinatus*. Vietām ir sastopama vārpainā daudzlape (*Myriophyllum spicatum*) un retā pamīšziedu daudzlape (*Myriophyllum alternifolium*). Dziļākos ūdeņos ļoti bieži sastopama spožā glīvene (*Potamogeton lucens*), bieži sastopama iegrimusī raglape (*Ceratophyllum demersum*), Kanādas elodeja (*Elodea canadensis*), apaļlapu ūdensgundega (*Batrachium circinatum*), plakanā glīvene (*Potamogeton compressus*). Ezera austrumu pusē bieži sastopama aizsargājama augu suga mieturu hidrilla (*Hydrilla verticillata*). Šī suga vietām sastopama arī pārējā ezera teritorijā. Reti ezerā sastop elsi (*Stratiotes aloides*) un pūslenes (*Utricularia sp.*).

Mieturaļģu josla, sastopama gandrīz visā ezerā. Blīvākās mieturaļģu audzes sastopamas tūlīt aiz virsūdens veģetācijas joslas un stiepjas līdz pat sešu metru dziļumam. Dominējošā mieturaļģu suga ir *Chara hispida*, ezera centrālajā daļā bieži sastop aizsargājamo *Chara filiformis*, reti sastopama *Nitella flexilis vel opaca*. Atšķirt sugas *Nitella flexilis* un *Nitella opaca* iespējams tikai fertilā stāvoklī, bet ziemā visās konstatētās nitellas bija sterilas, tādēļ pašlaik nav iespējams pateikt kura no abām sugām ir sastopama ezerā, bet abas sugas Latvijā ir īpaši aizsargājamas. Sīvera ezerā ir zināma *Nitella flexilis* atradne. Diezgan reti ezerā ir konstatētastrupā nitellīte *Nitellopsis obtusa*, kas Latvijā ir diezgan bieži sastopama suga.

2.4.1. attēls. Mieturaļģu josla Dridža ezerā 1-6 m dziļumā. Attēlā redzama biežāk sastopamā mieturaļģu suga *Chara hispida* un īpaši aizsargājamā suga *Chara filiformis*, kā arī spožā glīvene *Potamogeton lucens*. (Foto E.Zviedre)

Ļoti reti, atsevišķās atradnēs konstatēta Latvijā ļoti retā vienzieda krastene (*Littorella uniflora*). Vienzieda krastene konstatēta ezera dienvidu krastā Grundānu līča austrumu pusē un līča ziemeļu daļā, kā arī Bernātu salas ziemeļos un ezera dienvidu krastā pretī un uz austrumiem no Bernātu salas. Zināmas vēl vairākas vienzieda krastenes atradnes ezera D krastā (uz A no Bernātu salas), ko pārbaudījis ir Uvis Suško 2006. gadā (Latvijas vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūras dati). Kopumā ezerā šī suga sastopama ļoti reti un to apdraud citu iegrimušo ūdensaugu sugu savairošanās, īpaši - mieturaļģu, Kanādas elodejas un parastās niedres.

2.4.2. attēls. Vienzieda krastenes *Littorella uniflora* 1.2 m dziļumā starp niedrēm, kopā ar Kanādas elodeju un mieturaļģēm. (Foto E.Zviedre)

U. Suško 2006. gadā Dridža ezera Bernātu salas R daļā ir konstatējis iesārto glīveni (*Potamogeton rutilus*). Šī pētījuma laikā iesārtā glīvene ezerā nav konstatēta, iespējams tādēļ, ka veicot šīs ezera daļas izpēti, bija ļoti augsti viļņi, kas traucēja pilnvērtīgi apsekt teritoriju.

Dridža ezerā 1955. gadā konstatēta Ūdeņu subulārija *Subularia aquatica* (Latvijas Sarkanā grāmata, 2003), kas sastopama oligotrofās augu sabiedrībās piekrastes joslā. Lai arī iespējams, ka suga ir sastopama ezerā, veicot floras inventarizāciju 2008. gada augustā, tā ezerā netika konstatēta.

Konstatētās aizsargājamo augu atradnes skatīt 3.1., 3.6.pielikumos.

Ota ezera floras raksturojums.

Viršūdens veģētācijas (helofītu) joslā dominē parastā niedre (*Phragmites australis*), sastopama arī upes kosa (*Equisetum fluviatile*), ezera meldrs (*Scirpus lacustris*), platlapu vilkvāļīte (*Typha latifolia*). Diezgan reti konstatēta garlapu gundega (*Ranunculus lingua*), parastā ķekarzeltene (*Naumburgia thyrsoflora*), bultene (*Sagittaria sagitifolia*), parastā cirvene (*Alisma plantago-aquatica*). Reti sastopama aizsargājama suga – ūdeņu ērkšķuzāle (*Scolochoa festucacea*).

Iegrimušās veģētācijas joslā bieži sastopama ir spožā glīvene (*Potamogeton lucens*), aizsargājama augu suga mieturu hidrilla (*Hydrilla verticillata*), iegrimusī raglape (*Ceratophyllum demersum*), retāk sastopama apaļlapu ūdensgundega (*Batrachium circinatum*), vārpainā daudzlape (*Myriophyllum spicatum*), pūslenes (*Utricularia spp.*), elsis (*Stratiotes aloides*), Kanādas elodeja (*Elodea canadensis*) un plakanā glīvene (*Potamogeton compressus*).

Ezerā sastopamas biezas mieturaļģu audzes, kurās dominē *Chara hispida*. Retāk sastopamas sugas ir *Nitellopsis obtusa*, *Chara aspera*, *Chara strigosa*, *Chara contraria*, *Chara globularis*, *Chara delicatula* un īpaši aizsargājamā suga *Chara filiformis*.

Peldlapu veģētācijas joslā dominē tādas eitrofu biotopu sugas kā dzeltenā lēpe (*Nuphar lutea*), ūdensrozes (*Nymphaea spp.*), parastā bultene (*Sagittaria sagitifolia*), peldošā glīvene (*Potamogeton natans*).

Ota dienvidu daļā atrodas kūts (55.59.368N, 027.16.15E) no kuras Ota ezerā viegli var ieplūst piesārņojums. Pēc vietējo iedzīvotāju stāstītā ezera stāvoklis pēdējos 20 gados ir pasliktinājies, tas sācis strauji aizaugt.

Konstatētās aizsargājamo augu atradnes skatīt 3.1., 3.6.pielikumā.

Sociālekonomiskā vērtība.

Dabas parkā esošajos ezeros aizsargājamo augu sugām nav sociālekonomiskas vērtības.

ĪAS ir zinātniski pētnieciska vērtība.

Ietekmējošie faktori.

Visu ezeru galvenais apdraudošais faktors ir barības vielu ieplūšana, kas sekmētu eitrofiem biotopiem raksturīgu sugu tālāku savairošanos un reto augu sugu (īpaši Vienziedu krastenes) izzušanu. Nedrīkst pieļaut mākslīgas ūdens līmeņa izmaiņas kādā no ezeriem, it sevišķi, ja šādu darbību rezultātā kādā no ezeriem pazemināsies ūdens līmenis, jo tas apdraud reto augu atradnes un veicinās straujāku antropogēno eitrofikāciju. Mežsaimnieciskā darbība ezeru krastos var ietekmēt ezera eitrofikācijas procesu paātrināšanos.

Peldvietu izpļaušana atpūtas vietās ir pieļaujama un pat vēlama, jo tā nodrošina dzīvesvietu retām augu sugām, kas ir mazāk konkurētspējīgas. Nopļautie augi noteikti jāizvāc no ezera, lai mazinātu ezeru eitrofikāciju.

Nemotorizētā ūdenstransporta izmantošana neietekmēs aizsargājamās augus, bet jaudīgu motorlaivu kustība ezerā izraisa augstus viļņus, kas savukārt pastiprina ūdens saduļķošanos krastos un apdraud retos, iegrimušos ūdensaugus.

2.4.2.Fauna.

2.4.2.1. Putni.

Par dabas parka „Dridža ezers” teritorijas putnu faunu bija pieejamas ziņas tikai no Latvijas Ornitoloģijas biedrības arhīva. Šajā laikā teritoriju apmeklējuši A. Čeirāns (2000.07.27.), R. Cibuļskis (2003.06.06. un 06.07.) un V. Vintulis (2004.07.09.). Šajos apmeklējumos iegūtas ziņas ligzdojošo putnu atlantam, kā arī reģistrētas vairākas īpaši aizsargājamas putnu sugas (lauku piekūns *Falco tinnunculus*, paipala *Coturnix coturnix*).

Dabas aizsardzības plāna izstrādes gaitā 2008. gadā teritorija apmeklēta trīs reizes.

Nemot vērā iepriekšējos gados gūto informāciju, uzmanība tika veltīta šādām galvenajām putnu sugu grupām – ūdensputniem, lauksaimniecības ainavā ligzdojošajām īpaši aizsargājamām sugām, nogāžu mežos ligzdojošajām īpaši aizsargājamām sugām (dzenveidīgie *Piciformes* putni).

Kopumā dabas parka „Dridža ezers” apsekotība 2008. gadā novērtējama kā laba un pietiekoša dabas aizsardzības un apsaimniekošanas plānošanai. Nav veikta apsekošana agri pavasarī (gulbju un mazo gauru pārlidošanas periodā, kā arī rudenī - dzērviu un zosu pārlidošanas laikā). Tomēr biotopu novērtējums un vietējo iedzīvotāju ziņas liecina, ka kā migrējošo putnu barošanās vietai dabas parkam irniecīga nozīme. Jāatzīmē, ka putnu fauna dabas parka teritorijā ir salīdzinoši nabadzīga (piemēram, daudzas nozīmīgas īpaši aizsargājamas putnu sugas teritorijā ielido, taču to ligzdošanas vietas atrodas ārpusē – īpaši Sīvera ezerā vai mežaudzēs tā apkārtnē).

Dabas parka „Dridža ezers” teritorijā konstatētas **110 putnu sugas** (skat.3.2. pielikumā). No tām pierādīta vai ticama ligzdošana reģistrēta 93 sugām, iespējama ligzdošana - 6 sugām, kā nejauši ielidojušas, caurceļojot vai barojoties konstatētas 11 sugas. Piecas no putnu sugām ar iespējamu ligzdošanu (apodziņš, lauku piekūns, paipala, rubenis, sila cīrulis) ir īpaši aizsargājamas. Šīm nozīmīgajām sugām nav iegūti tieši ligzdošanas pierādījumi un bez tādiem nedrīkst šīs retās sugas iekļaut ligzdojošo sugu sarakstā. Taču citi netieši apstākļi norāda uz šo sugu iespējamu un pat ticamu ligzdošanu teritorijā.

Ūdenstilpēs kā ligzdotāji dominē niedru stērstes un ceru ļauķis, sastopami tikai ap 10 pāriem ezeru ļauķu un niedru strazdu. Ligzdo tikai ap 15-20 meža pīļu pāru, 2-4 pāri lielo gauru, līdz 5 pāriem gaigalu, ap 5 pāriem lauču, ap 15 pāriem cekuldūkuru, 1 pāris mazo dūkuru (nelielā meža ezeriņā, šī ir vienīgā ūdenstilpnēs ligzdojošā īpaši aizsargājamo putnu suga), niecīgā skaitā upes tilbītes un upes tārtiņi. Teritorijas mitrainēs ligzdo arī īpaši aizsargājamā niedru lija (ap 3 pāri) un tās barošanās dabas parkā novērota pārsvarā virs lauksaimniecības zemēm. Vairums pārējo ūdensputnu dabas parka ezerus izmanto kā barošanās vietu, būdami saistīti ar netālu esošo un seklāko Sīvera ezeru. Lai gan bieži barojoties novēroti zivju gārņi, dabas parka teritorijā varētu ligzdot tikai līdz 10 pāriem. 2008. gadā nav konstatētas lielas kolonijas, bet tikai atsevišķas ligzdas vai dažu ligzdu kolonijas. No apkārtnes ielido baroties gan kormorāni (jūras kraukļi), gan vairāku kaju sugas.

Lauksaimniecības ainavā dominē lauku cīrulis, lukstu čakstīte, pļavu un koku čipste. Pie apdzīvotām vietām dominē sinantropie putni (lauku un mājas zvīrbulis, bezdelīga, mājas čurkste), kā arī dārzos un apstādījumos ligzdojošās sugas – mājas strazds, svīre, dadzītis, kaņepītis, pelēkie strazdi).

Nozīmīgākās putnu faunas vērtības saistās ar mežaudzēm.

Nogāžu mežaudzēs dominē vecām lapu koku mežaudzēm raksturīgie putni, kur ievērojama sugu grupa sastopama lielos un līdzvērtīgos skaita rādītājos – dobumperētāji zīlītes *Paridae* (īpaši jāatzīmē lielais purva zīlītes skaits), melnais mušķērājs; ar izgāztiem kokiem saistītas sugas paceplītis un sarkanrīklīte; svirlītis, čuņčiņš un žubīte, ļauķi no *Sylvia* ģints. Jāatzīmē arī citu dobumperētāju lielais skaits – gan dzenveidīgie (vairākas īpaši aizsargājamas

sugas), gan dzilnītis. Pārējās mežaudzes ir jaunas un ievērojami pakļautas mežizstrādei, ar dominējošām sugām žubīti, vītīti, čuņčiņu.

Teritorijā sastopamas vairākas plēsīgo putnu sugas, kas saistītas gan ar mežaudzēm, gan lauksaimniecības zemēm. No dienas plēsīgiem putniem atzīmējami peļu klijāns, niedru lija un lauku piekūns (pēdējam 2 konstatēšanas gadījumi 2000. gadu pirmajā pusē; 2008. gadā nav novērots). No nakts plēsīgajiem putniem konstatēta meža pūce, ausainā pūce, kā arī apodziņš (2 teritorijas, taču abas tuvu dabas parka ārējām robežām un nav zināms, vai ligzdo iekšpusē vai ārpusē).

Nozīmīgākās **dabas aizsardzības vērtības** no putnu faunas saistītas ar īpaši aizsargājamām sugām. To saraksts noteikts MK 14.11.2000. noteikumos Nr. 396, vairums iekļautas arī EP Putnu direktīvas (79/409 ECC) 1. pielikuma sarakstā (tikai viena suga – lielais baltais gārnis iekļauta pēdējā sarakstā, taču nav Latvijas sarakstā).

Kopā konstatētas 24 ĪAS, no tām pierādītas vai ticamas ligzdotājas – 12, iespējamās ligzdotājas – 5 sugas, bet 7 ĪAS teritorijā tikai ielido baroties (skat.2.4.2. tabulu, 3.3.pielikumā).

Novērojumi liecina, dabas parks nav nozīmīga ārpusē ligzdojošo ĪAS barošanās vieta. Nav ziņu, ka teritorija būtu nozīmīga īpaši aizsargājamo putnu sugu apmešanās vieta pavasaros un rudenos (tieši novērojumi gan 2008. gadā nav veikti, taču citu novērotāju ziņas šo viedokli apstiprina). Līdz ar to, dabas aizsardzības vērtības saistās ar teritorijā ligzdojošajām ĪAS. To nozīmība pārbaudīta pēc datiem par populāciju lielumu Latvijā (avots: *Račinskis E. 2004. Eiropas Savienības nozīmes putniem nozīmīgās vietas Latvijā. Rīga, LOB*) un aprēķinot dabas parkā ligzdojošo populācijas daļu procentos. No ligzdojošajām tikai vienas sugas atradne atzīstama kā nozīmīga Latvijas mērogā – vidējo dzeņu 6-10 pāri (mazliet mazāk kā 1 % no valsts populācijas). Taču jāatzīst, ka šīs sugas skaitliskums valstī strauji pieaug un publicētie dati pauž novecojušu novērtējumu, patiesībā nez vai īpaši pārsniedz 0,1 % līmeni. Pārējām ligzdojošajām ĪAS (apodziņš, baltais stārķis, baltmugurdzenis, brūnā čakste, grieze, lauku piekūns, lielā gaura, mazais dūkuris, melnā dzilna, niedru lija, paipala, pelēkā dzilna, rubenis, sila cīrulis, tītiņš) ligzdojošo pāru skaits ir mazs un tām nav nozīmes valsts mērogā. Vienīgi vēl baltajam stārķim, baltmugurdzenim un pelēkajai dzilnai dabas parkā ligzdojošie putni pietuvojas 0,1 % robežai no Latvijas populācijas. Jāpiebilst, ka vairums nozīmīgo putnu ir dobumperētāji (dzeņveidīgie putni) un cieši saistīti ar vienu biotopu dabas parkā - nogāžu mežiem (īpaši lapu koku). Baltmugurdzenis un vidējais dzenis ir sugas, kurām saskaņā MK 30.01.2001. noteikumiem Nr. 45 „Mikroliegumu izveidošanas, aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumi” izveidojami mikroliegumi.

4.1.2. tabula. Dabas parkā „Dridža ezers” novērotās EP Putnu direktīvas (79/409 ECC) 1. pielikuma sugas un Latvijā īpaši aizsargājamās putnu sugas.

N.p. k.	Sugas latviskais nosaukums	Sugas latīniskais nosaukums	ĪAS	MIK	ES	STATUSS TERITORIJĀ
1.	Apodziņš	<i>Glaucidium passerinum</i>	X	X	X	IL
2.	Baltais stārķis	<i>Ciconia ciconia</i>	X		X	L
3.	Baltmugurdzenis	<i>Dendrocopus leucotus</i>	X	X	X	L
4.	Brūnā čakste	<i>Lanius collurio</i>	X		X	L
5.	Grieze	<i>Crex crex</i>	X		X	L
6.	Jūras ērglis	<i>Haliaetus albicilla</i>	X	X	X	N
7.	Lauku piekūns	<i>Falco tinnunculus</i>	X			IL
8.	Lielā gaura	<i>Mergus merganser</i>	X	X		L
9.	Lielais baltais gārnis	<i>Egretta alba</i>			X	N

10.	Lielais ķīris	<i>Larus ridibundus</i>	X	X		N
11.	Mazais dūkuris	<i>Tachybaptus ruficollis</i>	X			L
12.	Mazais ērglis	<i>Aquila pomarina</i>	X	X	X	N
13.	Mazais mušķērājs	<i>Ficedula parva</i>	X		X	N
14.	Melnā dzilna	<i>Dryocopus martius</i>	X		X	L
15.	Melnais stārķis	<i>Ciconia nigra</i>	X	X	X	N
16.	Niedru lija	<i>Circus aeruginosus</i>	X		X	L
17.	Paipala	<i>Coturnix coturnix</i>	X			IL
18.	Pelēkā dzērve	<i>Grus grus</i>	X		X	L
19.	Pelēkā dzilna	<i>Picus canus</i>	X		X	L
20.	Rubenis	<i>Tetrao tetrix</i>	X		X	IL
21.	Sila cīrulis	<i>Lullula arborea</i>	X		X	IL
22.	Titiņš	<i>Jynx torquilla</i>	X			L
23.	Upes zīriņš	<i>Sterna hirundo</i>	X	X	X	N
24.	Vidējais dzenis	<i>Dendrocopus media</i>	X	X	X	L

Skaidrojums:

ĪAS- Latvijā īpaši aizsargājama suga saskaņā ar „Noteikumiem par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu” (MK noteikumi Nr. 396., 14.11.2000., grozījumi 27.07.2004, 1. pielikums)

MIK- sugas aizsardzībai veidojams mikroliegums, 1.pielikums MK Noteikumiem Nr.45 (30.01.2001)

ES- ES direktīva par savvaļas putnu aizsardzību 79/409 EEK

Statuss:

L – Ligzdotājs vai ticams ligzdotājs

IL – Iespējams ligzdotājs

N – Novērots barojoties vai pārlidojot

Sociālekonomiskā vērtība.

Putnu faunas sociālekonomiskās vērtības saistās ar iespēju šajā teritorijā attīstīt tūrismu (mazāk putnu vērotājiem paredzēto, vairāk citiem tūristiem - kā daļu no maz skartas vides aplūkošanas pasākuma), īpaši tas saistās ar teritorijas jau pašreiz esošo augsto izmantošanas līmeni rekreācijai. No putnu vērošanas viedokļa dabas parka teritorijai nav praktiskas nozīmes – daudz vērtīgāks ir tuvumā esošais Sīvera ezers.

No iedzīvotāju interešu viedokļa, konstatētās ĪASniecīgi, bet tomēr negatīvi ietekmē sociālekonomisko stāvokli – jo paredzams, ka tiks noteikti mežsaimnieciskās darbības ierobežojumi nogāžu mežos.

Ietekmējošie faktori.

1. Mežsaimnieciskā darbība dabas parka mežaudzēs principā samazina mežaudzēs ligzdojošo putnu faunas daudzveidību. Būtiska ietekme (mazinot ĪAS sastopamību, īpaši dzeņveidīgo putnu sugām) ir tikai vienā gadījumā – mežizstrādei gravu un nogāžu mežos. Putnu faunas daudzveidību pozitīvi ietekmē lielais atmirušās koksnes daudzums.
2. Lauksaimniecības zemju aizaugšana var samazināt tajās ligzdojošo un šajā biotopā barojošos ĪA putnu (grieze, baltais stārķis) skaitu. Pašreiz aizaugšana vērojama nelielās platībās un ietekme nebūtiska, salīdzinoši mazāka kā citur Latvijā. Rekreācijas attīstība ap ezeru liecina, ka aizaugšanas tempi nepalielināsies arī nākotnē.
3. Traucējumi:
 - 3.1. Cilvēku apmeklējumi un atpūtas vietu attīstība. Nozīmīgākās dabas parkā ligzdojošās sugas (dzeņveidīgos putnus) cilvēku apmeklējumi ietekmē maz (praktiski neietekmē). Dabas parkā vispār nav ĪAS, kuras traucējumu faktors būtiski ietekmētu.

- 3.2. Ūdensbaseinu izmantošana rekreācijai praktiski neietekmē šeit ligzdojošās sugas. Dabas parka lielākajos ūdensbaseinos (Dridža ezers, Ots, Dubiņš) nav konstatētas nozīmīgas īpaši aizsargājamās putnu sugas. Apsekotas ezeru salas un arī tajās nav konstatētas nozīmīgas putnu sugas (salas apaugušas ar jauniem kokiem), līdz ar to nav ierobežojumi salu apmeklēšanai. Ūdensputnu fauna ir tik nabadzīga, ka no to aizsardzības viedokļa nav nepieciešams ierobežot jebkādu motorizēto ūdenstransporta līdzekļu kustību ezerā.

2.4.2.2. Zīdītāji.

Dabas aizsardzības plāna izstrādes gaitā 2008. gadā dabas parks „Dridža ezers” apmeklēts divas reizes: 2008. g. jūnijā un jūlijā. Galvenokārt pētījumi izdarīti dabas parka sīkspārņu faunas izpētei, taču darba gaitā reģistrēti visi novērotie zīdītāji un novērtēti dažādām zīdītāju sugām piemērotie biotopi.

Dabas parka „Dridža ezers” zīdītāju sugu sastāvs atbilst citur Latvijā mozaīkveida ainavā novērojamam. Tā kā dabas parka teritorijā nav lielu vienlaidus mežu masīvu, teritorija nav piemērota lielajiem plēsējiem (vilkam, lūsim, lācim) un šie dzīvnieki teritoriju, visticamāk, apmeklē tikai caurceļojot. Bagātīgā ūdeņu klātbūtne, savukārt, nodrošina dzīves vidi dažādām ar ūdeni saistītajām zīdītāju sugām: bebram, ūdrām u.c. Ūdeņu klātbūtne ir labvēlīga arī vairumam sīkspārņu sugu, jo tās bieži barojas tieši ar kukaiņiem, kuru attīstības stadijas notiek ūdenī. Plašie un kvalitatīvie pļavu biotopi ir piemēroti dažādām grauzēju u.c. sīko zīdītāju sugām; tos kā ganības izmanto arī pārnadži.

Dabas parkā tika konstatētas sekojošas zīdītāju sugas: meža cūka *Sus scrofa*, stirna *Capreolus capreolus*, lapsa *Vulpes vulpes*, pelēkais zaķis *Lepus europaeus*, bebrs *Castor fiber*, ūdrs *Lutra lutra*, kurmis *Talpa europaea*, ciršļi *Sorex sp.*, kā arī 7 - 8 sugu sīkspārņi. Novērots arī no blakus esošā briežu dārza izbēdzis dambriedis *Cervus dama*. Spriežot pēc biotopiem, teritorijā jābūt sastopamām arī citām sugām, kuras apsekošanas laikā konstatēt neizdevās: staltbriedim *Cervus elaphus* un alnim *Alces alces*, kā arī āpsim *Meles meles*, jenotsunim *Nyctereutes procyonoides*, meža caunai *Martes martes*, Amerikas ūdelei *Mustela vison* un vāverei *Sciurus vulgaris*. Visticamāk, teritorijā sastopamas arī citas caunveidīgo sugas (zebiekste, sermulis; iespējams, arī sesks un akmenscauna).

Lai noskaidrotu sīko zīdītāju (grauzēji, ciršļi) faunas sastāvu, teritorijā būtu jāveic speciāli pētījumi, izmantojot gan slazdu transektus, gan būrīšu izlikšanas metodi. Novērtējot biotopus, var secināt, ka teritorijā noteikti jābūt sastopamām vairākām strupastu (lauku strupaste *Microtus arvalis*, ūdeņu strupaste *Arvicola terrestris*, rūsganā strupaste *Clethrionomys glareolus* u.c.), peļu un žurku (mājas pele *Mus musculus*, pelēkā žurka *Rattus norvegicus* u.c.) un klaidoņpeļu *Apodemus* sugām. Pēc pieejamiem biotopiem spriežot, teritorijā iespējama arī meža sicistas *Sicista betulina* un ūdeņu ciršļa *Neomys fodiens* klātbūtne. Mazāk ticama ir arī kādas susuru sugas (mazā susura *Muscardinus avellanarius* vai dārza susura *Dryomys nitedula*) konstatēšana, jo susuriem piemērotu biotopu dabas parka teritorijā ir maz, turklāt tie ir izvietoti kā izolētas salas agroainavā.

Teritorijas apsekošanas gaitā konstatētas 8 Latvijas ĪA zīdītāju sugas: ūdrs un 7 sīkspārņu sugas. Spriežot pēc automātiskajos ierakstītajos (skat.3.4.pielikumā) iegūtajiem ierakstiem, teritorijā sastopama vēl viena (astotā) *Myotis* ģints sīkspārņu suga, bet to diemžēl vismaz uz šī darba tapšanas brīdi nebija iespējams precīzi identificēt. ĪA sugu saraksts un to aizsardzības statuss Latvijā un Eiropā apkopots 2.4.3. tabulā.

2.4.3. tabula. Dridža ezera dabas parkā konstatētās ĪA zīdītāju sugas un to aizsardzības statuss Latvijā un Eiropā.

Suga	ĪAS	ES	MIK	Citi Latvijai saistošie starptautiskie dokumenti
Ūdrs <i>Lutra lutra</i>	X	X	-	Bernes k.*
Dīķa naktssikspārnis <i>Myotis dasycneme</i>	X	X	-	Bernes k., Bonnas k.**, EUROBATS***
Ūdeņu naktssikspārnis <i>Myotis daubentonii</i>	X	X	-	Bernes k., Bonnas k., EUROBATS
Ziemeļu sikspārnis <i>Eptesicus nilssonii</i>	X	X	-	Bernes k., Bonnas k., EUROBATS
Divkrāsainais sikspārnis <i>Vespertilio murinus</i>	X	X	-	Bernes k., Bonnas k., EUROBATS
Rūsganais vakarsikspārnis <i>Nyctalus noctula</i>	X	X	-	Bernes k., Bonnas k., EUROBATS
Brūnais garausainis <i>Plecotus auritus</i>	X	X	-	Bernes k., Bonnas k., EUROBATS
Natūza sikspārnis <i>Pipistrellus nathusii</i>	X	X	-	Bernes k., Bonnas k., EUROBATS

Skaidrojums:

ĪAS- Latvijā īpaši aizsargājama suga saskaņā ar „Noteikumiem par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu” (MK noteikumi Nr. 396., 14.11.2000., grozījumi 27.07.2004, 1. pielikums)

MIK- sugas aizsardzībai veidojams mikroliegums, 1.pielikums MK Noteikumiem Nr.45 (30.01.2001)

ES- ES Padomes direktīva 92/43/EEK)

* Bernes 1979. g. konvencija “Par Eiropas dzīvās dabas un dabisko dzīvotņu saglabāšanu” (Latvijā ratificēta 1996.g.)

** Bonnas 1979. g. konvencija “Par migrējošo savvaļas dzīvnieku aizsardzību” (Latvijā ratif. 1999. g.)

*** Vienošanās par sikspārņu aizsardzību Eiropā (Latvijā ratif. 2003. g.)

Visbiežāk dabas parka teritorijā konstatētas trīs – četras sikspārņu sugas, kuras ir arī visbiežāk sastopamas citur Latvijā: ziemeļu sikspārnis, ūdeņu naktssikspārnis, Natūza sikspārnis un rūsganais vakarsikspārnis. Dažos gadījumos, galvenokārt Dridža ezera ziemeļu krastā konstatēts divkrāsainais sikspārnis, taču tikai atsevišķi īpatņi, kas liek domāt, ka dabas parka tuvumā nav šīs sugas kolonijas, konstatētie dzīvnieki, iespējams, ieradušies baroties no lielāka attāluma. Līdzīga situācija ir arī ar dīķa naktssikspārni, tomēr šī suga dabas parkā konstatēta dažādās vietās: gan uz ezera, gan tā krastos. Iespējams, šīs sugas sikspārņi uz dabas parku baroties ierodas no vairākām kolonijām. Tuvākā zināmā šīs sugas kolonija atrodas Kombuļu baznīcā un iespējams, daži automātiskajos ierakstītajos reģistrētie sikspārņi nāca tieši no šīs kolonijas. Brūnais garausainis ir vasarā ar ultraskaņas detektoru grūti konstatējama suga; arī šajā pētījumā ir tikai viens drošs šīs sugas novērojums (skat. 3.9., 3.9.1.pielikumus).

Sociālekonomiskā vērtība.

No sociāli ekonomiskā aspekta zīdītājdzīvniekiem ir gan estētiska, gan saimnieciska nozīme. Dzīvnieku daudzveidība, ja vien atsevišķu sugu skaits nepārsniedz saimnieciski pieļaujamo blīvumu un nerada postījumus cilvēka saimnieciskajai darbībai, priecē gan vietējos iedzīvotājus gan, jo īpaši, ārzemju tūristus. Saimnieciskā nozīme ir galvenokārt medījamajām zīdītājdzīvnieku sugām: alnim, mežacūkai, stirnai un citām medību likumā noteiktajām medījamajām sugām.

Ietekmējošie faktori.

Ūdrs.

Tā kā ūdru aizņemtās teritorijas vienmēr ir ļoti plašas un daudzveidīgas (lielākas, nekā visā dabas parka „Dridža ezers” teritorijā), apdraudošo faktoru šim dzīvniekam ir maz. Potenciāli galvenie apdraudošie faktori ir:

- iespējama barības bāzes (zivju) samazināšanās;
- krastu aizaugšana ar blīvu veģetāciju un izolācija: mazo upīšu un grāvju pārveidošana, aizbēršana, līdz ar to dzīvnieki tās vairs nevar izmantot migrācijai un kā barošanās vietas;
- šobrīd ES atļautas bebru lamatas, līdz ar to būtu vēlams dabas parka teritorijā bebrus ar lamatām nemedīt.

Sikspārņi.

Vasaras mītnes.

Ēkās dzīvojošos sikspārņus ļoti bieži apdraud:

- ēku remonts, īpaši, ja tas tiek izdarīts laikā, kad sikspārņiem ir nelidojoši mazuļi (maiņa beigās – jūlija vidus);
- jaunu, nebijušu apstākļu radīšana, piemēram, nomainot jumta vai sienas segumu ar pilnīgi citu materiālu, aiztaisot spraugas, pa kurām sikspārņi iekļūst mītnē, pielietojot sikspārņiem indīgas koksnes apstrādes ķīmikālijas u.tml;
- ēku apgaismošana naktī.

Dobumos dzīvojošās sugas apdraud:

- veco mežu izciršana, jo šīs sugas ļoti bieži maina dobumus, tādējādi tām sezonas laikā ir vajadzīgi vairāki (līdz 20) netālu esoši dobumaini koki.

Iznīcinot kolonijas mītni, pastāv liels risks, ka vismaz daļa tās apdzīvotāju var iet bojā, neatrodot sev jaunu mājvietu, jo sikspārņi ir ļoti uzticīgi savām mītnēm un izmanto tās paaudzēm ilgi.

Ziemošanas vietas

Pagrabos sikspārņus apdraud:

- tīša dzīvnieku nogalināšana, visbiežāk, nezināšanas vai mānīcīgu baiļu dēļ;
- pagrabu apsildīšana ar oglēm, kā rezultātā rodas tvana gāze, kas iznīcina visu dzīvo pagrabā;
- pagrabu remonts, kā rezultātā sikspārņi vairs pagrabā nevar iekļūt;
- pagrabu neizmantošana un pamešana, kā rezultātā tas kļūst izsalstošs vai sabrūk.

Barošanās biotopu kvalitātes samazināšanās:

- pārmērīga ūdeņu eutrofikācija, kā rezultātā samazinās atklātā ūdens virsma;
- mazo ūdenstilpju un mitru ieplaku nosusināšana agroainavā (tās ir nozīmīgas gan kā sikspārņu barošanās, gan dzeršanas vietas);
- mežu izciršana, kokaugu apauguma novākšana ūdenstilpju krastos;

- pesticīdu pielietošana (miglošana) mežsaimniecībā vai lauksaimniecībā (barībā nonāk saindēti kukaiņi, kā arī samazinās barības bāze);
- izolācija: pārvietošanās koridoru pārraušana saimnieciskās darbības vai ceļu būves rezultātā, kādēļ dzīvnieki vairs netiek no savām dienas mītnēm uz piemērotākajiem barošanās biotopiem;
- gaismas piesārņojums barošanās biotopos vai uz tranzītttrasēm – īpaši negatīvi ietekmē tieši retākās sugas (dīķa naktssikspārnis u.c.).

Pārnadži.

Kā papildus apdraudējums dabiskajai pārnadžu populācijai (un papildus slodze biotopiem) dabas parkā „Dridža ezers” nākotnē var rasties ģenētiskā un barības konkurence ar dzīvniekiem, kuri izbēguši no blakus esošā briežu dārza, ko apstiprina izbēgušā dambrieža – Latvijas faunai svešas sugas novērojums dabas parkā 15./16. 07. naktī.

2.4.2.3. Bezmugurkaulnieki.

Uz izteikti pauguraina reljefa teritorijā ir izveidojušās dažāda tipa pļavas ar daudzveidīgu kukaiņu faunu, kuru galvenokārt pārstāv vaboles, blaktis, tauriņi, plēvspārņi un zirnekļveidīgie. Pļavu vaboļu faunai raksturīgas pārsvarā fitofāgās sugas no lapgraužu (*Chrysomelidae*) un smecernieku (*Curculionidae*) dzimtas, kā arī plēsīgas sugas no skrejvaboļu (*Carabidae*), mīkstspārņu (*Cantharidae*) un mārīšu (*Coccinellidae*) dzimtas. Pie fitofāgajiem kukaiņiem pieder arī vairums pļavās novērotās mīkstblakšu (*Miridae*) un vairogbalakšu (*Pentatomidae*) sugas. Dienas tauriņiem dabas parka teritorijā raksturīga samērā izteikta vienveidība. Dominējošās tauriņu sugas lielākoties ir tikai samteni (*Satyridae*) un raibspārņi (*Zygaenidae*), reti vietām novērotas arī citu dzimtu dienas tauriņu sugas.

Dabas parka teritorijā novērota liela ūdens bezmugurkaulnieku daudzveidība, kas sastopama ezeros un zāļu purvos ar atklātu ūdeni. Raksturīgākie pārstāvji ir spāres (dižspāres *Aeschna*, krāšņspāres *Coenagrion*, smaragdspāres *Cordulia*, ezerspāres *Orthetrum*, klajumspāres *Sympetrum*), vaboles (airvaboles *Dytiscidae*, virpuļotājevaboles *Gyrinidae*, ūdensmīļi *Hydrophilidae* u.c.), blaktis (ūdensmērītāji *Gerridae*, skorpionblaktis *Nepa*), gliemji (dīķgliemeži *Lymnaeidae*, kreīļgliemeži *Physidae*, ūdensspolītes *Planorbidae*) u.c.

Gar ezeru piekrasti, zāļu purvu malās un mitrās pļavu ieplakās sastopami daudzi higrofilie bezmugurkaulnieki, kuru galvenokārt pārstāv skrejvaboles (*Carabidae*, ģintis – *Bembidion*, *Pterostichus*), īsspārņi (*Staphylinidae*, ģintis – *Philonthus*, *Paederus*, *Stenus*), lapgrauži (*Chrysomelidae*) un sauszemes gliemji (ģintis – *Fruticicola*, *Succinea*, *Perforatella*, *Euconulus*).

Mežos sastopamajiem bezmugurkaulniekiem teritorijā nav vērojama liela daudzveidība. Mežos galvenās bezmugurkaulnieku grupas ir koksngrauži (*Cerambycidae*), skrejvaboles (*Carabidae*), īsspārņi (*Staphylinidae*), arī atsevišķas divspārņu un kolembulu sugu grupas.

Dabas parka „Dridža ezers” teritorijā 2008. gada vasaras pētījumos konstatētas 8 aizsargājamas bezmugurkaulnieku sugas. No tām vērtīgākā ir Eiropas Padomes direktīvā un Bernes konvencijā iekļautais lapkoku praulgrauzis *Osmoderma eremita*. Pārējās 7 sugas ietilpst LR Ministru kabineta noteikumos un Latvijas Sarkanajā grāmatā (1998) (skat. 2.4.4. tabulu, 3.7.pielikumu)

2.4.4. tabula. Dabas parka „Dridža ezers” teritorijā konstatētās retās un aizsargājamās bezmugurkaulnieku sugas.

Latīniskais nosaukums	Latviskais nosaukums	LSG	Berne	PD	IUCN	ĪAS	MIK	MAB
Gliemji Mollusca								
<i>Cochlicopa nitens</i> (Gallenstein, 1848)	lielais gludgliemezis	3				X		
<i>Segmentina nitida</i> (Muller, 1774)	mirdzošā ūdensspolīte	3				X		
Kukaiņi Insecta								
<i>Libellula fulva</i> (Muller, 1764)	mainīgā spāre	1				X		
<i>Liocola marmorata</i> (F., 1792)	marmora rožvabole	2				X		BSS
<i>Osmoderma eremita</i> (Scopoli, 1763)	lapkoku praulgrauzis	1	II	II*, IV	VU	X	X	BSS
<i>Limenitis camilla</i> (L., 1763)	sausseržu raibenis	4						
<i>Papilio machaon</i> (L., 1758)	čemurziežu dižtauriņš	2						
<i>Lasius fuliginosus</i> (Mayr, 1861)	spožā skudra					X		

Paskaidrojumi un apzīmējumi

LSG - Latvijas Sarkanā grāmata (Spuris 1998). LSG tiek lietotas sekojošas apdraudēto sugu kategorijas, kas atbilst vecajām IUCN kategorijām: **0.** kategorija - izzudušās sugas; **1.** kategorija - izzūdošās sugas; **2.** kategorija - sarūkošās sugas; **3.** kategorija - retās sugas; **4.** kategorija - maz pazīstamās sugas. Dažas kļūdas LSG izdevumā izlabotas.

ĪAS - MK noteikumi: “Grozījumi 2000. gada 14. novembra MK noteikumos Nr. 396 “Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu”. Nr.627, 2004. gada 27. jūlijā.

MIK - MK noteikumi: “Grozījumi Ministru kabineta 2001. gada 30. janvāra noteikumos Nr. 45 “Mikroliegumu izveidošanas, aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumi””. Nr.378, 2005. gada 31. maijā.

Berne - Bernes konvencija 1979. **II** pielikums. Īpaši aizsargājamo dzīvnieku sugas, kuru aizsardzībai jāveido īpaši aizsargājama teritorija. **III** pielikums. Aizsargājamās dzīvnieku sugas, kuru aizsardzībai nav jāveido īpaši aizsargājama teritorija. * - atrunas par 1979. gada Konvencijas par Eiropas dzīvās dabas un dabisko dzīvotņu aizsardzību pielikumiem, sugas aizsardzībai nav jāveido īpaši aizsargājama teritorija.

PD - Padomes Direktīva 92/43/EEC: **II** - II pielikums. Dzīvnieku un augu sugas, kas ir Kopienas interešu sfērā un kuru aizsardzībai nepieciešama īpaši aizsargājama teritoriju nodalīšana. * - prioritāra suga; **IV** - IV pielikums. Dzīvnieku un augu sugas, kas ir Kopienas interešu sfērā un kuru aizsardzībai nepieciešams stingrs aizsardzības režīms; **V** - V pielikums. Dzīvnieku un augu sugas, kas ir Kopienas interešu sfērā un kuru iegūšana un ekspluatācija dabā var būt pieļaujama.

MAB - Mežaudžu atslēgas biotopu (MAB) (= dabisku meža biotopu) sugas (Lārmanis u.c. 2000). **BSS** -Biotopu speciālistu suga, kuras pastāvēšana ir atkarīga no noteikta biotopa. Tā ir apdraudēta suga, kuras pastāvēšana ir atkarīga no ļoti specifiskiem (mežaudžu atslēgas) biotopiem un kuras izzudīs, ja šie biotopi tiks apsaimniekoti sugu pastāvēšanai nepiemērotā veidā

IUCN - Pasaules dabas aizsardzības organizācijas (The World Conservation Union) Apdraudēto sugu saraksts: **EN** (endangered) - apdraudēta suga; **VU** (vulnerable) - jūtīga suga; **LR** (lower risk) - zemāks sugas apdraudējums; **DD** (data deficient) - datu trūkums par sugu.

2.4.5. tabula. Īpaši aizsargājamo sugu raksturojums.

ĪAS nosaukums	Izplatība un sastopamība dabas parkā „Dridža ezers”	Apdraudošie faktori un aizsardzība
Lielais gludgliemezis <i>Cochlicopa nitens</i>	Suga konstatēta divās vietās – mitrā, ar vīgriezēm un grīšļiem aizaugušā piekrastes joslā Dridža ezera austrumu galā pretī Skaistai un mitrā melnalkšņu mežā pie Jadlovciem.	Jāatstāj neskarti sugai piemērotie biotopi minētajās atradnēs. Melnalkšņu mežā un tā tiešā tuvumā pie Jadlovciem nav pieļaujama jebkāda veida koku izciršana. Papildus būtu jāpārbauda citi sugai piemēroti biotopi dabas parka rietumu daļā.
Mirdzošā ūdensspolīte <i>Segmentina nitida</i>	Suga konstatēta 5 vietās galvenokārt dabas parka dienvidu un rietumu daļā. Suga atrasta zāļu purvos un nelielās mitrās pļavu ieplakās. Parka teritorijai raksturīgs izteikts paugurains reljefs un starppauguru ieplakās daudzviet ir atrodami mirdzošajai ūdensspolītei piemēroti mitrāji, tāpēc, visdrīzāk suga teritorijā ir izplatīta plašāk.	Mitrāju tuvumā, kur konstatēta suga, nav pieļaujami jebkādi meliorācijas, vai citi tamlīdzīgi darbi, kas varētu ietekmēt hidroloģisko režīmu sugai piemērotajos biotopos. Nav ieteicama arī mitro pļavu izpļaušana, kā tas ir novērots Skrebeļos dabas parka rietumu malā.
Mainīgā spāre <i>Libellula fulva</i>	Suga konstatēta tikai ar niedrēm un grīšļiem aizaugušā zemajā purvā pļavas ieplakā pie Zukulišķiem. Mainīgā spāre novērota zemajā purvā, kas nav tipiskākais sugas biotops, taču dabas parka teritorijā ir tai piemērotas dzīvotnes.	Konkrēti sugu apdraudošie faktori nav konstatēti. Sugu var apdraudēt jebkāda iejaukšanās, kas var izmainīt spāres kāpuru biotopus.
Marmora rožvabole <i>Liocola marmorata</i>	Suga konstatēta pēc kāpuru izkārnījumiem vecā	Līdzīgi kā iepriekšējai sugai, taču marmora

	vītolā Dridža ezera piekrastes mežā starp Grundāniem un Orupiem, un pļavā atsevišķi stāvoša nokaltuša ozola dobumā Dricmuižā kopā ar lapkoku praulgrauzi.	rožvabole ir nedaudz ekoloģiski plastiskāka un mazāk prasīga suga.
Lapkoku praulgrauzis <i>Osmoderma eremita</i>	Suga konstatēta pēc kāpuru izkārnījumiem vecā vītolā Dridža ezera piekrastes mežā starp Grundāniem un Orupiem, un pļavā atsevišķi stāvoša nokaltuša ozola dobumā Dricmuižā.	Dabas parka teritorijā lapkoku praulgrauzim piemērotu biotopu ļoti maz. Pie Grundāniem un Zukulišķiem ir atsevišķi veci liela izmēra vītoli, kas varētu būt piemēroti sugai, kad kļūs dobumaini. <i>Ja netiks saglabāti visi vecie liela izmēra lapu koki, sugai dabas parka teritorijā draud izzušana.</i>
Sausseržu raibenis <i>Limenitis camilla</i>	Pieaudzis sugas īpatnis novērots teritorijas rietumu daļā, mežmalā pie Dricmuižas. Dabas parkā daudzviet ir sugai atbilstoši biotopi.	Konkrēti sugu apdraudošie faktori teritorijā nav konstatēti. Sugu var apdraudēt jebkāda iejaukšanās, kas var izmainīt tauriņu biotopus, piemēram, mežu izciršana, vai citas aktivitātes, kas ietekmē tauriņa kāpuru barības augu.
Čemurziežu dižtauriņš <i>Papilio machaon</i>	Pieaudzis sugas īpatnis novērots teritorijas rietumu daļā, pļavā pie Pīzāniem. Dabas parkā daudzviet ir sugai atbilstoši biotopi.	Konkrēti sugu apdraudošie faktori teritorijā nav konstatēti. Sugu var apdraudēt kāpura barības augu izzušana, piemēram, pļavu pārveidošanas rezultātā par tīrumiem agrokultūru audzēšanai. Tāpēc, vietās, kur barojas tauriņu kāpuri nav pieļaujama aršana, vai cita veida pļavu pārveidošana, kas negatīvi ietekmē barības augus. Sugas izzušanu var veicināt arī ķīmikāliju pielietošana.
Spožā skudra	Suga teritorijā konstatēta	Sugu apdraud vecu

<i>Lasius fuliginosus</i>	Zukulišķos zāļu purvā vecos bērzu stumbros un pie Dricmuižas, pļavā atsevišķi stāvošā, nokaltuša ozola dobumā. Veci liela izmēra vītoli pie Zukulišķiem un Grundāniem, kā arī citi ozoli pie Dricmuižas un Vidokiem ir potenciāli mikrobiotopi sugas tālākai izplatībai nākotnē. Sugu sastopamība iespējama arī lielākajās mežu teritorijās pie Mazā Āžukļa ezera, pie Dricmuižas un Ota ezera apkārtnē.	dobumainu koku nozāģēšana, nokaltušu koku izvākšana no mežiem. Jāsaglabā neskartas vecāku un dabiskāku mežu teritorijas ar nokaltušiem un bojātiem kokiem un kritālām, kur suga varētu būt.
---------------------------	--	---

Jāmin, ka no 1953. līdz 1957.gadam, dabas parkā „Dridža ezers” tika konstatētas vēl vairākas aizsargājamas, retas bezmugurkaulnieku sugas. Šo sugu sastopamība dabas parkā ir jāpārbauda ar papildus pētījumiem.

2.4.6. tabula. No 1953.-1957.gadam dabas parkā „Dridža ezers” konstatētās ĪA bezmugurkaulnieku sugas.

	Latīniskais nosaukums	Latviskais nosaukums	LSG	Berne	PD	IUCN	ĪAS	MIK	MAB
Gliemji Mollusca									
1.	<i>Myxas glutinosa</i> (Muller, 1774)	Trauslais diġgliemezis	3			DD			
Vēžveidīgie Crustacea									
2.	<i>Pallasea quadrispinosa</i> Sars, 1867	Pallasa sānpelde	2						
Kukaiņi Insecta									
Spāres Odonata									
3.	<i>Aeshna isosceles</i> (Muller, 1767)	Rudā dižspāre	3						
4.	<i>Aeshna viridis</i> (Eversmann, 1835)	Zaļā dižspāre	3	II*	IV	LR	x		
5.	<i>Anax imperator</i> Leach, 1815	Karaliskā dižspāre	3				x		
6.	<i>Epithea bimaculata</i> (Charpentier, 1825)	Brūnganā plankumspāre	3						
7.	<i>Stylurus flavipes</i> (Charpentier, 1825)	Dzeltenkāju upjuspāre	1	II	IV		x	x	
8.	<i>Lestes virens</i> (Charpentier, 1825)	Zaļganā zaigspāre	3				x		
9.	<i>Leucorrhinia pectoralis</i> (Charpentier, 1825)	Spilgtā purvuspāre, purvu celotājspāre		II*	II, IV		x		
10.	<i>Nehalennia speciosa</i> (Charpentier, 1840)	Sīkspāre, sīkā krāšņspāre	2				x		

Paskaidrojumi un apzīmējumi

LSG - Latvijas Sarkanā grāmata (Spuris 1998). LSG tiek lietotas sekojošās apdraudēto sugu kategorijas, kas atbilst vecajām IUCN kategorijām: **0.** kategorija - izzudušās sugas; **1.** kategorija - izzūdošās sugas; **2.** kategorija - sarūkošās sugas; **3.** kategorija - retās sugas; **4.** kategorija - maz pazīstamās sugas. Dažas kļūdas LSG izdevumā izlabotas.

ĪAS - MK noteikumi: “Grozījumi 2000. gada 14. novembra MK noteikumos Nr. 396 “Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu”. Nr.627, 2004. gada 27. jūlijā.

MIK - MK noteikumi: “Grozījumi Ministru kabineta 2001. gada 30. janvāra noteikumos Nr. 45 “Mikroliegumu izveidošanas, aizsardzības un apsaimniekošanas noteikumi””. Nr.378, 2005. gada 31. maijā.

Berne - Bernes konvencija 1979. **II** pielikums. Īpaši aizsargājamo dzīvnieku sugas, kuru aizsardzībai jāveido īpaši aizsargājama teritorija. **III** pielikums. Aizsargājamās dzīvnieku sugas, kuru aizsardzībai nav jāveido īpaši aizsargājama teritorija. * - atrunas par 1979. gada Konvencijas par Eiropas dzīvās dabas un dabisko dzīvotņu aizsardzību pielikumiem, sugas aizsardzībai nav jāveido īpaši aizsargājama teritorija.

PD - Padomes Direktīva 92/43/EEC: **II** - II pielikums. Dzīvnieku un augu sugas, kas ir Kopienas interešu sfērā un kuru aizsardzībai nepieciešama īpaši aizsargājama teritoriju nodalīšana. * -prioritāra suga; **IV** - IV pielikums. Dzīvnieku un augu sugas, kas ir Kopienas interešu sfērā un kuru aizsardzībai nepieciešams stingrs aizsardzības režīms; **V** - V pielikums. Dzīvnieku un augu sugas, kas ir Kopienas interešu sfērā un kuru iegūšana un ekspluatācija dabā var būt pieļaujama.

MAB - Mežaudžu atslēgas biotopu (MAB) (= dabisku meža biotopu) sugas (Lārmanis u.c. 2000). **BSS** -Biotopu speciālistu suga, kuras pastāvēšana ir atkarīga no noteikta biotopa. Tā ir apdraudēta suga, kuras pastāvēšana ir atkarīga no ļoti specifiskiem (mežaudžu atslēgas) biotopiem un kuras izzudīs, ja šie biotopi tiks apsaimniekoti sugu pastāvēšanai nepiemērotā veidā

2.4.7. tabula. Sugu raksturojums un sastopamība.

Suga	Novērojumi	Ekoloģija un bioloģija	Apdraudošie faktori un aizsardzība
Trauslais dīķgliemzis <i>Myxas glutinosa</i>	Suga konstatēta Dridzī (Качалова, Пареле 1987)	Sastop stāvošās un lēni tekošās, ar ūdensaugiem bagātās ūdenstilpēs ar smilšainu vai dūņainu gultni. Pārtiek no baktērijām, ūdensaugiem, dūņās dzīvojošiem sīkiem bezmugurkaulniekiem	Suga ir jutīga pret ūdens piesārņojumu, īpaši nitrātu un fosfātu piesārņojumu
Pallasa sānpele <i>Pallasea quadrispinosa</i>	Suga konstatēta Dridzī (Качалова, Вадзе 1963). Dridzis, kā dziļākais Latvijas ezers ir piemērots šīs sugas attīstībai.	Parasti sastop oligotrofu ezeru dziļākajos slāņos, kuros ir zema ūdens temperatūra un augsts skābekļa saturs. Suga sastopama visu gadu.	Suga ir jutīga pret ūdens piesārņojumu, kas izraisa ūdenstilpes paātrinātu eutrofikāciju un skābekļa daudzuma samazināšanos ūdenī.
Rudā dižspāre <i>Aeschna isosceles</i>	Novērota pie Dridža, Ota un Mazā Āžukņa ezera (Спурис 1954)	Sastopama galvenokārt stāvošos, arī stipri aizaugušos ezeros, retāk lēni tekošās, augiem bagātās upēs.	Sugu negatīvi var ietekmēt ūdens piesārņojums un citas ietekmes, kas var izmainīt spāres kāpuru biotopus.
Zaļā dižspāre <i>Aeshna viridis</i>	Zaļā dižspāre novērota pie Mazā Āžukņa ezera (Спурис 1956).	Spāru kāpuru biotops ir nelielas stāvošās, stipri aizaugušās ūdenstilpnes ar parasto	Sugu negatīvi var ietekmēt ūdens piesārņojums un citas ietekmes, kas var

		elšu (<i>Stratiotes aloides</i> L.) audzēm. Imago uzturas kāpuru biotopa tuvumā. Lido no jūlija otrās puses līdz septembra vidum. Olas dēj elšos. Kāpuri attīstās 2-3 gadus.	izmainīt spāres kāpuru biotopus.
Karaliskā dižspāre <i>Anax imperator</i>	Suga konstatēta Dridzī (Bērziņš 1942; Спурис 1956).	Suga sastopama tīros, eitrofos ezeros	Sugu apdraud galvenokārt ūdens piesārņojums.
Brūnganā plankumspāre <i>Epithea bimaculata</i>	Suga novērota pie Dridža un Mazā Āžukna (Spuris 1953, 1954).	Sastop pārsvarā augiem bagātos, purvainos ezeros. Pieaugušās spāres lido jūlijā.	Sugu negatīvi var ietekmēt ūdens piesārņojums un citas ietekmes, kas var izmainīt spāres kāpuru biotopus.
Dzeltenkāju upjuspāre <i>Stylurus flavipes</i>	Suga konstatēta pie Mazā Āžukna (Спурис 1956).	Apdzīvo pārsvarā tīrus tekošus ūdeņus ar smilšainu gultni. Kāpuri plēsīgi, barojas ar dažādiem ūdens bezmugurkaulniekiem, dzīvo ierakušies smilšainā gruntī. Imago barojas ar lidojošajiem kukaiņiem. Imago lido jūlijā un augustā.	Sugu negatīvi ietekmē ūdens piesārņojums, upju gultnes regulēšana un citas aktivitātes, kurās tiek izmainīti ūdenstilpes krasti.
Zaļganā zaigspāre <i>Lestes virens</i>	Suga novērota Dridzī un Mazajā Āžuknā (Spuris 1953, 1956).	Sastop augiem bagātos ezeros un dīķos, retāk upēs.	Sugu negatīvi var ietekmēt ūdens piesārņojums un citas ietekmes, kas var izmainīt spāres kāpuru biotopus.
Spilgtā purvuspāre <i>Leucorrhinia pectoralis</i>	Suga konstatēta Dridzī un Mazajā Āžuknā (Spuris 1953, 1956).	Suga sastopama dabīgos eitrofos ezeros ar iegrimušo ūdensaugu un peldaugu augāju, vecupēs, distrofos ezeros, augsto un pārejas purvu ezeros,	Spilgto purvuspāri negatīvi ietekmē hidroloģiskā režīma izmaiņas, ezera ūdens līmeņa krišanās, ūdensaugu sabiedrību izmaiņas

		retāk mezotrofās ūdenstilpēs ar bentisku mieturaļģu augāju	
Sīkspāre <i>Nehalennia speciosa</i>	Suga novērota pie Mazā Āžukna (Spuris 1953, 1956).	Kopumā suga attīstās aizaugušos, purvainos ezeriņos un lielu ezeru aizaugušos līčos. Suga saistīta ar bagātīgu ūdensaugu augāju ar grīšļu <i>Carex</i> dažādu sugu klātbūtni. Pieaugušās spāres lido maz, parasti uzturas ūdenstilpes krastu augājā jūnija beigās un jūlijā.	Sugu negatīvi ietekmē ūdens piesārņojums, hidroloģiskā režīma un ūdenslīmeņa izmaiņas, kuras ietekmē ūdensaugu sabiedrības.

2.4.2.4. Ihtiofauna.

Dridža ezera ihtiofauna.

Par materiālu analīzei tika izmantoti rūpnieciskās nozvejas dati laika posmā no 1950. līdz 2007.gadam. Analizētie dati norāda, ka situācija ezerā pēdējos 57 gados būtiski atšķiras. Ir skaidri redzams, ka daudzveidības svārstības ir bijušas izteikti pozitīvas laika posmā no 1950. līdz 1964.gadam, kas netieši liecina par labvēlīgiem apstākļiem ihtiocenozes attīstībā. Datu trūkums neļauj pilnībā izanalizēt 70.gadu situāciju, taču skaidri var redzēt, ka īpaši nelabvēlīgi apstākļi eksistēja 80.gados. 21.gadsimtā **situācija ir būtiski uzlabojusies.**

Dridža ezerā ir konstatētas četras aizsargājamas zivju sugas, kas ir minētas ES Biotopu direktīvas II un V pielikumos, divas no tām ir arī Bernes konvencijas aizsargājamo sugu sarakstā. Repsis (*Coregonus albula*) ir Latvijas ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstā (MK 2000.14.11. Nr. 396 2.pielikums).

2.4.8. tabula. Aizsargājamās zivju sugas Dridža ezerā.

Nosaukums	Latīn. nosaukums	SG	ES	BK	ĪAS	MIK	Citas konvencijas
Akmeņgrauzis	<i>Cobitis taenia</i>		HD II	III			
Dūņu pīkste	<i>Misgurnus fossilis</i>		HD II				
Platgalve	<i>Cottus gobio</i>		HD II				
Repsis	<i>Coregonus albula</i>	3	HD V	III	+		

SG	Sarkanās Grāmatas katalogs
ES	Eiropas Savienības direktīvas
BK	Bernes konvencija
ĪAS	Īpaši aizsargājama suga
MIK	Dibināmi mikroliegumi

Cilvēka saimnieciskās darbības rezultātā pieaug biogēno elementu (slāpekļa un fosfora) saturs ūdeņos. Līdz ar to novērojama fitoplanktona un zooplanktona produkcijas palielināšanās un ūdenstilpju aizaugšana un zivju biomasas pieaugums. Šo procesu rezultātā samazinās ezeru skaits, kuros sastopami repši, kā arī sarucis to populāciju lielums. Dridža ezerā nav veikti repša populācijas dinamikas pētījumi.

2.5. Aizsargājamās teritorijas vērtību apkopojums un pretnostatījums.

2.5.1. tabula. Aizsargājamās teritorijas vērtību apkopojums un pretnostatījums.

Dabas vērtības	Sociālekonomiskās vērtības	Negatīvi ietekmējošie faktori
AINAVA		
Vizuāli augstvērtīga ainava.	1) tūrisma attīstība; 2) ainavu ekspluatācija apbūves mērķim (pievilcīga dzīves vide).	(-) lauksaimniecības zemju dabiskā apmežošanās; (-) pieaugusī antropogēnā slodze; (-) erozijas procesi; (-) ūdeņu piesārņojums.
SALDŪDEŅI		
1) 2 īpaši aizsargājamie biotopu veidi (Dridzis, Ots, Saules un Solna ezeri); 2) saldūdens biotopi, kā ĪA ūdens dzīvnieku un augu sugu eksistencei piemērota dzīves vide; 3) saldūdeņi, kā dabas parka mozaīkveida ainavas pamatvērtība; 4) sugu izplatīšanās koridors; 5) Dridža ezers, kā unikāls, Baltijā dziļākais ezers.	1) vizuāli augstvērtīgas ainavas būtiska sastāvdaļa; 2) makšķerēšanas, zvejošanas un medību vieta; 3) ezeru un piekrastes joslas izmantošana rekreatīvos nolūkos; 4) iespēja saldūdeņus izmantot zinātniski pētnieciskos nolūkos.	(-) barības vielu (sadzīves notekūdeņi, lopkopības noteces) ieplūšana ezeros, kas veicina antropogēno eutrofikāciju; (-) iespējamās ūdens līmeņa izmaiņas; (-) niedru pļaušana bez izvākšanas; (-) vienlaidus koku un krūmu izciršana ezeru krastos; (-) piekrastes apbūve; (-) nekontrolēta jaudīgo iekšdedzes dzinēju ūdenstransporta līdzekļu un ūdens motociklu izmantošana
PLĀVAS		
1) viens Latvijas un divi ES nozīmes aizsargājami Biotopi; 2) pļavu biotopi, kā ĪA dzīvnieku un augu sugu eksistencei piemērota dzīves vide; 3) pļavu biotopi, kā dabas parka mozaīkveida ainavas elements.	1) vizuāli augstvērtīgas ainavas sastāvdaļa; 2) siena vākšanas un mājlopu ganīšanas vieta 3) pļava, kā rekreācijas objekts; 4) pļava, kā potenciāla apbūves vieta; 5) ārstniecības augu ievākšanas vieta; 5) iespēja izmantot zinātniski pētnieciskos nolūkos.	(-) pļavu aizaugšana, uzāršana, ielabošana, minerālmēsļu, pesticīdu un citu ķīmikāliju lietošana, kūlas dedzināšana; (-) pļavu transformācija.
MEŽI		
1) 2 potenciāli aizsargājamie meža biotopi;	1) vizuāli augstvērtīgas ainavas būtiska sastāvdaļa;	(-) mežsaimnieciskā darbība, tai skaitā kritalu, sausu un bojātu koku

2) mežaudzes gravu nogāzēs, kā putniem nozīmīgākās dzīvotnes; 3) meži, kā ĪA sikspārņu sugu tranzītceļš uz barošanās vietu; 4) mitrie melnalkšņu meži, kā ĪA bezmugurkaulnieku sugu dzīves vide; 5) mežu biotopi, kā dabas parka mozaīkveida ainavas elements.	2) mežs, kā koksnes ieguves avots; 3) mežs, kā rekreācijas objekts (atpūtas, sēņošanas, ogu ņemšanas, medību vieta); 4) iecere veikt meža platību nožogojumu briežu dārzu ierīkošanai; 5) iespēja izmantot zinātniski pētnieciskos nolūkus.	izvākšana, pameža retināšana (īpaši gravu nogāzēs); (-) mežu piegružošana ar sadzīves atkritumiem Sauleskalna atpūtas bāzes apkārtnē; (-) mežu transformācija patvaļīgas būvniecības gadījumos; (-) krastu nogāžu erozija apbūves vietās.
AUGI		
9 īpaši aizsargājamas augu sugas.	Zinātniski pētnieciskās izziņas vērtība.	(-) pļavu hidroloģiskā režīma izmaiņas; (-) pļavu aizaugšana, uzāršana, ielabošana, minerālmēsli, pesticīdu un citu ķīmikāliju lietošana (-) meža zemsedzes; iznīcināšana (-) motorizēto ūdenstransportu izmantošana; (-) vienziņu krastenes atradnes apdraud citu iegrīmušo ūdensaugu sugu savairošanās, īpaši - mieturālgu, Kanādas elodejas un parastās niedres; (-) augu ievākšana; (-) barības vielu (sudzīves notekūdeņi, lopkopības noteces) ieplūšana ezeros, kas veicina antropogēno eutrofikāciju; (-) iespējamās ūdens līmeņa izmaiņas.
PUTNI		
12 īpaši aizsargājamas putnu sugas.	1) zinātniski pētnieciskās, izziņas vērtība; 2) tūrisma attīstība, putnu vērošana.	(-) mežsaimnieciskā darbība dabas parka mežaudzēs, īpaši gravu un nogāžu mežos; (-) lauksaimniecības zemju aizaugšana, uzāršana, vēlinā kūlas dedzināšana;
BEZMUGURKAULNIEKI		
6 īpaši aizsargājamas bezmugurkaulnieku sugas.	1) kukaiņi kultūraugu apputeksnētāji; 2) zinātniski pētnieciskās izziņas vērtība.	(-)vēla kūlas dedzināšana; (-) veco, liela izmēra lapu koku izciršana; (-) hidroloģiskā režīma izmaiņas

		pļavās, meliorācija (-) minerālmēslu, pesticīdu un citu ķīmikāliju lietošana.
ZĪDĪTĀJI		
8 īpaši aizsargājamas zīdītājdzīvnieku sugas.	1) estētiskā vērtība dabas tūristiem; 2) medījamās dzīvnieku sugas.	(-) ezeru eitrofikācija; (-) bebru lamatu izmantošana, kurās var iekļūt arī ūdri; (-) mazu ūdenstilpju un mitru ieplaku nosusināšana; (-) ēku, būvju, kuras izmanto sikspārņi vasaras mītnēm, remonts, apgaismošana; (-) sikspārņu ziemošanas vietu remonts, apsildīšana; (-) veco, dobumaino koku izciršana; (-) pesticīdu un citu ķīmikāliju lietošana.
ZIVIS		
1 Latvijas īpaši aizsargājama zivju suga, 3 ES aizsargājamas sugas.	Zivju resursu izmantošana zvejā un maksšķerēšanā.	(-) ezeru eitrofikācija; (-) malu zvejniecība.

2.5.1.tabulā sniegtais dabas parka „Dridža ezers” dabas un sociālekonomisko vērtību apkopojums norāda, ka teritorijai piemīt gan liela dabas aizsardzības, gan sociālekonomiskā vērtība.

Teritorijas augstvērtīgā ainava, ezeri un citi dabas resursi piedāvā daudzveidīgas rekreācijas un tūrisma biznesa attīstības iespējas. Dabas parks potenciāli spēj piesaistīt lielu apmeklētāju skaitu. Tomēr apmeklētāju plūsmas pieaugums nav vēlams, kamēr dabas parka teritorijā nav labiekārtota dabas parka izziņas un tūrisma infrastruktūra, līdztekus nepieciešams nodrošināt pret traucējumu jutīgo biotopu un sugu pienācīgu aizsardzību.

Par daudz būtiskāku ir uzskatāma dabas parka dabas aizsardzības vērtība. Dabas parka teritorijā konstatēti 3 Latvijā aizsargājami biotopi. Dabas parka biotopi nodrošina piemērotas dzīvotnes vai barošanās vietas 39 īpaši aizsargājamām augu, bezmugurkaulnieku, putnu, zīdītāju un zivju sugām, no kurām 23 ir aizsargājamas ES, četru sugu aizsardzības nodrošināšanai iespējams veidot mikroliegumus. Dabas parka ainava, līdztekus saldūdens biotopiem, uzskatāma kā vizuāli augstvērtīga, unikāla, skatu perspektīvēm daudzveidīga ainava. Ainavā ir saglabājusies mozaīkveida struktūra, kas ir augstvērtīgas vizuālās ainavas pamatiezīme.

3. AIZSARGĀJAMĀS TERITORIJAS APSAIMNIEKOŠANA.

3.1. Aizsargājamās teritorijas apsaimniekošanas ilgtermiņa un īstermiņa mērķi plānā noteiktajam apsaimniekošanas periodam.

Teritorijas apsaimniekošanas ideālie jeb ilgtermiņa mērķi.

I Saglabāta un apsaimniekošanas pasākumu realizācijas rezultātā palielināta Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamās dabas teritorijas (*Natura 2000*) – dabas parka “Dridža ezers” – bioloģiskā un ainaviskā vērtība, ko nodrošina dabiski funkcionējošas ūdeņu un sauszemes ekosistēmas.

II Dabas parka “Dridža ezers” teritorijā ir attīstīta tūrisma infrastruktūra, kura ir bāzēta uz ilgtspējīgu un saudzīgu vietējo dabas, kultūras, vēstures un cilvēkresursu izmantošanu, veicinot teritorijas apmeklētāju izglītošanu ar vidi un dabas aizsardzību saistītos jautājumos.

III Dabas parks Latvijā un ārpus tās robežām atpazīstams kā izcili ainaviska, dabas un kultūrvēsturisko vērtību teritorija.

Teritorijas apsaimniekošanas īstermiņa mērķi 2009.-2019. gada periodam.

(mērķi grupēti kategorijās: *B. teritorijas dabas un ainavisko vērtību saglabāšanai, I. sabiedrības informēšanai, M. monitoringam, A. teritorijas administrēšanai, L. teritorijas labiekārtošanai*).

B. Teritorijas dabas un ainavisko vērtību saglabāšana.

B.1. Saglabāts Dridža ezera īpaši aizsargājamā saldūdens biotopa ar *augstas kvalitātes hidroķīmiskajiem un hidrobioloģiskajiem radītājiem* etalonstāvoklis.

B.2. Saglabāta Dridža ezera piekrastes ekosistēma, nodrošinot ainavas, aizsargājamā saldūdens biotopa aizsardzību un labvēlīgu dzīves vidi aizsargājamām putnu, bezmugurkaulnieku, zīdītāju sugām.

B.3. Nodrošināta īpaši aizsargājamo saldūdens biotopu kvalitātes nepasliktināšanās, realizējot pasākumus biogēnu ieplūdes novēršanai ezeros.

B.4. Saglabāti un apsaimniekoti īpaši aizsargājamo pļavu biotopi.

B.5. Panākta esošo Lapkoku praulgrauža mikrobiotopu ilgstoša saglabāšana un veicināta jaunu sugas biotopu veidošana.

B.6. Nodrošināti pētījumi par dabas parkā konstatētajām īpaši aizsargājamām sugām, to populāciju stāvokli un ietekmējošiem faktoriem.

B.7. Saglabāta teritorijas mozaīkveida ainavas struktūra.

B.8. Palielināta bioloģiskā daudzveidība dabas parka mežos.

I. Sabiedrības informēšana.

I.1. Sagatavota un publicēta kvalitatīva un izglītojoša informācija par dabas parka dabas, kultūrvēsturiskajām vērtībām un rekreācijas iespējām (informatīvie materiāli) un dabā izvietota informācija (informatīvās zīmes un stendi) par dabas parku.

I.2. Organizēti semināri vietējiem iedzīvotājiem par teritorijas dabas vērtībām.

L. Teritorijas labiekārtošana.

L.1. Pilnveidota tūrisma un atpūtas infrastruktūra, nodrošinot dabas, ainavisko un kultūrvēsturisko vērtību saglabāšanu.

L.2. Nodrošināta dabas parka teritorijas pieejamība.

A. Teritorijas administrēšana un attīstība.

A.1. Izveidots parka administrēšanas modelis, veicinot sadarbību starp zemes īpašniekiem, pašvaldību un valsts institūcijām dabas parka apsaimniekošanā.

A.2. Nodrošināta teritorijas ilgtspējīga attīstība.

M. Monitorings.

M.1. Nodrošināts dabas parka aizsargājamo sugu populāciju un biotopu monitorings.

M.2. Nodrošināts Dridža ezera saldūdens kvalitātes monitorings.

M.3. Novērtēti dabas aizsardzības plānā paredzēto apsaimniekošanas pasākumu izpildes rezultāti, lai nepieciešamības gadījumā varētu veikt atbilstošas korekcijas apsaimniekošanas pasākumos dabas aizsardzības plāna pārskatīšanas procesā.

3.2. Apsaimniekošanas pasākumi.

Dabas parka „Dridža ezers” apsaimniekošanas pasākumi ir aprakstīti 3.2.1 tabulā. Tekstā tiek sniegta detalizētāks apsaimniekošanas pasākumu apraksts. 3.2.1 tabulā sniegta katra pasākuma prioritāte, izpildes termiņš, iespējamais finansējuma avots un izpildītājs, aptuvenais finansējums, ja tāds ir nepieciešams un ja to iespējams aprēķināt un pasākuma izpildes rādītāji. Plānojot pasākumu realizāciju, jāņem vērā ar inflāciju saistītās izmaiņas. Katrs pasākums ir attiecināts uz konkrētu īstermiņa mērķi. Pasākumu izpildes prioritāte tiek klasificēta: I augsta prioritāte, II vidēja prioritāte, III zema prioritāte. Piedāvātos apsaimniekošanas pasākumus skat. 4.1.pielikumā.

Jāpiebilst, ka dabas parkā ir iespējams veikt arī citus apsaimniekošanas pasākumus, kuri nav paredzēti šajā plānā, bet tie nedrīkst būt pretrunā ar normatīvajiem aktiem un jābūt saskaņotiem ar atbildīgajām institūcijām.

3.2.1. tabula. Dabas parkā „Dridža ezers” plānotie apsaimniekošanas pasākumi.

APSAIMNIEKOŠANAS PASĀKUMS	PASĀKUMA IESPĒJAMĀIS IZPILDĪTĀJS	PRIORITĀTE, IZPILDES TERMIŅŠ	IZMAKSAS	IESPĒJAMĀIS FINANŠU AVOTS	MĒRĶU IZPILDES KVALITĀTES RĀDĪTĀJI
B. Teritorijas dabas un ainavisko vērtību saglabāšana.					
B.1. Saglabāts Dridža ezera īpaši aizsargājamā saldūdens biotopa ar augstas kvalitātes hidroķīmiskajiem un hidrobioloģiskajiem rādītājiem etalonstāvoklis.					
B.1.1. Augsnes eroziju novēršanas pasākumu nodrošināšana, veicot saimniecisko darbību ezeru aizsargjoslās.	Zemes īpašnieki.	I 2009.-2019.	Papildus finansējums nav nepieciešams.	–	Suspendēto vielu koncentrācija dabas parka ezeros samazinās vai tiek noturēta līdzšinējā līmenī.
B.1.2. Dridža ezera krasta apbūves ierobežošana (zemes transformācijas zem apbūves aizliegums krasta nogāžu mežos un 50 m platās aizsargjoslās).	Zemes īpašnieki, būvvaldes, vietējās pašvaldības. Pasākuma izpildes kontroli nodrošina VVD Daugavpils RVP.	I 2009.-2019.	Papildus finansējums nav nepieciešams.	–	Saglabāta Dridža ezera augstvērtīgā ainava. Saglabāts Dridža ezera unikālā saldūdens biotopa, kas ir dzīves vide īpaši aizsargājamo augu un zivju sugām, etalonstāvoklis. Apturēts antropogēnās eutrofikācijas process.
B.1.3. Dridža ezera nemainīga ūdens līmeņa saglabāšana.	Ezeram pieguļošo zemju īpašnieki, vietējās pašvaldības. Pasākuma izpildes kontroli nodrošina VVD Daugavpils RVP.	I 2009.-2010. un turpmāk pastāvīgi	Aprēķins jāveic pēc inženierzinātnes speciālistu ekspertīzes.	Ekspertīze – Valsts vides dienests; Nepieciešamības gadījumā, preventīvo pasākumu veikšana – operators (persona, kura izraisīja Dridža ezera biotopa apdraudējumu).	Saglabāts Dridža ezera īpaši aizsargājamā saldūdens biotopa labvēlīgs ekoloģiskais stāvoklis. Nodrošināta īpaši aizsargājamo augu aizsardzība un dzīves vide aizsargājamām dzīvnieku sugām.

APSAIMNIEKOŠANAS PASĀKUMS	PASĀKUMA IESPĒJAMĀIS IZPILDĪTĀJS	PRIORITĀTE, IZPILDES TERMIŅŠ	IZMAKSAS	IESPĒJAMĀIS FINANŠU AVOTS	MĒRĶU IZPILDES KVALITĀTES RĀDĪTĀJI
B.1.4. Motorizēto ūdenstransporta līdzekļu (ar iekšdedzes dzinējiem) izmantošanas ierobežošana Dridža ezerā	Zemes īpašnieki	I 2009.-2019.	Nav nepieciešams.	-	Saglabāta saldūdens biotopa ūdeņu kvalitāte.
B.2. Saglabāta Dridža ezera piekrastes ekosistēma, nodrošinot ainavas, aizsargājamā saldūdens biotopa aizsardzību un labvēlīgu dzīves vidi aizsargājamām putnu, bezmugurkaulnieku, zīdītāju sugām.					
B.2.1. Dridža ezera pamatkrasta ekosistēmas mežu aizsardzība.	VMD, VVD, meža īpašnieki un apsaimniekotāji.	I 2009.-2019.	Individuāli katrā gadījumā.	Kompensācijas maksājumi par mežsaimnieciskās darbības ierobežojumiem (DAP, LAD).	Saglabāta saldūdens biotopa ūdeņu augsta kvalitāte, Dridža ezera pamatkrasta ekosistēma, dzīves vide īpaši aizsargājamām putnu, bezmugurkaulnieku, zīdītāju sugām.
B.2.2. Dabas parka teritorijas robežas izmaiņas.	Vides ministrija.	I 2009.	Administratīvās izmaksas.	Vides ministrija.	Nodrošināta unikālā Dridža ezera kompleksa ekosistēmas aizsardzība.
B.3. Nodrošināta īpaši aizsargājamo saldūdens biotopu kvalitātes nepasliktināšanās, realizējot pasākumus biogēnu ieplūdes novēršanai ezeros.					
B.3.1. Pasākumu biogēnu ieneses samazināšanai dabas parka saldūdeņos veikšana: jaunbūvējamajos objektos (dzīvojamās mājās, pirtīs, viesu mājās u.tml.) jānodrošina izsmeļamo nosēdaku ierīkošanu.	Zemes īpašnieki. Kontrolē nodrošina būvvalde, VVD Daugavpils RVP.	I 2009.-2019.	Papildus finansējums nav nepieciešams. (atbilstoši jaunbūvējamo objektu projektu izmaksām)	–	Biogēno vielu ieplūdes apjomi dabas parka ezeros samazinās vai tiek noturēti līdzšinējā līmenī.
B.4. Saglabāti un apsaimniekoti īpaši aizsargājamo pļavu biotopi.					

APSAIMNIEKOŠANAS PASĀKUMS	PASĀKUMA IESPĒJAMĀIS IZPILDĪTĀJS	PRIORITĀTE, IZPILDES TERMIŅŠ	IZMAKSAS	IESPĒJAMĀIS FINANŠU AVOTS	MĒRĶU IZPILDES KVALITĀTES RĀDĪTĀJI
B.4.1. Īpaši aizsargājamo pļavu biotopu saglabāšana.	Pļavu apsaimniekotāji.	II 2009.-2019.	no 50 – 150 LVL/ha	Maksājumi par bioloģiski vērtīgo zālāju uzturēšanu no LAD.	Saglabātas atklātas, regulāri pļautas un/vai noganītas pļavu platības 2.54 ha platībā.
B.5. Panākta esošo Lapkoku praulgrauža mikrobiotopu ilgstoša saglabāšana un veicināta jaunu sugas biotopu veidošana.					
B.5.1. Atsevišķi augošo, veco platlapju koku saglabāšana lauksaimniecības zemēs.	Zemes īpašnieki.	I 2009.-2019.	Papildus finansējums nav nepieciešams.	–	Nodrošināta dzīves vide īpaši aizsargājamai kukaiņu sugai Lapkoku praulgrauzim.
B.5.2. Atsevišķu platlapju koku sugu - parastais ozols (<i>Quercus robur</i>), parastā liepa (<i>Tilia cordata</i>), parastā kļava (<i>Acer platanoides</i>) iestādīšana lauksaimniecības zemēs vai gar to robežām.	Zemes īpašnieki.	III 2017.-2019.	1 stāds 15-20 Ls	Jauna projekta pieteikuma iesniegšana finansējuma saņemšanai.	Pievilcīga lauku ainava, vienlaicīgi nākotnē nodrošināts biotops Lapkoku praulgrauzim.
B.6. Nodrošināti pētījumi par īpaši aizsargājamām sugām (Lapkoku praugrauzi, Repsi, sikspārņiem), to populāciju stāvokli un ietekmējošiem faktoriem.					
B.6.1. Dridža ezera zivsaimnieciskās ekspluatācijas noteikumu aktualizēšana.	Latvijas zivju resursu aģentūra, pašvaldību sadarbības iestāde „Augšdubna”, pašvaldības.	II 2010.-2015.	1400 Ls	Iespējams piesaistīt Zivju fonda finansiālos līdzekļus, pašvaldības.	Iegūti aktuāli pētījumu rezultāti par zivju resursu izmantošanas intensitāti, zivju krājumu stāvokli Dridža ezerā, sagatavoti ieteikumi par ezeru izmantošanu, kā arī priekšlikumi zvejai un makšķerēšanai nepieciešamo resursu pavairošanā.

APSAIMNIEKOŠANAS PASĀKUMS	PASĀKUMA IESPĒJAMĀIS IZPILDĪTĀJS	PRIORITĀTE, IZPILDES TERMIŅŠ	IZMAKSAS	IESPĒJAMĀIS FINANŠU AVOTS	MĒRĶU IZPILDES KVALITĀTES RĀDĪTĀJI
B.6.2. Dridža ezerā esošās ĪA zivju sugas - Repša nārstošanas vietu izpētes un monitoringa veikšana.	Eksperti (Daugavpils universitātes Limnoloģijas institūts).	I 2009.-2011.	Ekspertu atalgojums.	Jauna projekta pieteikuma iesniegšana finansējuma saņemšanai, Zivju fonds, Vides aizsardzības fonda administrācija.	Nodrošināta īpaši aizsargājamās zivju sugas –Repša aizsardzība.
B.6.3. Sikspārņu vasaras koloniju mītņu un ziemošanas mītņu apzināšana.	Eksperti.	I 2009.-2015.	Ekspertu atalgojums.	Jauna projekta pieteikuma iesniegšana finansējuma saņemšanai, Vides aizsardzības fonda administrācija.	Iegūta informācija, kas ļauj plānot sikspārņu aizsardzībai veicamos pasākumus.
B.7.Saglabāta teritorijas mozaīkveida ainavas struktūra.					
B.7.1. Atklāto kultivēto ganību un zālāju saglabāšana.	Pļavu apsaimniekotāji.	II 2009. – 2019.	no 50 LVL/ha	Maksājumi par BVZ uzturēšanu no LAD.	Saglabāta dabas parka mozaīkveida ainava.
B.8. Palielināta bioloģiskā daudzveidība dabas parka mežos.					
B.8.1. Nokaltušo koku un kritalu, ja tie nav bīstami, saglabāšana dabas lieguma zonas mežos.	Zemes īpašnieki.	I 2009.-2019.	Papildus finansējums nav nepieciešams.	—	Nodrošināta bioloģiskās daudzveidības saglabāšana. Palielinās dendrofāgo bezmugurkaulnieku dzīvotņu blīvums. Nodrošināti labvēlīgi dzīves apstākļi dzeņveidīgo putnu sugām.

APSAIMNIEKOŠANAS PASĀKUMS	PASĀKUMA IESPĒJAMĀIS IZPILDĪTĀJS	PRIORITĀTE, IZPILDES TERMIŅŠ	IZMAKSAS	IESPĒJAMĀIS FINANŠU AVOTS	MĒRĶU IZPILDES KVALITĀTES RĀDĪTĀJI
I. Sabiedrības informēšana.					
I.1. Sagatavota un publicēta kvalitatīva un izglītojoša informācija par dabas parka dabas un kultūrvēsturiskajām vērtībām un rekreācijas iespējām (informatīvie materiāli) un dabā izvietota informācija (informatīvās zīmes un stendi) par dabas parku.					
I.1.1. Standartizēto informatīvo zīmju (ozollapu) izvietošana.	Pašvaldības sadarbībā ar DAP.	I 2009.-2010.	30 LVL/ 1 zīme+stabiņš, uzturēšanas darbi 300 Ls gadā	DAP, pašvaldības.	Iebraucot dabas parkā, zīmes informē par īpaši aizsargājamas teritorijas robežas šķērsošanu.
I.1.2. Stendu ar informāciju par dabas parku izvietošana sabiedrībai pieejamās vietās.	Pašvaldības sadarbībā ar DAP.	I 2009.-2010.	500 LVL/stends, Uzturēšanas darbi 400 Ls gadā	Valsts budžeta līdzekļi (*) un/vai LVAF ar pašvaldības līdzfinansējumu vai ES fondu finansēto projektu ietvaros kā atsevišķs komponents.	Dabas parka teritorijas apmeklētāji informēti par dabas parku „Dridža ezers”, par atļautajām un aizliegtajām darbībām, kā arī informācija par velomaršrutu
I.1.3. Informatīvi – izglītojoša materiāla sagatavošana un izdošana par dabas parku „Dridža ezers”	Dabas parka pārvalde, pašvaldības, izglītības iestādes, valsts un nevalstiskās organizācijas, kuru darba specifika ir dabas aizsardzība, pieaicinot ekspertus.	I 2009.-2011.	~ 1500 Ls (1000 eksemplāri)	Valsts budžeta līdzekļi (*) un/vai LVAF ar pašvaldības līdzfinansējumu vai ES fondu finansēto projektu ietvaros kā atsevišķs komponents.	Sagatavoti izglītojoši - informatīvi bukleti par dabas parku „Dridža ezers”.
I.2. Organizēti semināri vietējiem iedzīvotājiem par teritorijas dabas vērtībām.					

APSAIMNIEKOŠANAS PASĀKUMS	PASĀKUMA IESPĒJAMĀIS IZPILDĪTĀJS	PRIORITĀTE, IZPILDES TERMIŅŠ	IZMAKSAS	IESPĒJAMĀIS FINANŠU AVOTS	MĒRĶU IZPILDES KVALITĀTES RĀDĪTĀJI
I.2.1. Sikspārņu aizsardzībai veltītas informatīvas kampaņas/semināra organizēšana.	Dabas parka pārvalde, pašvaldības, izglītības iestādes, valsts un nevalstiskās organizācijas, kuru darba specifika ir dabas aizsardzība, pieaicinot ekspertus.	II 2010.	1000Ls (lektoru atalgojums, projekta pieteikuma sagatavošana, administratīvās izmaksas)	Valsts budžeta līdzekļi (*) un/vai LVAF ar pašvaldības līdzfinansējumu vai ES fondu finansēto projektu ietvaros kā atsevišķs komponents.	Sagatavota informācija un informēti iedzīvotāji par nepieciešamajiem sikspārņu aizsardzības pasākumiem. Veicināta pagrabu saglabāšana viensētās.
I.2.2. Dabas parkā „Dridža ezers” konstatēto dabas vērtību aizsardzībai veltīta informatīva semināra organizēšana.	Dabas parka pārvalde, pašvaldības, izglītības iestādes, valsts un nevalstiskās organizācijas, kuru darba specifika ir dabas aizsardzība, pieaicinot ekspertus.	II 2011.	1000Ls (lektoru atalgojums, projekta pieteikuma sagatavošana, administratīvās izmaksas)	Valsts budžeta līdzekļi (*) un/vai LVAF ar pašvaldības līdzfinansējumu vai ES fondu finansēto projektu ietvaros kā atsevišķs komponents.	Sagatavota informācija un informēti iedzīvotāji par esošajām dabas vērtībām un nepieciešamajiem dabas vērtību aizsardzības pasākumiem dabas parkā „Dridža ezers”.
L. Teritorijas labiekārtošana.					
L.1. Pilnveidota tūrisma un atpūtas infrastruktūra, nodrošinot dabas, ainavisko un kultūrvēsturisko vērtību saglabāšanu.					
L.2. Nodrošināta dabas parka teritorijas pieejamība.					
L.1.1. Dabas parka robežceļu, kā ainaviski nozīmīgu ceļu renovācija un uzturēšana.	Skaistas un Kombuļu pagastu pašvaldības.	I Sākot no 2009., turpmāk ik gadu.	Nav identificēts	LVAF ar pašvaldības līdzfinansējumu vai ES fondu finansēto projektu ietvaros kā atsevišķs komponents.	Izbraucams, regulāri līdzināts (greiderēts) ceļa uzbērums. Apļautas, no krūmiem brīvas ceļa uzbēruma nogāzes malas.

APSAIMNIEKOŠANAS PASĀKUMS	PASĀKUMA IESPĒJAMĀIS IZPILDĪTĀJS	PRIORITĀTE, IZPILDES TERMIŅŠ	IZMAKSAS	IESPĒJAMĀIS FINANŠU AVOTS	MĒRĶU IZPILDES KVALITĀTES RĀDĪTĀJI
L.1.2. Velomaršruta izveide pa dabas parka robežceļu un ainaviski nozīmīgiem ceļu posmiem.	Dabas parka pārvalde, Skaistas un Kombuļu pagastu pašvaldības, Krāslavas rajona padome, vietējie tūrisma uzņēmēji.	II 2009.-2010.	Atbilstoši projekta aprēķiniem 2000 – 2500 Ls: (30 norādes 900 Ls; 500 bukleti 800 Ls; Uzturēšanas darbi 300 Ls gadā)	Valsts budžeta līdzekļi (*) un/vai LVAF ar pašvaldības līdzfinansējumu vai ES fondu finansēto projektu ietvaros kā atsevišķs komponents.	Iezīmēts velomaršruts dabā ar norādes zīmēm . Pilnveidota tūrisma infrastruktūra. Organizēta tūristu plūsma. Saglabātas servitūta ceļu funkcijas. Nodrošināta parka teritorijas pieejamība.
L.1.3. Ūdenstūrisma maršruta izveide Dridža ezerā.	Dabas parka pārvalde, Skaistas un Kombuļu pagastu pašvaldības, Krāslavas rajona padome, vietējie tūrisma uzņēmēji.	II 2009.-2010.	Atbilstoši projekta aprēķiniem 800 – 1500 Ls	Valsts budžeta līdzekļi (*) un/vai LVAF ar pašvaldības līdzfinansējumu vai ES fondu finansēto projektu ietvaros kā atsevišķs komponents.	Pilnveidota tūrisma infrastruktūra, organizēta tūristu plūsma, nodrošināta parka teritorijas pieejamība.
L.1.4. Skatu vietas izveide Ceļu Kazinci - Skaista un Skaista – Grundāni krustojumā.	Dabas parka pārvalde, Skaistas un Kombuļu pagastu pašvaldības, Krāslavas rajona padome, vietējie tūrisma uzņēmēji, zemes īpašnieks.	II 2010.-2011.	Tehniskā projekta izstrāde 300Ls. Projekta izpilde 1000 Ls. Uzturēšanas darbi gadā 200Ls.	Valsts budžeta līdzekļi (*) un/vai LVAF ar pašvaldības līdzfinansējumu vai ES fondu finansēto projektu ietvaros kā atsevišķs komponents.	Skatu vietas izveidošana palīdzēs uztvert un iezīmēt „ainaviskā” dabas parka galveno vērtību - Dridža ezeru un daudzšķaitnaino ainavu ap to.

APSAIMNIEKOŠANAS PASĀKUMS	PASĀKUMA IESPĒJAMĀIS IZPILDĪTĀJS	PRIORITĀTE, IZPILDES TERMIŅŠ	IZMAKSAS	IESPĒJAMĀIS FINANŠU AVOTS	MĒRĶU IZPILDES KVALITĀTES RĀDĪTĀJI
L.1.5. Skatu torņa būvniecība un takas izveidošana Sauleskalnā.	SIA „Sporta un atpūtas komplekss „Sauleskalns””.	II 2010.-2012.	Tehniskā projekta izstrāde 1500 Ls Projekta izpilde ~10000-20000 LVL . Uzturēšanas darbi 400 Ls gadā	Valsts budžeta līdzekļi (*) un/vai LVAF ar pašvaldības līdzfinansējumu vai ES fondu finansēto projektu ietvaros kā atsevišķs komponents.	Uzbūvētais skatu tornis ļaus pārredzēt ne tikai dabas parka unikālo, vizuāli augstvērtīgo ainavu, bet arī Dienvidlatgales ezerainei raksturīgo, savdabīgo ainavu. Takas izveidošana ļaus organizēt tūristu plūsmu uz Sauleskalna skatu torni.
L.1.6. Dabas parka kultūras pieminekļu iezīmēšana dabā.	Dabas parka pārvalde, Skaistas un Kombuļu pagastu pašvaldības, Krāslavas rajona padome, vietējie tūrisma uzņēmēji, zemes īpašnieki.	II 2010.-2019.	50Ls par 1 zīmi. Uzturēšanas darbi 300 Ls gadā	Valsts budžeta līdzekļi (*) un/vai LVAF ar pašvaldības līdzfinansējumu vai ES fondu finansēto projektu ietvaros kā atsevišķs komponents.	Teritorijā esošā kultūras mantojuma apzināšana un popularizēšana. Tūrisma attīstības veicināšana.
A. Teritorijas administrēšana.					
A.1. Izveidots parka administrēšanas modelis, veicinot sadarbību starp zemes īpašniekiem, pašvaldību un valsts institūcijām dabas parka apsaimniekošanā.					
A.1.1. Dabas parka administrācijas izveides modeļa izpēte un administrācijas/pārvaldes izveide.	Pašvaldības, nevalstiskas organizācijas	I 2009.-2010.	Administratīvās izmaksas.	LVAF ar pašvaldības līdzfinansējumu vai ES fondu finansēto projektu ietvaros kā atsevišķs komponents.	Sadarbība starp iesaistītajām pusēm. Veicināta teritorijas apsaimniekošana.
A.2. Nodrošināta teritorijas ilgtspējīga attīstība.					

APSAIMNIEKOŠANAS PASĀKUMS	PASĀKUMA IESPĒJAMĀIS IZPILDĪTĀJS	PRIORITĀTE, IZPILDES TERMIŅŠ	IZMAKSAS	IESPĒJAMĀIS FINANŠU AVOTS	MĒRĶU IZPILDES KVALITĀTES RĀDĪTĀJI
A.2.1. Ainavas aizsardzības plāna izstrāde.	Dabas parka pārvalde, pašvaldības, izglītības iestādes, valsts un nevalstiskās organizācijas, kuru darba specifika ir dabas aizsardzība, pieaicinot ekspertus.	I 2009.-2011.	8000Ls	Valsts budžeta līdzekļi (*) un/vai LVAf ar pašvaldības līdzfinansējumu vai ES fondu finansēto projektu ietvaros kā atsevišķs komponents.	Inventarizēta, vērtēta, strukturēta un kartēta dabas parka ainava. Plānotas skatu punktu un vietu perspektīvas, noteikti to apsaimniekošanas principi, analizēti ainavu ietekmējošie faktori. Izstrādāts dabas parka ainavas zonējums.
A.2.2. Tūrisma attīstības plāna izstrāde.	Dabas parka pārvalde, pašvaldības, izglītības iestādes, valsts un nevalstiskās organizācijas, kuru darba specifika ir dabas aizsardzība, vietējie uzņēmēji, pieaicinot ekspertus.	I 2009.-2011.	8000 Ls	Valsts budžeta līdzekļi (*) un/vai LVAf ar pašvaldības līdzfinansējumu vai ES fondu finansēto projektu ietvaros kā atsevišķs komponents.	Iezīmēta tūrisma attīstības perspektīvās tendences, nodrošināta tūrisma attīstības ilgtspējība. Nodrošināta pašvaldību, zemes īpašnieku savstarpējā sadarbība tūrisma pakalpojumu sniegšanā.
A.2.3. Dridža ezera dabas parka zonas iezīmēšana dabā (boju uzstādīšana Dridža ezerā).	Dabas parka pārvalde, pašvaldības, pašvaldību sadarbības iestāde „Augšdubna”	2009. – 2010.	2000Ls	Valsts budžeta līdzekļi (*) un/vai LVAf ar pašvaldības līdzfinansējumu vai ES fondu finansēto projektu ietvaros kā atsevišķs komponents.	Iezīmēta dabā dabas parka zonas robežu Dridža ezerā. Boju uzstādīšana ezerā iezīmēs vizuāli pamanāmu robežu starp diviem atšķirīgiem, dabas parka un dabas lieguma, ezera apsaimniekošanas režīmiem.
M. Monitorings.					
M.1. Nodrošināts dabas parka aizsargājamo sugu populāciju un biotopu monitorings.					

APSAIMNIEKOŠANAS PASĀKUMS	PASĀKUMA IESPĒJAMĀIS IZPILDĪTĀJS	PRIORITĀTE, IZPILDES TERMIŅŠ	IZMAKSAS	IESPĒJAMĀIS FINANŠU AVOTS	MĒRĶU IZPILDES KVALITĀTES RĀDĪTĀJI
M.1.1. Sugu un biotopu monitorings saskaņā ar valsts monitoringa programmu	Latvijas Vides, ģeoloģijas un Meteoroloģijas aģentūra valsts Monitoringa programmas ietvaros. DU, LU, DAP	I 2015.	Nav vērtēts.	Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūra valsts monitoringa programmas ietvaros. Valsts budžeta līdzekļi (*)	Ir veikts Eiropas nozīmes aizsargājamo sugu un biotopu monitorings.
M.1.2. Lapkoku praulgrauža mikropopulāciju dinamika un ietekmējošo faktoru monitorings.	Eksperti	2009.-2019.	Ekspertu atalgojums.	Valsts budžeta līdzekļi (*) un/vai L VAF ar pašvaldības līdzfinansējumu vai ES fondu finansēto projektu ietvaros kā atsevišķs komponents.	Iegūta padziļināta informācija, kas ļauj plānot sugas aizsardzībai veicamos pasākumus.
M.2. Tiek apzinātas teritorijas dabas, kultūrvēsturiskās un sociālekonomiskās vērtības, lai nepieciešamības gadījumā varētu veikt atbilstošas korekcijas apsaimniekošanas pasākumos un dabas aizsardzības plāna pārskatīšanas procesā.					
M.2.1. Dabas aizsardzības plānā paredzēto apsaimniekošanas pasākumu rezultātu novērtējums.	DAP	II 2017. gads		DAP	Novērtēti dabas aizsardzības plānā paredzēto pasākumu ieviešanas rezultāti.

Piezīmes: (*) Atbilstoši LR likumam „Par īpaši aizsargājamās dabas teritorijām. Ministru kabineta apstiprināto aizsargājamo teritoriju izveidošanu, saglabāšanu, uzturēšanu un pārvaldi finansē no valsts budžeta līdzekļiem (28. (1) pants).

3.2.1. B: Teritorijas dabas vērtību saglabāšana.

B.1. Saglabāts Dridža ezera īpaši aizsargājamā saldūdens biotopa ar augstas kvalitātes hidroķīmiskajiem un hidrobioloģiskajiem rādītājiem etalonstāvoklis.

B.1.1. Augsnes eroziju novēršanas pasākumu nodrošināšana, veicot saimniecisko darbību ezeru aizsargjoslās.

Pasākuma apraksts.

Identificēt no augšnes aizsardzības viedokļa ezeru piekrastes teritoriju jūtīgās vietas un nodrošinot to atbilstošu apsaimniekošanu.

Jūtīgas vietas:

- mitras lokālās mikroieplakas;
- teritorijas ar paaugstinātu mitruma režīmu (funkcionē kā „sūkļi”, kuri uztver piesārņojošās vielas un neļauj tām nokļūt saldūdens biotopos);
- stāvās nogāzes;
- smilts augšnes reljefa paaugstinājumos;
- oligotrofie sausieņu meži ar augstu barības vielu izskalošanās pakāpi.

Jūtīgajās vietās nepieciešams **aizliegt vai minimizēt saimniecisku darbību:**

- 1) aizliegt būvniecību pamatkrasta nogāzēs un 50 platā aizsargjoslā lēzenajās krasta daļās;
- 2) nodrošināt augšnes virskārtas nostiprināšanu, izveidojot daudzgadīgas velēnas segumu slēpošanas trasēs un citu jaunuzcelto objektu teritorijās;
- 3) būvlaukumos nodrošināt pasākumus, kuri novērš augšnes eroziju;
- 4) aizliegt galveno cirti Dridža ezera dabas lieguma zonā;
- 5) citu dabas parka ezeru 50m platā joslā samazināt iespējamās augšnes bojājumus mežizstrādē, atbilstoši plānojot cirsma lielumu, cirsma izstrādes laiku, mežizstrādes tehnikas veidu, pievešanas ceļus, kokmateriālu krautuves vietas. Ievērot augšnes virskārtu saudzējošus mežizstrādes paņēmienus (AS “Latvijas valsts meži” norādījumi augšnes aizsardzībai meža darbos, Rīkojums Nr.58/2.1, 11.02.2002);
- 6) ierobežot pārvietoties pa stāvo krastu nogāzēm ārpus speciāli ierīkotajām takām;
- 7) veicot lauksaimniecības zemju apstrādi, aršanu pieļaut veikt tikai paralēli ezera krasta līnijai.

Pasākuma nepieciešamības pamatojums.

Novērst biogēno un suspendēto vielu noplūdi un saglabāt tādu ūdens kvalitāti, kura nodrošina saldūdens biotopos dzīvojošām sugām labvēlīgus dzīves apstākļus.

Novērst Dridža ezera pamatkrasta nogāzes eroziju.

B.1.2. Dridža ezera krasta apbūves ierobežošana (zemes transformācijas, būvniecības aizliegums krasta nogāžu mežos un 50 m platās aizsargjoslās).

Pasākuma apraksts.

Aizliegt zemes transformāciju, būvniecību (ēku un hidrobūvju (dīķu) būvniecību) Dridža ezera pamatkrasta nogāzēs un 50 m platā aizsargjoslā lēzenajos krasta posmos.

Pasākuma nepieciešamības pamatojums.

Dridža ezera augstvērtīgas ainavas saglabāšana.

Dridža ezera unikālā saldūdens biotopa, kas ir dzīves vide īpaši aizsargājamo augu un zivju sugām, etalonstāvokļa saglabāšana, apturot antropogēnas eutrofikācijas procesu.

Akvakultūras dīķu ierīkošana ezera aizsargjoslās ir potenciālais zivju slimību un infekciju avots, kas var apdraudēt dabas parka ezeru ihtiofaunu.

Augsnes erozijas ierobežošana.

B.1.3. Dridža ezera nemainīga ūdens līmeņa saglabāšana.

Pasākuma apraksts.

Nepieļaut Dridža - Sīvera kanāla atvēršanu un padziļināšanu.

I variants.

Valsts vides dienests, atbilstoši LR Vides aizsardzības likuma prasībām, izvērtē lēmuma par personas konstatēšanu, kuras darbība ir izraisījusi tiešus kaitējuma draudus, un preventīvo pasākumu veikšanu pieņemšanas nepieciešamību, pieaicinot inženierzinātņu ekspertu, kurš izvērtētu minēto situāciju un noteiktu **preventīvo pasākumu nepieciešamību un apjomu:**

- ierīkotā kanāla posma aizbēršana;
- pašvaldības ceļa uzbēruma, pārveidojot to par hidrobūvi (dambi), nostiprināšana;
- vai tiks pieņemts lēmums, ka tiešie kaitējuma draudi Dridža ezeram nepastāv un preventīvie aizsardzības pasākumi nav nepieciešami.

II variants.

Vietējām pašvaldībām jāpieņem lēmums par patvaļīgas būves (kanāla) atrašanās iespējamību atbilstoši LR Būvniecības likuma 7.panta pirmās daļas 4.punkta (nodrošināt būvniecības procesa tiesiskumu savā administratīvajā teritorijā) un 30.panta sestās daļas prasībām (ja būvniecība notiek bez akceptētā būvprojekta, pašvaldība pieņem lēmumu par šādas būvniecības radīto seku novēršanu) prasībām.

Pasākuma nepieciešamības pamatojums.

Uzbūvētā kanāla - hidrobūves posms no Kausiņa ezera līdz tiešam Dridža ezera tuvumam pastāv kā tieša kaitējuma draudi dabas parka „Dridža ezers” dabas vērtībām, jo kanāla - hidrobūves paredzētais noslēdzošais posms ir tā savienojums ar Dridža ezeru.

Patreiz kanāls uzbūvēts līdz sliktā stāvoklī esošam, neizbraucamam, bez izteikta ceļa uzbēruma esošam pašvaldības ceļam, kurš atrodas ezera ~ 5-10m platā piekrastes joslā un ir dabas parka „Dridža ezers” robeža (skat. pielikumā kartoshemā). Jāpiebilst, ka pašvaldības ceļš nav uzskatāms kā ūdensplūsmas aizturoša būve. Sniega kušanas un lietavu ūdeņu maksimālās noteces periodā un sezonālās ūdens līmeņa paaugstināšanās vai plūdu laikā ūdensplūsma var pārraut „ceļa dambi” un izraisīt Dridža ezera ūdens līmeņa mākslīgu, nekontrolētu pazemināšanos.

Eksperti, kuri inventarizējuši dabas parka dabas vērtības 2008. gada vasarā, atzinuši, ka nedrīkst pieļaut mākslīgas ūdens līmeņa izmaiņas Dridža ezerā, jo tas apdraud reto augu sugu atradnes un veicinās straujāku antropogēno eutrofikāciju (eksperte/botāniķe Egita Zviedre). Atzinumā par iespējamo kanālu starp Dridža un Kausiņa ezeriem, Dr.biol., profesors Artūrs Škute norāda, ka 2008. gada 25.augusta nivelēšanas dati rāda, ka ūdens līmenis kanālā ir par 0,2m zemāks nekā Dridža ezerā. Ņemot vērā to, ka vasaras sākumā ūdens līmenis Dridža ezerā bija vismaz par 0,3m augstāks, ūdens līmeņu starpība būtu vēl lielāka. Pazeminot ūdens līmeni Dridža ezerā tiks nosusināti 4-6 ha piekrastes makrofītu joslas un ezera tilpums samazinātos par 1,5-3 milj. m³. Šādām hidroloģiskām izmaiņām būtu būtiska negatīva ietekme uz ezera veģetāciju un faunu.

B.1.4 Motorizēto ūdenstransporta līdzekļu (ar iekšdedzes dzinējiem) izmantošanas ierobežošana Dridža ezerā

Pasākuma apraksts.

Dridža ezerā tiek noteikta dabas lieguma zona, kurā aizliegts pārvietoties ar kuģošanas un citiem peldošiem līdzekļiem, kuru mehāniskā dzinēja vai motora jauda pārsniedz 3,7 kW un ūdens motocikliem (skat. funkcionālo zonējumu un individuālos aizsardzības un izmantošanas noteikumus).

Pasākuma nepieciešamības pamatojums.

Ekspti, kuri tika iesistīti dabas aizsardzības plāna izstrādē, izteica viedokļus par jaudīgo motorizēto ūdenstransporta līdzekļu izmantošanas ierobežošanu Dridža ezerā, jo:

- jaudīgo motorizēto ūdenstransporta līdzekļu ekspluatācijas gaitā izraisītais viļņošanās process paātrina biogēno un suspendēto vielu izskalošanos piekrastes joslā, kas manāmi pasliktina aizsargājamā dabīgi eitrofā ezera biotopa kvalitāti;
- Dridža ezera piekrastes zonā konstatēta virkne īpaši aizsargājamo augu sugu atradņu (īpaši aizsargājamā saldūdens biotopa iegrimušo ūdensaugu un peldaugu augājs);
- intensīva (neierobežota) ūdenstransporta līdzekļu ar iekšdedzes dzinējiem ekspluatācija palielina ezera biotopa piesārņošanas draudus ar naftas produktiem;
- trokšņu piesārņojums, kuru izraisa jaudīgo motorizēto ūdenstransporta līdzekļu izmantošana, traucē:
uztvert ezera ainavu,
ietekmē citu apmeklētāju atpūtu,
var negatīvi ietekmēt zivju resursus.
- Ezera šaurā līčainā konfigurācija labvēlīga jaudīgo (kas var sasniegt lielu ātrumu) motorizēto ūdenstransporta līdzekļu izmantošanai.

Izņēmumi:

- plostu izmantošana;
- valsts un pašvaldību institūciju amatpersonas, kuras pilda dienesta pienākumus, kā arī pilnvarotās personas, kuras veic vides normatīvo aktu ievērošanas kontroli, tajā skaitā zvejas kontroli

B.2. Saglabāta Dridža ezera piekrastes ekosistēma, nodrošinot ainavas, aizsargājamā saldūdens biotopa aizsardzību un labvēlīgu dzīves vidi aizsargājamām putnu, bezmugurkaulnieku, zīdītāju sugām.

B.2.1. Dridža ezera pamatkrasta ekosistēmas mežu aizsardzība.

Pasākuma apraksts.

Galvenās cirtes aizliegums Dridža ezera piekrastes mežos: pamatkrasta nogāžu mežos un 50m platā joslā mežos ezera lēzenajos krastos (skat. funkcionālo zonējumu un individuālos aizsardzības un izmantošanas noteikumus).

Pasākuma nepieciešamības pamatojums.

Piekrastes ļoti jutīgajām ekosistēmām ir īpaša nozīme bioloģiskās daudzveidības, ūdens kvalitātes, zivju resursu saglabāšanā, kā arī hidroloģiskā režīma stabilizēšana plašās teritorijās. Meža josla gar ezeriem daļēji aizkavē sniega un lietus ūdeņus, tādējādi samazinot ūdens izraisīto eroziju. Krastos augošie koki izmanto ūdenī iekļuvušās barības vielas, tādā veidā attīrot ūdeņus. Izcērtot mežus krastos, tam piekļūst vairāk gaismas un paaugstinās ūdens temperatūra. Šīs izmaiņas veicina ūdeņu aizaugšanu.

Atmirusī koksne veido barības bāzi daudzām aizsargājamām bezmugurkaulnieku sugām. Dobumaini koki ir īpaši nozīmīgi putniem, piemēram, dabas parka teritorijai raksturīgajām dzeņu sugām. Šīm audzēm kā saskares zonām starp sauszemi un ūdeni ir liels

bioloģiskās daudzveidības potenciāls. Ņemot vērā teritorijas dabas aizsardzības statusu, nogāžu mežu izmantošana ekonomiskām interesēm nebūtu pieļaujama (t.sk. kritalu izvākšana, vienlaidus pameža tīrīšana u.tml.).

Kā izņēmums mežsaimnieciskās darbības veikšanai, varētu būt gadījumi, kad saimnieciskā darbība nepieciešama ainavisko vērtību izcelšanai (saskaņā ar ainavas aizsardzības plānā pieļautajiem ainavas veidošanas pasākumiem.).

Atturēšanās no saimnieciskās darbības nepieciešama putnu sugu aizsardzībai, kurām vajadzīgs ar dabiskām struktūrām bagāts mežs. Dabas parkā šādas sugas ir baltmugurdzenis un vidējais dzenis

B.2.2.Dabas parka teritorijas robežas izmaiņas

Pasākuma apraksts

Noteikta dabas parka robeža 50m no Dridža ezera krasta līnijas vietā, kur dabas parka robeža sakrīt ar Dridža ezera krasta līniju (pie Krāslavas novada un Kombuļu pagasta robežas, apdzīvota vieta Plociņi).

Pasākuma nepieciešamības pamatojums

Lai ar dabas parka aizsardzības režīmu ierobežotu saimnieciskās darbības ietekmi uz Dridža ezera saldūdens biotopu, jāveic dabas parka robežas izmaiņas.

Ņemot vērā potenciālās (biogēno vielu noplūde, būvniecība, mežizstrāde) ietekmes no krasta zonas, tiek rekomendēts noteikt robežu 50m attālumā no krasta līnijas.

B.3. Nodrošināta īpaši aizsargājamo saldūdens biotopu kvalitātes nepasliktināšanās, realizējot pasākumus biogēnu ieplūdes novēršanai ezeros.

B.3.1.Pasākumu veikšana biogēnu ieplūdes samazināšanai dabas parka saldūdeņos: jaunbūvējamajos objektos (dzīvojamās mājās, pirtīs, viesu mājās u.tml.) Dridža un Ota ezeru 100m platās aizsargjoslās un parējo dabas parka ezeru 50m platās aizsargjoslās jānodrošina izsmeļamo nosēdaku ierīkošana.

Pasākuma apraksts

Saskaņā ar ekspertu slēdzieniem, ir nepieciešams ***paredzēt pasākumus biogēnu ieplūdes samazināšanai ezeros, vai vismaz uzturēšanai patreizējā līmenī. Būvējot publiski izmantojamajos objektos, dzīvojamās mājās, pirtīs, jāparedz hermētisku (ūdensnecaurlaidīgu) nosēdaku un septiņu ierīkošana. Nav pieļaujama notekūdeņu novadīšana vidē dabas parka ezeru noteiktajās aizsargjoslās.*** Valsts vides dienesta Daugavpils reģionālajai vides pārvaldei pastiprināti jākontrolē notekūdeņu novadīšana ne tikai dabas parka teritorijā, bet visā Dridža ezera sateces baseinā. ***Kontrolējošām institūcijām publiski izmantojamajos objektos (pirtīs, viesu mājās) un jaunveidojamām dzīvojamām mājām ir jāpieprasa ierīkot nosēdakas un septiņus.*** Lai novērstu avārijas pārplūžu nokļūšanu ezerā, notekūdeņu uzglabāšanas tvertnes ierīkojamas no ezera tālākajās ēku pusēs. Jāparedz tvertņu hermētiskuma pārbaudes iespējas. Lai kontrolētu situāciju, tvertņu un lokālo attīrīšanas iekārtu tuvumā, ezera pusē, nepieciešamas gruntsūdeņu kontroles akas.

Atpūtas kompleksos, kempingos u.c. rekreācijas objektos tualetu skaitam jāatbilst tūrisma objektu noslodzei un kapacitātei (noteiktajām normām). Tualetes (obligāti ar slēgtu tvertni, vislabāk - parvietošanas) izvietojamas rekreācijas zonā, peldvietu tiešā tuvumā. Jānodrošina iespēja tualetu tvertņu izvešanai. Tvaletēm jābūt bezmaksas.

Pasākuma nepieciešamības pamatojums.

Dabas parkā „Dridža ezers” ir sastopami vairāki Eiropas un Latvijas nozīmes aizsargājami saldūdens biotopi, tāpēc ir svarīgi arī turpmāk saglabāt tādu ūdens kvalitāti, kura nodrošina saldūdens biotopos dzīvojošām sugām labvēlīgus apstākļus. Ezers ir uzskatāms par

atvērtu ekosistēmu, līdz ar to noteiktas sugas vai biotopa saglabāšanai ir nepieciešams veikt apsaimniekošanas darbības ne tikai ezerā, bet arī piekrastes joslā. Vietējām pašvaldībām būtu jāseko privātā sektora saimnieciskajai darbībai Dridža ezera dabas parkā.

Dridža ezeram ir ļoti mazs ūdens sateces baseins (33,5 km²), kas ir tikai 4 reizes lielāks par ezera platību. Iespējams, ka tieši šis apstāklis ir palīdzējis ezeram tik ilgi saglabāties labā stāvoklī. Ezera labo ūdens kvalitāti varētu saglabāt ilgāk, ja ezera sateces baseina teritorijā tiks regulēta saimnieciskā darbība.

B.4. Saglabāti un apsaimniekoti īpaši aizsargājamo pļavu biotopi.

B.4.1. Īpaši aizsargājamo pļavu biotopu saglabāšana.

Pasākuma apraksts.

Īpaši aizsargājamo pļavu biotopu vēla pļaušana vai noganīšana, lai pasargātu pļavas no aizaugšanas. Īstajā (E.2.3. Īstās pļavas) pļavā nepieciešams izcirst kokus, un veicot apsaimniekošanu nepieļaut to tālāku savairošanos.

Ļoti svarīgi pļaut pļavu no vidus uz malām vai slejās, nevis no malām uz vidu, jo tā putniem un citiem dzīvniekiem tiek samazināta aizbēgšanas iespēja.

B.4.1.1. tabula. Rekomendācijas pļavu apsaimniekošanai.

ĪA pļavas biotops	Pļaušana		Ganīšana	Platība
Pļavas biotopa nosaukums / ES nozīmes biotopu klasifikatora kods	Agrākais pļaušanas laiks	Pļaušanas regularitāte	Mājlopi/ optimālais mājlopu skaits uz 1 ha	ha
Sausas pļavas kaļķainās augsnēs / 6210	Jūlija beigas	Reizi 2-3 gados, pļaušanas augstums 5-10cm.	Aitas / 1.8 Kazas / 1.8 Jaunlopi / 1.0 Govis / 0.6 Zirgi / 0.5	0.28
Mēreni mitras pļavas / 6510	Jūlija sākums	Katru gadu, pļaušanas augstums 5-10cm.	Aitas / 3.3 Kazas / 3.3 Jaunlopi / 2.1 Govis / 1.7 Zirgi / 0.5	2.26

Pasākuma nepieciešamības pamatojums

Pļavas vietām tiek pļautas un ganītas, bet sastopami arī krūmi, no kuriem dominē parastais pīlādzis *Sorbus aucuparia*, un koki (parastā priede *Pinus sylvestris*).

Pļavas dabas parkā apdraud apsaimniekošanas (ganīšanas un pļaušanas) pārtraukšana, kas sekmē pļavu aizaugšanu ar krūmiem, kokiem, kā arī līdztekus degradējas pļavu augu sabiedrību struktūra. Ir nepieciešams turpināt īpaši aizsargājamo pļavu biotopu apsaimniekošanu.

Ieteikumi monitoringa veikšanai.

Monitoringa programmā jāiekļauj pļavu platības, kuras patreiz neatbilst ĪA biotopa statusam, bet kurās joprojām tiek pļauts vai ganīts, kurās pamazām atgriežas neielabotu pļavu indikatorsugas un zālāju platības lēnām iegūst pļavām raksturīgo struktūru un palielinās to bioloģiskā daudzveidība.

B.5. Panākta esošo Lapkoku praulgrauža mikrobiotopu ilgstoša saglabāšana un veicināta jaunu sugas biotopu veidošana.

B.5.1. Atsevišķi augošo, veco platlapju koku saglabāšana lauksaimniecības zemēs

Pasākuma apraksts

Dabas parkā ārpus meža zemes saglabājami visi vecie platlapju koki. Ja koks ir bīstams un apdraud cilvēku dzīvību, pirms ciršanas ir obligāti jāsaņem attiecīgās nozares eksperta slēdziens, par konkrētā koka nozīmi Lapkoku praulgrauža saglabāšanai un aizsardzībai.

Jebkuru koku ciršanu ārpus meža zemes dabas parkā saskaņo ar vietējo pašvaldību.
Pasākuma nepieciešamības pamatojums.

Dabas parka teritorijā Lapkoku praulgrauzim piemērotu biotopu ļoti maz. Izņemot divus dobumainos kokus, kuros konstatētas atradnes, teritorijā ir tikai vēl viens dobumains ozols pie Vidokiem. Liela izmēra ozoli ir arī blakus sugas atradnei un dažās citās vietās, taču koki nav dobumaini un aug atsevišķi pa vienam. Pie Grundāniem un Zukulišķiem ir atsevišķi veci liela izmēra vītoli, kas varētu būt piemēroti sugai, kad kļūs dobumaini. Ja netiks saglabāti visi vecie liela izmēra lapu koki, sugai dabas parka teritorijā draud izzušana.

B.5.2. Atsevišķu platlapju koku sugu - parastais ozols (*Quercus robur*), parastā liepa (*Tilia cordata*), parastā kļava (*Acer platanoides*) iestādīšana lauksaimniecības zemēs vai gar to robežām.

Pasākuma apraksts

Dabas parka lauksaimniecībā izmantojamās zemēs vai uz to robežām iestādāmi platlapju koku sugu - parastais ozols (*Quercus robur*), parastā liepa (*Tilia cordata*), parastā kļava (*Acer platanoides*) atsevišķi augoši koki.

Pasākuma nepieciešamības pamatojums

Kokam sasniedzot noteiktu vecumu, tas sāk pakāpeniski atmirt un dobumos notiekošie procesi izmainās. Lapkoku praulgrauzis spēj dzīvot arī atmirušā koksne, taču mikropopulāciju attīstība tajos nenotiek tik ātri kā dzīvajos kokos.

Jāņem vērā fakts, ka pašreizējās sugas atradnēs vairs neveidojas lapu koku nākamās paaudzes, kas nodrošinātu mikropopulāciju ar dzīvotnēm, kad pašreiz apdzīvotie koki kļūtu Lapkoku praulgrauzim nepiemēroti.

Platlapju koki pēc 100 gadiem veidotu skaistu latvisku ainavu laukos, vienlaicīgi nodrošinot Lapkoku praulgrauzi ar biotopu un (ja koku iestādīšana tiks veikta daudz maz regulāri) kļūstot par sugas populāciju ekoloģisko tīklu nodrošinājumu.

B.6. Nodrošināti pētījumi par dabas parkā konstatētajām īpaši aizsargājamām sugām, to populāciju stāvokli un ietekmējošiem faktoriem.

B6.1. Dridža ezera zivsaimnieciskās ekspluatācijas noteikumu aktualizēšana

Pasākuma apraksts

Pēc pašvaldību sadarbības iestāde „Augšdubna” vai pašvaldību pasūtījuma VAS „Latvijas zivju resursu aģentūra” izstrādā Dridža ezera zivsaimnieciskās ekspluatācijas noteikumus.

Pasākuma nepieciešamības pamatojums.

Dridža ezera zivsaimnieciskās ekspluatācijas noteikumi apstiprināti 1998.gadā. Saskaņā ar MK 04.04.2002. noteikumiem Nr.118 „Noteikumi par virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāti” Dridža ezers iekļauts prioritāro zivju (lašveidīgo) ūdeņu sarakstā. Prioritārie zivju ūdeņi ir saldūdeņi, kuros nepieciešams veikt ūdens aizsardzības vai ūdens kvalitātes uzlabošanas pasākumus, lai nodrošinātu zivju populācijai labvēlīgus dzīves apstākļus.

Istenojot zivsaimnieciskās ekspluatācijas noteikumu aktualizēšanu, būtu iespējams iegūt aktuālus pētījumu rezultātus par izmaiņām zivju krājumu sastāvā Dridža ezerā, noteikt, ja nepieciešams, papildus aizsardzības un apsaimniekošanas pasākumus, sniegt priekšlikumus zvejai un makšķerēšanai nepieciešamo resursu pavairošanā.

Kvalitatīvu noteikumu izstrāde un realizācija panāktu zivju resursu palielināšanu Dridža ezerā.

B.6.2. Dridža ezerā esošās ĪA zivju sugas - Repša nārstošanas vietu izpētes un monitoringa veikšana.

Pasākuma apraksts.

Pieaicinot attiecīgās nozares ekspertus, piemēram, Daugavpils universitātes Limnoloģijas institūtu, tiek veikta Dridža ezerā esošo zivju sugas - repša nārstošanas vietu izpēte un turpmāk monitoring.

Pasākuma nepieciešamības pamatojums

Lai nodrošinātu īpaši aizsargājamās zivju sugas – repša aizsardzību, nepieciešams veikt tās nārstošanas vietu izpēti un turpmāk arī monitoringu, lai nepieciešamības gadījumā varētu veikt papildus aizsardzības un apsaimniekošanas pasākumus.

Ieteikumi monitoringa veikšanai

Pēc nārstošanas vietu noteikšanas, vienu reizi piecos gados jāveic to monitoring.

B.6.3. Sikspārņu vasaras koloniju mītņu un ziemošanas mītņu apzināšana

Pasākuma apraksts

Apzinātas sikspārņu koloniju vasaras mītnes un ziemošanas mītnes un nodrošināta to aizsardzība. Piemēram, ja koloniju mītnes atrastos ēkās, visvienkāršākais risinājums būtu vienoties ar īpašnieku par dažu nosacījumu ievērošanu ēkas remonta gadījumā (pirmkārt, neveikt ēkas remontu laika periodā no maija beigām līdz jūlija vidum, otrkārt – remonta plānošanas gaitā konsultēties ar sikspārņu ekspertu par tehniskām detaļām). Aizsardzībai ziemošanas vietām pagrabos pietiktu, ja tiktu informēti un izglītoti īpašnieki (I.2.1.pasākums).

Pasākuma nepieciešamības pamatojums.

Pēc 2008.gadā veiktajiem pētījumiem, dabas parkā vismaz divām sugām (ziemeļu un Natūza sikspārņiem) ir kolonijas. Lai nodrošinātu sikspārņu aizsardzību dabas parkā, jāveic papildus pētījumi.

Vasaras (vairošanās) koloniju mītnes sikspārņiem mēdz būt gan dabiskas izcelsmes (koku dobumi), gan cilvēka radītas: dzīvojamās vai saimniecības ēkas, baznīcas u.tml.

Ziemošanas vietas sikspārņiem Latvijas klimatiskajos apstākļos ir dažādas pazemes mītnes: alas, pagrabi. Projekta ietvaros sikspārņu ziemošanas vietas speciāli nav meklētas (to būtu jādara ne ātrāk kā novembrī). Spriežot pēc pieredzes citur Latvijā, Dridža dabas parkā sikspārņi varētu ziemot mazajos piemāju sakņu pagrabos. Kā potenciāla ziemošanas vieta varētu būt arī Sauleskalna bāzes ēku pamestie pagrabi, taču tas būtu vēl jāpārbauda ziemas sezonā.

B.7. Saglabāta teritorijas mozaikveida ainavas struktūra.

B.7.1. Atklāto kultivēto ganību un zālāju saglabāšana.

Pasākumu apraksts.

Dabas parkā sastopamas ilgstoši kultivētas ganības un zālāji, kas ir cilvēka izveidoti un uzturēti. Kultivētās platības veido dabas parka atklāto ainavu. ***Ganības un zālājus jāturpina apsaimniekot ar tradicionālām metodēm (ganīšana, pļaušana, sēšana). Apsaimniekojot zālājus nav pieļaujama pesticīdu lietošana.*** Svarīgi novērst ievērojamu atklāto platību apmežošanu un aizaugšanu ar krūmiem, saglabājot augstvērtīgo, mozaikveida ainavu. ***Pļavas jāatbrīvo no krūmiem un kokiem, izņemot atsevišķi augošus platlapju kokus, tos izcērtot. Ilgstoši kultivētās platības nav vēlams uzart.***

Pasākuma nepieciešamības pamatojums.

Dabas parka ainava ir viena no teritorijas prioritārajām vērtībām, tādējādi, uzturot atklātas, regulāri pļautas un/vai noganītas pļavu platības – tiek saglabāta mozaikveida ainava.

B.8. Palielināta bioloģiskā daudzveidība dabas parka mežos.

B.8.1. Dabas lieguma zonas mežos saglabāti nokaltušie koki un kritalas, ja tie nav bīstami **Pasākuma apraksts**

Zemes īpašniekiem, veicot jebkāda veida mežsaimniecisko darbību, dabas lieguma zonas mežos jā saglabā nokaltušie koki un kritalas diametrā virs 25 cm. Kontroli nodrošina VMD un VVD.

Pasākuma nepieciešamības pamatojums

Mirusī koksne ir vienīgā iespējamā dzīvotne daudzām aizsargājamām bezmugurkaulnieku sugām. Ar mirušu koksni saistīts arī liels skaits bieži sastopamu sugu, kam liela nozīme meža ekosistēmas un līdz ar to arī aizsargājamo sugu dzīvī. Mirušu koksni apdzīvo 2-3 reizes vairāk kukaiņu sugu nekā dzīvu koksni. Izvācot no meža nokaltušos kokus un kritalas, reizē tiek izvākti arī meža kaitēkļu dabiskie ienaidnieki, kas tajos mitinās. Dzeņveidīgo putnu sugas dobumu kalšanai biežāk izvēlas nokaltušus vai trupējušus kokus. Dzeņu izkaltos dobumus izmanto arī citas putnu sugas. Dobumainos kokus apdzīvo dažādas dzeņveidīgo putnu sugas, sikspārņi, grauzēji, kukaiņi.

3.2.2. I: Sabiedrības informēšana.

I.1.Sagatavota un publicēta kvalitatīva un izglītojoša informācija par dabas parka dabas, kultūrvēsturiskajām vērtībām un rekreācijas iespējām (informatīvie materiāli) un dabā izvietota informācija (informatīvās zīmes un stendi) par dabas parku.

I.1.1.Standartizēto informatīvo zīmju (ozollapu) izvietošana

Pasākuma apraksts

Dabas parka „Dridža ezers” ārējās robežas iezīmējamās dabā, izmantojot standartizētās informācijas zīmes ar ozollapas attēlu. Vietas informatīvo zīmju izvietošanai noteiktas, ņemot vērā teritorijas topogrāfiju un ceļu esamību. Izvietojot zīmes dabā, iespējama korekcija, izvēloties piemērotāko vietu no pārredzamības perspektīvas.

Pasākuma nepieciešamības pamatojums.

Pasākums nepieciešams, lai iezīmētu dabā dabas parka robežas.

Ieteikumi monitoringa veikšanai.

Reizi gadā pārbaudīt informācijas zīmju stāvokli, lai nepieciešamības gadījumā veiktu zīmju atjaunošanu.

I.1.2. Stendu ar informāciju par dabas parku izvietošana sabiedrībai pieejamās vietās.

Pasākuma apraksts.

Sabiedrības informēšanai par dabas parku „Dridža ezers” un tā vērtībām, aizsardzības režīmu izvietojami 3 stacionāri stendi. To izvietošanas vietas ir atpūtas un sporta komplekss „Sauleskalns”, ceļu Kazinci - Skaista un Skaista - Grundāni krustojums, ceļmala Krāslavas pagastā (skat. pielikumu Nr.4.2.). Stendu noformējums atbilstoši ĪADT vienotā stila rokasgrāmatā noteiktajiem kritērijiem. Uz stenda atspoguļojama informācija par nozīmīgākajām dabas vērtībām un to saglabāšanai nepieciešamajiem nosacījumiem, teritorijas aizsardzības režīmu.

Pasākuma nepieciešamības pamatojums.

Pasākums ir nepieciešams, lai teritorijas apmeklētājiem sniegtu nepieciešamo informāciju par teritorijas statusu, tās vērtībām, informētu par ierobežojumiem rekreatīvo resursu izmantošanā, kā arī aizliegtajām darbībām.

Ieteikumi monitoringa veikšanai

Reizi gadā pārbaudīt informācijas standu stāvokli, lai nepieciešamības gadījumā veiktu bojāto standu atjaunošanu.

I.1.3. Informatīvi – izglītojoša materiāla sagatavošana un izdošana par dabas parku „Dridža ezers”.

Pasākuma apraksts .

Dabas aizsardzības plāna saīsinātā versija atspoguļojama informatīvā bukletā, ko vēlams iespiest tirāžā vismaz 1000 eksemplāros.

Pasākuma nepieciešamības pamatojums.

Pasākums nepieciešams, lai informētu zemes īpašniekus, apmeklētājus par dabas parka vērtībām, nodrošinātu teritorijas apmeklētājus ar nepieciešamo informatīvo materiālu.

I.2. Organizēti semināri vietējiem iedzīvotājiem par teritorijas dabas vērtībām.

I.2.1. Sikspārņu aizsardzībai veltītas informatīvas kampaņas/semināra organizēšana.

Pasākuma apraksts.

Publikācija rajona avīzē par sikspārņu pētījumiem dabas parka teritorijā un nepieciešamajiem to aizsardzības pasākumiem.

Organizēts seminārs, pieaicinot attiecīgās nozares ekspertus, un sniegta informācija par sikspārņu pētījumiem dabas parkā „Dridža ezers” un nepieciešamajiem aizsardzības pasākumiem.

Informācija par sikspārņu aizsardzību tiek sniegta arī vietējās skolās dabas mācības un bioloģijas nodarbībās.

Pasākuma nepieciešamības pamatojums

Pasākums nepieciešams, lai informētu zemes īpašniekus par teritorijas vērtībām, un nodrošinātu sikspārņu sugu aizsardzību, veicot ziemošanas un vasaras mītņu apsaimniekošanu.

I.2.2. Dabas parkā „Dridža ezers” konstatēto dabas vērtību aizsardzībai veltīta informatīva semināra organizēšana.

Pasākuma apraksts.

Organizēts seminārs, pieaicinot attiecīgās nozares ekspertus, un sniegta informācija par teritorijā veiktajiem dabas vērtību pētījumiem un nepieciešamajiem aizsardzības pasākumiem.

Pasākuma nepieciešamības pamatojums

Ilgstoša veiksmīga dabas aizsardzība nav iespējama bez sabiedrības iesaistīšanas. Pasākums nepieciešams, lai informētu zemes īpašniekus par teritorijas vērtībām, un nodrošinātu to aizsardzību. Galvenais uzdevums ir veicināt sabiedrības pozitīvu attieksmi pret dabas aizsardzību, ļaut sabiedrībai piedalīties, būt aktīviem. Bez ieinteresētas sabiedrības neviena aktivitāte nesniegs gaidīto rezultātu.

3.2.3. L: Teritorijas labiekārtošana.

L.1. Pilnveidota tūrisma un atpūtas infrastruktūra, nodrošinot dabas, ainavisko un kultūrvēsturisko vērtību saglabāšanu.

L.1.1. Dabas parka robežceļu, kā ainaviski nozīmīgu ceļu un citu ainaviski nozīmīgu ceļu renovācija.

Pasākuma apraksts.

Veikt dabas parka robežceļu - ceļu, kuri iezīmē dabas parka robežu dabā un citu ainaviski nozīmīgu ceļu renovāciju (skat. 4.1.pielikumā), ***uzlabojot to segumu, regulāri tos greiderējot, uzturot kārtībā un nepieļaujot ceļa uzbēruma nogāžu aizaugšanu ar krūmiem.***
Pasākuma nepieciešamības pamatojums.

Ceļiem ir liela nozīme dabas parka, kura galvenā vērtība ir tā daudzveidīgā ainava, savdabības uztveršanā un atklāšanā, jo absolūtais cilvēku vairums vizuālos iespaidus par ainavu var iegūt pārvietojoties pa ceļiem (mašīnā, zirga pajūgā, kājām, ar velosipēdu, ...). No ceļa vizuāli uztveramā ainava ir teritorijas vizītkarte. Kā arī ceļu uzlabošana nepieciešama, lai nodrošinātu parka apmeklētāju nokļūšanu līdz apskatāmajiem objektiem un līdz ar to neradītu jaunu taku un ceļu stihisku veidošanos. *Ceļu kvalitāte ir kā priekšnosacījums dabas parka teritorijas sekmīgai iekļaušanai izzinīšanā tūrisma apriņķī.*

L.1.2.Velomaršruta izveide pa dabas parka robežceļu.

Pasākuma apraksts.

Izveidot velomaršrutu pa dabas parka robežceļiem un citiem ainaviski nozīmīgiem ceļu posmiem (skat.4.1. pielikumā *velotūrisma maršrutu*) ***ar virzienu norādēm*** (iezīmēšana dabā) ***un maršruta kartoshēmām uz stendiem maršruta sākumā un vidusposmā*** (punkts nr.1 un nr.7). Velomaršruts sākas no dabas parka galējās ZR robežas, Sauleskalns – Soleimi – Škutāni – Traptiški – Bebrīši – Orupi – Pārpuci – Dricmuiža – Pizāni – Vidaki – Skrebeļi – Sauleskalns. Maršrutā raksturīgākie pieturpunkti:

1.Sauleskalns, kā augstākais dabas parka reljefa pacēluma punkts, ar tālu skatu perspektīvu (punkts nr.1)

3.2.1.attēls. Skats no Sauleskalna.

2.Savdabīgs, skaists skats no ceļa uz Dubiņa, Sauleskalna un Dridža ezeru virkni.(punkts nr.2)

3.2.2.attēls Skats uz ezeru virkni.

3.Ceļa posms starp Ārdavas ezera D piekrasti (punkts nr. 3), Ota ezera lēzeno Z piekrasti. Ceļa otrajā pusē redzams valsts nozīmes kultūrvēstures piemineklis Škutānu senkapi (Turku kapi, Kara kapi) (punkts nr.4)

4.Nozīmīgu panorāmas skatu ceļa posms.(punkti nr. 5. un nr. 6.)

3.2.3.attēli. Nozīmīgas skatu panorāmas

5.Nozīmīga skatu līnija. (punkts nr.8). Ceļa malā redzams vietējās nozīmes kultūras piemineklis –Kulinišķu senkapi (punkts nr. 7)

3.2.4.attēls. Skatu līnija uz Dridža ezeru

6..Atpūtas bāze „Dridži”. Piedāvā atpūtu kempinga mājiņās, izbraukumu ar plostu (punkts nr. 9)

3.2.5.attēls. Atpūtas bāze „Dridži”, skats uz Dridža ezeru.

7.Panorāmas skatu ceļa posms(punkti nr.10. un 11.)

3.2.6..attēli Skatu panorāmas.

8.Grundānu pilskalns ar apmetni (punkts nr. 12)

3.2.7.attēls. Grundānu pilskalns.

9.Orupu kapi, savdabīgs akmeņu krāvējs, nožogojums(punkts nr. 13.)

3.2.8.attēls. Orupu kapi.

9. Čenčupu senkapi (Kara kalns) (punkts kartē nr.14)

10. Atpūtas mājas saimniecībā „Skaistkalni” (punkts nr.15.) Piedāvā atpūtu pie Dridža ezera – izbraucienus ar laivu.

3.2.9.attēls. Atpūtas māja „Skaistkalni”.

Velomaršruta turpinājumam dabas parka R daļā raksturīga daudzveidīga mozaīkveida ainava.

Pasākuma nepieciešamības pamatojums.

Velomaršruta izveide pa dabas parka robežceļu ir nozīmīga, jo apmeklētājiem ļaus iepazīt un izziņāt vienu no galvenajām dabas parka dabas vērtībām – ainavu. Pārvietojoties pa velomaršrutu, vizuālās uztveres jeb saskatāmā josla („ainavas koridors”) pārsvarā *sakrīt ar nozīmīgām skatu līnijām un panorāmas skatiem*. Velomaršruts ļauj paaugstināt dabas parka atpazīstamību, pieejamību un īstenot apmeklētāju izglītojošo un izzinošo funkciju.

Tiks pilnveidota tūrisma infrastruktūra, organizēta tūristu plūsma, saglabātas servitūta ceļu funkcijas. Izstrādāto velotūrisma maršrutu turpmāk varēs papildināt ar dabas izziņas takām, apskates vietām un objektiem.

L.1.3. Ūdenstūrisma maršruta izveide Dridža ezerā.

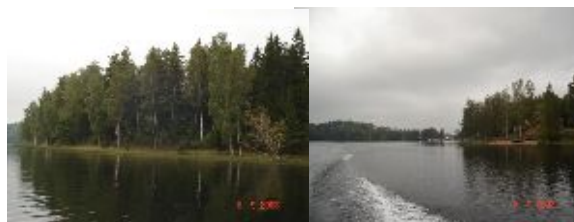
Pasākuma apraksts.

Izveidot ūdenstūrisma maršrutu pa Dridža ezera vidusdaļu (dziļāko Dridža ezera daļu), kura galvenais apskates objekts „ainava”(skat. 4.1.pielikumā ūdenstūrisma maršrutu). Maršrutam izveidot kartoshēmu, kurā uzrādīts pārvietošanās virziens un apskates objekti.

Dridža ezera piekrastē paredzēts ierīkot divas laivu nolaišanas vietas Kombuļu un Skaistas pagastu teritorijās (skat. 4.1. pielikumu „Apsaimniekošanas pasākumi”).

Ūdensmaršrutā galvenie apskates objekti un pieturas punkti:

1. Sporta un atpūtas komplekss „Sauleskalns”, Dridža ezera galējais R punkts (Sorkanais rogs) – maršruta sākums (punkts a)

3.2.10.attēli. Dridža ezera R galējais punkts.

2. Bernātu sala – lielākā Dridža ezera sala. (punkts b). Nozīmīgi panorāmas skati un skatu līnijas.

3.2.11.attēls Bernātu sala.

3. Izcilas panorāmas, virzoties pa Dridža ezeru uz A.(punkts c).

3.2.12.attēli

4. Dridža ezera galējais A gals, ezera pamatkrasta nogāžu meži (punkts d) vizuāli veidojas kā šauri koridori ar viļņveida formām sānu malās, kuri apauguši ar daudzveidīgu veģetāciju. un ir augstvērtīgas vizuālas ainavas.

3.2.13.attēli. Dridža ezera galējais A gals.

5. Dridža ezera salas, nozīmīgas skatu perspektīvas (punkts e).

3.2.14.attēls. Dridža ezera salas.

Pasākuma nepieciešamības pamatojums.

Ūdenstūrisma maršruts pa Dridža ezeru, savstarpēji to saistot ar velotūrisma maršrutu, ļaus paaugstināt dabas parka atpazīstamību, pieejamību un īstenos apmeklētāju izglītojošo un izzinošo funkciju. Galvenās dabas parka vērtības ir saldūdens biotopi un ainava. Izveidojot ūdenstūrisma maršrutu pa Dridža ezeru, apskatei tiek piedāvātas minētās dabas parka vērtības.

Tiks pilnveidota tūrisma infrastruktūra, organizēta tūristu plūsma, nodrošināta parka teritorijas pieejamība.

L.1.4. Skatu vietas izveide.

Pasākuma apraksts.

Ierīko skatu vietu ceļu Kazinci - Skaista un Skaista - Grundāni krustojumā (skat. 4.1.pielikumu). Projektēšanas gaitā piesaista ekspertus, kuri nosaka optimālās skatu vietas atrašanās vietu un augstumu.

Pasākuma nepieciešamības pamatojums.

Ceļu Kazinci - Skaista un Skaista - Grundāni krustojumā paveras nozīmīgs panorāmas skats un redzamas nozīmīgas skatu līnijas. Ainava ir unikāla. Pa ceļu plānots velomaršruts. Skatu vietas izveide būs nozīmīga, jo palīdzēs uztvert un iezīmēt „ainaviskā” dabas parka galveno vērtību - *Dridža ezeru* un daudzveidīgo *ainavu ap to*.

L.1.5. Skatu torņa būvniecība un tūrisma takas izveide Sauleskalnā.

Pasākuma apraksts.

Būvē skatu torni augstākajā dabas parka reljefa punktā Sauleskalnā. Skatu torņa projektēšanas gaitā piesaista ekspertus, kuri nosaka optimālo skatu torņa novietojuma vietu un skatu torņa augstumu. **Pieklūšana skatu tornim notiek pārvietojoties pa tūrisma taku, kas izveidota pa Sauleskalna nogāzi.** Tūrisma taka izveidota atbilstoši ĪADT vienotā stila rokasgrāmatā noteiktajiem kritērijiem.

Pasākuma nepieciešamības pamatojums.

No Sauleskalna paveras nozīmīgs panorāmas skats un redzamas nozīmīgas skatu līnijas. Ainava ir unikāla. Skatu tornis būs kā priekšnosacījums, lai baudītu skatu panorāmas ne tikai uz dabas parka ezeriem, bet arī uz pārējo Latgales augstienes ezeraini. Minētajā vietā vēsturiski jau bijis skatu tornis. Patreiz Sauleskalna teritorijā darbojas Atpūtas un sporta komplekss „Sauleskalns”, kura apmeklējums ir paredzēts lielākam skaitam atpūtnieku nekā pārējās dabas parka teritorijā esošajās atpūtas vietās. Līdz ar to skatu tornis būs nozīmīgs objekts apmeklētāju piesaistei un teritorijas atpazīstamībai. Lai organizētu tūristu plūsmu uz skatu torni, nepieciešams izveidot tūrisma taku pa Sauleskalna nogāzi. Takas ierīkošana novērstu nekontrolētu pārvietošanos pa paugura nogāzi un pasargātu to no erozijas un nomīdīšanas draudiem.

L.1.6.Dabas parka kultūras pieminekļu iezīmēšana dabā.

Pasākuma apraksts.

Dabas parka teritorijā un tā tiešā tuvumā esošo kultūras pieminekļu iezīmēšana dabā ar informatīvajām zīmēm (Starptautiskajā sistēmā (UNESCO) pieņemtās kultūras pieminekļu zīmes, norādot arī kultūras pieminekļa nosaukumu). Izvietojot zīmes dabā, iespējama korekcija, izvēloties piemērotāko vietu no pārredzamības perspektīvas tā, lai netraucētu aplūkot kultūras pieminekļa panorāmu.

Pasākuma nepieciešamības pamatojums.

Teritorijā esošā kultūras mantojuma apzināšana un popularizēšana.

Tūrisma attīstības veicināšana.

3.2.4. A: Teritorijas administrēšana.

A.1.Izveidots parka administrēšanas modelis, veicinot sadarbību starp zemes īpašniekiem, pašvaldību un valsts institūcijām dabas parka apsaimniekošanā.

A.1.1.Dabas parka administrācijas izveides modeļa izpēte un administrācijas/pārvaldes izveide.

Pasākuma apraksts.

Jāveic dabas parka teritorijas iespējamā administrēšanas modeļa izpēte. Sekojoši - ieinteresētās puses vienojas par piemērotāko dabas parka administrēšanas modeli.

Pēc pieņemamākā modeļa izvēles, būtu jāizveido dabas parka administrācija/pārvalde .

Pasākuma nepieciešamības pamatojums.

Lai sekmīgi realizētu dabas parka „Dridža ezers” teritorijas apsaimniekošanu, veicinātu teritorijas apsaimniekošanai nepieciešamo finansu līdzekļu piesaisti, ir nepieciešams izveidot dabas parka administrāciju/pārvaldi.

Ieteikumi monitoringa veikšanai.

Monitorings tiek realizēts, veicot citu šajā DA plānā noteikto pasākumu izpildes efektivitātes novērtējumu.

A.2. Nodrošināta teritorijas ilgtspējīga attīstība.

A.2.1. Ainavas ekoloģiskā plāna izstrāde.

Pasākuma apraksts.

Tiek inventarizēta, vērtēta, strukturēta un kartēta dabas parka ainava. Tiek plānotas skatu punktu un vietu perspektīvas, noteikti to apsaimniekošanas principi un pasākumi, analizēti ainavu ietekmējošie faktori . Tiek izstrādāts dabas parka ainavas zonējums.

Pasākuma nepieciešamības pamatojums.

Dabas parka *ainavas aizsardzībai un apsaimniekošanai* ir prioritārā vērtība, līdztekus saldūdens biotopu aizsardzībai un apsaimniekošanai, teritorijas aizsardzībā un attīstībā. Ainas perspektīvā plānojuma izstrāde būs kā priekšnosacījums dabas parka ainavas aizsardzībai un kā pamats dabas parka teritorijas apbūves plānošanā.

A.2.2.Dabas parka tūrisma attīstības plāna izstrāde.

Pasākuma apraksts

Tūrisma plānošanai dabas parka teritorijā un tās apkārtnē nepieciešams padziļināts pētījums, kurā tiktu ņemti vērā sociāli ekonomiskie apstākļi, dabas apstākļi un dabas aizsardzības intereses. Tūrisma attīstības plānā jāiekļauj: dabas parka teritorijā esošā tūrisma patreizējās situācijas aprakstu, analīzi, vērtējumu un jāizstrādā tūrisma attīstības plāns, nosakot prioritārās un pakārtotās darbības, tūrisma attīstības vadlīnijas. Sevišķu vērību veltot pašvaldību un netradicionālās lauksaimniecības lomai tūrisma attīstībā, kā arī zemes īpašnieku, kuru nodarbošanās veids ir tūrisms, iespējamai savstarpējai sadarbībai.

Pasākuma nepieciešamības pamatojums.

Pagaidām atpūtas un tūrisma iespējas dabas parkā ir apzinātas nepietiekami. Dabas parka zemes īpašnieku aktivitātes tūrisma sfērā ir savrupas, nesaistītas viena ar otru, tādēļ teritorijai jāizstrādā vienots tūrisma attīstības plāns kontekstā ar blakusesošo teritoriju, reģiona interesēm un attīstības perspektīvām.

A.2.3. Dridža ezera dabas parka zonas iezīmēšana dabā (boju uzstādīšana Dridža ezerā).

Pasākuma apraksts.

Tiek uzstādītas 20 bojas Dridža ezerā, lai iezīmētu dabas parka zonas robežu ezerā.

Pasākuma nepieciešamības pamatojums.

Dabas parka zonas iezīmēšana Dridža ezerā ir būtiska ezera rekreatīvajā izmantošanā, jo ezera dabas parka zonā un dabas lieguma zonā ir atšķirīga motorizēto ūdens transportlīdzekļu izmantošanas iespējamība. Boju uzstādīšana ezerā iezīmēs vizuāli pamanāmu robežu starp diviem atšķirīgiem ezera apsaimniekošanas režīmiem.

3.2.5. M: Monitorings.

M.1. Nodrošināts dabas parka aizsargājamo sugu populāciju un biotopu monitorings.

M.1.1. Sugu un biotopu monitorings saskaņā ar Valsts monitoringa programmu.

Pasākuma apraksts.

I variants.

Dabas parka „Dridža ezers” sugu un biotopu monitoringa veikšana saskaņā ar Valsts bioloģiskās daudzveidības Monitoringa programmu.

Dabas parka “Dridža ezers” monitorings paredzēts Valsts bioloģiskās daudzveidības Monitoringa programmas ietvaros. Valsts monitoringa programmā paredzēts visu Latvijas Natura 2000 vietu, tai skaitā dabas parka “Dridža ezers”, monitorings, lai nodrošinātu Eiropā aizsargājamām sugām un biotopiem labvēlīgu aizsardzības statusu. Katrā Natura 2000 vietā monitoringu veic reizi sešos gados.

Saskaņā ar Valsts monitoringa programmas 3. pielikumu (*Bioloģiskās daudzveidības monitoringa daļas detāls apraksts*), monitorings jāveic Dridža ezera saldūdens biotopam.

M.1.1.1. tabula. Ezeru biotopu un sugu novērojumu tīkls.

Nr	Novērojumu stacija (ezers)	Ezera trofija	Biotops (Natura kods), suga	Ģeogrāfiskās koordinātes	Potenciālais izpildītājs
1.	Dridzis *	Mezotrofs	3140, 3150	27.282150 55.975331	LU BI, LVA, LZPI

M.1.1.2. tabula Ezeru biotopu un sugu novērojumu programma.

N r.	Novērojumu stacija	Stacijas tips / stacijas nosaukums	Parametri**
1.	Dridzis*	kompleksa / Kombuļi	Visi parametri (skat. tabulā 1.1.3.)

M.1.1.3. tabula. Ezeru biotopu un sugu monitoringa metodes.

Parametrs	Metode	Princips
Ezeru veģetācija	Transektes metode	Tiešie novērojumi, augu sugu uzskaites.
Floristiskais sastāvs	Projektīvais segums, izplatība	Tiešie novērojumi.
Zivis	Water analysis – sampling of fish with electricity CEN/TC 230 /WG2/ TG 4 N XX	Zivju sugu noteikšana, mērīšana svēršana, skaitīšana, vecuma noteikšana.
Abinieki, rūpuļi	Tiešie novērojumi	Sugu noteikšana, populācijas lieluma novērtēšana.
Spāres, ūdensvaboles	Tiešie novērojumi	Sugu noteikšana, populācijas lieluma novērtēšana.
Vēži	Krītiņi (metodika vēl jāpilnveido)	Sugu sastāva, vecuma, populācijas struktūras noteikšana, mērīšana, svēršana.

II variants.

Vērtējot Dridža ezeru un tā sateces baseinu kā īpaši aizsargājamo dabas teritoriju un pamatojoties uz iepriekš veikto pētījumu pieredzi, **Dr.biol., profesors Artūrs Škute savā atzinumā rekomendē sekojošus kvalitātes elementus un to monitoringa biežumu Dridža un Dubiņa ezeriem**, saskaņā ar EK Ūdens direktīvas (DIRECTIVE 2000/60/EC) prasībām (skat. 1.1.4. tabulu). Īpaša uzmanība jāpievērš sateces baseina struktūras saglabāšanai un ūdens līmenim Dridža ezerā.

M.1.1.4. tabula. Monitoringa parametru un periodiskuma priekšlikumi.

Kvalitātes elementi	Parametri	Periodiskums
Bioloģiskie		
Fitoplanktons	sugu skaits, biomasa, ziedēšana, indikatorsugas, toksiskas zilaļģes	4 reizes gadā
Zooplanktons	sugu skaits, biomasa, indikatorsugas, daudzveidības indeksi	4 reizes gadā
Makrofīti	sugu skaits, fitocenozes raksturojums, indikatorsugas, virsūdens un zemūdens aizauguma pakāpe	1 reizi 4 gados
Bentoss	sugu skaits un daudzveidība profundālē un litorālē, indikatorsugas	1 reizi 4 gados
Ihtiofauna	sugu skaits, biomasa, daudzveidības indekss, aizsargājamās sugas	1 reizi 4 gados

Kvalitātes elementi	Parametri	Periodiskums
Hidromorfoloģiskie		
Morfometriskie	garums, platums, krasta līnijas garums u.c.	1 reizi 7 gados
Hidroloģiskie	ūdens balance	1 reizi 7 gados
Fizikāli ķīmiskie		
Temperatūra	temperatūra visā ūdens slānī ar 1 m intervālu	4 reizes gadā
Izšķīdušais skābeklis	izšķīdušais skābeklis visā ūdens slānī ar 1 m intervālu	4 reizes gadā
Fosfors	kopējais un minerālais (ortofosfāti) mg/m ³	4 reizes gadā
Slāpekļi	kopējais un mineralais (-NO ₃ , -NO ₂ , -NH ₄) mg/l	4 reizes gadā
Skābums	pH	4 reizes gadā
Hlorofils-a	mg/l	4 reizes gadā

III variants.

LVĢMA veic prioritāro zivju ūdeņu monitoringu atbilstoši MK noteikumu Nr. 118 “Noteikumi par virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāti” 3.pielikuma (Ūdens kvalitātes normatīvi prioritārajiem zivju ūdeņiem) prasībām.

Atbilstoši MK noteikumu Nr. 118 “Noteikumi par virszemes un pazemes ūdeņu kvalitāti” (2.¹ pielikuma 2.tabula) prasībām, Dridža ezera ūdeņi noteikti kā prioritārie lašveidīgo zivju ūdeņi*.

(* Prioritārie zivju ūdeņi ir saldūdeņi, kuros nepieciešams veikt ūdens aizsardzības vai ūdens kvalitātes uzlabošanas pasākumus, lai nodrošinātu zivju populācijai labvēlīgus dzīves apstākļus. Prioritārie zivju ūdeņi noteikti augstākminēto noteikumu 2.¹ pielikumā. Lašveidīgo zivju ūdeņi - ūdeņi, kuros dzīvo vai kuros iespējams nodrošināt lašu (*Salmo salar*), taimiņu un straute foreļu (*Salmo trutta*), alatu (*Thymallus thymallus*) un sīgu (*Coregonus*) eksistenci. Lai kontrolētu prioritāro zivju ūdeņu kvalitātes atbilstību normatīvo aktu prasībām, ir noteikti valsts monitoringa parametri, kā arī LVĢMA nosaka konkrētas paraugu ņemšanas vietas prioritāro zivju ūdeņu monitoringam).

Pasākuma nepieciešamības pamatojums

Pasākums nepieciešams, lai sekotu teritorijas dabas aizsardzības vērtību stāvokļa pārmaiņām – tās novērotu un novērtētu.

M.1.2. Lapkoku praulgrauža mikropopulāciju dinamika un ietekmējošo faktoru monitorings.

Pasākuma apraksts

Tiek novērtētas dabas parkā konstatētās Lapkoku praulgrauža mikropopulācijas, ja nepieciešams noteikti papildus apsaimniekošanas pasākumi.

Pasākuma nepieciešamības pamatojums.

Kopējā tendence Latvijā un Eiropā norāda uz Lapkoku praulgrauža populāciju samazināšanos. Dabas parkā Dridža ezers ir konstatētas 2 mikropopulācijas. Mazās

populācijas parasti ir jutīgas un tām ir lielāki izžušanas draudi ģenētiskas daudzveidības zuduma, citu dabisko un antropogēnu faktoru ietekmē vai nejaušību dēļ.

Monitorings ļautu objektīvi sekot sugas skaita izmaiņām, ja nepieciešams, būtu jāveic mikrobiotopu saglabāšanas pasākumi, tādējādi tiktu nodrošināta sugas mikropopulāciju ilgstoša saglabāšana dabas parkā, nepieļaujot situācijas pasliktināšanos.

M.2. Tiek apzinātas teritorijas dabas, kultūrvēsturiskās un sociālekonomiskās vērtības, lai nepieciešamības gadījumā varētu veikt atbilstošas korekcijas apsaimniekošanas pasākumos un dabas aizsardzības plāna pārskatīšanas procesā.

M.2.1. Novērtēt dabas aizsardzības plānā paredzēto apsaimniekošanas pasākumu rezultātus.

Pasākuma apraksts.

Būtu vēlams veikt dabas aizsardzības plānā ierosināto apsaimniekošanas pasākumu (pasākumi Nr. B.1.1., B.1.3., B.2.1., B.4.1., B.6.2., B.7.1., B.8.1., L.1.1.) ieviešanas rezultātu monitoringu.

Pasākuma nepieciešamības pamatojums

Novērtēšanas rezultāti var dot vērtīgu informāciju par apsaimniekošanas pasākumu lietderību, teritorijas attīstības tendencēm utt. Iespējams, ka kāds no piedāvātajiem pasākumiem nedod vajadzīgo efektivitāti, tad tas būtu jāpārtrauc, vai gluži pretēji, kāds no pasākumiem būtu jāatkārto.

4. PRIEKŠLIKUMI PAR NEPIECIEŠAMAJIEM GROZĪJUMIEM PAŠVALDĪBU TERITORIJAS PLĀNOJUMOS.

Krāslavas rajona Kombuļu pagasta teritoriālplānojumā, kurš izstrādāts 2007. – 2019.gadam, nepieciešams būtu veikt sekojošus grozījumus:

- ***teritoriālplānojumā nepieciešams iekļaut apstiprināto individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu prasības par dabas lieguma zonas noteikšanu*** dabas parka teritorijā 50 m attālumā no Dridža ezera krasta līnijas, Dridža ezera pamatkrasta stāvājās nogāzēs un Dridža ezera ZR daļā, aizliedzot jebkāda veida jaunu apbūvi un zemes transformāciju, ierobežojot mežsaimniecisko darbību (skat. 5. nodaļu un 4.2.pielikumu).
- iekļaut dabas parkā „Dridža ezers” paredzētos apsaimniekošanas pasākumus, atbilstoši DA plāna 4.1. pielikumam „Dabas parka „Dridža ezers” apsaimniekošanas pasākumi”.

5. PRIEKŠLIKUMI AIZSARGĀJAMĀS TERITORIJAS INDIVIDUĀLO AIZSARDZĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOTEIKUMU PROJEKTAM UN TERITORIJAS FUNKCIONĀLAJAM ZONĒJUMAM.

Individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu projekts sagatavots saskaņā ar likuma „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” (02.03.1993.) 17. pantu.

Ministru kabineta noteikumu Nr. 415 „Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” vispārīgās prasības, kuras:

- **nav** teritorijai **saistošas, ir svītrotas**;
- **ir aizstātas** ar teritorijai specifiskajām, nozīmīgajām prasībām, **iezīmētas zilā krāsā**;
- ir teritorijai **saistošas, svītrotas un pārnestas citā daļā, iezīmējot zilā krāsā**.

Nepieciešamību izstrādāt teritorijas funkcionālo zonējumu noteica dabas vērtību un to ietekmējošo faktoru analīze.

Dabas parka „Dridža ezers” dabas lieguma zona.

Lieguma zonas noteikšana tika veikta pamatojoties uz sekojošu faktoru analīzi:

- Dridža ezera pamatkrasta robeža;
- vērtīgo biotopu sastopamība;
- kopējā antropogēnā slodze uz Dridža ezeru (skat. 3.11. pielikumu);
- patreizējie zemes izmantošanas veidi;
- iespējamie riski mainot zemes izmantošanas veidu.

Dabas parka „Dridža ezers” lieguma zona tika noteikta ar mērķi:

- **nodrošināt Dridža ezera**, kā ES nozīmes īpaši aizsargājamā, dabīgi eitrofa ezera ar iegrimušo ūdensaugu un peldaugu augāju, **biotopa etalonstāvokli**;
- **saglabāt** vizuāli augstvērtīgu **ainavu**;
- **saglabāt** Dridža ezera **pamatkrasta ekosistēmu**;
- **saglabāt dzīves vidi** īpaši aizsargājamām putnu, bezmugurkaulnieku, zīdītāju **sugām**.

Dabas lieguma zona noteikta 50 m joslā gar Dridža ezera krasta līniju, un tajā ietilpst:

a) Dridža ezera pamatkrasts:

- **erozijas riska teritorijas** Dridža ezera **pamatkrasta nogāzēs** (pēc fakta dabā un ekspertu priekšlikumiem, nosakot platāku par 50 m dabas lieguma zonu erozijas riska apdraudētākajās vietās, skat. 4.3.. pielikumu. un 1.3.2.8. attēlu);
- ezera **lēzenais pamatkrasts**.

b) Dridža ezera saldūdens biotopa teritorija, izņemot Dridža ezera ZR daļu (vietējais nosaukums Dridža kāja), un Dridža ezera salas.

Dabas parka “Dridža ezers” dabas parka zona.

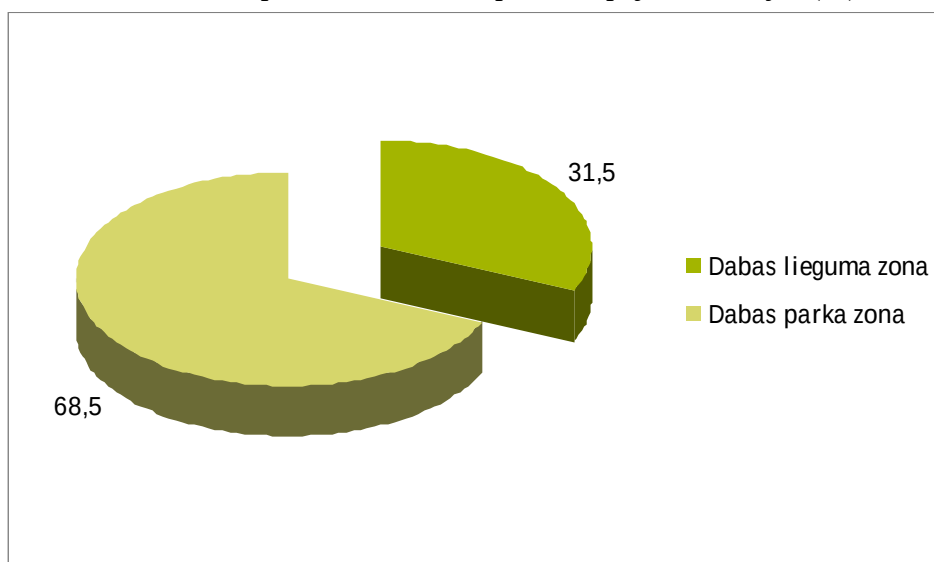
*Dabas parka „Dridža ezers” dabas parka zona tika noteikta ar mērķi saglabāt Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamās dabas teritorijas (*Natura 2000*) – dabas parka “Dridža ezers” – bioloģisko un ainavisko vērtību, kā arī lai nodrošinātu publiskā ezera rekreatīvās funkcijas izpildi.*

Dabas parka zona Dridža ezera ZR daļā izveidota, lai saglabātu un rastu iespēju turpmāk attīstīt jau no 20.gs. 70.gadiem pastāvošo galveno teritorijas izmantošanas veidu – rekreāciju, neradot draudus īpaši aizsargājamo sugu pastāvēšanai.

Šajā DA plānā tiek sniegti priekšlikumi vēlamajam dabas parka robežas labojumam (robežu nosakot 50m attālumā no krasta līnijas, skat. 4.1.pielikumu). Robežu labojums būtu jāveic ar nolūku ierobežot saimnieciskās darbības (biogēno vielu noplūde, būvniecība, mežizstrāde) ietekmi uz Dridža ezera saldūdens biotopu.

Dabas parkā „Dridža ezers” plānotās lieguma zonas platība ir 828.63.6 ha, kas ir 31.5% no dabas parka kopplatības, dabas parka zonas platība ir 1798.37 ha, kas ir 68.5% no dabas parka kopplatības.

5.1. attēls. Funkcionālo zonu īpatsvars no dabas parka kopējās teritorijas (%).

Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu projekts.

I. Vispārīgie jautājumi.

1. Noteikumi nosaka īpaši aizsargājamo dabas teritoriju (turpmāk — aizsargājamās teritorijas) vispārējo īpaši aizsargājamās dabas teritorijas dabas parka Dridža ezers (turpmāk aizsargājamā teritorija) individuālo aizsardzības un izmantošanas kārtību, tajā skaitā pieļaujamos un aizliegtos darbības veidus aizsargājamās teritorijās aizsargājamā teritorijā, kā arī aizsargājamo teritoriju aizsargājamās teritorijas apzīmēšanai dabā lietojamās speciālās informatīvās zīmes paraugu un tās lietošanas un izveidošanas kārtību.

2. Dabas parka teritorijā nav spēkā īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi. Noteikumi attiecas uz tām aizsargājamām teritorijām, kurām nav individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu. Aizsargājamās teritorijās ir spēkā citos normatīvajos aktos noteiktās vides aizsardzības prasības.

3. Aizsargājamās teritorijas aizsargājamo teritoriju dabā apzīmē ar speciālām informatīvām zīmēm, kuru paraugs un lietošanas kārtība noteikti šo noteikumu 1.pielikumā. Informatīvo zīmju izveidošanu (sagatavošanu) un izvietošanu (izvietošanas vietas norādītas 4.1.pielikumā) nodrošina aizsargājamās teritorijas administrācija vai, ja tādas nav, attiecīgā pašvaldība sadarbībā ar Dabas aizsardzības pārvaldi.

4. Dabas parks „Dridža ezers” izveidots, lai aizsargātu Latgales augstienes dienviddaļai raksturīgo pauguraiņu ainavu un ezeru, kas ir augstas kvalitātes eitrofs ezers ar iegrimušo ūdensaugu augāju un piekrastē dominējošo minerālgrunti.

5. Dabas parka „Dridža ezers” platība 2627 ha. Dabas parka funkcionālā zonējuma shēma un tā robežu apraksts ir noteikts šo noteikumu 4.2., 4.2.1. pielikumos.

6. Aizsargājamai teritorijai ir noteikta dabas lieguma funkcionālā zona (828.63 ha), lai nodrošinātu optimālu sugu, biotopu un ainavas aizsardzību atbilstoši teritorijas izveidošanas mērķiem.

4. Aizsargājamās teritorijās aizliegts: **II Vispārīgie aprobežojumi visā aizsargājamā teritorijā.**

~~4.1. ierīkot jaunus atkritumu poligonus un izgāztuves;~~

~~4.2. (svītrots ar MK 26.10.2004. noteikumiem nr.898);~~

~~4.3. bez attiecīgas atļaujas vai iepriekšējas rakstiskas saskaņošanas ar aizsargājamās teritorijas administrāciju vai, ja tādas nav, ar reģionālo vides pārvaldi;~~

~~4.3.1. veikt darbības, kas izraisa pazemes ūdeņu, gruntsūdeņu un virszemes ūdeņu līmeņa maiņu;~~

~~4.3.2. veikt arheoloģiskās izpētes darbus;~~

~~4.3.3. izsniegt zemes dzīļu izmantošanas atļauju (licenci).~~

5.— 7. Ja par vides aizsardzību atbildīgā valsts vai pašvaldības institūcija atbilstoši tās kompetencei, **kā arī ņemot vērā attiecīgās nozares ekspertu slēdzienus**, pieņem pārvaldes lēmumu, ka kādai darbībai ir vai var būt būtiska negatīva ietekme uz aizsargājamo teritoriju, tās ekosistēmām vai dabas procesiem tajā, vai darbība ir pretrunā ar aizsargājamās teritorijas izveidošanas un aizsardzības mērķiem un uzdevumiem, šo darbību veikt aizliegts.

~~6.~~ 8. Zemes īpašniekiem (lietotājiem) aizliegts savā īpašumā (lietojumā) ierobežot apmeklētāju pārvietošanos pa **servitūta ceļiem, takām, ūdenstilpēm**, kas ~~norādīti attiecīgās aizsargājamās teritorijas dabas aizsardzības plānā (turpmāk — dabas aizsardzības plāns) un kuri paredzēti dabas aizsardzības plānā~~ aizsargājamās teritorijas apskatei (**ūdenstūrisma maršruts un velomaršruts 4.1.pielikumā**).

7. 9. Jebkāda veida reklāma **aizsargājamā teritorijā** ~~dabas rezervātos, dabas liegumos, dabas parkos, kā arī nacionālo parku un biosfēras rezervātu dabas lieguma zonās~~ dabā izvietojama pēc saskaņošanas ar aizsargājamās teritorijas administrāciju vai, ja tādas nav, ar reģionālo vides pārvaldi.

~~(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar MK 26.10.2004. noteikumiem nr.898)~~

~~8.~~ 10. Informāciju par aizsargājamās teritorijas īpaši aizsargājamo sugu dzīvotnēm un īpaši aizsargājamiem biotopiem drīkst izplatīt tikai ar attiecīgās aizsargājamās teritorijas administrācijas vai, ja tādas nav, ar Dabas aizsardzības pārvaldes rakstisku atļauju.

11. Visā aizsargājamā teritorijā aizliegts:

11.1. ierīkot atkritumu poligonus un izgāztuves;

- 11.2. uzstādīt vēja elektrostacijas, izņemot mājsaimniecības vajadzībām, kuru darba rata diametrs nav lielāks par 7 metriem un augstākais punkts nepārsniedz 14 metru augstumu;
- 11.3. mainīt ezeru un ezeru salu krastu līnijas;
- 11.4. betonēt ezeru piekrastes joslu, izņemot laivu nolaišanas vietās, kuras paredzētas dabas aizsardzības plāna 4.1.pielikumā;
- 11.5. ierīkot jaunas derīgo izrakteņu ieguves vietas, izņemot pazemes ūdeņu ieguves vietas;
- 11.6. mainīt dabisko virszemes reljefa mezoformas (paugurus, ieplakas, vaļņus, ielesas), lokālās reljefa formas (mikroformas- nogāzes, virsotnes, plakumi) un zemūdens reljefu, izņemot, ja tas nepieciešams īpaši aizsargājamo sugu un biotopu aizsardzībai;
- 11.7. izvietot peldošas ēkas un būvēt ēkas uz pāļiem virszemes ūdensobjektos;
- 11.8. ezeru 100m aizsargjoslā infiltrēt gruntī vai novadīt dabas parka ezeros notekūdeņus no jaunbūvētajiem un rekonstruējamajiem objektiem;
- 11.9. novadīt notekūdeņus pa ūdensnotekām virszemes ūdeņos;
- 11.10. veikt darbības, kas izraisa aizsargājamā teritorijā esošo ezeru ūdens līmeņa maiņu;
- 11.11. pļaut virzienā no lauka malām uz centru;
- 11.12. dedzināt sauso zāli un niedres;
- 11.13. nobraukt no ceļiem un pārvietoties ar mehāniskajiem transportlīdzekļiem, mopēdiem, motorolleriem un pajūgiem pa meža un lauksaimniecības zemēm, ja tas nav saistīts ar šo teritoriju apsaimniekošanu vai uzraudzību vai valsts aizsardzības uzdevumu veikšanu;
- 11.14. kurināt ugunsķurkus ārpus īpaši norādītām vai speciāli ierīkotām vietām;
- 11.15. sadalīt zemes īpašumus zemes vienībās, kas mazākas par 10 hektāriem, tai skaitā dalot kopīpašumu, kā arī noteikt lietošanas tiesības kopīpašumam, ja jebkura kopīpašnieka lietošanā paliek mazāk par 10 hektāriem;
- 11.16. celt un ierīkot jaunus aizsprostus un citas ūdens regulēšanas ietaises, izņemot gadījumus, ja tas nepieciešams dabas aizsardzības plānā paredzēto biotopu atjaunošanas pasākumu veikšanai un rakstiski saskaņots ar aizsargājamās teritorijas administrāciju vai, ja tādas nav, ar reģionālo vides pārvaldi;
- 11.17. rīkot autosacensības, motosacensības, kā arī rallijus, treniņbraucienus un izmēģinājuma braucienus;
- 11.18. cirst ārpus meža zemes atsevišķi augošos platlapju kokus, kuru stumbra diametrs 1,30 m augstumā no sakņu kakla ir 0,5m, izņemot, ja koks ir bīstams un apdraud cilvēku dzīvību un saņemts attiecīgās nozares eksperta slēdziens.
- 11.19. meža zemēs:
 - 11.19.1. veikt mežsaimniecisko darbību laikā no 15.marta līdz 31.jūlijam, izņemot:
 - 11.19.1.1. meža ugunsdzēsības un ugunsdrošības pasākumus;
 - 11.19.1.2. meža atjaunošanu, izmantojot rokas darbarīkus, kuriem nav motora;
 - 11.19.1.3. bīstamo koku (koku, kas apdraud cilvēku dzīvību un veselību, tuvumā esošās ēkas vai infrastruktūras objektus) ciršanu un novākšanu, kokus atstājot mežaudzē;
 - 11.19.2. izvākt dobumainus, sausus stāvošus kokus, ja to kopējais skaits ir mazāks par 20 kokiem uz 1 ha. Koki jāsavāc visā to garumā, vispirms saglabājot resnākos kokus.

11.20. bez attiecīgas atļaujas vai iepriekšējas rakstiskas saskaņošanas ar aizsargājamās teritorijas administrāciju vai, ja tādas nav, ar Valsts vides dienesta reģionālo vides pārvaldi (turpmāk tekstā reģionālo vides pārvaldi):

11.20.1. veikt darbības, kas izraisa pazemes ūdeņu, gruntsūdeņu un virszemes ūdeņu līmeņa maiņu;

11.20.2. veikt arheoloģiskās izpētes darbus;

11.20.3. izsniegt zemes dzīļu izmantošanas atļauju (licenci) esošajās zemes dzīļu ieguves vietās (2.6.pielikums);

11.20.4. veikt ceļu (arī sliežu ceļu), inženierkomunikāciju un citu inženierbūvju restaurāciju, renovāciju vai rekonstrukciju;

11.20.5. ierīkot izziņas, atpūtas un tūrisma infrastruktūras objektus;

11.20.6. organizēt brīvā dabā publiskus pasākumus un ierīkot nometnes, kuros piedalās vairāk par 60 cilvēkiem, izņemot pasākumus un nometnes, kas tiek organizētas tam paredzētās un speciāli ierīkotās vietās;

11.20.7. nosusināt purvus, mežaudzes uz slapjām minerālaugsnēm un mežaudzes uz slapjām kūdras augsnēm;

11.20.8. ierīkot jaunas un paplašināt esošās iežogotās savvaļas dzīvnieku sugu brīvdabas audzētavas. Biotopu noganīšanai atļauts ierīkot aplokus, kuru nožogojums neierobežo savvaļas migrējošo dzīvnieku brīvu pārvietošanos;

11.20.9. būvēt elektronisko sakaru tīklu torņus.

~~V. Dabas liegumi~~ **III Dabas lieguma zona.**

~~16. 12.~~ Dabas lieguma zonā teritorijā aizliegts:

~~16.1. veikt jebkādas darbības, par kurām saskaņā ar šo noteikumu 5.punktu pieņemts lēmums, ka tām ir vai var būt:~~

~~16.1.1. būtiska negatīva ietekme uz dabiskajiem biotopiem, savvaļas dzīvnieku, augu un sēņu sugām un to dzīvotnēm vai savvaļas dzīvnieku populāciju vairošanos, atpūtu un barošanos, kā arī pulcēšanos migrācijas periodā;~~

~~16.1.2. negatīva ietekme uz īpaši aizsargājamiem biotopiem, īpaši aizsargājamām sugām un to dzīvotnēm;~~

~~16.2.12.1. pārvietoties ar ūdens motocikliem un motorjahtām, izņemot valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu pārvietošanos, pildot dienesta pienākumus; pārvietoties ar kuģošanas un citiem peldošiem līdzekļiem, kuru mehāniskā dzinēja vai motora jauda pārsniedz 3,7 kW, izņemot:~~

~~12.1.1. plostus, kuru braukšanas ātrums nepārsniedz 5 km stundā;~~

~~12.1.2. valsts un pašvaldību institūciju amatpersonas un glābēji, kuri pilda dienesta pienākumus, kā arī pilnvarotās personas, kuras veic vides normatīvo aktu ievērošanas kontroli, tajā skaitā zvejas kontroli.~~

~~12.2. pārvietoties ar ūdens motocikliem;~~

~~16.3.~~12.3. lietot ūdensputnu medībās šāviņus, kas satur svinu;

~~16.4. plaut virzienā no lauka malām uz centru;~~

~~16.5.~~12.4. veikt būvniecību un zemes transformāciju, izņemot ~~zemes transformāciju~~ (pēc rakstiskas saskaņošanas ar aizsargājamās teritorijas administrāciju vai ja tādas nav ar reģionālo vides pārvaldi;) ~~nacionālo parku dabas lieguma zonās un zemes transformāciju šo noteikumu 16.28.2.~~

12.4.1. zemes transformāciju šo noteikumu 11.20.4. apakšpunktā minēto darbību veikšanai;

12.4.2. zemes transformāciju teritorijas dabas tūrisma nepieciešamo labiekārtošanas pasākumu (izziņas takas, soli, ugunsкура vietas, kāpnes, skatu laukumi, laipas un tml. objekti) veikšanai;

12.4.3. peldvietu, laivu piestātņu ierīkošanu;

12.4.4. esošo ēku rekonstrukciju un renovāciju.

~~16.6. ierīkot purvos dzērveņu plantācijas;~~

~~16.7. nosusināt purvus;~~

~~16.8. dedzināt sauso zāli un niedres, izņemot gadījumus, ja tas nepieciešams dabas aizsardzības plānā paredzēto dabas apsaimniekošanas pasākumu veikšanai un rakstiski saskaņots ar aizsargājamās teritorijas administrāciju vai, ja tādas nav, ar reģionālo vides pārvaldi;~~

~~16.9.~~12.5. cirst kokus galvenajā cirtē (izņemot, ar aizsargājamās teritorijas administrāciju vai, ja tādas nav ar reģionālo vides pārvaldi saskaņotos ainavas aizsardzības plānā pieļautos ainavas veidošanas pasākumus) un rekonstruktīvajā cirtē;

~~12.6.~~16.10. cirst kokus kopšanas cirtē (izņemot slimību inficētos, kaitēkļu invadētos vai citādi bojātos kokus saskaņā ar šo noteikumu 12.15.3., 13.2.3. apakšpunkt~~iem~~ un citiem normatīvajiem aktiem un, ja ar reģionālo vides pārvaldi saskaņoto koku ciršanu, kas paredzēta ainavas aizsardzības plānā), ja valdaudzes vecums pārsniedz:

12.6.1.~~16.10.1.~~ priežu un ozolu audzēm – 60 gadus;

12.6.2.~~16.10.2.~~ egļu, bērzu, melnalkšņu, ošu un liepu audzēm – 50 gadus;

12.6.3.~~16.10.3.~~ apšu audzēm - 30 gadus;

~~16.11. no 15.aprīļa līdz 31.jūlijam veikt mežsaimniecisko darbību, izņemot meža ugunsdrošības pasākumus, meža atjaunošanu ar rokas darbarīkiem un bīstamo koku (koku, kas apdraud cilvēku dzīvību un veselību, tuvumā esošās ēkas vai infrastruktūras objektus) ciršanu un novākšanu;~~

~~16.12. atzarot augošus kokus mežaudzēs, izņemot koku atzarošanu skatu punktu ierīkošanai un uzturēšanai, kā arī satiksmes drošībai uz vispārējās lietošanas ceļiem;~~

~~16.13.~~12.7. cirst nokaltušus kokus un izvākt kritušus kokus, kritalas vai to daļas, kuru diametrs resnākajā vietā ir lielāks par 25 cm, izņemot bīstamo koku novākšanu;

12.8. dedzināt izcirstos kokus, zarus un krūmus;

~~16.14. nobraukt no ceļiem un pārvietoties ar mehāniskajiem transportlīdzekļiem, mopēdiem, motorolleriem, pajūgiem un zirgiem pa meža un lauksaimniecības zemēm, ja tas nav saistīts ar šo teritoriju apsaimniekošanu vai uzraudzību vai valsts aizsardzības uzdevumu veikšanu;~~

16.15. 12.9. ierīkot nometnes un celt teltis ārpus īpaši **tam paredzētām** ~~norādītām~~ vietām;

~~16.16. kurināt ugunsķurus ārpus īpaši norādītām vai speciāli ierīkotām vietām;~~

16.17. 12.10. rīkot autosacensības, motosacensības, ūdensmotosporta un ūdensslēpošanas sacensības, kā arī rallijus, treniņbraucienus un izmēģinājuma braucienus;

16.18. ierīkot savvaļas augu, sēņu un dzīvnieku, kā arī to produktu pārdošanas un iepirkšanas punktus;

16.19. izmantot speciālas vākšanas palīgierīces savvaļas ogu un sēņu lasīšanā;

16.20. uzstādīt vēja ģeneratorus;

~~16.21. pieļaut suņu atrašanos brīvā dabā bez pavadas un uzpurņa, izņemot medības un valsts robežas apsardzību regulējošajos normatīvajos aktos noteiktos gadījumus un kārtību;~~

16.22. iegūt derīgos izraktenus;

~~16.23. bojāt vai iznīcināt (arī uzarot vai kultivējot) palieņu, terašu un meža pļavas un lauces, izņemot medijamo dzīvnieku piebarošanas lauces;~~

16.24. sadalīt zemes īpašumus zemes vienībās, kas mazākas par 10 hektāriem;

16.25. 12.11. veikt darbības, kas izraisa augsnes eroziju;

16.26. ierīkot jaunas iežogotas savvaļas dzīvnieku sugu brīvdabas audzētavas;

~~16.27. celt un ierīkot jaunus aizsprostus un citas ūdens regulēšanas iekārtas, izņemot gadījumus, ja tas nepieciešams dabas aizsardzības plānā paredzēto biotopu atjaunošanas pasākumu veikšanai un rakstiski saskaņots ar aizsargājamās teritorijas administrāciju vai, ja tādas nav, ar reģionālo vides pārvaldi;~~

12.12. lauksaimniecībā izmantojamās zemēs lietot mēslojumus;

12.13. nogāzēs visu veidu augsnes apstrādi (tai skaitā vagošanu) veic šķērsām nogāzei.

12.14. no 16.marta līdz 20.jūnijam braukt ar iekšdedzes dzinējiem aprīkotiem kuģošanas un citiem peldošiem līdzekļiem, izņemot: valsts un pašvaldību institūciju amatpersonas, glābēji, kuri pilda dienesta pienākumus, kā arī pilnvarotās personas, kuras veic vides normatīvo aktu ievērošanas kontroli, tajā skaitā zvejas kontroli;

~~16.28.~~12.14. bez rakstiskas saskaņošanas ar aizsargājamās teritorijas administrāciju vai, ja tādas nav, ar reģionālo vides pārvaldi:

~~16.28.1. organizēt brīvā dabā masu sporta, izklaides un atpūtas pasākumus, kuros piedalās vairāk nekā 50 cilvēku;~~

~~16.28.2. veikt ceļu (arī sliežu ceļu), inženierkomunikāciju un citu inženierbūvju restaurāciju, renovāciju vai rekonstrukciju;~~

~~16.28.3. ierīkot izziņas, atpūtas un tūrisma infrastruktūras objektus;~~

~~16.28.4. atjaunot un iecaudzēt mežu;~~

~~16.28.5. mainīt zemes lietošanas mērķi;~~

~~16.28.6. 12.15.1.vākt dabas materiālus kolekcijām;~~

~~16.28.7. 12.15.2.veikt zinātniskos pētījumus;~~

~~16.28.8. ierīkot jaunas un paplašināt esošās ūdenstransporta līdzekļu bāzes;~~

~~16.29. 12.15.3.cirst slimību inficētos, kaitēkļu invadētos vai citādi bojātos kokus kopšanas cirtē, sanitārajā cirtē un galvenajā cirtē pēc Valsts meža dienesta sanitārā atzinuma bez rakstiskas saskaņošanas ar reģionālo vides pārvaldi, izņemot koku ciršanu aizsargājamās teritorijās, kurām ir izveidota administrācija, kas izsniedz koku ciršanas apliecinājumus.~~

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar MK 26.10.2004. noteikumiem nr.898)

~~17. Būvniecība dabas liegumā pieļaujama atbilstoši pašvaldības teritorijas plānojumam, ievērojot normatīvajos aktos un dabas aizsardzības plānā (ja tāds ir) noteikto kārtību un ierobežojumus.~~

(MK 26.10.2004. noteikumu nr.898 redakcijā)

VI. Dabas parki-IV Dabas parka zona.

~~18. 13. Dabas parka zonas teritorijā aizliegts:~~

~~18.1. veikt jebkādas darbības, par kurām saskaņā ar šo noteikumu 5.punktu pieņemts lēmums, ka tām ir vai var būt:~~

~~18.1.1. būtiska negatīva ietekme uz dabiskajiem biotopiem, savvaļas dzīvnieku, augu un sēņu sugām un to dzīvotnēm vai savvaļas dzīvnieku populāciju vairošanos, atpūtu un barošanos, kā arī pulcēšanos migrācijas periodā;~~

~~18.1.2. negatīva ietekme uz īpaši aizsargājamiem biotopiem, īpaši aizsargājamām sugām un to dzīvotnēm;~~

~~18.2. plaut virzienā no lauka malām uz centru;~~

~~18.3. nosusināt purvus;~~

~~18.4. dedzināt sauso zāli un niedres, izņemot gadījumus, ja tas nepieciešams dabas aizsardzības plānā paredzēto dabas apsaimniekošanas pasākumu veikšanai un rakstiski saskaņots ar aizsargājamās teritorijas administrāciju vai, ja tādas nav, ar reģionālo vides pārvaldi;~~

18.5. 13.1. cirst kokus kailcirtē un rekonstruktīvajā cirtē;

~~18.6. nobraukt no ceļiem un pārvietoties ar mehāniskajiem transportlīdzekļiem, mopēdiem, motorolleriem un pajūgiem pa meža un lauksaimniecības zemēm, ja tas nav saistīts ar šo teritoriju apsaimniekošanu vai uzraudzību vai valsts aizsardzības uzdevumu veikšanu;~~

18.7. kurināt ugunsiskus ārpus īpaši norādītām vai speciāli ierīkotām vietām;

18.8. izmantot speciālas vākšanas palīgierīces savvaļas ogu un sēņu lasīšanā;

18.9. uzstādīt vēja ģeneratorus;

18.10. pieļaut suņu atrašanos brīvā dabā bez pavadas un uzpurņa, izņemot medības un valsts robežas apsardzību regulējošajos normatīvajos aktos noteiktos gadījumus un kārtību;

18.11. sadalīt zemes īpašumus zemes vienībās, kas mazākas par 10 hektāriem;

~~18.12. celt un ierīkot jaunus aizsprostus un citas ūdens regulēšanas ietaises, izņemot gadījumus, ja tas nepieciešams dabas aizsardzības plānā paredzēto biotopu atjaunošanas pasākumu veikšanai un rakstiski saskaņots ar aizsargājamās teritorijas administrāciju vai, ja tādas nav, ar reģionālo vides pārvaldi;~~

18.15. veicot kopšanas cirti, izcirst valdošās koku sugas valdaudzes kokus (izņemot augšanā atpalikušos, slimību inficētos, kaitēkļu invadētos vai citādi bojātos kokus), ja valdošās koku sugas vecums pārsniedz:

14.15.1. priežu un ozolu audzēm — 60 gadus;

14.15.2. egļu, bērzu, melnalkšņu, ošu un liepu audzēm — 50 gadus;

14.15.3. apšu audzēm — 30 gadus.

~~18.13.~~ 13.2. bez rakstiskas saskaņošanas ar aizsargājamās teritorijas administrāciju vai, ja tādas nav, ar reģionālo vides pārvaldi:

18.13.1. organizēt brīvā dabā masu sporta, izklaides un atpūtas pasākumus, kuros piedalās vairāk nekā 50 cilvēku;

~~18.13.2.~~ 13.2.1. veikt zemes transformāciju un mainīt zemes lietošanas mērķi;

18.13.3. veikt ceļu (arī sliežu ceļu), inženierkomunikāciju un citu inženierbūvju restaurāciju, renovāciju vai rekonstrukciju;

18.13.4. ierīkot izziņas, atpūtas un tūrisma infrastruktūras objektus;

~~18.13.5. ierīkot jaunas iežogotas savvaļas dzīvnieku sugu brīvdabas audzētavas;~~

~~18.13.6. 13.2.2. rīkot autosacensības, motosacensības, ūdensmotosporta un ūdensslēpošanas sacensības, kā arī rallijus, treniņbraucienus un izmēģinājuma braucienus;~~

~~18.14. 13.2.3. cirst kokus sanitārajā cirtē un galvenajā cirtē pēc Valsts meža dienesta sanitārā atzinuma bez rakstiskas saskaņošanas ar reģionālo vides pārvaldi, izņemot koku ciršanu aizsargājamās teritorijās, kurām ir izveidota administrācija, kas izsniedz koku ciršanas apliecinājumus;~~

~~18.15. veicot kopšanas cirti, izcirst valdošās koku sugas valdaudzes kokus (izņemot augšanā atpalikušos, slimību inficētos, kaitēkļu invadētos vai citādi bojātos kokus), ja valdošās koku sugas vecums pārsniedz:~~

~~18.15.1. priežu un ozolu audzēm — 60 gadus;~~

~~18.15.2. egļu, bērzu, melnalkšņu, ošu un liepu audzēm — 50 gadus;~~

~~18.15.3. apšu audzēm — 30 gadus.~~

14. Galvenajā un kopšanas cirtē saglabā vismaz 15 dzīvotspējīgus vecākos un lielāko izmēru kokus (ekoloģiskos kokus) uz cirsmas hektāru, vispirms izvēloties resnākos (koku caurmērs lielāks par valdošās koku sugas koku vidējo caurmēru) ozolus, liepas, priedes, ošus, gobas, vīksnas un kļavas. Ja šādu koku mežaudzē nav, vispirms saglabā apses un bērzus, kā arī kokus ar lieliem un resniem zariem, dobumainus kokus un kokus ar deguma rētām.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar MK 26.10.2004. noteikumiem nr.898)

15. Lauksaimniecības zemēs, izmantojot jebkura veida mēslojumu, ievēro šādas prasības:

15.1. mēslojumu nelieto uz sasalušas vai pārmitras, vai ar sniegu klātas augsnes;

15.2. mēslojumu lieto, ja lauku klāj augu sega vai ja mēslojums nekavējoties tiek iestrādāts augsnē.

~~19.~~ 16. Būvniecība dabas parkā pieļaujama atbilstoši pašvaldības teritorijas plānojumam, ievērojot normatīvajos aktos un dabas aizsardzības plānā noteikto kārtību un ierobežojumus.

(MK 26.10.2004. noteikumu nr.898 redakcijā)

6. IZMANTOTIE INFORMĀCIJAS AVOTI

1. Ainavu aizsardzība. Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, 2000.
2. Bērziņš 1942. Beitrag zur Kenntnis der Odonatenfauna Lettlands. Folia zool. hydrobiol. (Rīga) XI, 2: 329 – 350.
3. Bojāre D., Gailis J., 2006. Sugu un biotopu aizsardzība mežā. Rīga, 96 lpp.
4. Enciklopēdija „Latvijas daba”, izdevniecība „Latvijas enciklopēdija”, 1. – 6. sējums.
5. Kabucis I., 2004. Biotopu rokasgrāmata. Rīga: LDF, 160 lpp.
6. Качалова О.Л., Пареле Э.А. 1987. Формирование структуры донной фауны – В кн.: Эвтрофирование малых озер Латвии. Рига, Зинатне: 151 – 181.
7. Качалова О.Л., Вадзе Дз.Р. 1963. Основные компоненты бентоса озер Латвийской ССР и их распределение по биотопам. – Рыбное хоз. внутр. Водоемов Латв. ССР, Рига: 143 – 153.
8. Kavacs G. (atb. red.) 1998. Dzīvās dabas taksonu latvisko nosaukumu rādītājs. - Latvijas Daba. Enciklopēdija. 6. Rīga: Preses nams, 187-245.
9. Latvijas Padomju enciklopēdija (LPE). Rīga, Galvenā enciklopēdiju redakcija, 1984.
10. Latvijas Sarkanā grāmata. 2003. Retās un apdraudētās augu un dzīvnieku sugas. 3. sēj. Vaskulārie augi. Rīga: LU Bioloģijas institūts sugas. Red. Z. Spurs. Rīga, 691 lpp.
11. Melluma A., Leinerte M., 1992. Ainava un cilvēks. Rīga. Avots, 175 lpp.
12. Latvijas dabas fonds. 2006. Dabai draudzīga saimniekošana laukos. Jelgava. 31 lpp.
13. Leinerte M., 1988. Ezeri deg!, Rīga. Zinātne, 94 lpp.
14. Pastors, A., 1995. Krāces. Latvijas daba: 3. Latvijas Enciklopēdija, Rīga, 15 lpp.
15. Priednieks J., Strazds M., Strazds A., Petriņš A. 1989. Latvijas ligzdojošo putnu atlants 1980 – 1984. – J. Vīksne red., Rīga, Zinātne.
16. Račinska I., 2002. Rokasgrāmata īpaši aizsargājamo dabas teritoriju dabas aizsardzības plānu izstrādātājiem. Rīga. 96 lpp.
17. Spuris Z. 1953. Par Latvijas PSR ezeru pamatbiotopu svarīgākām dzīvnieku sugām un to izplatīti. – Latv. PSR ZA Vēstis, 9 (74):
18. Спурис З.Д. 1954. Некоторые особенности фауны озер юго-восточной Латвии. – Изв. АН Латв. ССР, 3 (80): 79 – 84.
19. Спурис З.Д. 1956. Стрекозы Латвийской ССР. – Рига, Из-во АН Латв. ССР: 1 – 96.

Projektu materiāli

Latvijas zīdītājdzīvnieku atlanta nepublicētie materiāli.

Lapkoku praulgrauža (*Osmoderma eremita*) sugas aizsardzības plāns.

Dažādu institūciju sniegtie materiāli

Kombuļu pagasta teritorijas plānojums.

Valsts mežu dienesta izsniegtie saimniecību mežaudžu inventarizācijas dati.

Interneta informācijas avoti:

1. www.celotajs.lv
2. www.dap.gov.lv
3. www.latvijasdaba.lv
4. www.lob.lv
5. www.lvgma.gov.lv
6. www.putni.lv
7. <http://vdc2.vdc.lv>
8. www.vidm.gov.lv
9. www.latvijasezeri.lv
10. www.windart.lv